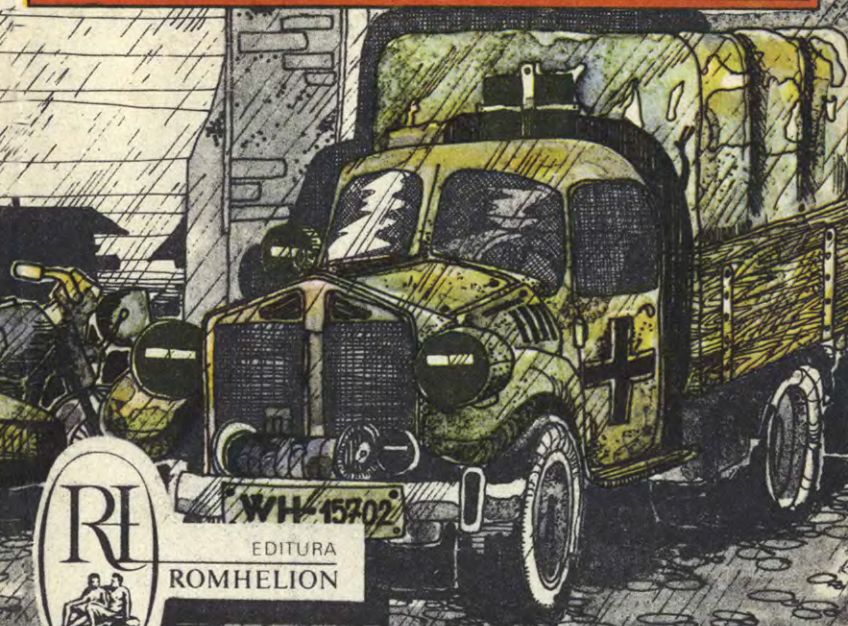

ERICH MARIA REMARQUE

IUBESTE PE APROAPELE TĂU

WH-15702
EDITURA
ROMHELION

ERICH MARIA REMARQUE
IUBEȘTE PE APROAPELE TĂU

Coperta : ANDREI MITUCA

ISBN — 973-9052-05-3

ERICH MARIA REMARQUE

IUBEȘTE
PE APROAPELE TĂU

Traducerea de Camil Baltazar

BUCUREȘTI — 1991

Kern se smulse brusc din somnul negru și încleștat și ascultă. Ca toți oamenii hărțuiți, se trezea repede, cu atenția încordată și pregătit de fugă. În timp ce sta neclintit în pat cu trupul aplecat oblic, se gîndea cum ar putea fugi, dacă se umbla pe scară.

Odaia în care se găsea era la catul al patrulea. Avea o fereastră ce da spre curte, dar nici un balcon și nici o ieșire în afară pe unde s-ar fi putut ajunge la burlan. Așadar, fuga prin curte era imposibilă. Mai exista doar o singură cale : prin coridor spre pod și de acolo, peste acoperiș, spre casa învecinată.

Kern privi cadranul cu cifre luminoase ale ceasului său. Era trecut de cinci. Odaia mai era încă întunecată. Cenușii și nedeslușite se zăreau prin întuneric cearșafurile celorlalte două paturi. Polonezul, care dormea la spate, sforăia.

Kern alunecă, precaut, din pat și se strecură spre ușă. În aceeași clipă, bărbatul care dormea în patul din mijloc se mișcă.
— S-a întimplat ceva ? șopti el.

Kern nu răspunse ; stătea cu urechea lipită de ușă.

Celălalt se ridică, scormoni în lucrurile ce atirneau de spătarul patului de fier. O lampă de buzunar fulgeră și prinse în cercul ei de lumină palidă și tremurătoare o bucată din ușa cafenie și silueta lui Kern care, cu părul încilcit și cu rufăria mototolită, asculta la gaura cheii.

Fir-ar al dracului, spunea, ce s-a întimplat ? șuiera bărbatul din pat.

Kern se îndreptă :

— Nu știu ! M-am trezit, fiindcă am auzit ceva.

— Ceva ? Ce anume, măi nătărăule ?

— Ceva, jos. Glasuri, pași sau așa ceva.

Bărbatul se dău jos din pat și veni la ușă. Purta o cămașă gălbuie sub care se iveau picioarele musculoase și păroase.

Ascultă o clipă și întrebă apoi :

— De când locuiești aici ?

— De două luni.

— În timpul ăsta a fost vreo razie ?

Kern clătină capul.

— Aha ! Atunci ți s-o fi părut. O bășină în somn sună uneori ca un bubuit de tunet.

Îi luminează fața lui Kern.

— Zi-i, în jurul a douăzeci de ani ? Emigrant ?

— Firește.

— *Jesus Christus tso siem stato* — se gargarisi deodată polonezul din colț.

Omul în cămașă întoarce cercul de lumină într-ăcolo. Din întuneric răsări o barbă neagră cu viziunea căscată a unei guri și niște ochi larg deschiși sub sprincenele stufoase.

— Mai tacă-ți fleanca cu Isus Cristosul tău, leahule ! mormăi bărbatul cu lampa de buzunar. Acela nu mai trăiește. A căzut ca voluntar pe Somme.

— Tso ?

— Auzi ! Iar s-aude ! Kern alergă spre pat. Vin de jos. Trebuie s-o tulim peste acoperiș.

Celălalt se învârti ca o sferlează. Se auziră uși trintindu-se cu zgomot și voci înăbușite. „Afurisită treabă ! Afară ! Leahule ! Afară. Poliția“. Își smulse lucrurile din pat și întrebă pe Kern :

— Cunoști drumul ?

— Da, la dreapta, de-a lungul coridorului. Suim scara din dosul jgheabului.

— Haidem ! Bărbatul în cămașă deschise ușa fără sgomot.

— *Matka boska !* gingăvi polonezul.

— Ține-ți gura ! Să nu te trădezi !

Bărbatul închise ușa. El și Kern o luară grabnic de-a lungul coridorului îngust și murdar. Alergau atît de ușor, încît auziră picurînd robinetul prost închis deasupra canalului de scurgere.

— Pe aici ! șopti Kern și o coti, lovindu-se de cineva. Se clătină, zări o uniformă și voi să dea înapoi. În aceeași clipă primi o lovitură peste braț.

— Stai pe loc ! Sus mîinile ! porunci cineva din întuneric.

Kern lăsă să-i alunece jos lucrurile. Brațul stîng îi era amorțit din cauza loviturii pe care o primise cotul. O clipă, omul în cămașă făcu impresia că vrea, prin întuneric, să se arunce asupra

glasului. Dar zări țeava revolverului îndreptat către pieptul lui de un al doilea polițist și ridică brațele.

— Stînga-mprejur ! porunci glasul. Treceți la fereastră.
Cei doi ascultară.

— Controlează ce au în boarfe, spune polițistul cu revolverul în mînă.

Cel de-al doilea polițist scotoși prin hainele ce zăceau pe jos : „Treizeci și cinci de șilingi — o lampă de buzunar — o pipă — un briceag — un piepten des — altceva nimic“.

— Acte ?

— Cîteva scrisori sau ceva asemănător.

— Pașapoarte ?

— Nu.

— Unde sint pașapoartele voastre ? întrebă polițistul cu revolverul.

— N-am pașaport, răspunse Kern.

— Păi sigur ! Polițistul împinse revolverul în spatele omului în cămașă. „Și tu ? Aștepti să fi întreat în mod special ? Pui de țîritură !“

Cei doi polițiști se priviră. Cel neînarmat începu să ridă. Celălalt își umezi buzele cu limba.

— Ia te uită, ce domni bine ! spuse el, rar. Excelența sa, vagabondul. Generalul Imputitul ! Și deodată îi repezi omului un pumn în bărbie. Mîinile sus ! răcni el cînd omul lovit se clătina.

Bărbatul îl privi. Kern avea impresia că nu mai văzuse niciodată o astfel de privire.

— De tine e vorba, măi căcăciosule ! zise polițistul. Ei ?... Sau aștepti să-ți mut iar fălcile ?

— N-am pașaport.

— N-am pașaport, îl înșină polițistul. Păi sigur, puiul de țîritură nu are pașaport. Puteam să-mi închipui. Hai îmbracă-te : dar cît ai clipi din ochi.

Un grup de polițiști alerga în lungul coridorului. Deschiseră larg ușile. Unul din ei, cu epoleți, se apropie și întrebă :

— Pe cine ați pus mîna ?

— Două păsăruici voiau să se evaporeze pe acoperiș.

Ofițerul îi măsură pe cei doi bărbați. Era tînăr, avea fața îngustă și palidă. Purta o mustață mică, îngrijită și mirosea a colonie. Kern o recunoscă : era Eau de Cologne 4711. Tatăl său

avusese o fabrică de parfumuri și mirosurile acestea îi erau familiare.

— Aștia doi se vor bucura de o atenție specială ! spuse sublocotenentul. Cătuțe !

— Este permis poliției vieneze să bată oamenii, cînd îi arestează ? întrebă omul în cămașă.

— Cum te numești ?

— Steiner. Josef Steiner.

— N-are pașaport și ne-a amenințat, lămuri polițistul înarmat cu revolver.

— E permis mult mai multe decît îți închipui, îi răspunse scurt ofițerul.

— Marș, jos !

Cei doi arestați se îmbrăcară. Polițistul scoase cătușele : „Veniți, iubiților. Așaa, arătați oleacă mai bine. Se potrivesc, parcă ar fi pe măsură“.

Kern simți oțelul rece la încheieturile miinilor. Pentru prima dată în viața lui i se părea că ele nu îi încătusează numai miinile.

Afară mijeau zorii zilei. În fața casei staționau două camioane ale poliției. Steiner se strimbă.

— Înormintare clasa I. Casă mare, nu-i așa, băiete ?

Kern nu răspunse. Căuta să ascundă cătușele sub haină. Cîțiva lăptari stăteau curioși în stradă. La casele de peste drum erau ferestrele deschise. Din găurile întunecate figurile luceau ca alua-tul. O femeie chicotea.

Cam treizeci de arestați fură urcați în autocamioane. Cei mai mulți urcau, fără un cuvînt. Printre ei se afla și proprietăreasa casei, o femeie grasă, blondă, cam de vreo cincizeci de ani. Era singura care protesta. De cîteva luni transformase două etaje libere ale casei sale dărăpănate într-un fel de pensiune liberă. Se aflase curînd că acolo puteai înnopta fără ca să fi anunțat la poliție. Femeia avea numai patru chiriași cu pașapoarte și anunțați la poliție — un negustor ambulant, un prinzător de șoareci și două cocote. Ceilalți veneau seara, cînd se întuneca. Mai toți erau emigranți și refugiați din Germania, Polonia, Rusia și Italia.

— Ia-o înainte ! zise ofițerul proprietăresei. Toate astea le vei explica dumneata la poliție. Vei avea timp destul.

— Protestez ! strigă femeia.

— Poți protesta cît poți. Deocamdată vii cu noi.

Doi polițiști o prinseră pe femeie de brațe și o ridicară în camion.

Sublocotenentul se întoarse spre Kern și Steiner.

— Așa ! acum pe ăștia doi. Supravegheați-i în mod deosebit.

— Merți, zise Steiner, urcînd Kern îl urmă. Camioanele porniră. La revedere, țipă o voce de femeie de la fereastră.

— Ucideți banda asta de emigranți ! racni un bărbat în urma lor. În modul ăsta economisiți hrană. Heil Hitler.

Camioanele alergau destul de repede, străzile fiind încă aproape goale. Cerul dinapoia caselor se retrăgea, devenea mai deschis, mai larg și de un albastru străveziu ; arestații însă stăteau în mașină întunecați ca niște sălcii în ploaia de toamnă. Cîțiva polițiști mîncău sandvișuri. Beau cafea din gamele.

În apropierea podului Franz Josef, o mașină cu legume le tăie drumul. Camioanele frinară. În aceeași clipă unul din arestați se cătără peste marginea camionului și sări jos. Căzu de-a curmezișul pe o aripă a mașinii, se agăță cu paltonul de ea și se lovi, cu o trosnitură uscată, de caldarimul străzii.

— Oprii ! strigă conducătorul. Impușcați-l, dacă mai încearcă să fugă !

Camionul se opri brusc. Polițiștii săriră jos și alergară la locul unde căzuse omul. Șoferul privi înapoi. Cînd observă că bărbatul nu încerca să fugă, conduse mașina încet de-a-ndărătelea.

Omul zăcea pe spate. Se lovise cu partea dinapoi a capului de piatră. Zăcea acolo, cu paltonul desfăcut, cu brațele și picioarele întinse, ca un liliac mare plesnit de pămînt.

— Aduceți-l sus ! strigă sublocotenentul.

Polițiștii se aplecară. Apoi unul se îndreptă zicînd :

— Pare că și-a zdrobit ceva. Nu se poate scula.

— Ba se poate scula ! Ridicați-l !

— Dați-i un picior zdravăn, atunci se înviorază, spuse tărăgănat polițistul care-l bătuse pe Steiner.

Bărbatul gemea.

— Într-adevăr, nu se poate scula. Capul îi singerează, raportă celălalt polițist.

— Afurisită treabă ! Conducătorul coborî din mașină. „Nu cumva să vă mișcați !” strigă el în sus, spre cei arestați. „Bandă afurisită !” Imi faceți numai necazuri.

Mașina stătea acum în apropierea accidentatului. Kern putea să-l vadă bine de sus. Îl cunoștea. Era un evreu polonez cu barba rară și cenușie. Kern dormise de câteva ori cu el în aceeași cameră. Își amintea limpede de acest bătrîn, cum stătuse dis-de-dimineată la fereastră, cu filacterii trecuți peste umăr, și se ruga în timp ce trupul lui se legăna încetinel. Făcuse cometi, cu mosorele și șireturi și fusese pînă acum de trei ori expulzat din Austria.

— Scoală ! Hai ! comandă ofiterul. „De ce ai sărit din mașină ? Ai cam multe pe conștiință, dumneata, nu-i așa ? Ai furat, și cine mai știe încă ce te apasă !”

Bătrînul mișcă buzele. Ochiul lui mare erau îndreptați spre sublocotenent.

— Ce ? întrebă acesta. A spus ceva ?

— Spune că a făcut-o din cauza spaimii, replică polițistul îngenuncheat lingă bătrîn.

— Spaimă ? Evident că spaimă ! Pentru că a făcut vreun păcat ! Ce spune !

— Zice că n-a păcătuit cu nimic.

— Asta o spune oricine. Dar ce ne facem acum cu el ? Dar ce are ?

— Ar trebui să se cheme un medic, spuse Steiner de sus, din camion.

— Dumneata, taci din gură ! se răsti sublocotenentul, nervos. „De unde să iei acum un doctor ? Doar nu poate să rămînă atît timp aici, pe stradă ! Pe urmă se va spune iar că noi l-am adus în halul ăsta. Toate se sparg în capul poliției !”

— Locul lui este la spital, spuse Steiner. Și încă repede !

Ofiterul se zăpăci. Vedeă acum că bărbatul este grav rănit și din cauza aceasta uită să-i interzică lui Steiner de a vorbi.

— Spital ? Păi acolo nu-l primesc așa, cu una, cu două. Pentru asta îi trebuie un certificat. Și nu pot eu face toate acestea singur. Trebuie să-l scot mai întii la raport.

— Duceți-l la spitalul evreiesc. Acolo îl primesc și fără certificat și raport. Chiar și fără bani, spuse Steiner.

Sublocotenentul se uită țintă la el, întrebînd :

— Dar de unde știi dumneata, asta ?

Unul din polițiști făcu propunerea : „Ar trebui să-l ducem la Salvare. Acolo se află în permanență un sanitar sau un medic. El va vedeă ce e de făcut și noi am scăpa de el”.

— Bine, ridicăți-l! Treceam pe la Salvare. Unul va rămîne cu el acolo. Fir-ar a dracului de treabă!

Polițiștii îi ridicară. Bătrînul gemu și deveni tare palid. Îi așezară jos, în camion. Tresări și deschise ochii. Străluceau ne-firesc în fața suptă. Sublocotenentul își mușcă buzele.

— Așa o tîmpenie! Un bărbat atît de bătrîn să sară din camion! Dați-i drumul! Mergem încet!

Sub capul celui rănît se formă încet o băltoacă de sînge. Degetele lui noduroase rîciiau scindura podelei camionului. Buzele se retrăgeau încetul cu încetul de pe dinți și îi lăsaus liberi. Părea că în dosul supranaturalei, umbritei măști a durerii, ridea altceineva, ridea încet și plin de sarcasm.

— Ce zice? întrebă sublocotenentul.

Polițiștul de adineauri îngenunche iar lîngă bătrîn și îi ținea strîns capul, cînd mașina hurducăia prea tare. Apoi raportă.

— Zice că a vrut să se ducă la copiii lui. Acum vor trebui să flămînzească.

— Ah. Prostii! Nu vor muri de foame. Dar unde sînt?

Polițiștul se aplecă mai tare:

— Nu vrea să spună, ca să nu fie alungați. Nu au nici unul permis de ședere.

— Astea sînt fantezii! Ce spune acum!

— Vă roagă să-l iertați.

— Ce? întrebă mirat sublocotenentul.

— Spune, că vă roagă să-l iertați pentru necazul pe care vi l-a pricinuit.

— Să-l iert? Ce mai e și asta?

— Duceți-l înăuntru. Dar cu băgare de seamă. Și dumneata, Rohde, rămii cu el pînă îți telefonez.

Clătînînd capul, ofițerul îl privea țintă pe omul ce zăcea jos. Camionul se opri în fața Salvării. Sublocotenentul dădu ordin:

Ridicără rănitul. Steiner se aplecă spre el și îi zise:

— Găsim noi copiii tăi. Îi vom ajuta noi. Înțelegi bătrînule?

Evreul închise ochii și îi deschise din nou. Apoi îl duseră trei polițiști înăuntru. Brațele îi atîrnau și se tîrau pe caldarîm, de parcă ar fi fost fără viață. După citva timp se înapoiară doi polițiști și se urcară iar în camion.

— A mai spus ceva ? întrebă ofițerul.

— Nu. Fața i se și înverzise. Nu o mai duce mult uacă-i vorba de șira spinării.

— Ei și ? un jidan mai puțin, zise polițistul care-l bătuse pe Steiner.

— Să-l iert, șopti sublocotenentul. Așa ceva ! Ce oameni caraghioși...

— Mai ales pe vremurile astea, zise Steiner.

Ofițerul se ofări urlind :

— Ține-ți gura, bolșevicule. O să facem noi să-ți piară obraznicia !

Arestații fură duși la comisariatul din Bulevardul Elisabeta. Lui Steiner și lui Kern i se luară cătușele : apoi fură duși într-o încăpere mare, semiîntunecată. Cei mai mulți dintre ei ședeau tăcuți. Erau obișnuți să aștepte. Numai gazda blondă și grasă se vâlcărea într-una.

Spre ora nouă fură chemați unul după altul. Kern fu adus într-o odaie unde se aflau doi polițiști, un funcționar în civil, sublocotenentul și un comisar mai vîrstnic. Comisarul ședea într-un fotoliu de lemn și fuma țigări. „Condica de înregistrare“, zise el bărbatului de la masă.

Slujbașul era un om slab ca o scrumbie.

— Numele ? întrebă el cu o voce surprinzător de profundă.

— Ludwig Kern.

— Născut ?

— La treizeci noiembrie 1914, la Dresda.

— Deci german ?

— Nu. Apatrid. Descetățenit.

Comisarul ridică privirea : „La douăzeci și unu de ani ? Cum ai izbutit ?“

— Nu eu. Tatălui meu i s-a ridicat cetățenia. Cum eram atunci minor...

— Și de ce tatăl dumitale ?...

Kern tăcu o clipă. Un an de emigrare îl învățase să fie zgîrcit și precaut la vorbă în fața autorităților. „A fost denunțat pe nedrept ca cetățean politic în care nu te poți încrede“, spusese el în sfîrșit.

— Evreu ? întrebă funcționarul.

— Tatăl meu. Mama nu.

— Aha !

Comisarul scutură scrumul țigării pe jos.

— De ce nu ai rămas dumneata în Germania ?

— Ni s-au luat pașapoartele și am fost expulzați. Am fi fost închiși, dacă am fi rămas. Și dacă trebuia să fim închiși, am preferat să se întâmple asta în altă țară decât în Germania.

Comisarul rise sec. „Înteleg prea bine. Dar cum ai trecut frontiera fără pașaport ?“

— La granița cehă îți ajungea pe atunci și un simplu buletin de înscriere. Cu el puteai zăbovi trei zile în Cehoslovacia.

— Și apoi ?

— Căpătaram un permis de ședere pentru trei luni. Apoi am fost nevoiți să plecăm.

— De când ești în Austria ?

— De trei luni.

— De ce nu te-ai anunțat la poliție ?

— Pentru că aș fi fost imediat expulzat.

— Na, na ! Comisarul bătu cu palma pe rezemătoarea fotoliului. De unde știi asta atât de precis ?

Kern trecu sub tăcere amănuntul că el și părinții săi se anunțaseră imediat la poliție, atunci când trecuseră pentru prima dată granița austriacă. Fuseseră însă retrimiși chiar în aceeași zi. Când veniră pentru a doua oară nu se mai anunțară la poliție.

— Poate nu este adevărat ? întrebă el.

— Dumneata nu ai ce întreba, aici trebuie numai să răspunzi zise copistul, grosolan.

— Unde sînt părinții dumitale, acum ? întrebă comisarul.

— Maică-mea este în Ungaria. A căpătat acolo un permis de ședere în țară, deoarece e de obârșie ungară. Tata a fost arestat și expulzat, pe cînd lipseam de la hotel. Nu știu unde se află !

— Ce profesie ai ?

— Am fost student.

— Din ce ai trăit !

— Am ceva bani.

— Cît ?

— Am asupra mea doisprezece șilingi. Restul îl am la niște cunoscuți.

Kern nu poseda mai mult decât acești doisprezece șilingi. Îi câștigase cu negoțul de săpun, parfum și colonie. Dacă ar fi măr-turisit-o însă, ar fi fost culpabil și pentru că a făcut comerț clandestin.

Comisarul se ridică și căscă : „Mai sint ?“

— Mai este unul jos, zise funcționarul.

— Tot aia. Vorbă multă, sărăcia omului.

Comisarul aruncă o privire piezișă asupra sublocotenentului. „Toți sint indivizi care au intrat clandestin în țară. Nu prea arată să fie un complot comunist. Nu-i așa ? Cine a făcut denunțul ?“

— Cineva care ține și el, ceva, așa ca o dugheană. Numai cu ploșnițe, zise copistul. Probabil invidie comercială.

Comisarul rise. Apoi văzu că Kern se mai găsea încă în cameră. „Duceți-l jos. Dumneata știi doar ce urmează : paisprezece zile de arest și expulzarea“. Căscă încă o dată : „Ei, mă duc să măninc un gulaș și să beau o bere“.

Kern fu dus într-o celulă mică. Afară de el se mai aflau în ea încă cinci dintre cei arestați ; printre ei și polonezul cu care dormise în aceeași odaie. După un sfert de oră fu adus și Steiner. El se așază lângă Kern. „Pentru prima oară la pîrnaie ?“

Kern dădu din cap.

— Și te simți ca un ucigaș ?

Kern strîmbă buzele : „Cam așa. În privința închisoarei mai am încă noțiunea de odinioară“.

Asta de aici nu este închisoare, îl instrui Steiner. E arest. Închisoarea vine mai târziu.

— Ai trecut pe acolo ?

— Da. La început ai să ți-o pui la inimă. Apoi te deprinzi. Mai ales iarna. Ai cel puțin liniște în timpul ăsta. Un om fără pașaport este un cadavru în concediu. De fapt nu-i rămîne decît să-și ia viața.

— Și cu pașaport ? Nici cu pașaport nu capeti în străinătate un permis de lucru. Nicăieri.

— Firește că nu. Cu el ai numai dreptul să flămînzești în voie. Dar nu ești hăituit. Asta-i destul de mult.

Steiner îl bătu pe umeri : „Capul sus, Baby ! În schimb ai norocul de a trăi în veacul al douăzecilea — în veacul culturii, al progresului și al omeniei“.

— Nu se găsește pe aici ceva de mîncare ? întrebă un omuleț chel, ce ședea într-un colț pe o laviță. „Nici măcar o cafea ?“.

— N-aveți decît să sunați chelnerul, replică Steiner. Să vă aducă lista de bucate. Avem aici patru meniuri. Bineînțeles, icre negre la discreție.

— Aici mancare foarte prost este, se amestecă polonezul.

— Ei ! Iaca și pe Isus Christos al nostru ! Steiner îl măsură cu interes. „Ești profesionist aici ?“

— Forte prost, repetă polonezul. Și atit puțin.

— Of, Doamne ! spuse chelul din colț. Și eu am o friptură de găină în cufărul meu. Cind ne vor da drumul de aici ?

— În patrusprezece zile, răspuse Steiner. Asta-i pedeapsa obișnuită pentru emigranții fără acte. Nu-i așa, Isus Christos ? Tu te pricepi.

— Paispe zile, confirmă polonezul. Sau mai mult. Mancare foarte puțin. Forte prost. Supă apa chișoară.

— Să vă ia mama dracului ! Intre timp găina putrezește, suspină chelul. Primul meu *poulet* după doi ani. Din economii. Am strîns ban cu ban. Voiam să-l mîncîc azi la prînz.

— Așteaptă pînă diseară cu necazul dumitale, îl mîngîie Steiner. Atunci poți presupune că l-ai mîncat și ai să te simți mai ușurat.

— Ce ? ce tot îndrugi acolo ? Bărbatul îl privi pe Steiner, zguduit. Cum e același lucru, imbecilule ? Dacă nici nu l-am mîncat ? Și apoi mi-aș fi lăsat o ciozvirtă și pentru mine.

— Atunci așteaptă pînă mîine la amiază.

— Pentru mine, asta un rău, se amestecă polonezul. Niciodată nu manînc *poulet*.

— Tu nici nu-i poți duce lipsa, tu n-ai în geamantanul tău friptură, îl ocări bărbatul din colț.

— Și dacă aș avea, asta nu rău ! Nu manînc niciodată *poulet*. Nu suport. Vărs după-ăia. Polonezul părea foarte mulțumit și își netezea barba. „Pentru mine, deloc rău“.

— Omul lui Dumnezeu, dar asta nu interesează pe nimeni, strigă chelul supărat.

— Chiar dacă *poulet* aici este — eu pe el nu manînc, anunță triumfînd.

— Doamne, Dumnezeule ! S-a mai auzit una ca asta ! Pose-sorul găinii din cufăr își puse, desnădăjduit, mîinile la ochi.

— După cit se pare, nu i se poate întimpla nimic, cu friptură de *poulet*, zise Steiner. Isus Christos al nostru este imun în privința asta. Un Diogene al găinilor fripte. Dar cum stai cu o găină fiartă în supă ?

— Nici aia, declară polonezul hotărît.

— Dar o tocăniță de găină cu boia multă.

— „Nici un fel de găină“. Polonezul era radios.

— „Înnebunesc!“ urla chinuîtul posesor al *poulet*-ului.

Steiner se întoarse: „Și ouă, Isus Christos? Ouă de găină?“

Zîmbetul dispăru. „Oușoare. Da? Oușoare mie place!“ O lucire de dorință pluti în jurul bărbii încilcitate. „Foarte multe, place la mine“.

— Lăudat fie cerul! În sfîrșit iată o spărtură în desăvîrșirea lui!“

— Oușoare, foarte mult place, îl asigură polonezul. Patru bucăți, șase bucăți, dospe bucăți, șase bucăți fierte, altele fripte. Cu cartofi prăjiți. Cartofiori prăjiți cu slănină.

— Nu mai pot asculta toate astea! Răstigniți-l pe acest Christos mincăcios! zberă găina din cușor.

— Domnii mei, interveni o voce caldă de bas cu accent rusesc, la ce bun atîta agitație pentru o iluzie? Am reușit să iau cu mine o butelcă cu vodcă. Pot să vă ofer? Vodca te încălzește la inimă și-ți potolește sufletul.

Rusul destupă sticla, bău și o întinse lui Steiner. Acesta luă o înghițitură și o trecu apoi lui Kern. Kern clătină capul.

— Bea, Baby, îl îndemnă Steiner. „Face patre din program. Trebuie să te deprinzi“.

— Vodca foarte bun! confirmă polonezul. Kern luă o înghițitură și dădu apoi sticla polonezului care cu un gest îndeminatic o dădu pe git.

— O bea toată, fetișul ouălor! mirii omul cu *poulet*-ul și-i rupse sticla din mină. „N-a mai rămas mult înăuntru“, zise el regretînd, după ce băuse din ea.

Acesta făcu un gest în lături: „Nu-i nimic. Pînă cel mult diseară, scap de aici“.

— Ești așa sigur de asta? întrebă Steiner.

Rusul făcu o mică plecăciune. „Din nefericire pot spune da. Ca Rus posed un pașaport Nansen“.

— Un pașaport Nansen! repetă cu adînc respect *poulet*-ul. „Atunci dumneata aparții aristocrației celor fără patrie“.

— Îmi pare rău că n-ați ajuns încă și dumneavoastră pînă aici“, zise Rusul politicoș.

— Voi ați avut întîietatea, replică Steiner. „Ați fost primii. Ați avut cu voi marea compătîmire a lumii. Noi avem numai pe cea mică. Sîntem compătîmiți, dar sîntem și împovărători și indzirabili“.

Rusul ridică din umeri. Apoi întinse sticla ultimului bărbat din celulă, care stătuse pînă acum acolo, tăcînd. „Te rog, ia și dumneata o înghițitură“.

— Mulțumesc, zise bărbatul refuzînd, „eu nu sînt unul de-ai voștri“.

Toți întoarseră privirea spre el.

— Eu posed un pașaport valabil, o patrie, un permis de ședere în țară și un permis de lucru. Tăcură toți.

— „Iartă-mi întrebarea, spuse, ezitînd, rusul, după un răstimp, „pentru ce te afli atunci aici?“

— Din cauza profesiei mele, replică bărbatul arogant. „Nu sînt un refugiat ușuratic, fără acte. Eu sînt un hoț de buzunare cumsecade și un măsluitor cu toate drepturile cetățenești“.

La prînz li se servi o supă de fasole, fără fasole. Seara aceiași lucru, numai că de data asta se numea cafea și primă și o bucată de piine. La ora șapte se deschise ușa. Rusul fu chemat, cum o prezisese. Își luă rămas bun, ca de la cunoștințe vechi. „După paisprezece zile am să te caut la cafeneaua Sperler“, spuse el către Steiner. „Poate că vei fi atunci acolo și eu voi ști ceva. La revedere“.

Pe la ora opt, cetățeanul cu toate drepturile civile și politice și trișor se hotărî să se alătore celorlalți. Scoase o cutie cu țigări și o întinse tuturor. Toți fumau. Celula căpătă din cauza amurgului și datorită fumului țigărilor aprinse ceva care le reaminti patria. Hoțul de buzunare povestea că se cerceta numai dacă dăduse vreo lovitură în ultima vreme. Nu credea că se va găsi ceva. Apoi făcu propunerea de a se face un joc și scoase din haină un pachet de cărți.

Se făcuse întuneric și lumina electrică nu se aprindea. Trișorul era pregătit și pentru acest fapt. Scoase o luminare și chibrituri. Luminarea fu lipită pe o ieșitură a zidului și dădea o lumină palidă și tremurătoare.

Polonezul, *poulet*-ul și Steiner se apropiară. „Jucăm fără bani, nu-i așa? zise *poulet*-ul“.

— Bineînțeles. Măsluitorul zimbea.

— Tu nu joci? întrebă Steiner pe Kern.

— Nu știu juca cărți.

— Trebuie să-nveți, Baby. Alceva ce vrei să faci seara?

— Mîine. Azi nu.

Steiner se întoarce. Lumina palidă săpa brazde adinci pe obrazul lui. „Ce e cu tine ?“

Kern clătină capul. „Nimic“. Sînt numai obosit. Mă trîntesc aici pe lavița asta ?.

Trișorul amesteca cărțile. „Cine le face ?“ întrebă chelul. Cetățeanul cu drepturi politice și civile întinse cărțile. Polonezul scoase un nouă, *poulet*-ul o damă, Steiner și trișorul cite un as. Se hotărî să mai încerce o dată. Trișorul mai scoase o carte. Iar un as. El zîmbi și dădu pachetul de cărți lui Steiner. Acesta descoperi nepăsător cartea dedesubt — asul de trellă.

— Ce coincidență ?! rise *poulet*-ul. Trișorul nu rîdea. „De unde cunoști trucul ?“ întrebă el, mirat, pe Steiner. „Ești de branșă ?“

— Nu. Amator. În cazul ăsta aprecierea specialistului te bucură mai mult.

— Nu e asta. Măsluitorul îl pironi. „Trucul îmi aparține“.

— Așaa ! Steiner își strivi țigara. „L-am învățat la Budapesta. În închisoare, înainte de a fi expulzat. De la un oarecare Katscher“.

— Katscher ? Acum înțeleg ! Hoțul de buzunare răsfală. Ai învățat bine trucul.

— Da, zise Steiner, „înveți multe cînd ești tot timpul pe drum“.

Trișorul îi dădu lui cărțile și privind la flacăra luminării zise : „Lumina e proastă. Dar noi jucăm, firește, numai pentru plăcerea noastră, nu-i așa domnilor ? Cîntit...“

Kern se trînti pe laviță și închise ochii. Era plin de o tristețe cețoasă, cenușie. De cînd i se luase interogatoriul, de dimineață, trebuise să se gîndească mereu la părinții lui ; — prima dată, după multă vreme. Il vedea pe tatăl său în fața lui, cînd se înapoiase de la poliție. Un concurent îl denunțase Gestapou-lui, cum că ar fi rostit cuvinte primejdioase pentru siguranța statului. Voia să-i ruineze micul lui laborator de săpunuri medicinale, parfumuri și ape de colonie și să-l cumpere apoi pentru o nimică toată. Planul reuși ca alte mii în acel timp. Tatăl lui Kern se înapoiase, după șase săptămîni de arest, complet zdrobit. Nu vorbi niciodată despre asta ; dar îi vîndu concurentului său fabrica pe un preț derizoriu. Puțin după aceea veni și expulzarea

și o dată cu ea goana fără sfârșit. De la Dresdă la Praga, de la Praga la Brunn; de aci noaptea peste graniță spre Austria a doua zi siliți de poliție să se înapoieze în Cehoslovacia; după câteva zile pe furiș iarăși peste graniță spre Viena; mama cu un braț rupt, peste noapte anevoios bandajată, brațul strins cu speteze din 2 așchii; din Viena spre Ungaria, câteva săptămîni la niște rude de-ale mamei, apoi iar poliția, rămas bun de la mama sa, care putea rămîne, fiind de obîrșie ungară; din nou graniță; din nou Viena; mizerabilul negoț ambulant cu săpunuri, colonie, bretele și șireturi de ghete; veșnica teamă de a fi denunțat sau prins; seara în care nu se mai înapoiasse tatăl său, lunile petrecute singur, peregrinînd dintr-o ascunzătoare în alta.

Kern se învîrți și se lovi de cineva. Deschise ochii. Pe lavită lîngă el zăcea, ca o legătură neagră în întuneric, ultimul locuitor al celulei, un bărbat de vreo cincizeci de ani, care aproape că nu se mișcase toată ziua.

— Vă rog să mă scuzați, zise Kern. „Nu v-am observat...”

Bărbatul nu răspunse. Kern băgă de seamă că avea ochii deschiși. Cunoștea stările astea de suflet; fiind mereu pe drumuri le văzuse adesea. Cel mai bun lucru era să-l lași în pace.

— Să vă ia mama dracului! strigă deodată, din colțul jucătorilor, *poulet*-ul: „Sînt un bou, sînt un bou cum nu s-a mai văzut!”

— Cum? întrebă liniștit Steiner. „Păi dama de cupă era exact...”

— Nu de asta mă leg eu! Dar Rusul ăla ar fi putut să-mi trimită *poulet*-ul. Sfînte Dumnezeule, ce bou timpit sînt! Sînt pur și simplu nebun!

Privi în jurul lui, ca și cum s-ar fi scufundat lumea.

Kern își dădu deodată seama că rîdea. Nu voia să ridă. Dar nu se mai putea ține. Rîdea, că se scutura și nu știa de ce rîde. Rîdea ceva în el și dădea toate peste cap — tristețea, trecutul și gîndurile.

— Ce s-a întîmplat, Baby? întrebă Steiner, ridicînd ochii de pe cărțile sale.

— Nu știu. Rid.

— E totdeauna bine să rizi. Steiner trase riga de pică și tăind cartea polonezului, care-și pierduse graiul, îl făcu mart.

Kern întinse mâna după o țigară. Deodată i se părură toate foarte simple. Se hotărî să învețe de a doua zi să joace cărți. Avea ciudata senzație că această hotărîre va schimba întreaga lui viață.

II

După cinci zile i se dădu drumul măsluitorului. N-au putut găsi nimic împotriva lui. Steiner și el se despărțiră prieteni. Trișorul întrebunțase vremea perfecționind metoda elevului său Katscher, asupra lui Steiner. La despărțire îi dăruî cărțile de joc și Steiner începu lecțiile cu Kern. Il învăță écarté, jass, tarock și poker; — écarté pentru emigranți, jass pentru Elveția, tarock pentru Austria și poker pentru celelalte cazuri.

După patrusprezece zile Kern fu chemat sus. Un gardian îl conduse într-o încăpere în care ședea un bărbat mai vîrstnic. Lui Kern i se păru camera enorm de mare și atît de luminoasă, încît fu nevoit să clipească; se și obișnuise cu celula.

— Dumneata ești Ludwig Kern, fără patrie, student, născut la treizeci noiembrie 1914 la Dresda? întrebă bărbatul apatic, privind un act.

Kern dădu din cap. Nu putea vorbi. Gîtlejul i se uscasc deodată. Bărbatul ridică privirea.

— Da, zise Kern răgușit.

— Dumneata ai zăbovit în Austria fără acte și neanunțat la poliție. Bărbatul citea repede procesul-verbal. „Ești condamnat la paisprezece zile, care au fost între timp executate. Orice înapoiere este pasibilă de pedeapsă. Iată sentința juridică de expulzare. Și aici trebuie să iscălești dumneata că ai luat notă despre sentința de expulzare și deci știi că orice înapoiere este pedepsită. Aici la dreapta“.

Bărbatul își aprinse o țigară. Kern se uită ca fermecat la mâna cam spongioasă, cu vinele groase, care ținea chibritul. Acest bărbat se va duce după două ore, după ce își va incuia biroul, să cîneze: — dup-aceea va juca poate un tarock și va bea cîteva pahare de vin nou; — spre ora unsprezece va căsca, își va plăti consumația și va zice: „Sînt obosit. Mă duc acasă să mă culc“.

Acasă. Să dormi. Cam în același timp peste pădurile și cimpurile de la graniță se va întinde întunecimea, străinătatea, teama și, pierdut în ele, singur, poticnindu-se, obosit cu dorința de oameni și cu frica de oameni, el, Ludwig Kern, mica și pîlpîtoarea scînteie de viață. Și asta numai pentru că îl despărțea pe el, de slujbașul plictisit dinapoia biroului, o hîrtie, un act, ce se numea pașaport. Singele lor avea aceeași temperatură, ochii lor aveau aceeași construcție, nervii lor reacționau în același fel, gîndurile lor aveau același făgaș — și totuși îi despărțeau o prăpastie. Nimic nu se ascămănă între ei, tihna unuia era chinul celuilalt, erau posesor și izgonit și prăpastia care-i despărțea era doar o bucățică de hîrtie, pe care nu scria altceva decît un nume și cîteva date fără importanță.

— Aici, la dreapta, zise funcționarul. Numele și prenumele. Kern se reculese și iscăli.

— La care graniță vrei să ajungi? îl întrebă omul.

— Cehă.

— Bine. Într-o oră e plecarea. Vei fi condus pînă acolo.

— Mai am cîteva lucruri în casa în care am locuit. Pot să le iau înainte de plecare?

— Ce fel de lucruri?

— Un geamantan cu rufe.

Bine. Spune-i celui care te conduce la graniță să treci mai întîi pe acolo.

Gardianul îl duse pe Kern iar jos și îl aduse pe Steiner sus. „Ce a fost?” întrebă *poulet*-ul curios.

— Ieșim de aici într-o oră.

— Isus Christos! zise Polonezul. „Iar începe căcatu”.

— Ai vrea să rămîi aici? întrebă *poulet*-ul.

— Dacă mîncare mai bun — și mie servicii de servitor am — place aici.

Kern își scoase batista și încercă să-și curețe costumul, pe cît putu de bine. Cămașa i se murdărise tare în aceste paisprezece zile. Își întoarse mîșetele. Le crutăse tot timpul. Polonezul se uită la el. „Într-un an, doi asta ți-e foarte egal”, proroci el.

— Unde te duci? întrebă *poulet*-ul.

— Cehoslovacia. Și tu? Ungaria?

— Elveția. Am chibzuit bine. Vino și tu. De acolo ne lăsăm binîșor spre Franța.

Kern clătină capul: „Nu, eu vreau să ajung la Praga”.

După cîteva clipe fu readus Steiner.

— Știi tu cum se numește polițistul care m-a lovit în obraz, cînd ne-a arestat ? întrebă el pe Kern. „Leopold Schäfer. Locuiește în str. Trauten Nr. 27. Mi-au citit-o, din procesul-verbal. Firește că nu scria acolo că m-a bătut, ci numai că eu l-aș fi amenințat. Îl privi pe Kern în față. „Crezi tu că am să uit numele ăsta și adresa ?

— Nu, zise Kern. Hotărit nu.

— Și eu cred la fel !

Un agent în civil veni să-i ia pe Steiner și pe Kern. Kern era agitat. Rămase locului în fața ușii. Privelîștea care i se înfățișa se izbi de fruntea lui ca un vînt moale de la miazăzi. Cerul era albastru și crepuscular, coamele caselor străluceau în ultimele raze roșii ale soarelui. Dunărea sclipea și pe stradă se strecurau autobuze luminate prin șuvoiul oamenilor ce se plimbau întorcîndu-se acasă. Un cîrd de fete în rochii deschise se îngheșu rizind și grăbindu-se. Lui Kern i se părea că nu mai văzuse niciodată ceva atît de frumos.

— S-o luăm înainte, zise agentul.

Kern tresări. Se măsură rușinat. Observase că un trecător îl examina fără sfială.

Străbătura străzile cu agentul la mijloc. Cafenelele scoaseră mese și scaune afară și pretutindeni stăteau la taifas oameni vioași. Kern lăsă capul în pămînt și începu să meargă mai repede. Steiner îl privea în ochi cu o zeflemea blajină.

— De, băiete asta nu-i de noi.

— Nu, răspunse Kern și își strînse buzele.

Sosiră la pensiunea lor. Gazda îi primi cu un amestec de ne-caz și milă. Le dădu numaidecît lucrurile. Nu se furase nimic. Kern avusese, în celulă, intenția de a-și schimba cămașa ; acum după ce parcursese străzile, nu o mai făcu. Își luă geamantanul jerpelit sub braț și îi mulțumi gazdei.

— Imi pare rău că ați avut neplăceri, zise el. Gazda făcu un gest în lături. „Mergi cu bine. Și dumneata, domnule Steiner. Încotro ?“

Steiner făcu un gest evaziv : „Drumul ploșnițelor de graniță. Din tufiș în tufiș“.

Gazda stătu o clipă nehotărită, apoi făcu cîțiva pași energici spre un dulăpior din perete și scoase de acolo trei pahare și o sticlă.

— Mai luați ceva pentru drum... și îi servi.

— Sliboviță ? întrebă Steiner.

Ea dădu afirmativ din cap și oferi și agentului un pahar. Acesta își șterse mustața zicînd: „Noi ăștia nu ne facem decât datoria“.

— Negreșit! Gazda îi umplu paharul...

„Dar dumneata de ce nu bei“? îl întrebă pe Kern.

— Nu pot. Așa, pe stomacul gol...

— Așaa! Gazda îl privi iscoditor. Avea un obraz spongios rece, care deveni acum mai cald. „Franzi“, strigă ea, adu un sandviș“.

— Mulțumesc, nu e nevoie. Kern se îmbujoră. „Nu mi-e foame“.

Chelnărița aduse un sandviș mare cu șuncă. „Nu fă mofturi“, zise gazda, hai îmbucă.

— Nu vrei și tu jumătate? întrebă Kern pe Steiner. „E prea mult pentru mine“.

— Lasă vorba! Mănîncă! răspunse Steiner.

Kern mîncă sandvișul și bău un pahar cu șliboviță. Apoi își luară rămas bun. Se duseră afară din oraș cu tramvaiul. Kern se simți deodată foarte obosit. Huruitul tramvaiului îl făcea somnoros. Ca în vis vedea casele lunecîndu-i dinainte, fabrici, străzi, grădini de vară cu nuci înalți, cîmpii, lunci și amurgul blînd, albastru al zilei. Era sătul și faptul acesta avu asupra lui efectul unei beții. Gîndurile lui se încîlciră, se pierdură în visări, — despre o casă albă printre castanii înfloriți, despre o delegație de oameni solemni care îi înmînau o diplomă de cetățean de onoare și despre un dictator în uniformă care, plîngînd ingenuncheat, se ruga de el să-l ierte.

Era aproape intuneric cînd ajunseră la vamă. Agentul îi predă vameșului și tropăi înapoi prin amurgul liliachiu.

— E încă prea devreme, zise vameșul. „Cam pe la nouă și jumătate este timpul cel mai indicat“.

Kern și Steiner se așezară pe bancă în fața intrării și priveau cum soseau automobilele. După cîtva timp ieși un al doilea vameș. El îi conduse pe o potecă de-a dreapta vămii. Trecură prin cîmpuri ce miroseau puternic a pămînt și rouă și pe lîngă case cu ferestre luminate. După puțină vreme vameșul se opri. „Mergeți pe aici înainte și țineți-o la stînga, ca să fiți acoperiți de tufișuri pînă vă apropiați de Morava. Acum nu-i adîncă. O puteți trece ușor prin vad“.

Cei doi bărbați o porniră înainte. Domnea o mare liniște. După puțin, Kern își întoarse privirea. Silueta neagră a vameșului se distingea la orizont. Îl supraveghea. O luară înainte.

Ajunși în fața Moravei se dezbrăcară. Făcură din hainele lor o legătură. Apa era mlăstinoasă și sclipea cafeniu și argintiu. Pe cer pluteau stele și nori, pe care din când în când le străbătea luna.

— Eu o iau înainte, zise Steiner. „Sînt mai mare ca tine“.

Trecură riul prin vad. Kern simți apa rece și misterioasă crescînd și înconjurîndu-i trupul, ca și cum n-ar mai fi voit să-i dea drumul. În fața lui, Steiner dîbuia încet și cu precauție înainte. Își ținea rucsacul și hainele pe cap. Umerii lui lați erau albi, din cauza lunii care se ivise iar. În mijlocul rfului rămase locul și privi în juru-i. Kern era aproape, înapoia lui. El zîmbi și îi făcu semn cu capul.

Se cățără pe coasta de peste drum și se șterseră fugar cu batistele. Apoi se îmbrăcară și o porniră înainte. După un răstimp Steiner se opri. „Acum am trecut granița“, zise el. Ochii lui erau limpezi, aproape sticloși, în lumina transparentă. Se uita la Kern.

— Cresc altfel copacii? Vîntul miroase altfel?

— Nu, zise Kern. „Asta nu. Dar eu mă simt altfel“.

Își căutară un loc sub un fag bătrîn, unde nu erau în primejdie să fie văzuți. În fața lor se întindea o luncă povîrnită. În depărtare sclipeau luminile unui sat slovac. Steiner își desfăcu rucsacul ca să caute țigări. Se uita la geamantanul lui Kern.

— Găsesc că rucsacul este mai practic decît un geamantan. Nu iese așa în evidență. Te iau drept un pribeag inofensiv.

— Și pribegii sînt revizuiți, replică Kern. Tot ce are înfățișare de sărăcie este revizuit. Cel mai bun ar fi un automobil.

Își aprinseră țigările. „După o oră mă inapoiez“, zise Steiner. „Și tu?“

— Vreau să-ncerc să ajung la Praga. Politia e mai cumsecade acolo. Capeți ușor un permis de ședere pentru cîteva zile și apoi vezi ce ai de făcut. Poate că îl găsesc și pe tata și mă poate ajuta într-un fel. Am auzit că ar fi acolo.

— Știi unde locuiește?

— Nu.

— Cîți bani ai asupra ta?

— Doisprezece șilingi ?

— Steiner scotoci prin buzunarul hainei sale. „Iată mai ia și p-ăștia. O să-ți ajungă, aproximativ, pînă la Praga”.

Kern ridică privirea. „Ia-i fără sfială”, zise Steiner. „Eu am destul”.

Îi arată cîteva hirtii. În umbra pomilor Kern nu putea observa ce fel de hirtii erau. Șovăi o clipă. Apoi luă banii.

— Mulțumesc, spuse el.

Steiner nu răspunse. Fuma. Țigara licărea, cînd trăgea din ea și îi lumina fața umbrită.

— De fapt, pentru ce ești tu mereu pe drum ? întrebă, ezitînd, Kern. „Doar nu ești evreu !”

Steiner tăcu un răstimp. „Nu, eu nu sînt evreu”, zise el în sfîrșit.

În tufișul din spatele lor se mișcă ceva, Kern sări în sus. „E un iepure sau un iepure de casă”, spuse Steiner. Apoi se îndreptă spre Kern. „Cînd vei fi vreodată desnădăjduit, băiete, gîndește-te la faptul ăsta. Tu ești în țară străină, tatăl tău tot așa și maică-ta la fel. Eu sînt în țară străină — dar soția mea este în Germania și eu nu știu nimic despre ea”.

Iar se auzi un fișit înapoia lor. Steiner își strivi țigara și se rezemă de trunchiul fagului. Luna atirna la orizont. O lună ca de cretă și nemiloasă ca în noaptea cea...

După fuga sa din lagărul de concentrație, Steiner a stat ascuns o săptămînă la un prieten. Stătea într-o cameră izolată la mansardă, tot timpul pregătit să fugă pe acoperiș, cînd va auzi un zgomot suspect. Prietenul lui îi aduse în prima noapte pline, conserve și cîteva sticle cu apă. În noaptea următoare, cîteva cărți. În timpul zilei le citea mereu, ca să-și abată gîndurile. Nu avea voie să facă lumină și să fumeze. Nevoile trebuia să și le facă într-o cutie ascunsă într-o oală de mucava. Prietenul o scotea noaptea afară s-o golească și o aducea înapoi. Trebuiau să fie atît de precauți, încît abia de-și puteau șopti cîte ceva ; servitoarele care dormeau alături ar fi putut să-i audă și să-i trădeze.

— Stie Maria ? întrebă Steiner în prima noapte.

— Nu, casa e păzită.

— I s-a întîmplat ceva ?

Prietenul clătină din cap și plecă.

Steiner întreba mereu același lucru. În fiecare noapte. În noaptea a patra prietenul îi aduse în sfîrșit vestea că a văzut-o.

Știa acum unde se afla el. I-a putut șopti. Mîine o s-o revadă în Inghesuiala din piață. Steiner își petrecu ziua următoare scriindu-i o scrisoare, pe care trebuia să i-o strecoare prietenul. Seara însă o rupse. Nu știa dacă nu era supravegheată. Datorită aceluiași motiv îl rugă pe prietenul lui, cînd veni noaptea, să nu mai caute s-o întîlnească. Mai rămase încă trei nopți în odaia aceea. În sfîrșit veni prietenul cu bani, un bilet de tren și un costum de haine. Steiner își tăie părul și îl spală cu apă oxigenată ca să-l decoloreze. Apoi își rase mustața.

Părăsi casa înainte de amiază. Purta o scurtă de piele și o cutie cu unelte sub braț. Ar fi trebuit să iasă numaidecît din oraș, dar avu un moment de slăbiciune. Nu-și mai revăzuse nevasta de doi ani. Se duse în piață. Ea veni după o oră. El simți că începe să tremure. Ea trecu pe lîngă el, dar nu-l văzu. O porni în urma ei și cînd fu în spatele dîștii foarte aproape, îi zise: „Nu privi înapoi! Sînt eu! Ia-o înainte! Ia-o înainte“.

Umerii ei tresăriră și ea întoarse capul înapoi. Apoi o luă înainte. Dar părea că era toată numai ascultare.

— Ți-au cășunat vreun rău ?

Ea clătină din cap.

— Ești supravegheată ?

Ea dădu din cap afirmativ.

— Acum ?

Ea ezită. Apoi clătină capul.

— Plec imediat. Vreau să-ncerc. Trebuie să răzbat. Nu-ți pot scrie, e primejdios pentru tine.

Ea aprobă cu capul.

— Trebuie să divorțezi de mine.

Femeia încetini o secundă pasul. Apoi porni înainte.

— Trebuie să te desparți de mine. Trebuie să te duci mîine să spui că, din cauza credințelor mele politice, vrei să divorțezi. Spui că n-ai știut toate astea înainte. Ai înțeles ?

Femeia nu clintea capul, și continuă să meargă țeapănă.

— Înțelege-mă, îi șopti Steiner, e numai pentru propria ta siguranță. M-ar înnebuni, de aș știi că-ți fac ție ceva. Trebuie să divorțezi ; — atunci te vor lăsa în pace !

Femeia nu răspunse.

— Te iubesc, Maria, șopti Steiner printre dinți și ochii îi scînteiau de emoție. „Te iubesc și nu plec pînă nu-mi promiți ! Mă înapoiez acolo, dacă nu mi-o promiți ! Mă înțelegi ?“

I se păru o veșnicie pînă ce femeia dădu din cap.

— Imi promiți ?

Femeia dădu încet din cap. Umerii îi căzură.

— O cotesc acum și urc spre dreapta. Tu ia-o la stînga și vino-mi înainte. Nu zici nimic, nu faci nimic ! Vreau numai să te mai văd odată. Apoi mă duc. Dacă nu afli nimic, înseamnă că am șters-o.

Femeia dădu din cap și merse mai repede.

Steiner o cōti și o luă în susul străzii, spre dreapta. Era mărginită de dughenele măcelarilor. Femei cu coșuri în mînă se tocmeau în fața maghernițelor. Carnea lucea sîngeroasă și albă la soare. Mirosea insuportabil. Măcelarii strigau. Dar totul se scufundă deodată. Tocatul topoarelor pe buștene deveni ciocănitul coaselor. Parcă vedea o livadă, un cîmp de grîu, libertate, mesteceni, vînt și pasul iubit și chipul iubit. Ochii lor se înlăntuiră și nu-și mai dădură drumul și în ei era totul : durere și fericire și dragoste și despărțire.

Ei umblau și stăteau în același timp locului, mergeau și nu-și dădeau seama. Apoi golul îi izbi ochii lui, Steiner, și abia după un răstimp putu să deslușească iarăși culorile și caleidoscopul care trecea prin fața ochilor lui fără a-l pătrunde.

Mergea împleticindu-se, apoi o porni repede, atît de repede, cît se putea, ca să nu bată la ochi. Răsturnă pe o masă jumătatea unui porc tăiat, auzi înjurăturile măcelarului, fugi, o cōti în colțul străzii și rămase locului. O văzu cum pleca din piață. Mergea foarte încet. În colțul străzii se opri și se întoarse. Rămase astfel, multă vreme, cu fața puțin ridicată, cu ochii larg deschiși. Vîntul trăgea de rochia ei și i-o lipea de trup. Steiner nu știa dacă ea îl vede. Nu cuteza să i se mai arate. Bănuia că poate va fugi îndărăt spre el. După cîtva timp ea ridică mîinile și le duse în jurul sînilor. I se oferea lui. Se oferea pe sine. I se oferea lui într-o îmbrățișare dureroasă, vidă, oarbă, cu gura deschisă, cu ochii deschiși. Apoi se îndepărtă încet : trotuarul umbrît al străzii o înghiți.

Peste trei zile Steiner trecu granița. Noaptea era limpede, vîntul sufla, și luna atîrna ca de cretă pe cer. Steiner era om aspru ; cînd traversase însă granița, ud de o sudoare rece, el se întorsese și rostise, ca înnebunit, în direcția de unde venise, numele nevastei sale.

Iși mai scoase o țigară. Kern i-o aprinse.

— Cîți ani ai ? îl întrebă Steiner.

— Douăzeci și unu, în curînd douăzeci și doi.

— Așa ? În curînd douăzeci și doi. Nu glumești, Baby ?
Kern clătină din cap.

Steiner tăcu un răstimp. Apoi zise : „La vîrsta ta eram în război. În Flandra. Nu, nu era glumă. Ceea ce ți se întîmplă ție este de o sută de ori mai bine. Înțelegi ?

— Da, Kern se întoarse către el : „E și mai bine decît să fii mort. Știu eu toate astea“.

— Atunci știi multe. Înaintea războiului, puțini oameni știau lucrul ăsta.

— Înaintea războiului — asta era acum o sută de ani.

— Acum o mie. La vîrsta de douăzeci și unu de ani zăceam în spital. Acolo am învățat ceva. Vrei să știi ce ?

— Da.

— Bine. Steiner trase un fum. N-am avut cine știe ce. Un glonte îmi zdrelise carnea. Dar lingă mine zăcea prietenul meu. Nu un prieten oarecare, ci prietenul meu. O schijă îi spintecase burta. Zăcea acolo și țipa. Morfină, ioc... Înțelegi tu ? Nu ajungea nici pentru ofițeri. A doua zi era atît de răgușit, că gemea numai. Mă implora să-i grăbesc sfîrșitul. Aș fi făcut-o, dacă aș fi știut cum. În ziua a treia ni se servi supă de mazăre. O supă ca în vreme de pace, groasă cu slănină. Pînă în ziua aceea nu căpătasem decît un fel de lături. Noi mîncam. Eram grozav de infometati. Și în timp ce eu înfulecam ca o fiară infometată, uitînd de mine însumi, văzui peste marginea castronului chipul prietenului meu, buzele lui plesnite și crăpate ; văzui că moare în chinuri, căci muri două ore mai tîrziu, și eu mîncam și mîncarea îmi plăcu ca niciodată în viața mea.

Făcu o pauză.

— Păi aveati toți o foame cumplită, îl scuză Kern.

— Nu, n-a fost asta. Era altceva : faptul că lingă tine poate să crape cineva — și tu să nu simți nimic. Milă, da, bine — dar durerile totuși nu le simți. Burta ta este sănătoasă, asta este. La jumătate metru lingă tine se prăbușește un om în chinuri — și tu nu simți nimic. Asta e jalea lumii ! Lucrul ăsta să-l fii minte, Baby. De aceea progresăm atît de încet „și regresăm atît de repede“. O crezi ?

— Nu, zise Kern.

Steiner zîmbi. „E limpede. Dar gîndește-te, cînd ți se va ivi prilejul, la ceea ce ți-am spus. Poate o să te ajute“.

Se ridică. „Vreau să mă înapoiez acolo. Vameșul nu-și închipuie că am să vin acum. El ne-a pîndit prima jumătate de oră. Mîine dimineată va pîndi din nou. Că eu aș putea între timp să revin, asta nu-i trece prin cap. Psihologie de vameș. Slavă Domnului că cel hăituit devine adesea după cîțva timp mai deștept decît vîntătorul. Știi de ce ?

— Nu ?

— Pentru că el riscă mai mult. Îl bîtu pe Kern pe umăr. „De aceea au devenit evreii poporul cel mai șiret de pe lume. Prima lege a vieții : Primejdia îți ascute simțurile“.

Îi întinse mîna lui Kern. Era mare, aspră și caldă.

— Aranjeaz-o bine ! Poate ne mai revedem. Scara voi fi adesea la cafeneaua Sperler. Întreabă acolo de mine.

Kern dădu din cap.

— Cu bine ! Și nu uita jocul de cărți. Îți abate gîndurile. O țintă înaltă pentru indivizi fără statornicie. Jass-ul și Tarock-ul joci bine. La Pocker trebuie să riști mai mult : Mai mult bluff.

— Bine, zise Kern. „Mai mult bluff. Îți mulțumesc pentru toate“.

— Trebuie să te dezveți de recunoștință. Nu, mai bine nu te dezvăța. Răzbați mai bine cu ea. Nu mă gîndesc la alții. Pentru tine e mai bine. Îți încălzește inima. Și gîndește-te la asta : orice e mai bine decît războiul !

— Și mai bine decît să fi mort.

— Mort ? Nu știu. Dar e în orice caz mai bine să mori. Servus Baby !

— Servus, Steiner !

Kern mai rămase un răstimp locului. Cerul se limpezise și peisajul era pașnic, fără oameni.

Kern ședea tăcut la umbra fagului. Se hotărî să încerce să ajungă încă în noaptea asta pînă la Pressburg și de acolo la Praga. Un oraș era întotdeauna mai sigur. Deschise geamantanul și scoase cămașa curată și o pereche de ciorapi ca să se primenească. Știa că faptul acesta era important, dacă-l întîlnea cineva. Voia și el să scape de închisoare.

Avu o senzație stranie, cînd stătu gol în lumina lunii. Î se părea că este un copil rătăcit. Apucă repede cămașa proaspătă, care se afla în fața lui pe iarbă, și o trase peste cap. Era o cămașă albastră, asta era practic, nu se va murdări atît de ușor. La lumina lunii părea cenușie și viorie. Își propuse să rămînă curajos.

III

Kern ajunsese la Praga după-amiază. Iși lăsă geamantanul la gară și se duse îndată la poliție. Nu voia să se anunțe, voia numai să chibzuiască, în liniște, ce avea de făcut. Pentru aceasta clădirea prefecturii era locul cel mai indicat. Acolo nu umblau polițiștii de colo-colo ca să întrebe de acte.

Se așeză pe o bancă în coridor. Peste drum de el se afla biroul în care se hotăra soarta emigranților. „Funcționarul cu cioc mai este aci?” întrebă el pe un bărbat care ședea lângă dînsul.

— Nu știu. Ala pe care îl cunosc eu nu are cioc.

— Aha! Poate că acela a fost permutat. Cum stau lucrurile acum?

— Ei, merge, zise bărbatul. „Cîteva zile de ședere mai capeți. Inșă după-aceea e mai greu. Sint prea mulți aici.”

Kern reflecta. Dacă primea un permis de ședere pentru cîteva zile, atunci putea căpăta din partea Comitetului pentru ajutorarea emigranților bonuri de mîncare și de dormit pentru o săptămînă. Asta o știa de pe vremuri. Dacă nu căpăta permisul, risca să fie închis și trimis înapoi peste graniță.

— E rîndul dumitale, zise bărbatul de lângă el. Kern se uită la el. „Nu vrei să treci dumneata înainte. Nu mă grăbesc.”

— Bine.

Omul se ridică și intră în birou. Kern se gîndi să aștepte mai întîi să afle ce se întîmplă cu acesta și apoi să se hotărască dacă să intre sau nu. Se plimbă neliniștit prin coridor. În sfîrșit bărbatul ieși. Kern se îndreptă repede spre el. „Ei, cum a fost?” întrebă el.

— Zece zile! Omul strălucea. „Ce fericire! Și așa fără să întrebe. Probabil că e bine dispus. Sau poate pentru azi nu sint atît de mulți emigranți. Ultima dată n-am căpătat decît cinci zile!”

Kern se hotări dintr-o dată. „Atunci încerc și eu“. Funcționarul nu avea cioc. Cu toate acestea lui Kern i se păru că-l cunoaște. Poate că își tăiașe între timp ciocul. Se juca cu un briceag cu plasele de sîdef și îi aruncă lui Kern o privire obosită. „Emigrant?“

— Da.

— Venit din Germania?

— Da. Azi.

— Ceva acte?

— Nu.

Funcționarul dădu din cap. Închise tăișurile briceagului și deschise tirbușonul. Kern observă că în plaselele de sîdef era implicată și o pilă de unghii. Slujbașul începu să-și netezească cu precauție unghia de la degetul cel mare.

Kern aștepta. I se părea că unghia bărbatului obosit era lucrul cel mai important din lume. Abia mai îndrăznea să respire, ca nu cumva să-l deranjeze și să-l supere. Își duse numai mîinile la spate, pe furis.

Unghia era în sfîrșit gata. Funcționarul se uită la ea mulțumit și ridică privirea: „Zece zile“, zise el. „Poți rămîne zece zile. Apoi trebuie s-o ștergi“.

Incordarea lui Kern de destinsă deodată. Respiră adînc și se reculese repede. Învățase că trebuie să te servești de ocazie. „V-aș fi foarte recunoscător, dacă aș putea avea patrușprezece zile“, zise.

— Asta nu se poate. De ce?

— Aștept să mi se trimită niște acte. Pentru aceasta trebuie să am o adresă stabilă. Apoi aș vrea să plec în Austria.

Kern se temea că va strica totul în ultimul moment; dar nu mai putea da înapoi. Mîntea iute. Cu aceeași plăcere ar fi spus și adevărul, dar știa că trebuie să mintă. Funcționarul în schimb știa că trebuie să creadă aceste minciuni; — nu exista posibilitatea de a le controla. Așa se făcu că amîndoi erau aproape convinși că e vorba despre adevăr.

Funcționarul închise tirbușonul briceagului. „Bine“, zise el. „În mod excepțional patrușprezece zile. Dar nu se mai dă nici o prelungire“.

Luă un bilet și începu să scrie. Kern stătea și-l privea de parcă scria un arhanghel. Nu putea concepe că totul se potrivea așa de bine. Pînă în ultima clipă se așteptase ca slujbașul să controleze în cartotecă și să constate că fusese deja de două ori

la Praga. De aceea spuse precaut alt nume de botez și falsifică datele nașterii. Astfel mai putea încă susține că acela de atunci fusese fratele său.

Funcționarul însă era prea oboșit ca să mai controleze. Împinse biletul lui Kern și întreabă :

— Mai sînt mulți afară ?

— Nu, nu cred. Adineauri, cel puțin, nu mai era nimeni.

— Bine.

Bărbatul își scoase batista și începu să lustruiască plaselele de sidf ale briceagului său. Nici nu observă poate că Kern fi mulțumii și ieși apoi atît de repede din odaie de parcă i s-ar mai fi putut lua biletul înapoi.

Abia afară, la poarta clădirii, se opri și privi în jurul lui. Dumnezeu bun, gîndi copleșit, am revenit și n-am fost închis. Paisprezece zile nu o să mai am teamă, paisprezece zile întregi și paisprezece nopți, o veșnicie ! Dumnezeu să-l binecuvînteze pe omul cu briceagul cu prășelele de sidf și să-i ajute să găsească în curînd un briceag care să mai conțină în teaca lui și un ceas și eventual o foarfecă de aur.

Lîngă el, în fața intrării stătea un polițist. Kern își pipăi permisul în buzunar. Păși în fața polițistului și-l întreabă : „Cît e ceasul, domnule vagmîstru ?”

Avea ceasul la el. Dar era un eveniment prea rar, să simți că nu ți-e frică de un polițist.

— Șapte, mormăi polițistul.

— Mulțumesc. Kern coborî încet. Ar fi preferat să fugă. Abia acum era convins că totul era adevărat.

Marea sală de așteptare a Comitetului pentru ajutorarea emigranților era ticsită de oameni. Cu toate acestea făcea impresia, într-un chip ciudat, că este goală. Oamenii stăteau sau ședeau în semiîntuneric ca niște umbre. Nu vorbea aproape nimeni. Fiecare dezbătuse tot ce îl privea pe el de o sută de ori. Acum nu aveau altceva de făcut decît s-aștepte. Era ultima barieră înaintea deznădejdei.

Mai mult de jumătate din cei prezenți erau evrei. Alături de Kern ședea un om palid cu o țeastă în formă de pară, ce ținea o cutie de vioară pe genunchi. În partea cealaltă stătea înghemuit un bătrîn cu o cicatrice pe frunte. Deschidea și închidea agitat mîinile. Lîngă el ședeau strînși unul lîngă altul un tînăr blond și o fată oacheșă. Tineau mîinile strîns încruciate, ca și cum s-ar fi temut că, dacă atenția lor ar slăbi o

clipă, vor fi și aci despărțiți cu violență. Nu se uitau unul la altul, ci priveau undeva în sală și în trecutul lor; și ochii le erau goi de simțire. În spatele lor ședea o femeie grasă, ce plingea fără zgomot. Lacrimile îi picurau din ochi, peste obraji și peste bărbie pe rochie; ea nu lua în seamă și nu făcu nici o încercare de a le opri. Mîinile îi zăceau moi în poale.

În această tăcută resemnare și tristețe se juca un copil. Era o fetiță de vreo șase ani. Vioaie și neastîmpărată, cu ochi strălucitori și bucle negre, umbla forfota încoace și încolo.

Se opri în fața bărbatului cu craniul în formă de pară și se uită un răstimp la el; apoi arată spre cutia ce stătea pe genunchii lui. „Acolo înăuntru ai o vioară?” întrebă cu un glas răsunător.

Bărbatul se uită un moment la copil ca și cum nu l-ar fi înțeles. Apoi dădu din cap.

— Arată-mi-o, zise fetița.

— Pentru ce?

— Aș vrea s-o văd.

Violonistul șovăi o clipă; apoi deschise cutia și scoase instrumentul. Era învelit în foită viorie. O desfășură cu mîini precaute.

Fetița fixă îndelung vioara. Ridică apoi cu precauție mîna și îi atinse coardele.

— De ce nu cînti? întrebă ea.

Violonistul nu răspunse.

— Cîntă ceva, repetă fetița.

— Miriam! strigă o femeie din partea cealaltă a încăperii, care ținea un sugaci în brațe. Vino încoa la mine, Miriam!

Fetița nu-i dădu ascultare. Continuă să-l privească pe violonist. „Nu poți cînta?”

— Pot, dar...

— Atunci de ce nu cînti?

Violonistul privi încurcat în jurul lui. Mina lui mare și perfecționată strîngea puternic gîtul viorii. Cîțiva inși din apropiere deveniră atenți și se uitau la el.

Doar nu pot cînta aici, spuse el în sfîrșit.

— Pentru ce nu? întrebă fetița. „Cîntă! E așa de plicticos aici”.

— Miriam! strigă mama.

— Copilul are dreptate, zise bătrînul cu cicatricea pe frunte, care ședea lîngă violonist. „Cîntă ceva. Poate că ne iei de la gîndurile noastre“.

Violonistul mai ezită o clipă. Apoi scoase arcușul din cutie, îi întinse coardele și puse vioara pe umăr. Primul ton pluti limpede prin sală.

Kern avea impresia că îl atinge ceva. De parcă o mîină ar înlătura ceva din el. Voia să se apere, dar nu putea. Epiderma lui se împotrivea. Ea se înfioră deodată și se strînse. Apoi se destinse și nu mai simțea decît căldură.

Ușa de la birou se deschise. Apăru capul secretarului. Veni și el și lăsă în urma lui ușa deschisă. Era luminată. În birou ardea lumina. Statura mică și pipernicită a secretarului se profila pe ea. Părea că vrea să spună ceva, dar apoi ascultă și el cu capul aplecat. Încet și fără gălăgie, se închise ușa în urma lui ca și cum ar fi fost împinsă de o mîină nevăzută.

Și nu mai există decît vioara. Umplea aerul greu și mort al încăperii și părea că schimbă totul, de parcă topea singurătatea mută a multelor și micilor existențe, care ședeau ghemuite în umbra pereților și o aduna într-o mare și comună nostalgie și jeluire.

Kern își pusese brațele în jurul genunchilor.

Plecă capul și lăsă torentul să se reverse peste el. Avea senzația că aceasta îl ducea cu sine undeva, într-un loc, către sine însuși și către ceva străin. Micuța cu părul negru sta ghemuită jos lîngă violonist. Ședea tăcută și nemișcată și se uita la el.

Vioara tăcu. Kern știa să cînte puțin la pian și înțelegea atît din muzică, încît să-și dea seama că bărbatul cîntase minunat.

— Schuman ? întrebă bătrînul din apropierea violonistului. Acesta dădu din cap.

— Cîntă mai departe, zise fetița. Cîntă ceva care să ne facă să ridem. Aici e trist.

— Miriam ! o chemă mama încet.

— Bine ! spuse violonistul.

Ridică iarăși arcușul și începu un nou cîntec.

Kern privi împrejurul lui. Văzu capete plecate și altele date pe spate, chipuri albe ; văzu întristare adîncă, deznădejde și transfigurare blîndă pe care o întindea deasupra, pentru o cli-

pă, melodia vioarei; văzu toate acestea și își aminti de alte încăperi asemănătoare, pe care le văzuse pline de surghiuniți, a căror singură vină era că se născuseră și că trăiau. În lumea asta existau toate acestea și în același timp exista și muzica. Părea de neînțeles: o consolare nemărginită și totodată o îngrozitoare batjocură. Kern observă cum sta înclinat capul violonistului pe vioară, ca pe umărul unei iubite. Nu vreau să pier, medită el, în timp ce lumina slabă se întuneca din ce în ce mai mult în marea încăpere: nu vreau să pier; viața este sălbatică și dulce; eu nu o cunosc încă, este o melodie, o chemare, un strigăt peste păduri îndepărtate, peste orizonturi necunoscute, în nopți necunoscute. Nu vreau să pier!

Abia după citva timp, își dădu seama că se făcuse liniște.

— Ce era asta? întrebă fetița.

— Astea sînt dansurile germane, de Franz Schubert, zise răgușit violonistul.

Bătrînul din preajma lui pufni în rîs. „Dansurile germane!“ își trecu mîna peste cicatricea de pe frunte. „Dansurile germane“, repetă el.

Secretarul aprinse lumina, învîrtind butonul de lîngă ușă. „Cine urmează...?“ întrebă el.

Kern căpătă un bon pentru un loc de dormit la hotel „Bristol“ și zece bonuri de mîncare la cantina din piața Wenzel. Odată cu posesia bonurilor, Kern simțea o foame cumplită. Aproape că fugea pe străzi, de teamă că ar putea sosi prea tîrziu.

Nu se înșelase. La cantină toate locurile erau ocupate și fu nevoit să mai aștepte. Printre cei ce mîncău zări pe unul din foștii săi profesori. Voia să se ducă spre el să-l salute, dar imediat se răzgîndi. Știa că mulți emigranți nu voiau să li se amintească viața pe care au dus-o odinioară.

După un timp îl văzu venind pe violonist care rămase locului nehotărit. Îi făcu un semn. Violonistul se uită surprins și o luă încet spre el. Kern se zăpăci. Cînd îl revăzuse pe violonist se păruse că-l cunoaște de mult; abia acum își aminti că nici nu vorbiseră încă unul cu altul.

Vă rog să mă scuzați, i se adresă. V-am auzit adineauri cîntînd la vioară și credeam că poate nu cunoașteți obiceiurile de pe aici.

— Nu, nu le cunosc. Dumneata?

— Da. Am mai fost de două ori aici. Nu sînteți de mult printre străini ?

— De patrusprezece zile. Azi am sosit aici.

Kern observă că profesorul și încă un ins de lângă el se sculară de la masă. „Se liberează două locuri“, zise el repede. „Veniti!“.

Se inghesuira printre mese. Profesorul le veni înainte prin trecătoarea îngustă ce se făcuse. Il privi pe Kern cu îndoială și se opri : „Parcă te cunosc pe mata !“

— Am fost unul din elevii dumneavoastră.

— Aaaa, da... Profesorul dădu din cap. Spune-mi, te rog, nu cunoști dumneata oameni care ar avea nevoie de aspiratoare de praf ? Cu zece la sută rabat și plata în rate. Sau gramfoane.“

Kern fu surprins numai o clipă. Profesorul fusese o autoritate în domeniul cercetărilor cancerului. „Nu, din păcate nu“, răspunse el cu milă. Știa ce înseamnă să vrei să vinzi aspiratoare de praf și gramfoane.

— Aș fi putut să-mi inchipui. Profesorul il privi distrat. „Vă rog să mă scuzați“, spuse el apoi, ca și cum s-ar fi adresat altcuiva și plecă.

Li se servi supă de arpacaș cu carne de vacă. Kern mîncă repede porția lui. Cînd ridică privirea, il zări pe violonist, care ședea cu mîinile pe masă și cu farfuria de supă neatînsă.

— Nu mîncăți ? întrebă Kern mirat.

— Nu pot.

— Sînteți bolnav ?

Craniul în formă de pară al violonistului apărea foarte galben și palid sub lumina văroasă a lămpilor fără abajur, din tavan.

— Nu.

— Ar trebui să mîncăți, zise Kern.

Violonistul nu răspunse. Își aprinse o țigară și o fumă iute. Apoi dădu farfuria deoparte. „Nu se poate trăi așa !“ izbucni el în sfîrșit.

Kern il privi. „Nu aveți pașaport ?“ întrebă el.

— Ba da. Dar... Violonistul își strivi nervos țigară. „Nu se poate trăi așa ! Așa fără nimic ! Fără pămînt sub picioare !“

— Doamne sfinte ! zise Kern. „Aveți pașaport și aveți vioara...“

Violonistul ridică privirea. „Ce-are aface una cu alta?” ripostă el supărat „Nu pricepi asta?”

— Ba da.

Kern era peste măsură de surprins. Își închipuise că cine poate cînta astfel trebuie să fie un om deosebit. Un ins de la care puteai învăța ceva. Și acuma vedea șezînd aci un om amărît, care îi făcea impresia unui copil încăpăținat, cu toate că avea desigur cu cincisprezece ani mai mult decît el. Primul stadiu al emigrării, gîndi el. Se va deprinde.

— Și, într-adevăr, nu mîncăți supa?

— Nu.

— Atunci dați-mi-o mie.

Violonistul îi împinse farfuria. Kern mîncă supa încet. Fiecare lingură plină constituia puterea care îi va ajuta să se împotrivească mizeriei, și nu voia să piardă nimic din ea. Apoi se ridică: „Vă mulțumesc pentru supă. Aș fi preferat s-o mîncăți dumneavoastră”.

Violonistul avea fața brăzdată: „Dumneata încă nu poți pricepe...”

— E mai ușor de priceput, decît credeți dumneavoastră, ripostă Kern. „Sînteți nefericit, atîta tot”.

— Atîta tot?

— Da. La început îți închipui că e ceva special. Dar o veți observa și dumneavoastră, după ce o să zăboviți mai mult prin țări străine. Nenorocirea este lucrul cel mai banal din cite există pe lume.

Ieși afară, în stradă. Spre umirea lui vazu pe celălalt trotuar pe profesor care se plimba încolo și înapoi. Avea atitudinea caracteristică pe care o lua cînd pășea în fața catedrei explicînd vreo nouă descoperire în domeniul cercetărilor cancerului. Umbra cu minile la spate și cu trupul adus înainte. Numai că acum se gîndea poate la aspiratoare de praf și la gramofone.

Kern șovăi o clipă. N-ar fi îndrăznit să-i adreseze vreun cuvînt. Dar acum, după ce-l vazuse pe violonist, traversă strada și se duse spre el.

— „Domnule profesor”, spuse el, „iertăți-mă dacă vă adresez cuvîntul. N-aș fi crezut că v-aș putea da vreodată un sfat. Dar acum aș vrea s-o fac.”

Profesorul rămase locului. „Cu plăcere“, răspunse distrat. „Sînt recunoscător pentru orice sfat. Care e numele dumatăle?”

— Kern. Ludwig Kern.

— Îți sînt într-adevăr recunoscător și primesc orice sfat, domnule Kern.

— Nu e chiar un sfat: e vorba numai de experiență. Dumneavoastră încercați să vindeți aspiratoare de praf și gramofoane. Renunțați. E pierdere de timp. Sute de emigranți încearcă aceasta printre străini. Este la fel de absurd pe cît e și faptul de a voi să contractezi asigurări asupra vieții.

— Tocmai asta aveam de gînd să încerc în curînd, îl întrepruse profesorul. Cineva mi-a spus că ar fi ușor și s-ar putea cîștiga ceva.

— V-a oferit un comision pentru fiecare încercare, nu-i așa?

— Da, negreșit, un comision substanțial.

— Dar, altceva nimic? Nici pentru cheltuieli, nici ceva fix. Nu, asta nu.

— Asta vă pot oferi și eu. Asta nu înseamnă nimic. Domnule profesor, ați vîndut pînă acum vreun aspirator de praf? Sau un gramofon?

Profesorul îi aruncă o privire neputincioasă. „Nu“, spuse el rușinat „dar sper că în curînd...“

— Renunțați, replică Kern. „Asta e sfatul meu. Cumpărați un pumn de șireturi. Sau cîteva cutii cu cremă de ghetă. Sau cîteva pachete cu ace de siguranță. Lucruri mici, pe care le poate întrebuița oricine. Vînde de-astea. N-ai să cîștigi mult, dar cînd și cînd vei vînde cîte ceva. Sute de emigranți fac comerț cu mărunțișuri, e drept, dar vinzi mai ușor ace de siguranță decît aspiratoare de praf“.

Profesorul rămase pe gînduri: „La asta nu m-am gîndit încă“.

Kern zîmbi stingherit. „Vă cred. Dar chibzuiți puțin. E mai bine. O știu. Și eu am vrut să vînd odinioară aspiratoare de praf.“

— Poate că ai dreptate mata. Profesorul îi întinse mina. „Îți mulțumesc. Ești foarte amabil...“ Glasul lui suna deodată ciudat de încet și aproape supus, de parcă ar fi fost un elev, care nu-și făcuse lecția.

Kern își mușcă buzele. „Am fost la toate prelegerile dumneavoastră...“ zise el.

— Da, da... Profesorul făcu un gest evaziv. „Îți mulțumesc domnule... domnule...”

— Kern Dar n-are nici o importanță.

— Ba da, domnule Kern. Te rog să mă scuzi. În ultima vreme uit ușor. Și îți mulțumesc mult. Cred că voi încerca, domnule Kern.

Hotelul „Bristol” era o clădire mică, dărăpănată, ce fusese închiriată de Comitetul pentru ajutorarea emigranților. Lui Kern i se dădu un pat într-o odaie în care se mai aflau încă doi emigranți. După ce mâncase se simți tare obosit și se culcă imediat. Ceilalți doi emigranți încă nu apărură și el nu auzi când veniră.

În mijlocul nopții se trezi. Auzi strigăte și sări în sus. Fără să stea mult pe gânduri, își luă geamantanul și hainele și o zbughi pe ușă, luînd-o de-a lungul coridorului.

Pe coridor era liniște. Se opri în tinda scării. Puse geamantanul jos și ascultă, apoi își trecu pumnii peste obraz. Unde se afla? Ce se întimplase? Unde era poliția?

Încet, se desmeteci. Se măsură din cap pînă în picioare și zimbi ușurat și destins. Se afla la Praga, în hotelul Bristol, și avea un permis de ședere pentru patrusprezece zile. Nu avea motiv să se sperie atît de tare. Cu siguranță că visase. Se întorsese zicîndu-și că asta nu trebuie să se mai întimple. Asta mai lipsește acum, să devin nervos, își zise el. Atunci s-a sfîrșit cu totul.

Deschise ușa și pipăi prin întuneric ca să ajungă la patul lui. Era pe partea dreaptă la perete. Încet puse geamantanul jos și își afîrnă hainele peste făblia patului. Apoi caută pipăind plapuma. Deodată simți, sub mîna lui, tocmai cînd era gata să se culce, ceva moale, cald, ceva ce respira, și tresări speriat.

— Cine e aici? întrebă o voce somnoroasă de fată.

Kern își opri răsufierea. Greșise camera.

— E cineva aici? mai întrebă glasul o dată.

Kern rămase incremenit locului. Simțea cum îl trec sudorile.

După cîtva timp auzi un suspin și apoi cum fata se întorcea în pat. Mai așteptă cîteva minute. Cînd fu din nou liniște și cînd nu se mai auzea prin întuneric decît respirația ei adîncă, își luă fără larmă lucrurile lui și se furișă cu precauție din cameră.

În coridor stătea acum un bărbat în cămașă. Stătea în fața odăii în care locuia Kern și îl privea țintă prin ochelari. Observase că venea cu bagajul în mîină, din odaia alăturată. Kern era

prea zăpăcit ca să-i poată explica ceva. Trecu fără un cuvânt pe ușa deschisă, pe lângă bărbatul care nu-i făcu loc, și se vîri în pat, nu înainte însă de a fi trecut cu mîna peste pătură. Nu se afla nimeni sub ea.

Celălalt mai stătu încă puțin în pragul uși. Ochelarii lui străluceau în lumina palidă a coridorului. Apoi intră și închise ușa cu zgomot.

În aceeași clipă se auziră iar strigătele. Kern înțelese acum. „Nu mă bateți! Nu mă bateți! Pentru numele lui Christos, nu mă loviți! Vă rog, vă rog! O!..”

Strigătul se stinse. Kern se ridică din pat. „Dar ce este asta?” întrebă el în întuneric.

Bărbatul cu ochelari făcu lumină și, coborînd din patul său, se duse la al treilea pat. Acolo zăcea un om plin de broboane de nădușeală, gîfîind, cu ochii rătăciți. Celălalt luă un pahar, îl umplu cu apă și îl ținu la gura omului din pat. „Bea te rog. Ai visat. Ești în siguranță”.

Omul bău cu aviditate. La gîtul lui subțire mărul lui Adam se urcă și cobora. Apoi căzu extenuat înapoi și închise ochii respirînd adînc.

— Ce este asta? mai întrebă o dată Kern.

Bărbatul cu ochelari veni lângă patul lui. „Ce să fie. Cineva care visează. Visează cu glas tare. Acum citeva săptămîni i s-a dat drumul din lagărul de concentrare. Nervii, înțelegi dumneata?”

— Da, zise Kern.

— Dumneata locuiești aici? îl întrebă bărbatul cu ochelari.

Kern dadu din cap afirmativ. „Pare-se că sînt și eu nervos. Cînd a strigat adineaori, am fugit din odaie. Credeam că a venit poliția. Și după aceea am confundat odăile”.

— Așua?

— Vă rog să mă iertați, zise al treilea bărbat. „Am să rămîn acum treaz. Vă cer scuze.”

— Prostii! Bărbatul cu ochelari se întoarse în patul lui. „Pe noi nu ne deranjează visurile dumitale. Nu-i așa, tinere domn?”

— Deloc, repetă Kern.

Comutatorul electric pocni și se făcu iar întuneric.

Kern se întinse în pat. Mult timp nu putu adormi. Avusese o senzație ciudată, adineaori, în camera alăturată. Sinul moale, sub pînza subțire. Parcă o mai avea încă, parcă prin acest contact mîna lui ar fi devenit alta.

Mai târziu auzi cum bărbatul care strigase se ridică și se așează la fereastră. Capul lui plecat se profilă pe cenușiul dimineții.

Iosef Steiner trecu ușor granița. O cunoștea bine și ca soldat bătrîn era obișnuit cu patrulele. Fusesse comandant de companie și căpătase, în 1915, crucea de fier.

După o oră era în afara primejdiei. Luă tramvaiul spre Viena. Nu era multă lume în el. Taxatorul îl privi. „Te-ai și înapoiat?”

— Dă-mi un bilet spre Viena, replică Steiner.

— A mers repede, zise taxatorul.

Steiner ridică privirea. „Cunosc eu chestia asta”, continuă taxatorul. „În fiecare zi avem transporturi d-astea — recunosc ușor agenții. E și asta o suferință. Cu tramvaiul ăsta ai trecut încolo, nu mai știi?”

— Nu știu despre ce anume vorbești.

Taxatorul rise. „Îi fi știind dumneata. Du-te și stai pe platformă. Dacă vine un controlor, sări jos. Probabil că nu vine nici unul la ora asta. În felul ăsta faci puțină economie.”

— Bine.

Steiner se ridică și se duse pe platforma dinapoi. Simți adierea vîntului și respiră adînc, bucurîndu-se de beția cea mai tare: beția libertății. Își simtea singele în vine și puterea caldă a mușchilor. Trăia. Nu era închis; trăia, scăpase.

— Ia o țigară, frate, îl îmbie el pe taxator care venise lîngă el.

— Fie. Numai că n-am voie s-o fumez acum. Serviciul.

— Dar eu am voie s-o fumez aici?

— Da. Taxatorul rise blajin. „În privința asta tu stai mai bine.”

— Da, zise Steiner, trăgînd fumul în piept. „În privința asta!”

Se înapoie la pensiunea unde îl prinsese poliția. Gazda se mai afla încă în birou. Cînd îl zări pe Steiner, sări în sus. „Nu poți locui aici”, spuse ea iute.

— Ba da! Steiner lăsă jos rușacul.

— Domnule Steiner, e imposibil! Poliția poate reveni în orice zi. Atunci îmi închide pensiunea.

— Luzzișoară, zise el liniștit, în război, cea mai bună ascunzătoare era o gaură de grenadă prouspăt făcută. Mai niciodată nu s-a întimplat ca să nimerească de două ori în același loc. De

aceea maghernița dumitale este, în momentul de față, locul cel mai sigur din Viena.

Gazda se apucă cu mâinile de cap. „Dumneata ești pierzania mea”, declară ea, patetică.

— Ce frumos! Asta am vrut eu totdeauna. Să fiu pierzania cuiva! Luizișoaro, ești romantică! Steiner se uită în jurul lui. „Mai ai puțină cafea? Și un rachiu?”

— Da, Luizișoaro. Am știut că o să ne înțelegem. O femeie atât de drăguță! În dulapul din perete mai este slibovită?

Gazda îi privi nedumerită. „Da, firește”, zise apoi.

Steiner scoase sticla și două pahare. „Iei și dumneata unul?”

— Eu?

— Da, dumneata! Cine alt cineva?

— Nu.

— Ba da, Luizișoară! Fă-mi plăcerea. E greu să bei de unul singur. Ține... Umpluse paharul și îl întindea femeii.

Gazda ezita. Apoi luă paharul. „Fie! Dar n-ai să locuiești aici, nu-i așa?”

— Numai câteva zile, zise Steiner, căutînd s-o liniștească. Nu mai mult de câteva zile. Dumneata îmi aduci noroc. Am ceva de gînd. Zimbi... Și acum, dă-mi cafeaua.

— Cafea? Aici n-am cafea.

— Ba da, fetițo. Uite-o acolo. Pariez că-i bună.

Gazda rîse inciudată. „Cine-mi ești! De altfel pe mine nu mă cheamă Luiza, ci Tereza.

— Tereza, ești un vis!

Îi aduse cafeaua. „Mai sînt aici boarfele bătrîntului Seligmann”, spuse ea arătînd un cufăraș. „Ce să fac cu ele?”

— E vorba de evreul cu barba cenușie?

Gazda dădu din cap. „A murit, atât am auzit. Mai mult nu...”

— Ajunge. Nu știi unde sînt copiii lui?

— De unde să știu? Să mă mai interesez și de asta? Nu mă privește.

— E adevărat. Steiner deschise cufărașul. Din el căzura afară o mulțime de mosoare cu ală de diverse culori. Printre ele se afla și un pachet de șireturi. Mai găsi în cufăr un costum, o pereche de ghete, o carte ebraică, ceva rufărie, câteva coli cu năsturași, un săculeț de piele în care erau cîțiva șilingi, două filacterii și un taies alb, învelit în foiță.

— Sint cam puține, pentru o viață întreagă, nu-i așa, Terezo ?

— Unii au și mai puțin.

— Și asta-i adevărat. Steiner controlă cartea ebraică și găsi printre foi un bilet. Conținea o adresă scrisă cu cerneală. „Aha, aici am să caut”, zise Steiner și se sculă. „Îți mulțumesc pentru cafea și pentru șliboviță, Terezo. Azi am să vin mai tirziu. Ar fi bine să mă încartiruiezi la parter, spre curte. De acolo o pot zbughi mai lesne.

Gazda voia să mai spună ceva, dar Steiner ridică mâna. Nu, nu Terezo ! Dacă ușa n-o să fie deschisă, vin cu toată poliția vieneză. Dar sint convins că va fi deschisă. Era porunca lui Dumnezeu să adăpostești pe cei fără patrie. Pentru asta ești răsplătită cu o mie de ani fericiți în rai. Rucsacul mi-l las aici.

Plecă. Știa că nu avea nici un rost să continue discuția și cunoștea înfrurirea bizară pe care o au niște bagaje părăsite asupra burghezilor. Rucsac-ul lui avea s-o convngă mai bine decit toate încercările lui de a o îndupleca. El va învinge ultima împotrivire numai prin simpla și muta lui prezență.

Steiner se duse la cafeneaua Sperler. Voia să se întâlnească cu rusul Tschernikoff. Se înțeleseseră, în timpul arestului, să se aștepte unul pe altul în prima și a doua zi a eliberării lui Steiner, după miezul nopții. Rușii aveau cincisprezece ani de practică mai mult decit germanii. Tschernikoff îi promisese lui Steiner să cerceteze dacă se puteau cumpăra la Viena acte false.

Steiner se așeză la o masă. Voia să comande ceva de băut, dar nici un chelner nu-l băga în seamă. Aci nu se obișnuia să comanzi ceva ; cei mai mulți dintre clienți nu aveau banii necesari.

Localul era bursa tipică a emigrantilor ; ticsit de oameni. Unii sedeau pe bănci și pe scaune și dormeau ; alții se așezaseră pe dușumele, rezemindu-și spatele de perete. Foloseau prilejul ca să doarmă pe gratis, pînă se închidea cafeneaua. De la orele cinci de dimineață pînă la prînz se plimbau și așteptau pînă se deschidea iar cafeneaua. Erau în cele mai multe cazuri intelectuali. Și posedau în foarte mică măsură simțul orientării.

Un bărbat, îmbrăcat într-un costum cu carouri, cu obrazul rotund, se așeză lîngă Steiner. Îl supraveghe un răstimp cu ochii negri și ageri și întrebă apoi : „Ceva de vînzare ? Bijuterii ? Și vechi. Plătesc cu bani peșin”.

Steiner clătină din cap.

— Haine ? Rufărie ? Încălțăminte ? O verighetă poate ?

— Cară-te, spurcăciune, mîrli Steiner. Detesta pe negustorii care se foloseau de împrejurări, cumpărînd de la emigranți, pentru o nimica toată, puținele lor lucruri.

Chemă un chelner ce trecea repede pe lingă el. „Allo ! Un coniac !”

Chelnerul îi aruncă o privire neîncrezătoare și se apropie. „Ați spus avocat ? Azi sînt doi aci. În colț avocatul Silber de la curtea de apel din Berlin ; un șiling consultația ; la masa rotundă lingă ușă e judecătorul supleant Epstein din Munich ; cincizeci de groșite consultația. Între noi fie vorba : Silber e mai bun”.

— Nu vreau un avocat, vreau un coniac, zise Steiner.

Chelnerul își făcu mina pilnie la ureche : „Am înțeles oare bine ? Un coniac ?”

— Da. O băutură care e mai bună cînd paharele nu sînt prea mici.

— Foarte bine. Scuzați, vă rog, sînt cam tare de urechi. Și apoi nu mai sînt obișnuit. Aci se cere aproape numai cafea.

— Bine. Atunci adu-mi coniacul, într-o ceașcă de cafea.

Chelnerul aduse coniacul și rămase locului lingă masă. „Ce este ?” întrebă Steiner. „Vrei să te uiți la mine cînd îl beau ?

— Trebuie să plătiți înainte. Așa merge aici. Altfel am da faliment.

— Da, ai dreptate !

Steiner plăti. „E prea mult”, zise chelnerul.

— Ce prisosește, e bacșișul dumitale.

— Bacșiș ? — Dumnezeuule mare, zise el emoționat. „E primul, după nu știu cîți ani. Vă mulțumesc mult, domnul meu ! Așa mă simt și eu om !”

După cîteva minute intră rusul pe ușă. Îl zări îndată pe Steiner și se așeză la masa lui.

— Mă și gîndeam că nu mai sînteți la Viena, Tschernikoff.

Rusul răspunse rizînd : „Verosimilul este la noi totdeauna neverosimil. Am aflat tot ce dorești dumneata să știi”.

Steiner își bău coniacul. „Se găsesec acte ?”

— Da. Și încă strașnic. De mult nu s-au mai văzut falsificări atît de bune.

— Trebuie să am acte. Mai bine risc închisoarea cu un pașaport fals, decît grija asta zilnică de a nu fi prins. Ce-ați văzut?

— Am fost la „Alebarda“ pe care o frecventează oameni de ai noștri. Acolo am găsit pe aceiași indivizi de acum șapte ani. Te poți bizui pe ei. E drept însă că actul cel mai ieftin costă patru sute de șilingi.

— Ce capeteți în schimb?

— Pașaportul unui austriac mort. Mai e valabil un an.

— Un an și apoi?

Tschernikoff se uită semnificativ la Steiner. „Poate că s-ar putea prelungi în străinătate. Sau o mină iscusită ar putea schimba data“.

Steiner dădu din cap.

— Mai sînt încă două pașapoarte de la doi emigranți germani care au murit. Acelea costă însă opt sute de șilingi fiecare.

— Patru sute de șilingi, zise Steiner și eu am douăzeci și cinci.

— Te poți tocmi. Cred că vor lăsa trei sute cincizeci.

— Față de douăzeci și cinci, e cam același lucru. Însă n-are importanță. Trebuie să fac așa fel ca să-mi procur banii ăștia. Unde este „Alebarda“?

Rusul scoase un bilet din buzunar. „Aici e adresa. Și numele chelnerului care mijlocește afacerea. El cheamă indivizii la momentul oportun. Pentru treaba asta primește cinci șilingi“.

— Bine. Am să văd ce e de făcut.

Steiner ascunse cu grijă biletul. „Mulțe mulțumiri pentru oboseala dumitale Tschernikoff.“

— Dar te rog! Rusul făcu un gest în lături. Ne ajutăm unul pe altul, dacă este cu putință. Fiecare poate într-o bună zi să ajungă în aceeași situație.

— Da. Steiner se ridică. „Te mai caut eu pe aici ca să-ți comunic și dumitale cum stau lucrurile“.

— Bine. Sînt adesea, pe la orele astea, aici. Joc șah cu un maestru german. Iată-l peste drum, bărbatul acela cu părul buclat. N-aș fi crezut niciodată că voi avea norocul să joc cu o astfel de autoritate. Tschernikoff zîmbi: Șahul este o patimă a mea.“

Steiner trecu peste cîțiva tineri care dormeau cu gura deschisă, rezemați de perete și o luă spre ușă. La masa judecătorului supleant Epstein, o evreică buhăită. Stătea cu mîinile împreunate și îl fixa pe Epstein ca pe un Dumnezeu în care nu te poți încrede. În fața ei, pe masă, se aflau cincizeci de groșițe. Mîna stîngă, pă-

roasă, a lui Epstein era alături, ca un păianjen mare, care stă la pîndă.

Ajuns afară, Steiner respiră adinc. Aerul nopții îi păru ca un vin, după fumul și ȧalea ce pluteau în cafenea. Trebuie să scap, cu orice preț, își zise el. Se uită la ceas. Era tirziu. Totuși se hotărî să caute să întilnească pe trișor.

Barul cel mic, unde îi spusese trișorul că venea de obicei, era aproape gol. Numai două fete împopoțonate stăteau cocotate, ca niște papagali, pe scaunele înalte.

— Fred a fost aci? întrebă Steiner barman-ul.

— Fred? Acesta îl privi încordat. „Ce treabă aveți cu Fred?”

— Să spun Tatăl nostru cu el, frate. Altceva ce?

Barmanul chițzui cîtva timp, apoi zise: „A plecat acum o oră de aici!”

— Se mai întoarce?

— N-am idee.

— Bine. Am s-aștept. Da-mi o vodcă.

Steiner așteaptă cam vreo oră. Se gindea cum să adune banii care îi trebuiau.

Fetele îl examinaseră numai fugar. Mai șezură cîtva timp, apoi o șterseră. Barman-ul începu să se joace cu niște zaruri. „Ce zici, facem o partidă?” întrebă Steiner.

— Dă-i drumul.

Aruncară zarurile și Steiner cîștigă. Continuară jocul. Steiner scoase din două aruncături, un după alta, patru ași. „Pare-se că am noroc cu așii”, zise el.

— În genere ai noroc, replică barmanul. „Care ți-e zodiacul?”

— Asta nu știu.

— Parcă ai fi un leu. Cel puțin să știi că ai soarele în leu. Mă pricep puțin. Facem ultimul tur. Fred tot nu mai vine. N-a venit niciodată la ora asta. Are nevoie de somn și de mîini liniștite.

Aruncară din nou zarurile și Steiner cîștigă iarăși. „Vezi?” zise barmanul împingîndu-i cinci șilingi. „Hotărît ești leu” Cred că Neptun ți-e favorabil. În ce lună te-ai născut?”

— August.

— Atunci ești într-adevăr un leu. Anul ăsta ai noroc!

— Pentru asta aș fi în stare să iau o întregă pădure seculară plină de lei asupra mea. Steiner își bău paharul. „Fi, rogu-te,

bun și spune-i lui Fred că am fost aici. Spune-i că Steiner a fost și a întrebat de el. Mîine vin iar”.

— Prea bine.

Steiner se înapoie la pensiune. Drumul era lung și străzile pustii. Cerul atîrna plin de stele; din cînd în cînd adia peste ziduri mireasma grea a liliacului înflorit. Dumnezeu sfinte, Mario, asta nu poate dura veșnic, gîndi el.

IV

Kern se găsea într-o drogherie din apropierea Pieței Wenzel. Descoperise în vitrină cîteva sticle cu apă de colonie ce purtau eticheta laboratorului tatălui său.

„Apă de toaletă Farr!” Kern învîrtea în mină sticla pe care droghistul i-o adusese din raft. De unde v-o procurați?

Droghistul dădu din umeri. N-o mai știu. Vine din Germania. O avem de mult. Voiți să cumpărați o sticlă?

— Nu una, ci șase...

— Șase?

— Da, șase în cap. Fac comerț cu ele. Firește trebuie însă să-mi dai procente.

Droghistul îi pironi pe Kern. „Emigrant?” întrebă el.

Kern puse sticla pe tețghea. „Știi una”, îi răspunse el, supărat, întrebarea asta începe să mă plictisească atunci cînd e pusă de civili, mai ales atunci cînd am în buzunar un permis de liberă ședere. Spune-mi mai bine ce comision îmi dai.

— Zece la sută.

— E ridicol. Cum să mai cîștig și ceva?

— Puteți căpăta colonia cu 25 la sută, interveni proprietarul magazinului, apropiindu-se. Dacă luați zece sticle, vi le putem da cu 30 la sută. Sîntem bucuroși să scăpăm de marfa asta veche.

— Marfă veche? Kern îl privi jignit. E o apă de colonie de calitate superioară.

Proprietarul magazinului își viri calm un deget în ureche. „Fie și așa cum zici. Atunci ești de bună seamă mulțumit și cu un comision de 20 la sută”.

— Treizeci e minimum. Asta n-are nici o legătură cu calitatea. Puteți să-mi dați 30 la sută și colonia tofată. Să fie cu toate astea bună, nu-i așa?

Droghistul strinse buzele : „Toate apele de toaletă sînt la fel. Bune sînt numai acelea pentru care se face reclamă. Asta e tot secretul“.

Kern îl privi cu luare aminte. „Pentru asta e și tare proastă, așa că 35 la sută ar fi comisionul cel mai potrivit“.

— Treizeci, ripostă proprietarul drogheriei. Din cînd în cînd întreabă cineva de ea.

— Domnule Burreck, interveni droghistul, eu cred că i-o putem da cu 35 la sută dacă ia o duzină de sticle. Bărbatul care întreabă din cînd în cînd de ea e mereu unul și același. El nu cumpără, vrea numai să ne vîndă rețeta.

— Rețeta ? Bunule Dumnezeu. Cine e acela care vrea să vă vîndă rețeta ?

Droghistul rise. Cineva care afirmă că a avut pe vremuri el însuși un laborator de parfumerie. Firește, mintea ! Cîte un născocesc și emigranții ăștia !

Kern rămase o clipă fără respirație. Știti cumva unde locuiește omul acela ?

Droghistul ridică umerii. Cred că am adresa pe-aici, pe undeva. Ne-a dat-o de cîteva ori. Dar pentru ce ?

— Cred că e tatăl meu.

* Cei doi bărbați îl pironiră pe Kern. „E adevărat ?“ întrebă droghistul.

— Da, cred că el este. Îl caut de mult.

— Bertha ! strigă proprietarul magazinului agitat unei femei care lucra la un birou în fundul drogheriei. Mai avem adresa domnului care a vrut să ne vîndă rețeta pentru apa de toaletă ?

— Îl credeți pe domnul Stern, sau pe imbecilul ăla bătrîn care s-a fițit de cîteva ori pe aici ?

— Ei, a dracului ! Proprietarul prăvăliei îl privi pe Kern stînjinit. Scuzați ! O luă repede spre fundul magazinului.

— Așa pălești cînd te culci cu angajații tăi, șopti, malițios, droghistul în urma lui.

Proprietarul drogheriei veni după un răstimp gîfîind cu o hîrtie în mină. Iacă adresa. E un domn Kern. Siegmund Kern.

— E tatăl meu.

— Cu adevărat ? Bărbatul îi dădu lui Kern însemnarea.

— Iată asta e adresa lui. A fost ultima dată acum vreo trei săptămîni. Scuzați, vă rog, observația de adineauri. Știți doară...

— Nu face nimic. Aș vrea numai să plec imediat. Mă întore apoi să iau sticlele de colonie.

— Firește ! E timp !

Casa în care ar fi trebuit să locuiască tatăl lui Kern se afla pe Tuzarovă ulice, în preajma halelor pieței. Era întunecată și mucegă și mirosea a pereți umezi și oxid de carbon.

Kern sui încet scara. Părea ciudat, dar simțea oarecare frică să-și revadă tatăl după un atât de lung timp. — prea se obișnuise ca lucrurile să nu meargă spre îndreptare.

La etajul al treilea, sună. Peste câteva secunde auzi un foșnet înapoia ușii și carapacea de metal a zavistatului se dădu de o parte ; cu ochi de spion Kern zări un ochi negru îndreptat asupra lui.

— Cine e acolo ? întrebă o voce ursuză de femeie.

— Doresc să vorbesc cu cineva care locuiește aici.

— Aici nu locuiește nimeni ! Kern citi cartea de vizită. „Doamna Melanie Ekowsky, nu-i așa ? dar nu doresc să vorbesc cu dumneavoastră.

— Atunci ce ?

— Tin să vorbesc cu un bărbat care locuiește aici.

— Aici nu locuiește nici un bărbat.

Kern proni ochiul rotund și negru. Poate că era adevărat și tatăl său se mutase de mult de aici. Se simți deodată pustiu și dezamăgit.

— Și cum îl cheamă ? întrebă femeia dinapoia ușii.

Kern ridică plin de speranță capul. „N-aș voi să v-o strig în gura mare. Dacă ați deschide ușa, v-aș spune-o”.

Ochiul din rotundul zavistatului dispăru, un lanț zornai ? Asta e o cetate își zise Kern. Era aproape sigur că tatăl său mai locuiește încă aici ; altminteri femeia n-ar fi continuat cu întrebările.

Ușa se deschise. O cehă voinică cu obrații roșii și fața lată îl măsură pe Kern din creștet pină-n tăpi.

— Aș dori să vorbesc cu domnul Kern.

— Kern ? Nu-l cunosc. Nu locuiește aici.

— Domnul Siegmund Kern. Eu mă numesc Ludwig Kern.

— Așa ? Femeia îl măsură bănuitoare. — „Asta poate s-o afirme orișicine”.

Kern scoase permisul de liberă ședere din buzunar. Iacă... uități-vă la actul ăsta. Numele de botez e scris din nebăgare de seamă fals — dar priviți pe celălalt.

Femeia citi cu luare aminte hîrtia. După cam mult, i-o înapoie. Sinteți rude ?

— Da. Ceva îl oprea pe Kern să spună mai mult. Avea acum aproape certitudinea că tatăl său locuia în casa asta. Femeia se decisese. „Nu locuiește aici”, declară ea scurt.

— Bine. Îngăduți-mi însă să vă spun unde locuiesc eu. Rămîn numai cîteva zile aici. Mi-ar fi plăcut să stau de vorbă, înainte de plecarea mea, cu domnul Siegmund Kern. Am să-i predau ceva încheie el, ațintind privirea asupra femeii.

— Așa ?

— Da. Hotel Bristol, Ludwig Kern. Bună seara.

El cobori repede scările. Cerule bun, își zicea el, phii ce cerber e asta care îl păzește ! Oricît, a păzi e mai bine decît a trăda.

Se reîntoarce la drogherie. Proprietarul ei se repezi asupra lui „L-ați găsit pe tatăl dumneavoastră ?” Fața lui exprima toată curiozitatea unui om căruia îi lipsesc senzațiile în viață.

— Încă nu, răspuse Kern, brusc cuprins de silă. Dar locuiește acolo. Nu era acasă.

— Așa ceva ! Ce întîmplare neprevăzută nu-i așa ?

Bărbatul își așază coatele pe masă și se așternu la povestit despre cîte întîmplări curioase se ivesc în viață.

— Pentru noi, nu, replică Kern. Pentru noi e o întîmplare neprevăzută cînd ceva merge normal. Ce-i cu apa de toaletă ? Deocamdată nu pot luat decît șase sticle ; nu am mai mulți bani. Ce comision îmi faceți ?

Proprietarul magazinului se gîndi o clipă : „Treizeci și cinci”, declară el, mărinos. Așa ceva nu se întîmplă în fiecare zi.

— Bine.

Kern plăti. Droghistul împachetă sticlele. Femeia care stătuse în timpul acesta în fundul prăvăliei și pe care o chema Bertha, se apropie să-l vadă și ea pe tinărul ce și-a regăsit tatăl. Ea mol-făia excitată ceva.

— Știți, adăugă proprietarul drogheriei, ce voiam să vă mai spun, apa de colonie e foarte bună. Intr-adevăr foarte bună.

— Mulțumesc ! Kern luă pachetul. Sper să vin în curînd să le iau și pe celelalte.

O luă spre hotel. Ajuns în odaia lui, desfăcu pachetul și împachetă două din sticle împreună cu câteva bucăți de săpun și două flacoane de parfum ieftin și le puse într-o geantă. Voia să încerce imediat să vînda ceva din ele.

Cînd păși în coridor văzu o siluetă ce părăsea odaia învecinată. Era o fată de statură mijlocie într-o rochie deschisă, care ducea câteva cărți sub braț. Kern la început nu o luă în seamă. Era preocupat să întocmească prețurile pentru apa lui de toaletă. Dar deodată îi veni în gînd că adolescenta ieșise din odaia pe care el o confundase noaptea trecută cu odaia lui — și atunci rămase locul. Avea simțămîntul că l-ar putea recunoaște și acum.

Fata își continuă drumul și coborî scările fără să întoarcă privirea. Kern mai așteptă puțin, apoi o luă repede pe coridor pe scări, după dînsa. Deveni deodată foarte curios să vadă ce înfățișare avea adolescenta.

Coborî treptele și, ajuns jos, se uită împrejur, fata nu se vedea nicăieri. Se duse la intrare și se uită în lungul străzii; ea zăcea pustie în lumina prăfuită. Doar cițiva ciini ciobănești se fugăreau pe șosea.

Kern se întoarse în hotel. „N-a ieșit nimeni adineauri” întrebă el pe portar, care era în același timp chelner și fecior.

— Numai dumneavoastră! Portarul îl țintuia cu privirea, așteptînd ca Kern, la auzul glumei sale, să izbucnească într-un hohot de rîs nestăvilit.

Kern însă nu ridea. „Am voit să spun o fată, adăugă el: o duduie tinără”.

— Aici nu locuiesc doamne, numai femei, riposta portarul morocănos. Era jignit că spiritul lui n-a prins.

— Așadar n-a ieșit nimeni?

— Sinteti de la poliție că vreți să știți afit de precis? Portarul era acum de-a dreptul dușmănos.

Kern îl privi surprins. Nu înțelegea ce avea omul. Gluma nici nu o observase. Scoase un pachet de țigări din buzunar și-i oferî una portarului.

— Mulțumesc, replică acesta foarte rece. Fumez țigări mai bune.

— Cred.

Kern viri țigările în buzunar și rămase o clipă locului să chibzuiască. Fata trebuia să mai fie în hotel. Probabil că se afla în hol. Se înapoie.

Holul era o încăpere îngustă și lungă ce dădea spre o terasă cimentată ; de aici ajungeai într-o grădină mărginită cu un zid unde se aflau câteva boschete de liliac.

Kern privi prin geamul ușii. O văzu pe fată șezînd la o masă cu coatele rezemate și citînd. În afară de ei nu se găsea nimeni în hol. Kern simțea că nu poate face altfel . deschise ușa și intră.

Cînd auzi ușa adolescenta ridică privirea din carte. Kern se intimidă. „Bună seara”, rosti el, ezitînd.

Fata îl privi, apoi dădu din cap și continuă să citească.

Kern se așeză într-un colț al odăii. După câteva clipe se sculă și își luă câteva ziare. Avea senzația că e oarecum ridicol și ar fi fost mai bucuros dacă se afla afară. Dar i se părea aproape imposibil să se scoale așa, imediat, și să plece.

Desfăcu ziarele și începu să citească. După un timp observă că fata umblă în poșeta ei, scoase o tabacheră de argint, o deschise, apoi o închise iar fără să scoată o țigară și o virî înapoi în poșetă.

Kern puse repede de o parte ziarul și se ridică. „Observ că v-ați uitat țigarile acasă. Vă pot servi eu cu una?”

Scoase pachetul lui ; ar fi dat mult acum să aibă tabacheră. Pachetul era mototolit și rupt la colțuri. El oferi fetei. „Nu știu dacă vă place calitatea asta. Portarul adineauri le-ă refuzat, i se păreau prea proaste”.

Adolescenta cercetă marea : „Fumez aceleași țigări”, spuse ea.

Kern rise. „Sînt cele mai ieftine. Asta e aproape ca și cum ți-ai fi istorisit povestea vieții”.

— Fata îl învăluî cu privirea-î : „Cred că hotelul o povestește și fără de asta”.

— Asta e adevărat.

Kern aprinse chibritul și-i servi adolescentei foc. Lumina slabă, roșiatică, ilumină un obraz oval, cafeniu, cu sprincene negre și dese. Ochii erau mari și limpezi și gura plină și catifelată. Kern n-ar fi putut spune dacă făptura din fața lui e frumoasă și dacă îi plăcea ; avea numai simțămîntul ciudat al unei viitoare și îndepărtate uniri ; mina lui șezuse pe sinul ei, înainte de a o cunoaște. O văzu respirînd, și brusc, deși știa că gestul e nesăbuit el băgă mina în buzunar.

— Sînteți de mult printre străini ? o întrebă el.

— De două luni.

— Asta nu e mult.

— E nesfârșit de mult.

Kern o privi surprins. „Aveți dreptate”, recunoscu el. Doi ani nu e mult, dar două luni, e nesfârșit. Dar asta are oricum un avantaj: se scurtează cu cît durează mai mult.

— Credeți că o să dureze mult? întrebă adolescenta.

— Nu știu. La asta nu mă mai gîndesc.

— Eu tot timpul.

— Asta o făceam și eu cînd eram de două luni prin străini.

Adolescenta tăcu. Ținea capul înclinat, stătea pe gînduri și fuma încet aspirînd profund fumul. Kern privi parul negru deosebit și ușor ondulat, care îi înrăma chipul. Ar fi voit să rostească ceva deosebit, plin de spirit, dar nu-i venea nimic în minte. Se căznea numai să-i amintească cum procedează într-o situație asemănătoare eroii moderni din cărțile pe care le citise; cu toate acestea mintea parcă îi era secată, apoi nici eroii n-au fost poate vreodată într-un hotel de emigranți din Praga.

— Nu e prea întuneric pentru lectură?

Interlocutoarea lui tăcuta tresări de parcă fusese cu gîndurile aiurea. Apoi închise cartea și spuse: „Nu nici nu vreau să mai citesc. N-are nici un sens.

— Cîteodată îți abate gîndurile, răspunse Kern. Cînd găsește pe undeva vreun roman polițist îl citește într-un suflet.

Fata avu un suris obosit. Asta nu e un roman polițist. E un manual de Chimie anorganică.

— Aha! Ați frecventat Universitatea?

— Da. La Würzburg.

— Eu am învățat la Lipsca. La început păstrasem și eu cărțile de studii. Țineam să nu uit nimic. Mai tîrziu însă le-am vîndut, erau prea greu de transportat, și din banii luați pe ele am cumpărat apă de colonie și săpun ca să fac comerț cu ele. Din asta trăiesc acum.

Fata îl privi: „Nu prea îmi dai curaj”.

— N-aș fi vrut să vă deranjez, spuse Kern repede. La mine a fost cu totul altceva. Eu nu am avut deloc acte. Dumneavoastră probabil că aveți pașaport.

— Da, am, încuviință fata, dar expiră peste șase săptămîni.

— Nu face nimic, apoi îl veți putea cu siguranță prelungi.

— Nu cred.

— Tînăra se ridică.

— Nu voiți să mai luați o țigară ?

— Nu mulțumesc. Fumez și așa prea mult.

— Cineva mi-a spus odată că o țigară la momentul oportun e mai bună ca toate idealurile din lume.

— E adevărat. Fata zîmbi și dintr-o dată ea i se păru lui Kern mai frumoasă. Ar fi dat mult să continue să se întretină cu dînsa dar nu știa cum să procedeze ca s-o mai rețină.

— Dacă vă pot fi într-un mod oarecare de folos, rosti el repede, aș face-o cu plăcere. Știu să mă descurc aici, în Praga : am mai fost de două ori. Mă numesc Ludwig Kern și locuiesc în odata din dreapta odăii dumitale.

Fata îi aruncă o privire ageră. Kern crezu că s-a dat de gol dar dînsa îi întinse mîna cu naturalețe. Simți o strîngere puternică. „Dacă n-am să știu ceva, vă întreb cu plăcere“. Mulțumesc mult, zise ea.

Ea își luă cărțile de pe masă și o luară spre scară.

Kern mai rămase o clipă în hol. Acum știa deodată tot ce ar fi putut să-i spună.

*

— Încă o dată, Steiner, zise măsluitorul. Dumnezeu știe de ce sînt mai nervos la debutul dumitale în șandramaua aia de peste drum, decît dacă aș juca eu la Jockeyclub.

Sedeau în bar și Fred îi supuse pe Steiner la o repetiție generală. Voia ca aceasta să joace pentru prima dată într-o circiumă din apropiere, cu niște trișori mai neînsemnați. Steiner găsisse în această indeletnicire singura posibilitate de a-si procura bani.

Exersară cam jumătate de oră trucul cu așii. Atunci hoțul de buzunare se declară mulțumit și se ridică. Eră în smoking. „Trebuie să mă car la operă. Mare premieră. Cîntă Lehmann. Cînd e vorba de artă adevărată sîntem și noi prezenți. Găsim totdeauna ceva de lucru. Oamenii sînt distrați, înțelegi dumneata ?“ Întinse mîna lui Steiner. „De altfel — mi-am adus aminte : ciți bani ai dumneata ?“

— Treizeci și doi de șilingi.

— Prea puțin. Frații de colo trebuie să vadă bani mari, la mărunțiș nu-și vor infige dinții. Băgă mîna în buzunar și scoase o hîrtie de o sută de șilingi. „Iată, cu asta ai să faci plata cafelei,

atunci au să sosească fără îndoială. Bani îi predai apoi circiumarului, pentru mine, mă cunoaște. Și acum înc-o dată : joci scurt și bagi de seamă, când sosește careul de dame ! Fringe-le gîful”.

Steiner luă hîrtia. „Dacă pierd banii, n-am să pot niciodată să ți-i dau înapoi”.

Hoțul de buzunare dădu din umeri. „Atunci, dusu-s-au. Ghinion. Dar n-ai să pierzi. Îi cunosc eu p-ăia. Șarlatani d-ăia proști. N-au clasă. Ești nervos ?

— Nu cred.

— Ai și mai multă șansă. Ai de colo nu știu că dumneata ești inițiat. Pînă să-și dea ei seama i-ai păcălit și nu mai pot face mare lucru. Așadar, servus.

— Servus.

Steiner trecu la circiuma de peste drum. Reflecta mergînd la ciudățenia faptului : nici un om nu i-ar fi împrumutat nici un sfert din banii pe care măsluitorul i-i dăduse fără șovăială. Camaraderia celor decăzuți, gîndi el. Rămîne mereu aceeași. Slavă Domnului.

În prima încăpere a circiunii se juca tocmai tarock. Steiner se așeză la fereastră și comandă un rachiu. Scoase ceremonios portofelul, în care mai băgase cîteva coli de hîrtie ca să pară mai plin, și făcu plata cu hîrtia de o sută.

După un minut, un bărbat uscățiv i se adresa și îl invită să fie al patrulea la un mic poker. Steiner refuză plictisit. Bărbatul căută să-l convingă.

— Nu prea am timp, declară Steiner. Cel mult jumătate oră și pentru joc asta-i prea puțin.

— Da de unde ! Uscățivul își arată dantura stricată. „Sînt unii care în jumătate oră și-au făcut norocul, dom'le”.

Steiner privi la ceilalți doi jucători de la masa de alături.

Unul avea o față grasă și chelie, celălalt era oacheș, tare păros și avea un nas mare. Amîndoi îl priveau cu indiferență. „Dacă e într-adevăr vorba numai de jumătate de oră”, spuse Steiner prefăcîndu-se că șovăie „atunci pot încerca”.

— Negreșit, negreșit, replică uscățivul.

— Și pot să încetez cînd vreau ?

— E limpede, dom'le, cînd vrei matală.

— Și dacă am cîștigat.

Buzele celui gras de la masă se strîmbară puțin. Se uită la cel oacheș semnificativ : se pare că am prins un adevărat pui de burtă-verde.

— Păi tocmai atunci, domnule, măcăi voios uscățivul.

— Atunci bine, joc.

Steiner se așeză la masa lor. Grăsanul amestecă cărțile și le împărți. Steiner cîștigă cîțiva șilingi. Cînd veni rîndul lui să le amestece, pipăi marginile cărților. Apoi mai mestecă odată, pe locul unde simțise ceva, tăie cărțile, comandă o slibovită și în același timp se uită sub teancul de deasupra și văzu că e o rigă. Deci popii erau puțintel tăiați. Apoi amestecă iar și făcu cărțile.

După un sfert de oră cîștigase cam treizeci de șilingi. „Foarte bine!” măcăi uscățivul. „Nu vrei să ridicăm puțin miza?”

Steiner consimți. Cîștigă și potul următor. Apoi împărți grăsanul cărțile. Avea mîini grăsuțe și roz care erau de fapt prea mici pentru scamatorie. Steiner observă că o făcu cu toate acestea foarte iscusit. Ridică cărțile lui. Avea un brelan de dame.

— Cît? întrebă grăsunul, mestecîndu-și țigara.

— Patru, spuse Steiner. Observă că grăsanul se opri brusc pentru că n-ar fi avut voie să cumpere decît două cărți. Grăsanul îi aruncă patru. Steiner văzu că prima carte era a patra damă care îi lipsea lui. Firește, că acuma n-avea carte și azvirli cărțile. Ceilalți trei se priviră semnificativ și ziseră și ei „pas”.

Steiner știa că putea numai atunci face ceva, cînd dă el cărțile. Prin această șansele lui erau unul la trei. Hoțul de buzunare avusese dreptate: trebuia să lucreze repede înainte ca ceilalți să observe ceva.

Făcu trucul cu așii, dar numai simplu.

Sugătorul jucă împotriva lui și pierdu. Steiner privi la ceas. Trebuie să plec. Ultimul rond.

— Stai, stai, vecine! măcăi Mîicul. Ceilalți doi nu spuseră nimic.

La turul viitor Steiner avu de la început un careu de dame. Mai cumpără o carte, una nouă. Părosul Schwartz cumpără două cărți. Steiner observă că uscățivul arunca cu un deget rapid cărțile pe care le apuca de dedesubt.

Steiner știa la ce trebuie să se aștepte; totuși plăti și mai ceru încă pînă la douăzeci de șilingi, și apoi renunță. Negriciosul îi aruncă o privire piezișă și încasă potul. „Dar ce carte aveai?” lătră uscățivul și descoperi repede cartea lui Steiner.

„Careu de dame ! Și cu astfel de carte spui pas, omul lui Dumnezeu ? Păi asta făcea toți banii din lume ! Dar d-ta ce ai avut ? întrebă el pe oacheș.

— Un brelan de rigi, răspuse acela cu obrazul strimb.

— Ei vezi ! Vezi ! Ai fi câștigat, vecine ! Până la ce sumă te-ai fi ridicat cu brelanul de rigi ?

— Cu un brelan de rigi, mă ridic până în luna, replică Schwartz destul de mohorit.

— N-am băgat de seamă, spuse Steiner. Am crezut că am numai un brelan. Am crezut că una din dame e valet.

— Așa ceva !

Negriciosul dădea cărțile. Lui Steiner îi veni un brelan de rigi și pe al patrulea îl cumpără. Ceru încă cincisprezece șilingi, apoi adună banii. Steiner câștigase cam 90 de șilingi și nu mai aveau decît două tururi.

— Ce carte ai avut, vecine ?

Uscățivul încerca repede să descopere cărțile. Steiner îl lovi peste mină. „Așa e moda pe aici ?” întrebă.

— Scuză, te rog, de, curiozitatea...

La turul următor Steiner pierdu opt șilingi, nu se angajase cu mai mult. Apoi luă el cărțile și le amestecă. Fusesse foarte atent și, amestecînd acum pe rigi, făcu în așa fel ca să-l poată servi pe grăsan luîndu-le de dedesubt. Reuși. Negriciosul ca să păstreze aparențele, merse și el în joc, grăsanul ceru o carte. Steiner îi dădu ultimul rigă. Grăsanul înghiți și schimbă o privire cu ceilalți. Acest moment Steiner îl folosi pentru trucul lui cu așii. Aruncă trei din cărțile lui și se servi cu cei doi ași care se aflau pe deasupra cărților.

Grăsanul începu să pluseze. Steiner își puse cărțile jos și ezitînd, merse și el. Negriciosul dublă miza. La o sută și zece șilingi, ieși din joc. Grăsanul ridica jocul pînă la o sută cincizeci, Steiner îi susținu. Nu era cu totul sigur. Știa că grăsanul avea un careu de rigi, nu cunoștea însă ultima carte ; dacă acesta era un Jocker, Steiner era pierdut. Uscățivul se bițliă pe scaunul său. „Se poate vedea ?” întinse mîna după cărțile lui Steiner.

— Nu. Steiner își acoperise cărțile cu mîna. Era surprins de obrăznicia asta năivă ; dacă uscățivul ar fi văzut cartea lui, ar fi telegrafiat-o imediat cu piciorul, sub masă, grăsanului.

Grăsanul deveni șovăitor. Steiner jucase pînă acum atît de prevăzător încît trebuia să aibă o carte mare. Steiner o observă și ridică mai mult. La o sută optzeci, grăsanul se opri. Etală careul de rigi pe masă. Steiner respiră ușurat și își descoperi careul lui de ași.

Uscățivul scăpă un șuier, apoi se lăsă o mare tăcere, în care timp Steiner băgă banii în buzunar.

— Mai facem un rond, spuse deodată negriciosul, aspru.

— Îmi pare rău, ripostă Steiner.

— Mai facem un rond, repetă negriciosul, scoțind bărbia în afară.

Steiner se ridică de la masă: „Rămîne pe data viitoare”.

Se duse la tejghea și plăti. Apoi îi strecură cărciumarului o bancnotă împăturită de o sută de șilingi. „Dă-i-o lui Fred”.

Cărciumarul ridică surprins sprîncenele: Fred?

— Da.

— Bine. Cărciumarul rinji. „Au căzut mesa, frații! Au vrut să prindă un peștișor și-au dat de un rechin”.

Cei trei bărbați stăteau în ușă. „Mai facem un rond”, spuse negriciosul și blocă ieșirea.

Steiner îl țintui cu privirea.

— Nu merge așa, vecine, măcăi uscățivul. Exclus, Sir!

— Nu e nevoie să ne prefacem, spuse Steiner. Războiul e război. Trebuie să știi să pierzi o dată.

— Nu noi, replică negriciosul. Mai facem un rond.

— Sau înapoiezi banii pe care i-ai cîștigat, adăugă grăsanul.

Steiner clătină capul. „A fost un joc cinstit, spuse el cu un suris ironic. Voi ați știut ce urmăriți și eu am știut ce vreau. Bună seara”.

Încercă să se strecoare printre negricios și uscățiv, dar simți cu prilejul asta strînsimea mușchilor negriciosului.

În clipa asta interveni cărciumarul: „Vă rog, fără scandal în localul meu, domnii mei!”

— Nici nu vreau scandal, replică Steiner. Vreau să plec.

— Mergem și noi cu tine, spuse negriciosul.

Uscățivul și negriciosul o luară înainte, apoi venea Steiner și înapoia lui grăsanul. Steiner știa că numai negriciosul era primejdios. În clipa cînd negriciosul trecu pragul, Steiner făcu

un pas înapoi și rezezi grăsanului una în burtă și lovi pe negricios cu pumnul strîns ca un ciocan, cu toată puterea, în ceafă, așa fel încît acesta se împletici în jos pe scări, căzînd peste uscățiv.

Cu o săritură Steiner fu afară și o luă la fugă de-a lungul străzii înainte ca ceilalți să se fi desmeticit. Știa că era singura lui șansă pentru că pe stradă n-ar fi putut să se apere împotriva a trei bărbați. Auzi țipete și strigăte în urma lui și, fugînd, întoarse privirea în urmă: dar nimeni nu-l urmărea. Fuseseră prea surprinși.

Incetă să fugă și ajunse cu pas obișnuit în sfîrșit pe străzi mai animate. În fața oglinzii unui mare magazin de mode rămase locului și se privi. Măsluitor și înșelător, gîndi el, dar am jumătate pașaport. Făcu un semn cu capul și o porni înainte.

V

Kern ședea pe zidul ce împrejmua vechiul cimitir evreiesc și număra banii la lumina unui felinar din stradă. Toată ziua făcuse comerț ambulant prin împrejurime. Era un cartier sărac... dar Kern știa că sărăcimea e îndurătoare și nu cheamă poliția. Căstigașe treizeci și opt de coroane. Fusese o zi bună.

Își băgă banii în buzunar și încercă să descifreze numele de pe monumentul funerar ce se afla în apropierea zidului. Piatra era mîncată de vreme. „Rabin Israel Löw“, zise el, apoi „mort în timpul de demult, cu siguranță foarte învățat pe vremuri și acum numai puțin fosfat de calciu acolo jos... ce părere ai tu, ce să fac acum? Să mă duc acasă mulțumit sau să încerc să speculez ca să ajung la un câștig de cincizeci de coroane?“

Scoase o monedă de cinci coroane, „Tie îți este cam indiferent, așa-i bătrîne? Atunci să întrebăm destinul emigranților, hazardul. Capul este mulțumirea, pajura, să mai negociez“.

Aruncă moneda în sus și o prinse. Căzu din mîna lui pe mormînt. Kern escaladă zidul și își ridică moneda cu băgare de seamă. „Ce e? Pajura!... Pe mormîntul tău. Și tu mă sfătuiești, așadar, Rabine. Atunci dă-i drumul!“ Se îndreptă spre prima casă într-o goană de parcă ar fi vrut să asedieze o cetate.

La parter nu-i deschise nimeni. Kern așteptă puțin, apoi urcă scara. La primul etaj ieși o jupîneasă drăguță. Îi observă geanta, strîmbă buzele și închise ușa tăcînd. Kern se urcă la etajul al doilea. După ce sună de două ori, apărî în ușă un bărbat cu vesta deschisă. Kern abia începuse să vorbească, cînd se văzu apostrofat. „Apă de toaletă? Parfum? Așa o obrăznicie! Nu știi să citești, omule? Mie, îndrăznești să-mi oferi apa ta chioară, mie reprezentantul general al articolelor de parfumerie Leo?“ Ieși afară.

Trînti ușa. Kern aprinse un chibrit și citi firma mică de alamă de pe ușă. Era adevărat: Iosef Schimeck era angrosist de parfum, colonie și săpun.

Kern clătină capul. „Rabine Israel Löw“, murmură el. „Ce înseamnă asta? Oare ne-am înțeles greșit?“

Sună la etajul al treilea. Îi deschise ușa o femeie grasă, prietenoasă. „Poftim înăuntru“, spuse ea binevoitoare. „German, nu-i așa? Emigrant? Poftim, intră mata“.

Kern o urmă în bucătărie. „Sezi puțin“, zise femeia. „Ești de bună seamă obosit“.

— Nu prea.

Se întâmpla pentru prima oară în Praga să i se ofere lui Kern un scaun. Se folosi de împrejurarea asta rară și se așeză. Rabine, gîndi el, m-am pripit. Iartă-mă, sînt tinăr, Rabine Israel. Apoi își despachetă geanta.

Femeia grasă stătea în fața lui cu brațele încrucișate pe stomac și se uita la el. „Asta-i parfum?“, întrebă ea, arătînd spre o sticlură.

— Da. Kern se așteptase ca ea să se intereseze de săpun. Tinu sticla în sus ca pe un giuvaer. „Asta este renumitul parfum, numit Farr, produsul firmei Kern. Ceva cu totul special. Nu e leșie, cum sînt de pildă produsele parfumeriei Leo, pe care o reprezintă domnul Schimek, cel ce locuiește sub dumneavoastră“.

— Așaa?

Kern destupa sticlura și o întinse femeii s-o miroasă. Apoi îi trecu cu picurătorul peste mina grasă.

— Poftim una mai mare. Și apoi mai am una, asta e foarte mare. Iat-o. E drept, însă, că asta costă patruzeci de coroane.

— Nu face nimic. O opresc pe asta mare.

Kern nu-și credea urechilor. Înseamnă să cîștig optsprezece coroane. „Dacă luați sticla cea mare, atunci vă dau pe deasupra pe gratis o bucată de săpun de migdale“. Declară el, entuziasmat.

— Bine. Săpunul poate fi întotdeauna întrebunțat.

Femeia luă sticla și săpunul și se duse în odaia de alături. Între timp Kern își împachetă geanta. Prin ușa întredeschisă pătrundea miros de carne fiartă. Kern se hotărî să-și îngăduie în astă seară o cină îndestulătoare. Supa de la cantină nu-l sătura.

Femeia se întoarse în bucătărie. „Așa, mulțumesc frumos și la revedere“, spuse ea prietenoasă. Ține și o felie de unt cu piine pentru drum.

— Mulțumesc. Kern se ridică și așteptă.

— Ce mai e? întrebă femeia.

— Da, firește. Kern ridea. Nu mi-ați dat încă banii.

— Banii? Ce fel de bani?

— Cele patruzeci de coroane, zise Kern surprins.

— Așaa? Anton! strigă femeia în odaia învecinată. Vîno puțin încoa! E cineva aici care cere bani.

Un bărbat cu bretele atârinate ieși din odaia de alături. Își șterse mustața și mesteca. Kern observă că purta peste cămașa asudată niște pantaloni cu vipușcă și îl cuprinse o presimțire proastă. „Bani?” întrebă bărbatul răgușit, vîrindu-și degetul în ureche.

— Patruzeci de coroane, replică Kern. „Dar dați-mi mai bine sticla înapoi, dacă vi se pare prea scumpă. Săpunul îl puteți reține“.

— Așa, așa! Bărbatul se apropia. Mirosea a nădușală aeră și a carne de porc proaspăt fiartă. „Ia vino încoă, fiule!“ Se duse și deschise larg ușa ce da spre camera alăturată. „Stii tu ce-i aia?“ Arată spre o haină de uniformă ce atârna pe un scaun. „S-o îmbrac acum și să mă duc cu tine la poliție?“

Kern se dădu un pas înapoi. Se și văzu închis pentru paisprezece zile pentru comerț clandestin. „Am un permis de liberă ședere“, zise el. „Pot să vi-l arăt“.

— Mai bine arată-mi autorizația de lucru, replică omul și îl pironi pe Kern.

— O am la hotel.

— Atunci ne putem duce la hotel. Sau n-ar fi mai bine să rămână sticla aici, ca dar. Ce zici?

— Fie. Kern căuta ușa.

— Ia-ți felia de pine cu unt, zise femeia cu un zîmbet larg.

— Mulțumesc, n-am nevoie. Kern deschise ușa.

— Uită-te la el. Mai e și nerecunoscător.

Kern trînti după el și coborî repede scara. Nu auzi rîsetul zgomotos, ce urmă după fuga sa. „Strașnic, Anton!, pufni femeia. Ai văzut, cum a șters-o? Parecă ar fi avut albine în pantaloni. Mai repede încă decît jidanul bătrîn de azi după-masă. Asta precis te-a luat drept comisar și s-a și văzut în cușcă“.

Anton rînji. „Pai, toți au frică de uniformă. Chiar dacă e a unui poștaş. Norocul nostru. Nu o ducem prost, de cînd cu emigranții, nu-i așa?“

O ciupi pe femeie de sin.

— Parfum bun. Ea se viri în el. „E mai bun decît apa de păr de la jidanul bătrîn de azi după-masă“.

Anton își ridică pantalonii. „Unge-te astăzi cu el; atunci o să mi se pară că am o contesă în pat. Mai e ceva carne în oală?“

Kern sta în stradă. „Rabine Israel Löw“, zise el, cam abătut către cimitir. „M-ai păcălit. Patruzeci de coroane. Ba nu, patruzeci și trei dacă adaugi bucata de săpun. Asta înseamnă o pagubă de neto douăzeci și patru de coroane“.

Se întoarse la hotel. „A fost cineva aici, să mă caute?“ întrebă el pe portar.

Portarul clătină capul „Nimeni“.

— Precis, nu?

— Nu, nici macar președintele Cehoslovaciei.

— Pe acela nici nu-l aștept.

Urcă scara. I se părea curios faptul că n-avea nici o veste de la tatăl său. Poate că într-adevăr nu era acolo: sau poate că între timp a fost prins de poliție. Se hotărî să mai aștepte câteva zile și apoi să se mai ducă o dată la locuința doamnei Ekowski.

Sus, în odaie, îl găsi pe bărbatul care răcnea noaptea. Se numea Rabe. Tocmai se dezbrăca.

— Vrei să te culci? întrebă Kern. „Înainte de ora nouă?“

Rabe îi răspunse: Pentru mine e lucrul cel mai cuminte. Dorm apoi pînă la douăsprezece. Cam la timpul ăsta veneau ei de obicei cînd... Atunci mă scol și mă așez la fereastră pentru două ore. După aceea iau un somnifer. Își puse un pahar cu apă lingă pat. „Știi dumneata ce mă liniștește cel mai mult cînd stau noaptea la fereastră? Recit poezii. Poezii vechi de pe vremea cînd umblam la școală“.

— Poezii? întrebă mirat Kern.

— Da, simple de tot. De exemplu asta, pe care o cînti, noaptea, copiilor:

*Obosit merg la culcare,
Doamne, ceru-ți îndurare:
Eu sînt mic, tu fă-mă mare
Eu sînt slab, tu fă-mă tare
În tot locul mă-nsoțește
Și de rele mă păzește...*

Stătea în cămașa de noapte albă, în odaia semiîntunecată, ca un strigoi obosit, prietenos și recita versurile cîntecului de leagăn încet, cu glasul monoton, cu ochii stinși, în noapte. „Mă li-

niștește, repetă el apoi, zimbînd. Nu știu cum se face, dar mă liniștește”.

— Se poate, făcu Kern.

— Pare absurd, dar într-adevăr mă liniștește. Mă simt ca și cum aș fi acasă.

Kern se simți prost, se înfioră. „Nu știu nici o poezie pe dinafară”, zise el, le-am uitat pe toate. Mi se pare că a trecut o veșnicie de cînd am fost școlar.

— Nici eu nu le mai știam. Dar acum mi le amintesc pe toate.

Kern da-lu din cap. Apoi se sculă. Voia să iasă din cameră. Rabe putea astfel dormi și el nu trebuia să se gîndească la sine însuși.

— Dacă aș ști ce să fac serile, zise el. De mult nu mai am ce citi. Și nici jos nu mai am chef să stau și să aud vorbindu-se a suta oară despre ce frumos era în Germania și despre cînd se vor schimba lucrurile.

Rabe se așeză pe pat. „Du-te la cinema. E modul cel mai plăcut să-ți petreci seara. Cînd s-a terminat filmul nu mai știu ce-ai văzut; dar cel puțin nu te-ai gîndit la nimic”. El își scotea ciorapii. Kern îl privi, pe gînduri. „Cinema”, zise el și îi veni ideea că ar putea invita și pe tinăra din odaia învecinată.

— Dumneata cunoști persoanele de aici din hotel? Rabe își puse ciorapii pe scaun și își mișcă degetele de la picioare. „Citeva. De ce?” Își privea degetele de parcă nu le mai văzuse niciodată.

— Aici, în odaia de alături?

Rabe stătea pe gînduri. „Aici locuiește bătrîna Schimanovska. Înaintea războiului a fost o actriță renumită”.

— Asta n-o mai cred.

Marill care stătuse citva timp la ușă și îi ascultase, spuse:

— El se interesează de Ruth Holland, o fată tinăra, draguță, zise bărbatul cu ochelari. Marill fusese deputat în parlamentul german. „Nu-i așa. Kern, don Juanule?”

Kern roși.

— Curios, continuă Marill. Omul roșește la fapte naturale, la cele vulgare, nu. Cum ți-au mers azi afacerile?

— O catastrofă. Am pierdut bani cu grămada.

— Atunci trebuie să mai cheltuiești încă ceva pe deasupra. E cel mai bun mijloc ca să nu te mai și amărăști.

— Asta vreau să și fac, zise Kern, vreau să mă duc la cinema.

— Bravo. Presupun că ai de gând să te duci cu Ruth Holland Asta datorită întrebărilor duminicale.

— Nu știu. Nu o cunosc.

— Pe cei mai mulți dintre oameni nu-i cunoaștem. Odata însă trebuie să începem și cu asta. Așa că dă-i drumul, Kern. Curajul este cea mai frumoasă podoabă a tinereții.

— Credeți că o să meargă cu mine?

— Nici vorbă că da. Asta-i norocul vieții noastre păcătoase. Când te miști între teamă și plictiseală ești recunoscător de orice abatere. Așa că, lasă rușinea de o parte și îndrăznește.

— Duceți-vă la Rialto, spuse Rabe din pat. Acolo se dă „Maroco“. Cu cât sînt țările mai străine, cu atât mai ușor uiți de gândurile tale și te distrezi.

— Maroco e bună, declară Marill. Și pentru fete tinere.

— Rabe se împachetă în pătura lui. „Uneori doresc să pot dormi zece ani în șir.“

— Ai vrea atunci să fii cu zece ani mai bătrîn? întrebă Marill.

Rabe îl privi. „Nu, zise el. Atunci copiii mei ar fi adolescenți“.

Kern bătu la ușa de alături. Un glas dinăuntru îi răspunse. Deschise ușa și rămase îndată locului. Se găsea în fața Schimanovskăi.

Avea înfățișarea unei bufnițe. Cutele umflute ale feței erau acoperite cu multă pudră albă și îi făcea impresia unui peisaj cu munți înzăpeziți. Adînciți înăuntru, ca niște găuri, luceau ochii negri. Ea îl țintui pe Kern, de parcă voia în clipa următoare să-i sară cu ghearele în obraz. Ținea în mîini un șal roșu ca chinovarul. Deodată chipul i se schimonosi. Kern credea că voia să tabere pe el, dar peste trăsăturile ei trecu un fel de zîmbet. „Ce dorești, tinere prieten?“ întrebă ea cu un glas patetic, adînc, teatral.

— Aș dori să vorbesc cu domnișoara Holland. Zîmbetul dispăru. „Așaa“. Schimanovska îl privi disprețuitor și începu să tricoteze de zor la șalul ei roșu.

Ruth Holland ședea ghemuită în patul ei. Citea. Kern văzu că era patul cu pricina. Simți deodată o căldură înapoia frunții. „Pot să vă întreb ceva?“

Fata se ridică și ieși cu el în coridor.

— Voiam să vă întreb dacă nu vreți să mergeți cu mine la cinema. Am două bilete, minți el.

Ruth Holland se uită la el.

— Sau proiectați altceva? Poate că...

Ea clătină din cap. Nu, n-am nici un proiect.

— Atunci haideti cu mine! De ce să stați toată seara în odaie?

— Sint obișnuită.

— Cu atât mai rău. Mie mi-a părut bine că am ieșit după două minute. Aveam impresia că vrea să mă mănince.

Fata rise cu poftă și părea deodată copilăroasă. „Nu, Schimanovska arată numai așa. În fond are o inimă bună“.

— Se poate, dar nu se vede. Filmul începe peste un sfert de oră, mergem?

— Bine, zise Ruth Holland și se părea că prin aceasta ia o hotărîre.

Ajunși la cinematograful Kern o luă înainte. O clipă. Să iau biletele care mi-au fost lăsate aici.

Cumpără la casă două bilete și nădăjduia că ea nu observase nimic. După aceea îi fu însă indiferent. Principalul era că ședea lângă el.

Sala era întunecată. Pe pînză apăru pustiul din Marracheș. Sunetul monoton al flautelor și al tamburinelor tremura în noaptea africană, fierbinte.

Ruth Holland se rezemă de fotoliu. Acordurile muzicii căzură peste ea ca o ploaie caldă — o ploaie caldă, monotonă, din care se înalța, chinuitor, amintirea.

Era la Nürnberg, în aprilie. În fața ei stătea, în întuneric, studentul Herbert Binding ținînd o gazetă mototolită în mînă.

— Înțelegi ce cred, Ruth?

— Da, înțeleg, Herbert. E așa de ușor de înțeles.

Binding mototolea nervos exemplarul din „Stürmer“. „Numele meu în gazetă, ca slugă la jidani. Ca profanator de rasă! Asta înseamnă ruina mea. Înțelegi?“

— Da, Herbert.

— Trebuie să scap din incurcătura asta. E în joc cariera mea. Și gazeta o citește fiecare, înțelegi?

— Da, Herbert. Și numele meu este scris acolo.

— Asta-i altceva! Ce te interesează pe tine. Tu oricum nu mai ai voie să intri în Universitate.

— Ai dreptate, Herbert.

— Așadar ne despărțim și nu mai este nimic între noi.

— Nimic. Și acum rămii cu bine.

Se întoarce și plecă.

— Așteaptă, Ruth — ascultă, o clipă!

Ea se opri; el se apropie. Obrazul lui era atît de apropiat de al ei încît îi simți respirația.

„Ascultă”, zise el. Unde te duci acum?

— Acasă.

— Dar nu ar trebui chiar așa... el respira mai tare.

Rămîne, bineînțeles, cum am vorbit. Dar ai putea totuși... am putea... tocmai în astă seară nu-i nimeni la mine acasă, înțelegi, și nu vom fi văzuți. O apucă de braț. „Nu trebuie să ne despărțim chiar așa formal, cred că am mai putea...”

— Pleacă! zise ea. „Imediat!”

— Hai, fii cumînte, Ruth. O luă de umeri. Ea văzu chipul draguț, pe care-l iubitise și în care se încrezuse, nesocolită. Apoi îl lovi. Du-te! strigă ea în timp ce o podidiră lacrimile. Pleacă!

Binding făcu o mișcare bruscă îndărăt. Ce? Mă bați? Tu pe mine? Tu putoare jidovească vrei să mă bați pe mine?

Era gala să se arunce asupra ei.

— Pleacă! țipă ea strident.

El privi în jurul lui. „Țineți gura! șuiără el. Vrei să se adune lumea? Ti-ar conveni. Mă duc da, da, mă duc. Slavă Domnului, că am scăpat de tine!”

„*Quand l'amour meurt*”, cînta eroina de pe ecran cu glasul ei întunecat, cînta în gălăgia și în fumul cafenelei marocane. Ruth Holland își trecu mîna peste frunte.

Celelalte se succedară. Teama rudelor la care locuia — stăruința unchiului ca să fugă, pentru ca el să nu fie implicat — scrisoarea anonimă, în care i se comunica că în caz că nu va dispărea, în trei zile, va fi plimbată prin oraș într-o mașină, pe piept și pe spate cu cîte un placat, cu părul tăiat, va fi huiduită ca profanatoare de rasă — drumul la groapa mamei — dimineața umedă în fața mormîntului eroilor, de care fu scrijelit numele tatălui ei căzut în 1916 în Flandra, pentru că fusese evreu — și apoi plecarea grabnică peste graniță spre Praga, în posesia cîtorva bijuterii ce aparținuseră mamei sale.

Flautele și tamburinele de pe pinza ecranului începură iar. Cântau marșul legiunii străinilor, pentru companiile de luptători ce plecau în pustiu, pentru oamenii fără țară și fără patrie.

Kern se aplecă spre Ruth : „Dumitale îți place ?”

— Da..

El băgă mâna în buzunar și îi întinse o sticlută plată.

„Eau de Cologne”, șopti el. E cald aici. Poate o să te înviorizeze puțin.

— Mulțumesc.

Își turnă cîteva picături pe mină. Kern nu observă că ochii îi erau deodată înlăcrimați.

— Mulțumesc, spuse încă o dată.

Steiner se afla pentru a doua oară în cafeneaua „Alebarda”. Impinse chelnerului o monedă de cinci șilingi și comandă o cafea.

— Să telefonez ? întrebă chelnerul.

Steiner dădu din cap. Mai jucase încă de cîteva ori în diverse localuri și acum poseda vreo cinci sute de șilingi.

Chelnerul îi puse pe masă un teanc de gazete. Steiner desfăcu una și începu să citească. Dar o puse imediat la o parte : îl interesa prea puțin ce se întimpla în lume. Pentru cineva care înnota sub apă exista un singur gînd : să se ridice la suprafață — îi era indiferent ce culoare aveau peștii.

Chelnerul aduse cafeaua. „Domnii sint într-o oră aici.” Rămase lingă masă. „Frumoasă vreme azi, nu-i așa ?”, întrebă ei.

Steiner dădu din cap și privi pe perete o reclamă care te invita să-ți prelungești viața, bînd bere de malț.

Chelnerul aduse pe o lăviță un pahar cu apă.

— Adu-mi mai bine un kirsch, zise Steiner.

— Bine. Numai decît.

— Bea și dumneata unul.

Chelnerul se înclină. „Vă mulțumesc, domnul meu. Dumneavoastră aveți înțelegere pentru noi. Asta întîlnești rar.”

— Dar de unde ! replică Steiner. „mă plictisesc, asta-i tot”

— Am cunoscut oameni care, atunci cînd se plictiseau, aveau idei mai urite, zise chelnerul.

Bău și scărpinîndu-și gîtlejul spuse încrezător : „Domnul meu, în cazul dumitale eu știu despre ce e vorba. Dacă-mi permiteți să vă dau un sfat, v-aș recomanda pe austriacul mort. Mai sint și

români morți, ăștia sînt chiar ceva mai ieftini — dar cine cu noaște limba română.

Steiner îl privi pătrunzător.

Chelnerul lăsa gîtlejul și începu să se scarpine la ceafă. Fi-rește, cel mai bun ar fi un american sau un englez, zise el pe gînduri. Dar cînd moare un american în Austria! Și dacă se întimplă una ca asta, atunci doar printr-un accident de auto-mobil, și atunci cum să ajungi la pașaportul lui?

— Cred că un german ar fi mai bine decît un austriac. Mai greu de controlat.

— Asta-i drept. Dar nu capeti autorizație de lucru. Numai de ședere. Pe cînd un austriac mort poți lucra pretutindeni în Austria.

— Pînă te prinde.

— Natural! Dar cine e prins în Austria? În cazul cel mai bun, omul nevinovat.

Lui Steiner îi veni să ridă: „Poți fi citeodată și nevinovat. Rămîne totuși un joc periculos“.

— Ei bine, domnul meu spuse chelnerul, după cum știți și d-voastră e primejdios să te scarpini și în nas...

— Da, dar pentru asta nu există închisoare.

Chelnerul începu să-și maseze nasul, dar nu-și mai viri de-gețul în el. Vă vreau binele, domnul meu, eu am agonisit aici niscai experiență. Un austriac mort e cel mai nimerit.

Către orele zece veniră cei doi negustori de pașapoarte. Unul din ei, un ins sprinten cu niște ochi de pasăre, conducea con-versația. Celălalt masiv și buhăit asista, însă tăcea.

Cel vorbăreț scoase un pașaport german. „Ne-am informat la prietenii noștri de afaceri. Puteți căpăta pașaportul acesta confecționat pe numele d-voastră. Semnalmentele personale sînt șterse și le trecem pe ale d-voastră, pînă la locul nașterii, firește; tre-buie să acceptați ca loc de naștere Augsburg pentru că ștampila e de acolo. Asta costă în tot cazul două sute de șilingi în plus. Lucru de precizie, mă înțelegeți dumneata.“

— N-am ațitia bani, răspunse Steiner. Nici nu pun mare preț pe numele meu.

— Atunci luați-l așa, schimbăm numai fotografia; micul cerc al ștampilei ce trece peste fotografie vi-l facem gratuit.

— Nu mi-e de nici un folos. Vreau să muncesc. Cu pașaportul ăsta nu capăt autorizație de lucru.

Vorbitorul ridică din umeri. „Atunci rămîne numai cel austriac. Cu acela poți lucra aici.“

— Și dacă se cercetează la circumscripția polițienească de unde a fost emis ?

— Cine să întrebe ? Doar dacă faci vreo boroboacă.

— Trei sute de șilingi, propuse Steiner.

Vorbitorul se dădu înapoi cu bruschete : „Avem prețuri fixe, declară el jignit. Cinci sute, nici o para mai puțin.“

Steiner tăcu.

— La cel german am fi putut face ceva, se ivesc mai des, dar unul austriac e foarte rar. Cînd își scoate un austriac pașaport ? În țară nu are nevoie și cînd pleacă el vreodată în străinătate ?! Mai ales acum, cînd s-au blocat devizele ! Cu cinci sute de șilingi, e ca și dăruit.

— Trei sute cincizeci.

Vorbitorul se aprinse. „Trei sute cincizeci am plătit eu, însumi familiei răposatului ; cît crezi d-ta că merită munca noastră. Mai pune deasupra comisionului și cheltuielile. Pietatea e scumpă, domnul meu. Ca să capeti ceva cînd mormîntul e încă proaspăt, trebuie să dai bani peșin ! Numai banii usucă lacrimile și fac ca durerea să devină lucru secundar ! Să zicem patru sute cincizeci, împotriva intereselor noastre, dar fiindcă îmi sînteți simpatic.“

Conveniră la patru sute. Steiner scoase o fotografie din buzunar pe care o făcuse pentru un șiling, la un automat. Cei doi o luară și plecară cu ea, iar peste un ceas aduseră pașaportul. Steiner îl plăti și îl puse în buzunar.

— Noroc ! fi ură cel vorbăreț. Și nu uita : cînd expiră, îl putem prelîngi. Spălăm data și o modificăm. Simplu ca bună ziua. Singura dificultate e viza. Cu cit vă va trebui mai tirziu cu atît mai bine — cu atît putem prelungi data.

— Păi atunci de ce să n-o fi făcut acum ?

Vorbărețul clătină capul. „Pentru d-voastră e mai bine așa. Aveți astfel un pașaport autentic pe care s-ar putea să-l fi găsit. Să schimbi o fotografie nu e atît de grav, cum e faptul de a modifica ceva scris. Și-apoi aveți răgaz un an, în timpul ăsta se pot întimpla multe.“

— Să sperăm.

— Vă rog cea mai mare discreție, nu-i așa? E în interesul nostru al tuturor. Cel mult citeodată o recomandatie serioasă. Știți drumul. Atunci bună seara.

— *Sirszech miecze*, spuse taciturnul.

— Nu vorbește germana, rinji vorbărețul la privirea întrebătoare a lui Steiner. Are însă o mină admirabilă cînd e vorba de ștampile. Evident, serios.

Steiner se duse la gară. Își lăsase acolo rucsacul în sala de bagaje. Cu o seară înainte se mutase din pensiune. Noaptea o petrecuse pe o bancă în grădina publică. Dimineata își răsese mustața și se fotografiase. Se simțea plin de o satisfacție sălbatică. Acum era lucrătorul John Huber din Graz.

Pe drum se opri. Mai avea ceva de orînduit de pe vremea cînd se numea Steiner. Intră la primul telefon public și căută în cartea de telefon un număr. „Leopold Schäfer“, murmură el, „Strada Trautenau 27“. Numele se întipărise cu litere de foc în mintea lui.

„Găsi numărul și-l formă. La telefon veni o femeie. „Sergentul Schäfer e acasă?“

— Da. Il chem numaidecît.

— Nu e nevoie, replică Steiner repede. Aici e Direcția Poliției de pe Bulevardul Elisabeta. La douăsprezece e o rază. Sergentul Schäfer să se prezinte aici la orele unsprezece patruzeci și cinci. S-a înțeles?

— Da. La unsprezece patruzeci și cinci.

— Bine. Steiner atîrnă receptorul. Strada Trautenau era o uliță îngustă și tăcută cu case sărăcicioase de mici burghezi. Steiner privi cu luare aminte casa cu numărul 77. Nu se deosebea întru nimic de celelalte, dar lui i se părea deosebit de antipatică. Apoi făcu cîțiva pași îndărăt și așteptă.

Sergentul Schäfer venea grabnic și important. Steiner i-o luă înainte ca să-l poată întîmpina într-un loc întunecat. Acolo îl izbi cu o lovitură puternică de umăr.

Schäfer se clatină. „Ești beat, omule! răcni el, nu vezi că ai în fața dumitale un funcționar în exercițiul funcțiunii?“

— Nu, replică Steiner. Văd numai un jalnic pui de firitură! Un pui de firitură, mă-nțelegi?

Schäfer rămase un moment fără grai. „Omule, d-ta trebuie să fii smintif! spuse apoi mai încet. Ai să mi-o plătești! Mișcă, hai cu mine la comisariat.”

Spunind aceasta încerca să-și scoată revolverul, dar Steiner îl izbi cu piciorul peste braț, se apropie fulgerător și făcu lucrul cel mai dezonorant ce i se poate întâmpla unui bărbat: îl plesni pe Schäfer cu latul palmei pe amândoi obrații.

Sergentul horcâi și sări asupra lui. Steiner feri în lături, se avintă și cu mâna stângă îi dădu lui Schäfer una în nas, care începu imediat să sângereze. „Pui de tîritură, mirii el. Lepădătură lamentabilă! Hoit laș!”

El îi plesni buzele cu o directă uscată și simți dinții gardianului trosnind sub încheieturile degetelor sale. Schäfer se clătină. „Ajutor!” strigă el cu o voce groasă și stridentă.

— Tine-ți gura, mirii Steiner și puse o dreaptă ascuțită sub barba lui și cu stînga îl lovi exact în plexul solar. Schäfer scoase un orăcăit de broască și se prăbuși ca un stîlp la pămînt.

Cîteva ferestre se luminară: „Dar ce s-a mai întîmplat?” se auzi o voce.

— Nimic, replică Steiner în întuneric, un om beat!

— Să-i ia dracul pe bețivani! strigă glasul supărat. Duceți-l la comisariat!

— Păi acolo se și duce.

— Mai arde-i cîteva peste botul de bețiv!

Ferestra se închise. Steiner rînji și dispăru după primul colț de stradă. Era sigur că cu fața lui transformată, Schäfer nu-l recunoscuse prin întuneric.

Mai încrucișă cîteva colțuri de stradă, pînă ajunse într-un loc mai animat și acolo își domoli pasul.

Minunat și în același timp să-ți vină să verși, își zise el. Așa, oleacă de răzbunare caraghioasă. Dar cîntărește ani de fugă și de oprîmăre! Trebuie să folosești prilejul! Se opri sub un felinar și scoase din buzunar pașaportul. Johan Huber! Lucrător! Tu ești mort și putrezești undeva sub pămîntul din Graz, dar pașaportul tău trăiește și e valabil la autorități. Eu, Iosef Steiner trăiesc, dar sînt fără pașaport și mort pentru autorități.

El rise. Să schimbăm, Johan Huber! Dă-mi viața ta de hirtie și ia moartea mea fără acte! Cînd cei vii nu ne ajută trebuie s-o facă morții!

VI

Kern se întoarse la hotel simbătă seara. În odaia lui dădu peste Marill care era foarte agitat. Iată, în sfârșit, pe cineva! exclamă el. Afurisită dughiană în care tocmai astăzi nu se găsește nici un stîrv! Toți au ieșit! Toți se plimbă. Chiar și blestematul ăla de hotelier!

— Dar ce s-a întîmplat?

— Nu știi d-ta pe unde locuiește o moașă? Sau un doctor, vreun mamoș sau așa ceva?

— Nu.

— Firește nu! Marill îl măsură cu privirea. D-ta ești doar un om cu judecată, Kern. Hai cu mine. Cineva trebuie să rămînă la femeie. Eu am să mă duc să caut moașa. Te pricepi?

— La ce?

— Să o supraveghezi ca să nu se miște prea mult!! Să o întreții! Să faci ceva.

Îl trase după dînsul pe Kern, care nu înțelegea nimic din ce se întîmplă, de-a lungul coridorului în catul de jos și deschise ușa unei odăi miciuțe în care se găsea numai un pat și în el zăcea o femeie ce gemea.

— A șaptea lună! Avort sau așa ceva! Liniștește-o dacă poți. Aduc un doctor. Și ieșise din odaie înainte ca Kern să-i fi putut replica ceva.

Femeia din pat gemea. Kern se apropie în virful picioarelor.

— Cu ce vă pot fi de folos?

Femeia continua să geamă. Avea părul — asudat ud learcă — de un blond pal și o față cenușie din care pistruii apăreau bizar de întunecați. Dădea ochii peste cap și pe sub pleoapele întredeschise se vedea aproape numai albul. Buzele subțiri erau retrase, dinții, scrișiți și strînși tare, luceau foarte albi în semi-întuneric.

— Vă pot fi de folos?

Se uită împrejur. O manta de praf, subțire și ieftină, atirna peste un scaun ca aruncată în grabă acolo. În fața patului odihneau o pereche de pantofi scilciați. Femeia zăcea în pat îmbrăcată de parcă fusese azvirlită acolo. Pe masă se afla o sticlă cu apă și alături de lavoar un cufăraș.

Femeia gemea. Kern nu știa ce să facă. Femeia se zvîrcolea.

Își aduse aminte de ceea ce îi spusese Marill și de puținul pe care îl știa din Universitate și încercă să-i apese femeii umerii, dar era că și cum ar fi încercat să strângă un șarpe. În timp ce el se căznea cu ea și dînsa îi aluneca sau îl împingea, ea smulse deodată mîinile și le infipse cu toată puterea în brațul său. .

El sta ca ferecat. Nu și-ar fi închipuit că femeia putea avea o asemenea forță. Ea întoarse încet capul de parcă era un șurub și genu înspăimîntător ca și cum respirația îi venea din pămînt.

Trupu-i tresări și deodată Kern zări sub învelitoarea ce se trăsese oleacă o pată roșie-neagră prelingîndu-se, care atinse cearceaful, mărindu-se. Încercă să se libereze, dar femeia îl strîngea ca într-un clește de fier. Ca vrăjit, Kern urmărea pata care se transforma într-o fișie lată, pînă ce ajunsese la marginea cearceafului și de acolo căzu jos închipuind o băltoacă neagră.

— Dați-mi drumul! Dați-mi drumul! Kern nu îndrăznea să clintească brațele de teamă să nu scuture corpul femeii. Dați-mi drumul, șuieră dînsul. Dați-mi drumul!

Brusc, trupul femeii se moleși. Îi dădu drumul și căzu pe perne. Kern luă învelitoarea și o ridică puțin. O năvală de sînge izvorî și plescăi pe dușumea. Kern sări în sus și fugi în odaia unde locuia Ruth Holland.

Dînsa era acolo. Seda singurică pe pat între cărțile ei deschise. „Venii! exclamă Kern. Jos sîngerează o femeie!

Alergară jos. Odaia se mai întunecase. În geamuri flacăra roșul amurgului și arunca o lumină posomorîtă pe dușumea și pe masă. Un reflex roșu scîlpi ca un rubin în sticla de apă. Femeia sta acum cu totul liniștită. Părea că nici nu mai respiră.

Ruth Holland ridică învelitoarea. Femeia înota în sînge. „Fa-ceți lumină, spuse fata.”

Kern alergă la comutator. Lumina becului palid se amestecă cu roșul amurgului închipuind o lumină tristă. În acest abur galben-roșcat femeia zăcea în pat. Nu mai era decît un pîntec diform cu rochia suflecată sîngerată, sub care picioarele moi, cu ciorapii negri alunecați, erau ciudat răsucite.

— Dați-mi prosopul. Trebuie să oprim hemoragia! Poate găsiți ceva!

Kern văzu pe Ruth suflecîndu-și mînele și încercînd să desprindă veșmintele nenorocitei femei. El îi dădu prosopul de la

lavoar. „Medicul trebuie să sosească imediat! Marill s-a dus după el”.

Căuta în jur pansamente și răsturnă grabnic cufărașul.

— Dați-mi ce găsiți, îl indemnă Ruth.

Pe jos zăcea un morman de rufărie de sugaci — cămășute, scutece, cîrpe și, printre ele, jachetele tricotate din lînă roșie și bleu pal, garnisite cu panglică și mătase. Una era neterminată și într-însa mai erau andrelele. Un ghem de lînă albastră, moale căzu afară și se rostogoli fără larmă pe dușumea.

— Dați-le incoace! Ruth azvîrli prosopul plin de sînge. Kern îi dădu scutecele și cîrpele. Apoi auzi pași pe scară. Imediat după aceea ușa se deschise și Marill intră cu doctorul.

— Dar, pentru Dumnezeu — ce s-a întimplat!

Medicul făcu un pas mare, o dădu de o parte pe Ruth Holland și se aplecă peste femeie. Pe urmă se întoarse spre Marill: „Chemați numaidecît numărul 2167. Să vină Braun grabnic, aducînd cu dînsul totul pentru narcoză, operația Braston-Hicks. Înțeles? În afară de aceasta tot ce e necesar pentru oprirea hemoragiei.”

— Bine!

Doctorul se uită în juru-i. „Puteți pleca!” i se adresă el lui Kern. Domnișoara rămîne aici. Aduceți apă. Dați-mi geanta mea.

Cel de al doilea doctor veni peste zece minute. Cu ajutorul lui Kern și al cîtorva oameni ce veniseră între timp, încăperea de lingă odaia unde zăcea femeia fu transformată în sală de operație. Paturile fură trase la o parte, mesele alăturate și pregătite instrumentele.

Hotelierul aduse cele mai puternice becuri pe care le avea și le montă în lămpi.

— Mai repede, mai repede. Zoriți-vă.

Primul medic fierbea de nerăbdare. Își trase halatul alb pe umeri și lăsă să i-l incheie Ruth Holland „Ia-ți și d-ta unul!” Și îi aruncă un halat. Poate avem nevoie de d-ta aici. Poți vedea sînge? Nu ți se face rău?

— Nu.

— Bun! Bravo!

— Poate pot fi și eu de vreun folos, se oferi Kern. Am două semestre de medicină.

— Deocamdată nu. Doctorul se uita după instrumente. Putem începe?

Lumina se reflecta în chelia lui. Ușa se deschise larg. Patru bărbați aduceau pe coridor patul cu femeia ce scincea încet. Femeia avea ochii larg deschiși. Buzele îi erau decolorate.

— Repede ! Apucați ! se răsti doctorul. Rî-di-cați-o în sus. Cu binișorul, băgați de seamă, ce dracu !

Femeia era grea. Lui Kern îi era fruntea brobonită de sudoare. Privirea lui o întilni pe aceea a lui Ruth. Era palidă, dar liniștită, însă atât de schimbată că abia o mai recunoștea. Se indentificase cu femeia singerindă.

— Așa ! Să iasă afară toți cei ce n-au treabă aici, se răsti doctorul chel. Luă mina femeii. „Nu doare. E ceva foarte ușor“. Avea pe neașteptate vocea unei mame.

— Copilul să trăiască — șopti femeia.

— Amîndoi, replică doctorul blind.

— Copilul..

— Îi răsucim puțin numai ca să-î îndreptăm poziția umărului. Apoi vine ca fulgerul. Numai să fii liniștită, foarte liniștită. Narcoză !

Kern rămase cu Marill și alți cîțiva în odaia de unde fusese scoasă femeia. Așteptau să fie utilizați. De alături se auzi înăbușit murmurul medicilor. Pe dușumea erau ripisite jachetele tricotate, roz și bleu.

— O naștere, zise Marill către Kern, așa se petrec lucrurile cînd vii pe lume : ...sînge, sînge și țipete ! Înțelegei Kern ?

— Da.

— Nu, zise Marill. „Nici dumneata, nici eu. Numai o femeie înțelege. Nu te simți ca un porc ?“

— Nu, declară Kern.

— Așa ? Dar eu da ! Marill își șterse ochelarii și se uită la Kern. „Te-ai culcat vreodată cu o femeie ? Nu ! Căci altfel te-ai fi simțit și dumneata ca un porc“. Nu se poate căpăta rachiu ?

Din fundul odăii se ivi chelnerul. „Adu o jumătate sticlă de rachiu !“ zise Marill. „Da, da, am banii necesari. Adu-1 !“

Chelnerul dispăru. O dată cu el și hotelierul. Cei doi bărbați rămăseră singuri. „Hai să ne așezăm la fereastră“, zise Marill. Arătînd amurgui, adăugă : „Frumos nu ?“

Kern dădu din cap.

— Da, zise Marill, toate izolaltă. Jos acolo în grădină ce e aia ? Liliac ?

— Da.

— Liliac și ether, sînge și rachiu, de... noroc!

Trăim într-o răsturnare a tuturor valorilor.

— Am adus patru pahare, domnule Marill, zise chelnerul punînd tava pe masă, „am gîndit că poate cei de alături...”

— Bine.

Marill turnă două pahare pline. „Bei, Kern ?

— Puțin.

— Un viciu ovreiesc ! Abstenență. În schimb înțeleg mai bine femeile. Dar femeile nici nu vor să fie înțelese. Noroc !

— Noroc !

Kern goli paharul. După aceea se simți mai bine. „E vorba numai de o naștere prematură ?” întrebă el.

— Da. Cu patru săptămîni mai devreme. Surmenaj : călătoria, schimbarea trenurilor, agitația, alergatul de colo-colo. Înțelegi dumneata ? Toate astea n-ar trebui să le facă o femeie în condițiile astea.

— Și de ce a făcut-o ?

— De ce ?... Pentru că a vrut ca progenitura să fie cehă. Pentru că n-a vrut să fie scuipată și înjurată „ca un jidan impuțit”, începînd din școală.

— Înțeleg, zise Kern. „Bărbatul ei unde se află ?”

— Bărbatul ei a fost pus la răcoare acum cîteva săptămîni. Pentru ce ? Fiindcă avea o prăvălie și era mai priceput și mai harnic decît concurentul său. Ce faci, cînd ești concurent ? Te duci și-l denunți pe cel harnic... că vorbește ca un trădător de țară, că înjură guvernul, sau că are idei comuniste. Urmează arestarea concurentului... și preiei tu toată clientela lui. Ai înțeles ?

— Cunoaștem povestea asta, zise Kern.

Marill își bău paharul. „Un veac aspru. Pacea se stabilizează cu tunuri și bombardiere, umanitatea cu lagăre de concentrare și pogromuri, Kern. Astăzi agresorul este păzitorul păcii, iar cel bătut și ațîțat e tirie-brîul. Și trăiesc popoare multe care cred toate acestea”.

După jumătate de oră se auzi de alături un țipăt subțire, ca un orăcăit.

— Ei drăcie ! spuse Marill. Au reușit ! Un ceh mai mult pe lume. Să bem, Kern ! Pentru marele mister al lumii ! Nașterea ! Știi dumneata, de ce este un mister ? Pentru că mai tirziu trebuie să mori, Vivat !

Ușa se deschise. Al doilea medic intră. Era stropit cu sînge și nădușit. Ținea în mîini ceva roșu ca racul, ceva ce orăcăia și pe care îl bătea ușor pe spate. „Trăiește! Nu-i ceva pe aici!“... apucă o grămăjoară de cîrpe. „La nevoie sînt bune... domnișoară!

Dădu copilul și cîrpele lui Ruth. „Îl îmbăiezi și îl înfășuri... nu prea strîns... bătrîna, gazda știe cum se procedează... numai scoate-l repede din mirosul ăsta de ether... lasă-l în baie, domnișoară.

Ruth luă copilul în brațe. I se părea lui Kern că ochii ei erau de două ori mai mari ca de obicei.

Medicul se așeză la masă. „Mai aveți coniac?“

Marill îi turnă un pahar și-l întrebă :

— De fapt, cum se simte un medic cînd află că în fiecare zi se construiesc noi bombardiere și tunuri, dar spitale nu?

Doctorul ridică privirea. „Cum? Ca și cum te-ai căca pe tine. Tocmai așa! Frumoasă țintă: Cîrpești pacienții cu cel mai mare meșteșug, ca pe urmă să fie ruși în bucăți, în mod barbar. De ce n-am ucide pruncii de la început? E mult mai simplu.

— Ei, dragul meu, replică deputatul Marill. Să ucizi copiii, ar însemna crimă. Să ucizi adulții, asta e treaba onoarei naționale.

— În viitorul război vor lua parte și destule femei și copii, mormăi doctorul. „Stîrpin holera... și ea nu e decît o boală inofensivă pe lingă război“.

— Braun! strigă medicul din odaia alăturată. „Vino repede!“

— Vin!

— Hm! Afurisită treabă! Pare-se că merge greu, făcu Marill.

Braun se înapoie după cîteva minute. Ruptură în gîtul mîtrei, zise sec. „Nu se poate face nimic. Femeia pierde tot sîngele“.

— Nu se poate face nimic?

— Nimic. Am încercat de toate. Hemoragia nu încetează.

— Nu se poate face o transfuzie? întrebă Ruth de lingă ușă. „Ați putea lua sînge de la mine“.

Medicul clătină din cap. „Nu folosește la nimic fetiço. Dacă nu încetează...“

Se duse iar în odaia alăturată. Ușa rămase deschisă. Cei trei oameni ședeau tăcuți. Sosi chelnerul.

— Să strîng aici?

— Nu.

— Vrei să bei puțin? întrebă Marill pe Buth.

Ea clătină capul.

— Totuși, ia puțin. E mai bine. Ii turnă o jumătate de pahar.

Se întunecase. La orizont scinteia pe acoperișuri ultima lumină verde palid și portocalie. Luna plutea palidă și găurită ca o monedă de alamă, veche. Din stradă se auzeau glasuri zgomotoase, vesele.

Kern își aminti deodată de Steiner și de aceea ce spusese: Cînd moare cineva lângă tine, tu nu o simți. Iată nenorocirea lumii. Mîla nu este o durere. Compătimirea este o ascunsă bucurie în fața nenorocirii altuia. Ușurarea că nu ești tu însuți în cauză sau cineva pe care-l iubești. Privi spre Ruth. Nu-i mai putea vedea fața.

Marill asculta cu atenție. „Dar ce-i asta?”

Un sunet de vioară lung și plin vibra prin noaptea se ce lăsa. Se stîNSE, apoi mîrse din nou crescendo, sui învingător, semeț și apoi începură să se înalțe arpegii din ce în ce mai delicate și se auzi o melodie simplă și tristă că seara ce apunea.

— Se aude de aici, din hotel, zise Marill iscodind pe fereastră. „E peste noi, la etajul al patrulea”.

— Cred că îl cunosc, replică Kern. „Este un violonist pe care l-am mai auzit odată. N-am știut că locuiește și el aici”.

— Nu e un simplu viorist. E ceva mai mult.

— Să mă urc să-l rog să înceteze?

— De ce?

Kern făcu o mișcare spre ușă. Ochelarii lui Marill străluceau. Nu, la ce? Poți oricînd să fii trist. Și moartea e pretutîndeni. Astea merg toate laolaltă.

Sedeau și ascultau. Dură mult pînă veni Braun din odaia învecinată. „S-a sfîrșit”, spuse el „Eristus. Nu și-a dat seama. Știa numai că s-a născut copilul. Atît am mai putut să-i spunem”.

Cei trei oameni se ridicară de la masă.

— Putem s-o ducem înapoi, spuse Braun.

Odaia de alături e reclamaia.

Femeia zăcea albă și pe neașteptate subțire în camera devastată. Pe jos: cîrpe pline de sînge, tamponae și găleți cu sînge și vată. Zăcea acolo cu un obraz străin, sever și nu-i mai păsa de nimic. Medicul cu chelie care se mișca în jurul ei făcea în comparație cu moartea o impresie indecentă. Lîngă liniștea desăvîrșirii dăinuia viața mistuitoare, suculentă, strivitoare, eliminatoare.

— Lăsați-o acoperită, spuse doctorul. „Mai bine să nu vedeți restul. E și așa prea mult pentru dumneata, duduiță, nu-i așa?”

Ruth clătină capul.

— Te-ai ținut bine. N-ai spus nici cîrc. Știi, Braun, ce-mi vine să fac acum? Îmi vine să mă spînzur de prima fereastră.

— Ați scos copilul viu: a fost o intervenție strălucită.

— M-aș spînzura! Știu că noi am făcut tot ce s-a putut, că nu era în putința noastră s-o salvăm și totuși aș fi în stare să mă spînzur.

Fața lui roșie, cărnosă peste gulerul bluzei însingerate se congestionă de mînie. „Sînt douăzeci de ani de cînd lucrez și de fiecare dată cînd îmi scapă unul, îmi vine să mă spînzur. E proci idiot”. Se îndreaptă spre Kern și îi spuse: „Scoate-mi, te rog, țigările din buzunarul din stînga și bagă-mi una în gură. Da, duduiță, știi ce gîndești dumneata. Așa, și acum aprinde-mi-o. Mă duc să mă spăl. Își pironi minușile de cauciuc, ca și cum ele ar fi fost vinovate de tot ce se întîmplase, și o luă greoi spre baie”.

Scoaseră moarta cu patul pe coridor și de acolo o duseră înapoi în odaia ei. În coridor stăteau cîțiva oameni ce locuiau în odaia cea mare. „N-ar fi putut s-o ducă la spital?” întrebă o femeie uscățivă.

— Nu, răspunse Marill, căci am fi făcut-o. „Și acum rămînc aici toate noaptea? Cu o moartă alături... cine o să mai poată dormi?!”

— Atunci rămîi trează, bunico, replică Marill.

— Eu nu sînt bunică, bufni femeia.

— Asta se vede.

Femeia îi aruncă o privire minioasă. „Și cine deretică odaia? Mirosul ăsta n-o să iasă de aici. Ați fi putut lua odaia de alături, numărul 10”.

— Vezi, Ruth, se adresă Marill fetei. Femeia de lingă noi este moartă. Copilul ar fi avut nevoie de ea și poate și bărbatul. Dar scobitoarea asta stearpă trăiește. Va îmbătrîni probabil tare, tare, în necazul semenilor ei. E una din enigmatle pe care n-o poți rezolva niciodată.

— Răul e virtos, ține mai mult, ripostă Ruth, întunecată.

Marill o măsură cu privirea. „De unde o știi?”

— Azi e ușor de știut.

Marill nu mai răspunse nimic. O privea numai. În clipa asta intrară cei doi medici. „Copilul e la hotelieră”, spuse cel chel. Va fi luat de aici. Telefonez imediat pentru asta și pentru femeie. Ați cunoscut-o mai deaproape?

Marill clătină capul. „A venit abia de trei zile. Am vorbit doar o dată cu ea”.

Doctorii plecară. Marill scotoci cutărul moartei. Găsi numai lucruri de copil, o rochiță albastră, ceva rufarie și un titirez colorat. Impachetă lucrurile la loc. „Ce curios, cum au murit deodată și lucrurile astea”.

În geanta de mână a moartei găsi un pașaport și un buletin de înscriere al Poliției din Frankfurt pe Oder. Îl ținu în lumină: „Katarina Hirschfeld, născută Brinkmann din Münster, născută în 17 Martie 1901”.

Se sculă și privi moarta, — părul bălai și îngustul și asprul obraz westfalic. „Katarina Hirschfeld, născută Brinkmann”.

Se uită din nou în pașaport. „Valabil încă trei ani”, murmură ei. Trei ani. Trei ani pentru altul. Buletinul de înscriere ajunge pentru formalități de înmormântare.

Viri actele în buzunar. „Aranjez eu totul”, îi spuse lui Kern. Trebuie să-i aprindem o luminare la cap. Nu știu... ar trebui să mai rămânem nițeluș cu ea. Firește, nu e de nici un folos — dar curios, — am simțământul că ar trebui să mai zăbovim oarecând lângă ea.

— Eu rămân aici, replică Ruth.

— Și eu.

— Bine. Atunci viu mai tirziu și o ridic.

Luna creșcu și deveni mai luminoasă. Noaptea se ridica largă și de un albastru întunecat, aducând în odaie mireasma deământ și de petale înflorite.

Kern sta cu Ruth la fereastră. Avea senzația că a fost plecat departe și s-a reîntors. Întunecate în el mai erau spaima leuzei și corpul ei spasmodic și sîngerat. Auzea ușoara respirație a copilandrei de lângă el și privea gura ei tînără și blîndă. El știu deodată că și ea aparține acelei întunecate enigme pe care iubirea o împrejmuie cu un inel de groază; el presimțea că și noaptea

aparține aceluiași mister și florile și puternicul miros al pământului și dulcele sunet de vioară de pe acoperișuri, știa că dacă s-ar întoarce în lumina pilpăitoare a luminării îl v-a pironi masca galbenă a morții — și de aceea cu atât mai mult simtea fierbințala sub pielea lui, ce îl făcea să se înfioare și îl făcea să caute căldură, numai căldură și nimic altceva decît căldură.

Era ca și cum o mână străină îi lua mîna lui și o așeza pe umerii seducători și tineri de lîngă el.

VII

Marill şedea pe terasa de ciment a hotelului şi îşi făcea vînt cu un ziar. Avea lîngă el cîteva cărţi. „Vino încoa, Kern, strigă el. Se apropie seara, atunci animalul caută singurătatea şi omul societatea. Ce e cu permisul de liberă şedere?”

— Încă o săptămînă. Kern se așeza lîngă el.

— O săptămînă în închisoare e lungă: în libertate, scurtă. Marill lovi cu mîna cărţile din faţa lui: „Emigrarea te instrueşte. Învăţ la bătrîneţe franceza şi engleza”.

— Uneori nu pot să mai aud cuvîntul de emigrant, spuse Kern, necăjit.

Marill rîse: Prostii! Eşti în cea mai bună societate. Danie a fost emigrant. Schiller a fost silit să-şi părăsească ţara. Heine şi Victor Hugo la fel. Aştia-s ciţiva. Uite, sus pe palida noastră soră, luna. O emigrantă a pămîntului. Şi însuşi pămîntul este un vechi peregrin al soarelui. El clipi din ochi. Poate că ar fi fost mai bine dacă emigraţia asta n-ar fi avut loc şi noi am mai pluti pe aici ca gaze inflamabile. Sau ca pete de soare. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Nu, răspunse Kern.

— Într-adevăr, Marill îşi făcu din nou vînt cu gazeta. Ştii ce am citit recent?

— Că evreii sînt de vină că nu plouă?

— Nu.

— Că o schijă de grenadă înseamnă o fericire deplină pentru un bărbat adevărat.

— Nici asta nu.

— Că evreii de-aia îs bolşevici fiindcă aleargă nesăţios după avere.

— Nu e rău! Continuă.

— Că Isus era arian. Fiul neligitim al unui legionar german...

Marill rîse. Nu, n-ai să ghiceşti. Anunţuri de căsătorie. *Ascultă aici: „Unde este plăcutul şi simpaticul bărbat care vrea să mă facă fericită? Domnişoara, identică sentimente adînci, caracter nobil şi distins, cu dragoste pentru tot ce e bun şi frumos, cu cunostinţe de rangul intii în bransa hotelieră caută suflet asemă-*

nător între 35 și 40 de ani cu bună situație socială"... El ridică privirea : „Între 35 și 40 ! Patruzeci și unu nu mai merge". Sau aici : „Unde te găsești, completarea mea ?" Sau să-l luăm pe acesta : „Fie senină, adânc pătrunzătoare, lady și gospodină cu aripile nefrînte de micimile zilei, temperament, frumusețe, spirituală și spirii de camaraderie își dorește gentleman cu venit corespunzător, iubitor de sport și de artă și totodată un băiat bun". Sau altul : „Sufletește solidar, bărbat de 50 de ani însingurat, natură senzitivă, arătînd mai tînăr, orfan de tată și de mamă... Marill se opri. Orfan de ambii părinți la 50 de ani ce făptură vrednică de compătimire".

— Privește, dragul meu ! zise Marill lui Kern, arătîndu-i ziarul : „Două pagini ! În fiecare săptămînă două pagini pline numai într-un singur ziar. Uită-te numai la titluri : cum mai mișună de suflete, de bunătate, de camaraderie dragoste și prietenie. Un adevărat paradis ! Grădina edenică în pustiul politicii ! Asta însufletește și înviorează ! Din lucruri de astea ne putem da seama că în timpurile acestea mizerabile mai există oameni buni"...

Aruncă ziarele. De ce să nu stea odată scris : „Comandantul unui lagăr de concentrare caracter profund, suflet delicat..."

— De bună seamă că el se crede așa.

— Firește ! Cu cît omul e mai primitiv, cu atît se crede mai bun, asta o poți constata din anunțurile de azi... Asta le dă — Marill rîse sarcastic — puterea de a lovi și convingerea oarbă. Îndoiața și toleranța sînt însușirile omului de cultură. Din cauza asta se prăpădește el. Vechea trudă a lui Sisif. Una din cele mai profunde parabole ale Omenirii.

— Domnule Kern, vă caută cineva. Il vesti deodată picolul hotelului. Nu pare să fie poliția.

Kern se ridică repede. „Bine, vin".

Nu-l recunosc de la prima ochire pe bătrînul vîrstnic și nevoiaș. I se părea că vede o prezentare fotografică stearsă pe o sticlă mată ale cărei trăsături se accentuau cu necetul și luau expresia familială.

— Tată ! exclamă el apoi adînc înspăimîntat.

— Da, Ludwig.

Bătrînul Kern își șterse sudoarea de pe frunte. „Cald e", spuse dînsul cu un zîmbet obosit.

— Da, foarte cald. Hai să intrăm aici în odaia asta cu pian, aici e răcoare.

Se așezară. Kern se ridică însă imediat ca să aducă tatălui său o limonadă. Era foarte îngrijorat. „Nu ne-am văzut de mult tată”, spuse el, cu precauție, când se întoarse.

Bătrînul Kern dădu din cap. „Poți rămîne aici, Ludwig?”

— Cred că nu. Tu îi cunoști. Sînt foarte cumsecade. Paisprezece zile permis de ședere și poate două-trei zile pe deasupra — dar apoi... s-a isprăvit.

— Și vrei să stai apoi ilegal?

— Nu tată. Sînt prea mulți emigranți aici. N-o știam. Am să văd, am să fac în așa fel să mă pot reîntoarce la Viena. Acolo te poți da mai ușor la fund. Dar tu, tu ce faci.

— Am fost bolnav, Ludwig. Gripă. M-am sculat din pat abia de cîteva zile.

— Așa... Kern respiră ușurat. Ai fost bolnav! Și acum ești complet restabilit?

— Da, vezi doar...

— Și ce învîrtești, tată?

— M-am adăpostit undeva.

— Ești bine păzit; și Kern surise.

Bătrînul îl privi atît de chinuit și sfîos că Kern fu surprins: „Nu-ți merge bine, tată?”

— Bine, Ludwig, ce înseamnă bine pentru noi? Nițică odihnă și cu asta ești mulțumit. Fac și o treabă, nu e lucru mare, dar e o ocupație: țin contabilitatea la un depozit de cărbuni.

— Da asta e grozav. Și cît ciștigi acolo?

— Nu ciștig nimic, numai bani de buzunar. Mi se dă numai masă și locuință.

— Și asta e ceva. Mîine vin să-ți fac o vizită, tată.

— Da... Da... sau pot să vin eu la tine, aici.

— Dar pentru ce să alergi? Vin eu...

— Ludwig... Bătrînul înghiți în sec. Mi-ar place mai mult să vin eu aici.

Kern îl privi uimit. Și dintr-o dată înțelese totul. Femeia voinică din ușă... inima lui bătuse o clipă ca un ciocan între coaste. Voia să sară în sus să-l ia pe tatăl său și să fugă cu el, se gîndi, ca într-un vârtej la maică-sa, la Dresda, la liniștilele dimineti duminicale, cînd erau împreună... apoi văzu în fața lui pe băr-

batul crut lovit de soartă care îl privea cu o umilință inspăimântătoare — și își zise: Rumat! S-a isprăvit! Și spasmul lui se ostoi și nu mai fu decât o nemăsurată milă.

— M-au expulzat de două ori, Ludwig. Eram numai de o zi aici și m-au descoperit. N-au fost răi. Dar nu pot să ne tină pe toți aici. M-am îmbolnăvit, ploua întruna. Pneumonie cu recidivă. Și asta... m-a îngrijit... altfel m-aș fi prăpădit Ludwig. Și are intenții bune.

— Sigur, tată, răspunse Kern liniștit.

— Lucrez și eu câte ceva. Îmi câștig întreținerea. Nu-i chiar așa... știu — nu-i... Dar nu mai pot dormi pe bănci și să am mereu frică, Ludwig...

— Înțeleg foarte bine, tată.

Bătrînul privi înaintea lui. Mă gândesc câteodată că mama ar trebui să divorțeze, atunci s-ar putea întoarce în Germania.

— Ai dori tu asta?

— Nu, nu pentru mine. Pentru dinsa. Eu îs doară vinovat de totul. Dacă divorțează de mine, se poate reîntoarce. Eu îs vinovat. Și față de tine mă simt vinovat. Din cauza mea nu mai ai patrie.

Kern era profund îndurerat. Asta nu mai era tatăl lui senin și vesel de la Dresda — era un bărbat vîrstnic, înduioșător și neajutorat care era înrudit cu el și care nu mai era în stare să țină piept cu viața. El se sculă și în zăpăceala lui făcu cu tatăl său ce nu mai făcuse niciodată. Îl luă de umerii lui înguști și încovoiați și îl sărută.

— Ai înțeles-o, Ludwig? șopti Siegmund Kern.

— Da, tată, nu face nimic tată, nu face nimic. Îl bătui cu latul palmei pe spatele osos și privi, peste umărul lui, la tabloul de deasupra pianului ce înfățișa topirea zăpezii în Tirol.

— Acum mă duc.

— Da.

— Vreau numai să-ți plătesc lămiia. Ți-am adus și o cutie cu țigări. Te-ai făcut mare, Ludwig, mare și robust.

Da, și tu bătrîn și tremurător, gîndi Kern. De-aș avea numai pe unul din aceia care te-au adus în halul ăsta, să-i zdrobesc obrazul timp de om bine hrănit și mulțumit. „Și tu te-ai păstrat bine, tată, îi explică el. Lămiia e plătită. Câștig ceva bani acum și știi cu ce? Cu vechile și propriile noastre produse, cu cremă

de migdale și cu colonia de Farr. Un droghist de aici de la care o cumpăr mai are încă un stoc din ea"

Ochii lui Siegmund Kern se însuflețiră puțin. Apoi surise trist. „Și tu trebuie să faci cu ea comerț ambulant. Trebuie să mi-o ierți, Ludwig“.

— Ei asta-i acum ! Kern înghiți în sec și simți cum ceva cald i se suie în gât. „E cea mai bună școală din lume, tată. Înveți viața de la sursă și înveți să cunoști oamenii, astfel că nu mai poți fi înșelat niciodată“.

— Numai să nu te îmbolnăvești.

— Dimpotrivă, sînt foarte călit.

Leșiră împreună. „Tu ai atît de multă nădejde, Kern“ — Dumnezeuule el îi spune nădejde, cugetă Kern. „Lasă, se aranjează iarăși toate, îl incredință el pe tatăl său. Așa nu poate să mai meargă“.

— Da... Bătrînul privi înaintea lui. „Ludwig, grăi el încet-șor, cînd vom fi iar împreună, și cînd mama va fi și ea cu noi, făcu o efortare, atunci vom uita toate astea, nu ne mai gîndim la ele, nu-i așa?“

Vorbea încet și naiv și increzător, era ca și ciripitul unei păsări oboșite. „Fără mine, ai fi putut studia, Ludwig, spuse oarecum tînguitor și mecanic ca cineva care a meditat atît de des încît conștiința vinovăției a căpătat cu timpul ceva automatic“.

— Fără tine n-aș fi în viață, tată, ripostă Kern.

— Rămii cu bine, Ludwig. Nu vrei să iei țigările ? Sînt doară tatăl tău, aș dori bucuros să-ți dau ceva.

— Bine, tată, le rețin.

— Nu mă uita de tot, spuse bătrînul și buzele lui tremurară deodată. Am avut intenții bune. Părea că nu se poate despărți de numele ăsta, îl repeta mereu și mereu. Chiar dacă n-am dus-o la bun sfîrșit, Ludwig. Voiam să vă port de grijă, Ludwig.

— Ne-ai purtat de grijă cît ai putut.

— Ei acum mă duc. Toate cele bune, copilul meu.

Copilul, gîndi Kern. Cine din noi e copilul ? Îl văzu pe tatăl său coborînd încet-șor strada, îi promisese că îi va scrie și îl va revedea, dar știa că e ultima dată cînd îl vede. Îl urmări cu ochii larg deschiși pînă ce dispăru din raza vederii sale. Apoi se instăpîni pustiul.

Se întoarse în odaie. Pe terasă ședea Marill și continua, cu o expresie de scirbă și batjocură, lectura ziarelor. E ciudat cât de repede se poate năruți ceva, reflecta Kern — în timp ce celălalt citea gazeta. Orfan, ca un cincuantenar — surise spasmodic și cu un amar sarcasm, orfan de ambii părinți... de parcă n-ai putea fi, fără ca părinții să fie morți.

Peste trei zile Ruth Holland plecă la Viena. Primise o telegramă de la o prietenă la care putea locui și voia să încerce să caute de lucru și să se înscrie în Universitate.

În seara plecării sale se duse cu Kern la restaurantul „La purcelul negru”. Amândoi mâncaseră pînă atunci la Ospătăria populară; ultima lor seară Kern propusese să și-o petreacă în mod special.

„Purcelul negru” era un local mic și plin de fum, ieftin dar foarte bun. Lui Kern i-l recomandase Marill. Îi indicase și prețurile exacte cât și specialitățile restaurantului, recomandîndu-i: gulaș de vișel. Kern își numărăse banii și se socotise, astfel că îi mai rămîneau și de plăcintă cu brînză, ca desert. Ruth îi spusese odată că era prăjitura ei preferată. Cînd sosiră, îi aștepta o surpriză neplăcută: se isprăvisese gulașul. Veniseră prea tîrziu. Kern consultă cu băgare de seamă lista. Aproape toate celelalte bucate erau scumpe. Lîngă el chelnerul repeta mereu același lucru: varză cu carne afumată, cotlete de purcel cu salată, tocăniță de găină, ficat proaspăt de gîscă.

Ficat de gîscă își zise Kern... nerodul pare să ne ia drept niște multimilionari. El îi întinse lui Ruth lista. „Ce dorești să iei în loc de gulaș?” Socotise că dacă ar lua cotlete, nu mai rămîneau bani de plăcintă.

Ruth aruncă o privire pe listă. „Cîrnăciori cu salată de cartofi”, răspunse dînsă. Era cea mai ieftină mîncare.

— Exclus, declară Kern. Asta nu e masă de adio.

— Îi mînc cu plăcere. După supa de la Ospătăria populară, constituie o sărbătoare.

— Și ce ai spune de o sărbătoare cu cotlete de purcel?

— Prea scumpe.

— Chelnăr, două cotlete de purcel, dar mari, comandă Kern.

— Sînt toate la fel, ripostă chelnerul.

— Ce luați înainte? Supă, Hors d'oeuvre, piftie?

— Nimic, spuse Ruth înainte ca Kern s-o fi putut întreba.

Mai comandară o carafă de vin ieftin, apoi chelnerul se depărtă disprețuitor — de parcă ar fi bănuțit că lui Kern îi și lipsea jumătatea de coroană din bacșiușul convenit lui.

Localul era aproape gol. La o masă într-un colț luase loc încă un client. Era un bărbat cu monoclu și cu obrazul roșu și lat, însemnat de niște urme de tăieturi de sabie. Ședea în fața unei halbe de bere și pironea cu privirea pe Kern și Ruth.

— Păcat că stă ăla acolo, spuse Kern.

Ruth înclină capul. „Cel puțin dacă ar fi altcineva! Dar ăsta... ăsta amintește...”

— Da, ăsta, hotărît, nu e emigrant, constată Kern. Mai curînd contrariul.

— Nu avem decît să nu ne uităm într-acolo.

— Nu știi ce Dumnezeu vrea, spuse el înciudat. Nu ne slăbește din ochi.

— Poate e un agent de la Gestapo. Am auzit că aici mișună agenții.

— Să mă duc la el și să-l întreb, în fond, ce vrea?

— Nu! Ruth puse inspăimîntată mîna pe brațul lui Kern. Cotletele sosiră. Erau bine fripte și fragede și garnisite cu salată verde și proaspătă. Cu toate acestea nu le tîhniră: erau neliniștiți.

— Nu poate să fie aici pentru noi, spuse Kern. N-a știut nimeni că vom veni să mîncăm aici.

— Asta nu, replică Ruth. Poate că era din întîmplare aici. Dar ne supraveghează, asta se vede...

Chelnerul luă farfuriile. Kern privi indispus înapoia lui. Voise să-i facă lui Ruth o bucurie cu masa asta și frica de omul cu monoclu stricase totul. Se sculă supărat, luase o hotărîre. „O clipă, Ruth”.

— Ce vrei să faci? întrebă ea plină de teamă. Rămii aici!

Nu, nimic din ce crezi. Vreau numai să-i spun o vorbă birtașului.

Cînd plecaseră, cu precauție luase cu el două sticlute cu parfum. Acum voia să încerce să ceară restauratorului două plăcinte în schimbul unuia din flacoane. După eșecul cu cotletele, lui Ruth i se cuvenea desertul care îi plăcea. Poate că mai putea căpăta pe deasupra și o cafea.

Ii făcu birtașului propunerea sa. Acesta se îmbujoră de minie.

„Aha, pungașule, măninci pe daibos! Nuuu, scumpul meu, asta nu se îngăduie! Poliția!”

— Pot plăti ceea ce am consumat! Kern depuse, miniat, banii pe masă.

— Numără-i, i se adreseă birtașul chelnărului. Ascunde-ți apa chioară, gifii ei către Kern. Dar ce vrei d-ta de fapt? Ești un client sau un negustor ambulant?

— Deocamdată sînt client, declară Kern, înfuriat. Și d-ta ești...

— O clipă, auzi o voce înapoia lui.

Kern se întoarce repede. Străinul cu monoclu se afla în spatele lui. „Îmi îngăduiți să vă întreb ceva?”

Bărbatul se depărtă cîțiva pași de teighea. Kern îl urmă. Inima lui bătea să se spargă. „Sînteți emigrant german, nu-i așa?”

Kern îl măsură cu privirea. „Ce vă prvește pe dumneavoastră asta?”

— Deloc, răspunse bărbatul calm. Am auzit doar despre ce vorbeați. Vreți să-mi vindeți mie sticla?

Kern credea că știe acum ce urmărește bărbatul. Dacă îi vindea sticla, se făcea vinovat de comerț clandestin și putea fi imediat arestat și expulzat.

— Nu, ripostă dînsul.

— De ce nu?

— N-am nimic de vînzare. Nu fac comerț.

— Atunci lăsați-mă să facem schimb. Vă dau ceea ce n-a voit să vă dea birtașul: plăcintele și cafeaua.

— Nu înțeleg deloc ceea ce voiți, spuse Kern.

Bărbatul surise. „Și eu înțeleg că d-voastră sînteți bănuitor. Ascultați-mă: Sînt din Berlin și plec peste un ceas din nou acolo. D-ta nu te poți înapoia...”

— Nu.

Bărbatul îl privi. Acesta este temeiul pentru care ți-am vorbit și pentru care aș dori bucuros să vă ajut cu nimicul ăsta. Am fost comandant de companie în război și unul din cei mai buni oameni ai mei a fost un evreu. Vrei să fii bun să-mi dai sticluța?

Kern i-o întinse. „Scuzați-mă, gîndeam despre d-voastră cu totul altceva”.

— Mi-o închipuisem. Bărbatul rise. „Și-acum nu mai lăsați

pe duduia aceea tinăra singură, cu siguranță că e și cuprinsă de frică. Vă doresc amindurora tot binele". Îi dădu mâna lui Kern.

— Mulțumesc. Mulțumesc mult. Ruth, i se adresa el prietenei sale, ori e Crăciun, sau sînt eu nebun!

— Sosi numaidecît chelnerul. Purta o favă cu cafea și un suport cu trei etaje de prăjituri.

— Ce înseamnă asta? întrebă Ruth, uimită.

— Sînt minunile parfumului Farr, producția Kern.

Kern era radios și turnă cafeaua. „Aveam fiecare dreptul la o prăjitură după plac. Pe care o dorești, Ruth?”

— Plăcinta cu mere.

— Poftim o porție de plăcintă cu mere. Eu iau o indiană.

— Să vă împachetez pe celelalte? întrebă chelnerul.

— Care celelalte? Cum ai spus?

Chelnerul făcu o mișcare cu mâna peste cele trei caturi: „Păi toate sînt comandate pentru d-voastră”.

Kern îl privi uluit: Toate pentru noi? Dar unde e domnul... nu vine și dînsul să...?

— A plecat de mult. Totul e orînduit. Așadar...

— Stai, exclamă Kern, zorit, stai, pentru numele lui Dumnezeu! Ruth încă un cremșnit? O savarină? Sau o prăjitură cu mac?

Îi umplu farfuria și mai luă el însuși cîteva prăjituri. „Așa”, zise el, răsufîind ușurat, restul îți d-ta bun și împachetează-le în două pachete. Unul îl capeți tu, Ruth... Ce minunat să pot și eu o dată să-ți port de grijă!”

— Șampania s-a răcit în baterie! replică chelnerul și luă suportul de prăjituri.

— Șampanie! Reușită glumă. Kern rîse.

— Nici o glumă. Chelnerul arată spre ușă, de unde se ivi restauratorul în persoană ducînd o găleată plină cu gheață din care răsărea gîtul unei sticle de șampanie.

— Fără supărare, rinji el dulceag. A fost natural o șagă, adineauri...

Kern recăzu cu ochii holbați înapoi în fotoliul lui.

Chelnerul se înclină: „Totul e plătit”.

— Visez, declară Kern și își trecu mâna peste ochi. Ai mai băut vreodată șampanie. Ruth?

— Nu. Am văzut-o doar în film.

Kern se sili să se reculeagă. „Domnule restaurator, spuse el

cu demnitate, vedeți ce schimb avantajos v-am propus eu. O sticlă din celebrul parfum Kern-Farr pentru două biete plăcinte cu brinză ! Vedeți acum ce oferă cunoscătorii pentru el.

— Nu poți ști de toate, declară birtașul. Eu mă pricep mai mult la băuturi.

— Ruth, se întoarse Kern către partenera lui de masă, de azi înainte cred în minuni. Dacă în clipa asta ar zbura pe fereastră o columbă albă cu două pașapoarte în cioc, pentru noi amândoi pentru cinci ani, sau cu niște autorizații de lucru nelimitate — nu m-ar uimi !

Goliră sticla. Li s-ar fi părut că păcătuiesc de-ar fi lăsat un strop pe fundul ei. Nici nu li se părea ceva deosebit și băură și băură, devenind din ce în ce mai voioși și, pînă la urmă, se chercheliră nițeluș. Se urniră. Kern luă pachetele cu prăjituri și voi să plătească cotletele. Dar chelnerul făcu un gest în lături. „Totul e aranjat !...“

— Ruth, spuse Kern, cu un glas impleticit, viața ne depășește. Încă o zi de asta și devin romanticos.

Birtașul îi reținu : „Mai aveți ceva parfum ? Mă gîndeam... pentru nevasta mea...“

Kern se trezi din amețală. „Din întîmplare mai am una, ultima“. Scoase cea de-a doua sticlă din buzunar. „Dar nu ca adineauri, scumpul meu. Ai pierdut ocazia ! Douăzeci de coroane ! Iși reținu respirația. Pentru d-voastră !“

Birtașul scoti fulgerător. Cu treizeci de coroane îl încarcă socoteala căpitanului la șampanie și prăjituri. Mai rămîneau deci zece coroane peste ciștigul lui. „Cincisprezece“, oferi el.

— Douăzeci Kern schiță gestul de a băga sticla din nou în buzunar.

— Bine, s-o iau. Birtașul scoase o bancnotă mototolită din buzunar. El se hotărî să declare iubitei sale, viguroasa Barbara, că sticla costase cincizeci de coroane. Putea economisi astfel o pălărie pe care i-o ceruse de săptămîni și care ar fi costat opt sute de coroane.

Kern și Ruth porniră spre hotel. Luară cufărul lui Ruth și se duseră apoi la gară.

Ruth devenise tăcută. „Nu fi tristă, o încurajă Kern. Vin curînd după tine. În cel mult o săptămîină trebuie să șterg putina de aici. Știu bine. Și-atunci vin la Viena. Vrei tu să vin la Viena ?

— Da, vino! Dar numai dacă îți convine.

— De ce nu spui simplu. Da, vino.

Dînsa îl privi oarecum vinovată: „Nu e mai bine că mă gîndesc la interesul dumentale?”

— Nu știi. Sună mai prudent.

— Da, ripostă ea, brusc tristă, mai prudent, asta este.

— Dar nu fi așa de tristă. Adineauri erai așa de veselă.

Ea își ridică, dezarmată, privirea spre el. „Nu asculta la ce spun eu, șopti dînsa. Uneori, sînt foarte confuză. Poate-i de vină vinul. Gîndește-te că e vinul. Hai, mai avem numai cîteva minute.”

Se așezară pe o bancă în grădina publică. Kern își petrecu brațele pe după umerii ei. „Fii rogu-te veselă, Ruth. Restul nu contează. Sună prostește, dar pentru noi nu e nerozie. Avem neapărat amarnică nevoie de puțintică bucurie. Mai ales noi.”

Dînsa privea țintă înaintea ei. „Aș dori să fiu bucuroasă, Ludwig. Dar mă simt atît de grea. Aș dori atît de mult să fiu ușoară. Aș voi să fac totul bine, dar iese totdeauna stingaci și greoi.” Scotea vorbele anevoie, mînioasă și Kern observă deodată că fața îi era udată de lacrimi. Plîngea fără larmă, miniată și dezarmată. „Nu știu de ce plîng”, murmură dînsa, am acum atît de puțin motiv... Dar poate că plîng tocmai de aceea. Nu te uita, nu mă privi...

— Totuși, replică Kern.

Dînsa își aplecă obrazul și își puse mîinile pe umerii lui. Acesta o trase către el și dînsa îl sărută, cu ochii închiși și cu gura încleștată și aspră, sălbatică și mînioasă de parcă îl respingea...

— Ah... Se mai potoli. Ce știi tu... Capul îi căzu pe umerii lui, ochii îi rămăseră închiși, — ce știi tu — gura i se deschise și buzele-i erau moi ca un fruct.

O porniră iar. În gară Kern dispăru și se întoarse cu un buchet de trandafiri. Binecuvînta pe domnul cu monoclu și pe birtașul „Purcelului negru.”

Ruth se zăpăci de-a binelea cînd îl văzu întorcîndu-se cu flori și toată mîhnirea îi pieri de pe față. „Flori, exclamă ea, trandafiri! Plec ca un star de cinematograf...”

— Pleci ca femeia unui om de afaceri cu succese nemaipomenite, declară Kern, mîndru.

— Oamenii de afaceri nu oferă flori, Ludwig.

— Ba da, generația cea tinăară a reluat obiceiul.

El îi așează cufărul și pachetul cu prăjituri în plasa de bagaje. Ea coborî cu el. Pe peron îi luă capul în mâini și îl privi cu seriozitate. „A fost bine că ai fost tu lângă mine aici. Îl sărută. Și acum du-te, pleacă înainte de mă ure în tren. Nu vreau să plîng din nou acum. Altminteri ai să crezi că nu știu decît asta. Pleacă...”

El rămase locului : „Nu mi-e frică de o despărțire. Am trăit multe. Asta nu e o despărțire.”

Trenul o porni. Rûth îi făcu semn. Kern rămase locului pînă ce trenul nu se mai zări. Apoi se întoarse. Avea simțămîntul că tot orașul a murit.

În fața intrării hotelului dădu peste Rabe. „Bună seara”, îi zise el, scoase pachetul cu țigări și îi oferî una. Rabe se dădu înapoi și ridică brațul de parcă voia să se ferească de o lovitură. Kern îl privi uimit. „Scuzați-mă”, spuse Rabe foarte stînjinit. Asta este încă... o mișcare involuntară...

Luă țigara.

Steiner era de cincisprezece zile chelner la bodega „La pomul verde”. Era noaptea tîrziu. Birtașul dormea de două ceasuri și în local mai zăboveau numai cîțiva mușterii.

Steiner trase obloanele : „Încetarea lucrului !” vesti el.

— Lasă-ne să mai bem un pahar, Johan, replică unul din clienți, un maistru timpliar cu fața ca un castravete.

— Bine — încuviință Steiner. Barack ?

— Nu, nu mai bine de ăl unguresc. Să începem cu un țoi bun de țuică.

Steiner aduse sticla și paharele. „Bea un țoi cu noi”, propuse timpliarul.

— Azi nu. Sau mai bine nu mai beau, că altfel mă îmbăt.

— Atunci îmbată-te. Timpliarul își frecă castravetele. Și eu mă îmbăt ! Gîndește-te și tu : a treia fată ! Vine azi de dimineață moașa și îmi spune : „Te felicit, domnule Blau, a treia fată sănătoasă ! Și eu cugetam că de astă dată o să-mi fie ursit un băiat. Un băiat ! Trei fete și nici un moștenitor ? Să nu innebunești, Johan ? Ești doară bărbat, trebuie să pricepi asta !

— Și încă cum, răspunse Steiner. Luăm pahare mai mari ?

Țimplarul bătu cu pumnul în masă. „Asta, zău ai multă dreptate. Asta este! Pahare mai mari, asta e de trebuință! Cum de nu mi-a trecut prin cap!

Luară pahare mai mari și băură un ceas întreg. După atita băutură țimplarul confunda totul și se jură că femeia lui a născut trei băieți. Plăti anevoie și făcînd o sforțare plecă clătî-nindu-se cu tovarășii lui de băutură.

Steiner strînse de la mese și își mai umplu apoi un pahar de țuică și îl dădu de dușcă. Capul îi duduia. Se așeză la masă și privi înaintea lui, apatic. Apoi se sculă și se duse în odaia lui. Scotoci în lucrurile sale și scoase de acolo o fotografie a nevestei lui și o privi îndelung. Nu mai auzise deloc de dinsa. Nici nu îi mai scrisese întrucît presupunea că poșta dinșii era supravvegheată. Credea că ea intentase acțiune de divorț.

— Drace! Se ridică. Poate că trăiește de mult cu altul și pe mine m-a uitat! Rupse dintr-o singură mișcare fotografia și o aruncă la pămînt. Trebuie să scap și de obsesia asta. Altfel mă prăpădesc. Sînt un bărbat ce trăiește singur, eu sînt Johan Huber și nu mai sînt Steiner, s-a terminat!

Mai bău un pahar, apoi închise prăvălia și ieși în stradă. În apropiere de Ring îl interpelă o fată: Vii cu mine, dragă?

— Da.

Mergeau unul lîngă altul. Femeia îl privi pe Steiner cercetător, dintr-o parte. Nici măcar nu te-ai uitat la mine.

— Ba da, replică Steiner fără să ridice privirea.

— Nu cred. Îți plac?

— Da, îmi plac.

— Asta merge repede la tine.

— Da, încuviință el, asta merge repede. Dinsa își strecură brațul sub brațul lui: „Ce-mi dăruiești, odorule?”

— Nu știu. Ce dorești?

— Rămii toată noaptea?

— Nu.

— Atunci să-ți iau douăzeci de șilingi?

— Zece. Sînt un chelner care nu cîștigă mult.

— Nu ai înfațișare de chelner.

— Există oameni care nu arată ca președinți de stat, și totuși sînt!

Fata rise: „Ești hăzos. Îmi plac oamenii cu haz. Fie zece. Am o cameră frumoasă. Să știi că te fac fericit.”

— Nu mai spune !

Odaia era mobilată în pluș roșu și era plină de bibelouri, servetele și mileuri pe mese și scaune. Pe sofa odihneau o mulțime de urși, păpuși de carnaval și maimuțe de stofă. Peste sofa atârna fotografia mărită a unui sergent major în uniformă și cu ochii holbați și mustața în furculiță.

— E bărbatul tău ? întrebă Steiner.

— Nu, e bărbatul răposat al proprietăresei.

— E bucuroasă că a scăpat de el, nu-i așa ?

— Habar n-ai ! Fata își descopcie bluza și și-o scoase. Mai bocește și azi după el, așa de grozav pare să fi fost. Voinic...

— Pentru ce ți l-a atârnat atunci ție, aici ?

— Mai are la ea în odaie și altă poză de a lui. Mai mare și mai frumoasă. Firește, numai uniforma e bălțată. Hai, desfă-mi copcile !

Steiner simți umerii zdraveni în minile lui. Nu se așteptase. Știa de pe vremea milităriei cum erau conformate prostituatele — mai totdeauna cam moi și cenușii.

Fata își aruncă bluza pe canapea. Sinii erau plini și tari, armonizindu-se cu umerii puternici și cu gitul. „Așează-te, odorul meu. Fă-te comod. Chelnerii și noi, astea, avem totdeauna ciolanele obosite.“

Ea îi netezi haina.

— Hei, drace, dar știi că ești frumoasă !

— Mi s-a mai spus. Fata îi împături cu îngrijire haina. „Dacă n-ai nimic împotriva“.

— Se întoarse spre el : „Glumești... Știi că ai haz !...“

Steiner o măsură cu privirea.

— Ce mă privești așa ? Isuse, îi produci omului frică, parcă ai fi un apaș. N-ai mai văzut de mult femeie ?

— Cum te cheamă ?

— Ai să rizi... Elvira. A fost ideea mamei mele. Avea ambiții mari. Vino în pat !

— Nu, zise Steiner, să mai bem ceva.

— Ai bani ? întrebă ea, repede.

Steiner dădu din cap. Elvira se duse goală și fără sfială pînă la ușă. Doamna Poșning ! strigă ea. Ceva de băut.

Proprietăreasa apărură atît de iute de parcă ascultase la ușă.

Era rotundă, strînsă într-o rochie de catifea, avea obraji roșii și ochii ca niște bile lucitoare. „Avem o șampanie“, spuse ea servilă, ca zahărul.

— Rachieu, replică Steiner fără s-o privească. Tuică, Kirș mi-e totuna.

Cele două femei schimbară o privire.

— Kirș, spuse Elvira. Din cel bun, de pe raftul cel de sus. Costă zece șilingi, păpușo.

Steiner îi dădu banii. De unde ai pielea asta? întrebă el.

— Nici o bubuliță, nu? Elvira se învîrti în jurul lui într-o piruetă. O găsești numai la roșcate.

— Da, asta n-am văzut pînă acum, că ai părul roșu.

— Din cauza pălăriei, iubitule. Elvira îi luă gazdei sticla din mînă. Beți un pahar cu noi, madam Poșning.

— Dacă e permis? Proprietăreasa se așeză. Ce bine îți merge, d-soară Elvira. Eu, o biată văduvă, tot timpul singură...

— Biata văduvă dădu de dușcă paharul și își mai turnă unul. „Sănătate, simpatice cavalier!“

Se ridică și îl țintui pe Steiner cu o privire cochetă. Mulțumesc frumos și petrecere frumoasă.

— I-ai căzut cu tronc, odórule, declară Elvira.

— Dă paharul de apă încoace. Îl umplu și îl goli.

— Isuse! Elvira îl privi îngrijorată. N-ai fi avînd de gînd să distrugi casa, dragul meu, nu-i așa? Locuința e foarte costisitoare, înțelegi? Așa ceva e scump, iubitule!

— Așează-te aici, lîngă mine!

— Ar fi trebuit să ieșim afară din oraș. În Prater sau în pădure.

Steiner ridică fruntea. Simți Kirșul bătînd cu ciocănele moi sub tîmplele lui. În pădure? întrebă el.

— Da, în pădure. Sau în holdă, acum în vară.

— Holdă de grîu — în vară? Cum ai ajuns la o holdă de grîu?

— Cum? Așa, o trăsnaie de a mea! flecări Elvira, zeloasă și îngrijorată. Fiindcă acum e vară, iubitule!, și fiindcă vara se mai duce omul la cîmp.

— Nu ascunde sticla, nu-ți vătăm nimic din șandrama. O holdă spui — în vară?

— Păi firește în vară, iubitule, că în iarnă e frig.

Steiner își umplu un pahar. „A dracului, cum mai miroși...”

— Femeile cu părul roșu miros toate la fel, drăguțele.

Ciocănelele băteau mai repede. Odaia se clătina. O holdă — spuse încet și greu Steiner — și vîntul noaptea.

— Vino acum în pat, drăguțele, dezbracă-te...

— Deschide fereastra...

— Fereastra e deschisă, odorul meu. Vino, te fac fericit.

Steiner bău : „Ai fost vreodată fericită ? întrebă el și privi țintă masa.

— Negreșit, adesea.

— Ah ține-ți gura. Stinge lumina.

— Întii dezbracă-te.

— Stinge lampa.

Elvira îl ascultă. Odaia se întunecă.

— Vino în pat, dragul meu.

— Nu. Nu în pat. Patul e altceva. A dracului ! În pat, nu !

Steiner își turna cu mîna șovăitoare Kirș în paharul lui. Capul îi duduia. Fata umbla prin odaie. Se apropie de fereastră și rămase o clipă aplecată, privind afară. Lumina slabă a felinarului de afară căzu peste umerii ei întunecați. Înapoia capului ei stătea noaptea. Ea își duse o mîină în păr... „Vino încoa“, spuse Steiner, răgușit.

Dinsa se întoarse și veni moale și fără larmă spre el. Venea coaptă ca o holdă de grîu, întunecată și de nerecunoscut, cu mireasma și pielea miilor de femei și a uneia...

— Maria, șopti Steiner.

Fata rise adînc și gingaș. „Se vede că ești beat“ drăguțele... mă numesc doar Elvira.

VIII

Kern izbuti să-și amîne plecarea cu cinci zile ; după aceea însă fu expulzat. I se dădu un cupon de serviciu pînă la graniță și ajunse la vamă.

— Fără acte ? întrebă funcționarul ceh.

— Da.

— Treci înăuntru. Mai sint cițiva acolo. Peste două ore e timpul cel mai potrivit.

Kern intră în baraca vămii. Se mai aflau încă trei inși acolo, un bărbat tare palid cu soția lui și un evreu bătrîn.

— Bună seara, spuse Kern.

Ceilalți murmurară ceva.

Kern își puse geamantanul jos și se așeză. Era obosit și închise ochii. Știa că drumul ce îl aștepta era destul de lung și încercă să doarmă.

— O să trecem, îl auzi pe bărbatul cel palid zicînd. „Ai să vezi, Ana, apoi toate se vor îmbunătăți.“

Femeia nu dădu nici un răspuns.

— Hotărît, că trecem, începu iar bărbatul, precis că da! De ce nu ne-ar lăsa?

— Pentru că nu ne vor, replică femeia.

— Dar sîntem doar oameni...

Bietul nerod, gîndi Kern. Îl mai auzi încă murmurînd ceva nedeslușit, apoi adormi.

Se trezi cînd veni vameșul să-l ia. Trecură peste cîmpuri și ajunseră în fața unei păduri cu arbori înfrunziți, ce se ridicau înaintea lor în întuneric, ca un bloc enorm și negru.

Vameșul rămase locului. „Urmăriți această potecă și țineți-o pe dreapta. Cînd ați ajuns pe șosea, luați-o iar la stînga. Cu bine.“

Și dispăru în noapte.

Cei patru inși stăteau nehotărîți. „Cé ne facem acum? Întrebă femeia“. „Știe careva drumul?“

— Am s-o iau eu înainte, spuse Kern. Am mai fost pe aici acum un an.

Dibuiră prin întuneric. Luna încă nu apăruse. Iarba era umedă și le atîngea nevăzută și străină pantofii. Apoi îi primi pădurea cu marea ei răsufllare.

Merseră așa mult. Kern îi auzea pe ceilalți înapoia lui. Deodată fulgeră în fața lor lămpi electrice și un glas grosolan striga: Stați! Oprîți-vă!

Dintr-o săritură Kern se dădu în lături și o zbughi prin întuneric, se lovi de copaci, dibui mai departe, trecu printr-un mă-răciniș de mure, în care și aruncă geamantanul. Înapoia lui auzi pe cineva fugind. Se întoarse. Era femeia. „Ascundeți-vă! șopti ei. Eu mă cătăr aici sus“.

— Bărbatul meu — of ăsta...

Kern se cățără iute într-un copac. Simțea frunzișul moale, fișind sub el se ghemui pe o cracă. Jos rămase nemișcată femeia; el n-o putea vedea, dar simțea că stătea acolo.

Din depărtare auzi pe bătrînul evreu zicînd ceva.

— Vax, îi răspunse glasul bătăran... Fără pașaport nu puteți trece!

Kern asculta atent. După puțin auzi și vocea înceată a celui-lalt bărbat, care răspundea jandarmului. Așadar i-au prins pe amîndoi. În aceeași clipă fișii ceva sub el. Femeia o lua înapoi spre ceilalți.

Un timp fu liniște. Dar apoi raza de lumină a lămpilor de buzunar alunecă printre arbori. Pași se apropiau. Kern se strînse lîngă trunchiul pomului. Era bine acoperit de frunzișul des de sub el. Deodată auzi glasul aspru și nestăpînit al femeii. „Trebuie să fie aici! S-a urcat pe un copac, aici...”

Raza de lumină o luă în sus. „Jos cu dumneata! strigă vocea grosolană. Altmînteri trag...!”

Kern chibzui o clipă. N-avea nici un sens. Se dădu jos. Lămpile de buzunar îl orbeau, erau îndreptate spre fața lui.

— Pașaport?

— Dacă aș poseda unul, nu m-aș fi cățărat sus.

Kern se uita la femeia care îl trădase. Era descompusă și aproape că nu părea în mințile ei. „Firește, ți-ar fi convenit! se răsti ea la el. Ai vrut să fugi și noi să rămînem aici. Toți să rămîna aici, strigă ea. Toți!”

— Ține-ți gura! urlă jandarmul. Așezați-vă împreună. Lumină tot grupul. De fapt ar trebui să vă ducem la închisoare asta o știți prea bine! Pentru trecerea nepermisă de graniță. Dar la ce bun să vă mai hrănim? Marș înapoi! Întorceți-vă în Cehoslovacia! Dar țineți minte: a doua oară vă împușcăm imediat!

Kern își căută geamantanul în mărăciniș. Apoi tăcuți, cei patru oameni făcură drumul înapoi, în monom. Înapoia lor mergeau jandarmii cu lămpile de buzunar. Nu-și vedeau potrivnicii, numai albele cercuri de lumină ale lămpilor.

Cercurile de lumină se opriră. „Marș-nainte în direcția asta! comandă vocea bătărană. Cine se înapoiază va fi împușcat!”

Cei patru fugari merseră înainte, pînă cînd lumina dispăru în dosul copacilor.

Kern auzi înapoia lui glasul încet al bărbatului a cărui soție îl trădase. „Iart-o... își ieșise din fire... scuzați, vă rog... de bună seamă că-i pare rău...”

— Puțin îmi pasă, zise Kern.

— Vă rog să înțelegeți, șopti bărbatul; frica... spaima.

— Din parte-mi înțeleg! Kern se întoarse spre el. Imi vine oarecum să iert. Mai bine uit.

Se opri. Se aflau într-un mic luminiș. Ceilalți rămăseseră și ei pe loc. Kern se întinse în iarbă și își viri geamantanul sub cap. Ceilalți șoptiră între ei. Femeia veni în fața lui Kern și îl întrebă:

— Nu vrei dumneata să ne arăți drumul înapoi?

— Nu, răspuse Kern.

— Dumneata ești de vină că am fost prinși! Ești un golan!

— Anna, zise bărbatul.

— Lăsați-o domnule, zise Kern. „Cînd omul are ceva de spus e mai bine să o spună.”

— Ridică-te, țipă femeia.

— Eu rămîn aici. Dumneavoastră puteți face ce voțiți. Drumul spre vama cehă e drept înainte. Ocoliți pădurea și o luați la stînga.

Jidan mojić! țipă femeia.

— Asta mai lipsea! Și Kern rise.

Observă cum bărbatul palid îi șoptea ceva femeii necumpătate și cum o trăgea încet după el.

— El se întoarce cu siguranță! scînci femeia. Știu că se întoarce acolo și va reuși să treacă granița. El trebuie să ne... are datoria să...

Bărbatul o trăgea încet spre pădure. Kern își scoase o țigară. La cîțiva metri de el văzu apărînd ceva întunecat, ca un spirit-duș ce iese din pămînt. Era bărbatul evreu, care se trîntise și el. Se ridică și clătină din cap. „*Goit* ăștia!”

Kern nu răspuse; își aprinse țigara.

— Rămînem aci peste noapte? întrebă blînd bătrînul.

— Pînă la trei. Atunci e timpul cel mai potrivit. Acum aceia mai stau încă la pîndă și dacă văd că nu se ivește nimeni, obosesc.

— Atunci o s-așteptăm, zise bătrînul, potolit.

— E departe și o să trebuie să ne tirîm acum o bucată de drum, răspuse Kern.

— Nu face nimic. Am ajuns și eu la bătrînețe să fiu de-acum un evreu-indian.

Sedea tăcut. Incetul cu incetul se iviră stele pe cer. Kern recunoscu Ursa Mare și Steaua Polară.

— Trebuie să ajung la Viena, zise bătrînul, după citva timp.

— Eu, de fapt, nu trebuie să ajung nicăieri.

— Există și asta. Bătrînul mestecă un fir de iarbă. Mai tîrziu trebuie să ajungi undeva. Așa merge de-acum. Trebuie numai să aștepti !

— Da, zise Kern. Așa e, dar ce aștepti ?

— În fond... nimic, zise bătrînul liniștit. Cînd sosește... este nimic. Și apoi aștepti iar altceva.

— Da, poate că e așa. Kern se întinse din nou. Simțea geamantanul sub cap.

— Sînt Moritz Rosenthal din Godesberg pe Rin, zise bătrînul, după un răstimp. Scoase din rucsac o manta cu pelerină, subțire, cenușie și și-o puse pe umeri. Acum avea și mai mult înfățișarea unui spiriduş.

— Cîteodată e comic, să ai un nume, nu ? Mai ales noaptea...

Kern se uită la cerul întunecat. „Și atunci cînd nu ai un pașaport. Numele trebuie să stea scris undeva, altminteri nu-ți aparține.“

Vîntul se incurcă în coroanele copacilor. Vîjîia de parcă înapoia pădurii ar fi fost marea.

— Crezi dumneata că cei de acolo o să împuște ? întrebă Moritz Rosenthal.

— Nu știu. Poate că nu.

Bătrînul își legăna capul. „E un avantaj de acum să fii trecut de șaptezeci de ani. Miza vieții nu mai e așa de mare...“

Steiner aflase, în sfîrșit, unde erau ascunși copiii bătrînului Seligman. Adresa pe care o găsisese în cartea ebraică de rugăciuni era exactă ; copiii fuseseră însă duși între timp în altă parte. Durase mult pînă ce Steiner putuse afla, unde... la început oamenii îl luau drept agent secret și erau neîncredători.

Luă cufărașul de la pensiune și o porni în căutarea casei, care se afla în estul Vienei. Dură mai mult de o oră pînă ce ajunse. Urcă scara. La fiecare cat erau trei locuințe. Aprinse chibrituri și căută. În sfîrșit găsi la etajul al patrulea o firmă ovală

de alamă cu inscripția : Samuel Bernstein, ceasornicar. Bătu în ușă.

Auzi înapoia ușii șoapte. Apoi o voce prudentă întrebă :

— Cine-i acolo ?

— Am ceva de predat, zise Steiner. Un cufăraș.

Deodată avu senzația că este supravegheat și se întoarse repede.

Ușa locuinței din spatele lui se deschise fără zgomot. Un bărbat zvelt, fără haină, stătea la intrare. Steiner puse cufărașul jos.

— Pe cine căutați ? întrebă bărbatul de la ușă. Bernstein nu este acasă, adăugă el.

— Am aici lucrurile bătrînului Seligman, zise Steiner. Am auzit că aici se află copiii lui. Am fost de față cînd i s-a întîmplat accidentul.

Bărbatul îl mai privi o clipă și apoi strigă :

— Moriți poți să-l lași să intre.

Un lanț zăngăni și scîrții o cheie. Ușa locuinței lui Bernstein se deschise. Steiner iscodi în lumina posomorită. „Ce...“ zise el, nu se poate... ba da, dumneata ești moș Moriț !

Moriț Rosenthal stătea în ușă. Tinea în mîină o lingură de lemn. De umeri îi atîrna mantaua cu pelerină. „Eu surt...“ răspunse el. Dar cine ? Steiner ! zise el brusc cordial și surprins. Ar fi trebuit să-mi închipui ! Într-adevăr, ochii mei nu mai sînt buni ! Știam că dumneata ești la Viena. Cînd ne-am întîlnit oare ultima dată ?

— A trecut vreun an de atunci, moș Moriț.

— La Praga ?

— Nu la Zürich.

— Exact, în închisoarea din Zürich. Oameni simpatici acolo. În ultima vreme le cam incurc. Acum cîteva luni am fost din nou în Elveția. Basel. Acolo e hrană excelentă ; din păcate nu aveam țigări ca în închisoarea de la Locarno. Aici aveam în celulă chiar și un buchet de camelii. Mi-a părut rău de-acum, cînd a trebuit să plec. Milano nu e de comparat. Se opri deodată. Dar vino înăuntru, Steiner. Stăm ca niște tilhari bătrîni și schimbăm amintiri aici, pe coridor.

Steiner intră. Locuința se compunea dintr-o bucătărie și o odaie și cuprindea cîteva scaune, o masă, un dulap și două divane acoperite. Pe masă erau împrăștiate o mulțime de unelte.

Printre ele se aflau ceasuri ieftine. Peste vatră atârna o lampă de gaz aerian cu un bec verzui și cam stricat. Pe roțile de fier ale reșoului de gaz aerian stătea o oală mare de supă din care ieșeau aburi.

— Tocmai le găteam ceva copiilor, zise Morit. I-am găsit aici ca pe niște șoareci în cursă. Bernstein e la spital.

Cei trei copii ai răposatului Seligmann stăteau ghemuiți lângă vatră. Nu-i dădeau nici o atenție lui Steiner, ci priveau țintă la oala cu supă. Cel mai vîrstnic avea vreo paisprezece ani; cel mai mic vreo șapte sau opt ani.

Steiner puse cufărașul jos. „Iată aci lucrurile tatălui vostru.“

Cei trei puindrii îl priviră simultan, fără să facă vreo mișcare. Abia de întoarseră capul.

— L-am văzut înainte de a muri și mi-a vorbit despre voi, spuse Steiner.

Copiii se uitară la el. Nu răspunseră nimic. Ochii lor scînteiau ca niște pietre șlefuite, negre și rotunde. Lumina becului de gaz aerian șuiera. Steiner nu se simțea bine. Își dădea seama că ar trebui să spună ceva cald, omenesc, dar tot ce-i venea în gînd i se părea nerod și fals în fața părăsirii totale ce emana din acești trei copii tăcuți.

— Ce este în cufăraș? întrebă după un răstimp cel mai vîrstnic. Avea un glas șters și vorbea rar, aspru și precaut.

— Nu mai știu exact. Diverse lucruri și ceva bani.

— Ne aparține nouă, acum?

— Firește. De aceea l-am și adus.

— Pot să-l iau?

— Păi, sigur zise Steiner uimit.

Băiatul se ridică. Era slab, negru și înalt. Se apropie încet de cufăraș, cu ochii ațintiți la Steiner. Cu o mișcare iute, animalică apucă bagajul și sări înapoi, temîndu-se parcă să nu îi smulgă Steiner prada. Cără cufărul imediat în odaia alăturată. Ceilalți doi îl urmară repede, strînși unul lângă altul, ca două pisici mari, negre.

Steiner se uită la Moș Morit. „Firește, au știut-o probabil de mult...“, zise oarecum ușurat.

Morit Rosenthal amestecă supa cu lingura.

— Nu se mai emoționează. Au văzut murind pe mama lor și pe doi frați. Așa că nu-i mai doare așa de rău. Un lucru ce se întîmplă des, te doare mereu mai puțin.

— Sau te doare mai mult, zise Steiner.

Moriț Rosenthal îl privi cu ochii lui botiți. „Nu, cînd ești foarte tînăr, nu. Cînd ești foarte bătrîn, nici atunci. Între aceste vîrste, e timpul cel mai greu.“

— Da, zise Steiner. „Acei cincizeci de ani păcătoși de la mijloc !...“

Moriț Rosenthal dădu din cap, pașnic. „De-acum nu mă mai sinchisesc de ei.“ Puse capacul pe oală. Noi le-am găsit deja loc fiecărui. Pe unul îl ia Mayer cu el în România. Al doilea va fi internat într-un azil de copii, la Locarno. Cunoșc pe cineva acolo care o să plătească pentru el. Cel mai vîrstnic o să rămînă deocamdată aici, la Bernstein...

— Ei știu că vor trebui să se despartă ?

— Nici faptul ăsta nu îi supără prea mult. Dimpotrivă, o iau drept un noroc. Rosenthal se întoarse spre Steiner : „Steiner, eu l-am cunoscut acum douăzeci de ani. Spune-mi, cum a murit?“ A sărit el ?

— Da.

— Nu a fost azvîrlit jos ?

— Nu. Am fost de față.

— Am aflat-o la Praga. Acolo se zicea că ar fi fost aruncat jos. De aceea am venit aici, să văd de copii. I-o promiseseam odată. Era încă tînăr. Șaizeci în cap. N-ar fi crezut că o să se întîmple așa. Dar își pierduse și capul de cînd murise Rașela. Moriț Rosenthal se uita la Steiner. A avut mulți copii. Se întîmplă adeseori la evrei. Le place familia, însă ar fi mai bine dacă n-ar avea. Își strînsese mantaua în jurul umerilor de parcă i-ar fi fost frig și părea deodată foarte bătrîn și obosit.

Steiner scoase un pachet de țigări. „De cînd ești la Viena, Moș Moriț ?“ întrebă el.

— De trei zile. Am trecut granița cu un tînăr pe care-l cunoști. Mi-a vorbit despre dumneata. Îl cheamă Kern.

— Kern ? Da îl cunosc. Unde e ?

— Undeva prin Viena. Nu știu unde.

Steiner se ridică. „Vreau să văd dacă nu-l găsesc. La revedere, Moș Moriț, călător bătrîn, Dumnezeu știe unde ne vom mai revedea.“

Trecu în odaia alăturată să-și ia rămas bun de la copii. Cei trei puiandrii ședeau pe o saltea și întinseseră conținutul cufărășului în fața lor. Mosoarele erau îngrijit așezate într-o grămă-

joară ; lingă ele erau înșirate șireturile, săculețul cu șilingi și câteva pachetele cu mătase de cusut. Rufăria, pantofii, costumul și celelalte lucruri ale bătrînului Seligmann se mai aflau încă în cufăraș. Cel vîrstnic înălță capul cînd intră Steiner cu Morîț Rosenthal. Cu un gest involuntar el acoperi cu mîinile lucrurile de pe saltea. Steiner rămase locului.

Băiatul se uită la Morîț Rosenthal. Obrajii îi erau îmbujorați și ochii îi străluceau. „Dacă vindem astea“, zise el, agitat, arătînd lucrurile din cufăraș, „o să avem cu vreo patruzeci de șilingi mai mult. Putem să plasăm apoi toți banii în stofe — Manchester, Buckskin și ciorapi — cu astea se cîștigă mai mult. Incep de mîine. Mîine la ora șapte dimineața am să încep“.

— Bine ! Morîț Rosenthal îi mîngîie capul îngust. „Ai să începi mîine la ora șapte.“

— În cazul ăsta, Walter nu mai trebuie să plece în România, zise băiatul. „Poate să-mi ajute. Răz bim noi. Numai Max o să trebuie să plece.“

Copiii se uitară la Morîț Rosenthal. Max, cel mai tînăr, dădea din cap. Găsea că e drept să se întîmple astfel.

— O să vedem. Mai vorbim noi despre asta.

Morîț Rosenthal conduse pe Steiner pînă la ușă, zicîndu-i: „N-am timp pentru mîhnire, de-acum prea multă mizerie, Steiner.“

Steiner dădu din cap. „Să sperăm că băiatul n-o să fie prea repede prins...“

Morîț Rosenthal clătină capul. „O să bage de seamă. Știe destule. Noi învățăm devreme.“

Steiner se duse la cafeneaua Sperler. Nu mai fusese de mult pe acolo. De cînd avea pașaportul fals se ferea să se ducă în locuri unde era cunoscut de mai înainte.

Kern ședea pe un scaun lingă perete. Își pusese picioarele pe geamantăn și dormea cu capul dat pe spate. Steiner se așeză lingă el cu băgare de seamă ; nu voia să-l trezească. A mai îmbătrînit, își zise el. Mai vîrstnic și mai matur.

Privi în jurul lui. Lingă ușă stătea ghemuit judecătorul Epstein ; pe masa din fața lui se vedeau câteva cărți și un pahar cu apă. Ședea singur și nemulțumit ; nimeni nu se afla în fața lui cu cincizeci de groșite în mînă. Steiner cercetă localul ; probabil că avocatul Silber, concurentul lui, îi luase clientela. Dar Silber lipsea.

Chelnerul sosi, fără să fie chemat. Fața îi era radioasă. „Ați mai venit și pe la noi?“ întrebă el cu un aer intim.

— Îți mai aduci aminte de mine?

— Cum să nu. Eram și îngrijorat în privința dumneavoastră. Vremurile s-au înăspriț. Vă servesc iar cu un coniac, domnul meu?

— Da. Unde e avocatul Silber?

— Și el a căzut masa. Arestat și izgonit.

— Așaa! Domnul Tschernikoff a fost de curînd pe aici?

— Săptămîna asta nu.

Chelnerul aduse coniacul și puse tava pe masă. În aceeași clipă deschise ochii Kern. Clipi din ochi și sări în sus „Steiner!“

— Hai, zise acesta liniștit, bea coniacul ăsta. Nimic nu te înviorază atît de bine ca un rachiu.

Kern bău. „Am mai fost de două ori aici să te caut“, zise el.

Steiner zîmbi. „Cu picioarele pe geamantan. Asta înseamnă că n-ai...“

— Da.

— Poți dormi la mine.

— Adevărat? Ar fi minunat. Am avut pînă acum o cameră la o familie evreiască. Dar azi a trebuit să plec. Prea se tem să țină pe cineva mai mult de două zile.

— La mine nu trebuie să te temi. Locuiesc afară din oraș. Putem pleca îndată. Se vede după mura ta că ai nevoie de somn.

— Da, zise Kern. „Sînt obosit. Nu știu de ce“.

Steiner îi făcu semn chelnerului care se apropie în galop. „Mulțumesc“, zise el nerăbdător, înainte ca Steiner să fi făcut plata. „Mulțumesc domnul meu“. Se uita la bacșișul primit. „Sărut mîna“, bîigui el copleșit. „Sînt devotatul dumneavoastră, domnule conte“.

— Ne ducem la Prater, zise Steiner.

— Mă duc oriunde, răspuse Kern. Sînt complet treaz.

— Luăm tramvaiul. E mai bine, din cauza geamantanului.

Tot colonie și săpunuri?

Kern dădu din cap.

— Între timp mi-am schimbat numele: tu însă poți să continui să-mi spui tot Steiner. Asta va rămîne numele meu de artist, e bine așa, pentru orice eventualitate. Pot oricînd afirma că este un pseudonim. Sau că celălalt nume este un pseudonim. Depinde de situație“.

— Dar ce ești acum ?

Steiner rise. „O vreme am înlocuit pe un chelner ; cînd s-a întors acela din spital, am trebuit să-mi iau tălpășița. Acum sînt „asistent“ la „întreprinderile de petrecere“ Potzloch. Tu ce ai de gînd ?

— Nimic.

— Poate că-ți voi putea găsi un loc la noi. Ne trebuie adesea oameni să ne ajute. Am să caut să-l conving mîine pe bătrînul Potzloch. Partea bună este că nimeni nu controlează Prater-ul. Nici nu trebuie să te anunți la poliție.

— Dumnezeuul meu ! zise Kern. Ar fi extraordinar. Aș dori mult să rămîn cîtva timp la Viena.

— Așaa ? Steiner îl privi pieziș. „Ai dori mult ?“

— Da.

Coborîră din tramvai și o luară prin Praterul înnoptat. Steiner se opri în fața unei locuințe-vagon. Descuie ușa și aprinse lămpa. „Așa Baby, iată-ne ajunși. Mai întii să-ți facem un culcuș.“

Aduse cîteva pături și o saltea veche dintr-un colț și le așternu pe jos lîngă patul lui.

— Probabil că ți-e foame, nu ?

— Nu mai știu.

— În dulăpior este pîine, unt și o bucată de salam. Fă-mi și mie un sandviș.

Cineva bătu încet în ușă. Kern puse cuțitul jos și ascultă atent. Ochii lui căutau fereastra. Steiner rise. „Vechea spaimă, Micule, așa-i ? Nu scăpăm niciodată de ea. Intră, Lilo ?“ strigă el.

O femeie zveltă rămase în ușă. „Am o vizită, Ludwig Kern. Tinăr, dar experimentat în străinătate. Rămîne aici“, zise Steiner. Poți să ne faci o cafea ?

— Da.

Femeia luă o spirtieră, o aprinse, puse un ibric cu apă la fiert și începu să macine cafea. Făcu toate astea fără larmă, cu mișcări încete și alunecoase.

— Gîndeam că dormi de mult, Lilo, zise Steiner.

— Nu pot dormi.

Femeia avea un glas profund, răgușit. Chipul îi era prelung și regulat, părul despărțit printr-o cărare la mijloc. Avea înfățișarea unei italience, dar vorbea germana aspră a slavilor.

Kern ședea pe un scaun de pai, stricat. Era foarte obosit, dar se simțea la adăpost.

— O pernă, zise Steiner, „singurul lucru ce ne lipsește este o pernă“.

— Nu face nimic, fu de părere Kern. Am să împăturez haina și o pun sub cap. Sau scot niște rufe din geamantan.

— Am eu o pernă, zise femeia.

Cafeaua era gata și ea se ridică și ieși cu mișcări liniștite, ca o umbră.

— Vino de mănincă, zise Steiner turnând cafeaua în două cești.

Mîncară piine cu salam... Femeia se întoarse aducînd o pernă. O puse pe culcușul lui Kern și se așeză la masă.

— Nu vrei cafea, Lilo? întrebă Kern.

Ea clătină capul. Îi privea tăcută pe cei doi bărbați care mincau. Apoi Steiner se ridică. „E timpul să ne culcăm. Ești desigur obosit, nu-i așa, Micule?“

— Da. Acum sînt iar obosit.

Steiner trecu cu mîna peste părul femeii. „Du-te și tu la culcare, Lilo...“

— Da. Se ridică ascultătoare. „Noapte bună!“

Kern și Steiner se culcară. Steiner stinse lampa.

— „Știi tu, zise el peste puțin, vorbind în întuneric, trebuie să trăim așa ca și cum nu ne-am mai întoarce niciodată... dincolo.“

— Da. Pentru mine asta nu e prea greu. Steiner își aprinse o țigară. Fuma încet. „Vrei și tu una? întrebă el. Țigara are un gust special în întuneric.“

— Da. Kern simți atingerea mîinii lui Steiner, care-i dădu chibrituri și pachetul de țigări.

— Cum ai dus-o la Praga?

Bine. Kern trase un fum, apoi spuse: „Am întilnit acolo pe cineva.“

— Și de aceea ai venit acum la Viena?

— Nu numai de aceea. Dar e și ea la Viena.

Steiner zîmbi în întuneric. „Gîndește-te că ești un călător, Baby. Călătorii pot avea aventuri, dar nu o legătură ce le rănește inima, cînd trebuie să plece.“

Kern tăcu.

— Nu am nimic împotriva celor care ne dau puțină căldură în timpul peregrinărilor noastre. Poate că am ceva numai împo-

triva noastră. Pentru că luăm... și putem da foarte puțin în schimb.

— Cred că eu nu pot da nimic în schimb. Kern se simți deodată foarte descurajat. Ce știa el? Și ce putea oferi el lui Ruth? Numai sentimentele lui. Era tânăr și neștiutor.

Nimic e mai mult decât puțin, Baby, zise Steiner liniștit. „Este aproape totul“.

— Depinde de la cine..

— Nu te teme, Baby. Aruncă-te, dar să nu rămii atârnat. Stinse țigara. Dormi bine. Mîine dimineață ne ducem la Potzloch...

— Mulțumesc. De bună seamă că voi dormi bine aici. Băgă capul în pernă. Se mai simțea descurajat, dar era și aproape fericit.

IX

Directorul Potzloch era un omuleț sprinten, cu mustața ciufulită, cu un nas enorm și un monoclu ce mereu aluneca. Era veșnic grăbit, și mai mult atunci când nu avea treabă.

— Ce s-a întâmplat? Spune repede! Întrebă el, când Steiner se prezentă cu Kern.

— Avem nevoie de un ajutor, zise Steiner. „În timpul zilei la dereticatul lucrurilor și seara pentru experiențele telepatice. Iată-l“, și arătă spre Kern.

— Știe ceva?

— Ce ne trebuie nouă, știe.

Potzloch clipi din ochi. „Un cunoscut de-al dumitale? Cît cere?“

— Hrană. Locuință și treizeci de șilingi. Deocamdată.

— O avere! strigă directorul Potzloch. Salariul unei vedete de cinematograf. Vrei să mă ruinezi, Steiner? Atît se plătește unui muncitor cu hîrțile în regulă, adăugă el mai domol.

— Rămîn și fără bani, interveni repede Kern.

— Bravo, finere! Așa devii milionar! Numai insul modest progresează în viață! Potzloch își prinse monoclu care-i alunecase. „Dar dumneata nu-l cunoști pe Leopold Potzloch, iubitorul de oameni. Capetei totuși salariu. Cincisprezece șilingi pe lună. Și de azi înainte ești artist. Ai vreo specialitate?“

— Știu să cînt puțin la pian.

Potzloch își înțepeni puțin monoclu. „Poți să cînti încet? Muzică impresionantă?“

— Cînt mai bine încet decît tare.

— Bine. Potzloch se transformă în feldmareșal. Să exerseze ceva egiptian! La reprezentarea mumiei tăiate cu ferăstrăul și a femeii fără partea inferioară a trupului putem întrebuița muzică. Zise el și dispăru. Steiner îl privi pe Kern și clătină capul. „Tu îmi confirmi teoria“, spuse el. „Am crezut întotdeauna că evreii sînt poporul cel mai prost și cel mai încrezător din lume. Am fi scos de la el și treizeci de șilingi.“

Kern zîmbi. „Tu nu ții socoteală de următorul lucru: panica, care a fost alimentată de cîteva mii de ani de pogromuri și ghetto-uri. Dacă ținem seamă de faptul ăsta atunci evreii sînt un

popor temerar. Și îndeefinitiv eu nu sint decit o mizerabilă corcitură.*

Steiner zîmbi. „Atunci bine... vino să mîncăm pască ! Să petrecem de sărbătoarea cuștilor. Lilo e o bucătăreasă minunată.“

Întreprinderile Potzloch se compuneau din : căișori, o dugheană pentru exerciții de tragere la țintă și o panoramă. Steiner îl iniție pe Kern în cîteva din treburile ce avea de făcut, chiar în aceeași dimineață. Trebuia să lustruiască hamurile de alamă ale căișorilor și să măture primprejur.

Kern se puse pe lucru. Nu curăță și lustrui numai caii, ci și cerbii, ce se legănu în tact și lebedele și elefanții. Era atît de adîncit în lucrul lui, încît nici nu-l auzi pe Steiner care se apropia.

— Vino, Micule, să prînzim !

— Iar mîncăm ?

Steiner dădu din cap. „Iar. Cam neobișnuit, nu ? Te affi printre artiști. Aci domnesc moravurile cele mai burgheze din lume. După-amiază se servește și o gustare : Cafea cu cozonac“.

— Țara trîntorilor ! Kern ieși dintr-o barcă, ce era trasă de o balenă. „Dumnezeule sfinte !“ zise el. „Aproape mi-e frică, atît de minunat îmi merge în ultima vreme. Mai întii la Praga... și acum aici. Ieri nu știam încă unde o să dorm... și azi am serviciu și locuință și sint poftit la masă ! Nici nu-mi vine să cred“.

— Să crezi, răspunse Steiner. „Nu cerceta, primește ! Vechea deviză a călătorilor.“

— Să sperăm că va mai dura puțin !

— E o slujbă pe toată viața, zise Steiner, „cel puțin pe trei luni. Pînă se face frig“.

Lilo pusese o masă, care se clătina, în iarba din fața locuinței. Aduse un castron mare cu supă de legume și carne și se așeză lingă Steiner și Kern. Vremea era frumoasă, cu o presimțire de toamnă în aer. Pe cîmpie stăteau întinse frînghii pline cu rufe.

Steiner căscă și își întinse brațele : „O viață sănătoasă !... Și acum haidem la șandramaua cu puști“.

Îi arată lui Kern armele și îl învăța cum se încarcă. „Există două feluri de trăgători, zise el. Cei ambițioși și cei lacomi.“

— Ca în viața, măcăi directorul Potzloch, care trecea tocmă pe acolo.

— Cei ambițioși ținese biletele și numerele, explică Steiner. „Nu sînt primejdioși. Cei lacomi vor să cîștige ceva“. Îi arată în fundul dughenii niște etajere pline cu urși, păpuși, scrumiere, sticle cu vin, figuri de bronz și multe obiecte casnice. „Ceva trebuie să cîștige“. Adică etajele acelea de jos. Dacă un individ se apropie de cincizeci de inole, atunci ajunge la etajele cele de sus, unde premiile prețuiesc cu zece șilingi mai mult. Atunci tu introduci în pușcă unul din originalele gloanțe-vrăjite ale directorului Potzloch. Seamănă cu celelalte gloanțe. Iată-le aci, în partea asta. Tipul în chestie se va mira, cînd va observa că nu atinge decît două sau trei inole. Nu au decît ceva mai puțin praf de pușcă, înțelegi ?

— Da.

— Înainte de toate trebuie să bagi de seamă, să nu schimbi niciodată arma ! explică directorul Potzloch care se afla iarăși la spatele lor. „Sînt bănuitori, frații, dacă le schimbi arma, de gloanțe nu, habar n-au... Și apoi echilibru ! Pe ei să-i lăsăm să cîștige ? Dar și noi trebuie să cîștigăm. Așadar trebuie să știm să echilibrăm. Dacă știi acest lucru, ești un maestru. Firește că cine trage mai des are dreptul să cîștige ceva din etajul trei“.

— Cine a cheltuit cinci șilingi de praf de pușcă are voie să cîștige o zeită de bronz. Valorează un șiling.

— Tinere, zise deodată Potzloch cu o amenințare patetică. „Te fac atent la un lucru : cîștigul principal. Asta nu poate fi cîștigat, mă înțelegi ? Este un obiect particular din locuința mea. E o piesă fastuoasă“. Și arată o fructieră de argint cu douăsprezece farfurii de argint și cu tacîmurile necesare. „Trebuie să-mi promiți că mai degrabă mori decît să lași să treacă numărul șazeci“.

Kern promise. Potzloch își șterse fruntea de nădușeală și își prinse monoculul. Numai la gîndul că s-ar putea..., murmură el. „Nevastă-mea m-ar omori ! Este un lucru moștenit, tinere ! strigă el, un obiect moștenit în vremea asta lipsită de tradiții. Știi dumneata ce înseamnă un obiect moștenit ? Lasă, lasă, că nu știi...“

Și fugi ca vîntul. Kern se uita după el.

— Nu-i așa de grav, zise Steiner. Armele astea datează oricum de pe vremea asediului Troiei. Și afară de asta în caz că e nevoie, ai ajutorul lui Lilo.

Trecură la panoramă. Era o magherniță acoperită de afișe multicolore, înălțată pe un podeț cu trei trepte. În față se afla casa, construită în forma unui templu chinezesc. Steiner îi arată un afiș, ce reprezenta un bărbat, căruia îi fulgerau ochii. „Alvaro, minunea telepatiei... ăsta sînt eu, Baby. Și tu ai să devii asistentul meu.“

Intrară în dugheana semiîntunecată, cu miros muceg. Cîteva rinduri de scaune goale stăteau în dezordine, ca niște stafii. Steiner se urcă pe scenă și îi vorbi lui Kern.

— Așadar, bagă de seamă! Cineva din sală ascunde ceva la un spectator: mai întotdeauna e vorba de cutii de țigări sau de chibrituri, pudriere mici și chiar ace cu gămălie. Dumnezeu știe de unde scot oamtenii atîtea ace cu gămălie. Și eu trebuie să găsesc obiectul ascuns. Rog un spectator interesat să urce aici, îl iau de mîna și încep să caut. Dacă tu ești acela, atunci mă conduci pur și simplu și cu cît mă strîngi mai tare de mîna, cu atît sînt mai aproape de lucrul ascuns. O bătaie ușoară cu degetul mijlociu înseamnă ca am nimerit. E foarte simplu. Caut atît, pînă bați tu cu degetul. Dacă trebuie să caut mai sus sau mai jos, îmi arăți tu ridicîndu-mi sau ducîndu-mi mîna jos“.

Directorul Potzloch apărură la intrare, gălăgios și pornit pe tărăboi: „Ei ce se aude? Pricepe?“.

— Tocmai acum facem o probă, răspunse Steiner. „Domnule director, așezați-vă și ascundeți ceva la dumneavoastră. Aveți un ac cu gămălie?“

— Firește! Potzloch duse mîna la reverul hainei.

— Evident că are un ac cu gămălie! Steiner se întoarse cu spatele. „Ascundeți-l. Și tu Kern, vino de mîna tonduce“.

Leopold Potzloch luă acul și îl viri în talpa pantofului.

— Dă-i drumul, Kern! zise apoi.

Kern se duse pe scenă, îl luă pe Steiner de mîna și îl aduse la Potzloch. Steiner începu să caute.

— Sînt gîdilos, Steiner, Potzloch pufăi și țipă.

După cîteva clipe Steiner găsi acul. Repetară de cîteva ori încercarea. Kern învătă semnalmente și timpul pînă găsea Steiner cutia de chibrituri a lui Potzloch devenea din ce în ce mai scurt.

— Foarte bine, decretă Potzloch. Mai faceți cîteva repetiții azi. Dar acum chestiunea principală: Cînd te urci pe scenă ca spectator, trebuie să șovăi, înțelegeți dumneata? Publicul nu tre-

buc să miroase nimic. De aceea trebuie să șovăi! Ia începe, Steiner, să-i arăt cu puțin, cum să procedeze.

Se așază pe un scaun lângă Kern. Steiner se urcă pe estradă și strigă cu glasul ridicat în localul pustiu.

— Și acum rog pe unul din dumneavoastră, stimații mei domni, să vină aci, pe scenă. Numai printr-o atingere de mână, fără un cuvânt, se va îndeplini telepatia și obiectul ascuns se va găsi!

Directorul Potzloch se aplecă, ca și cum ar fi voit să se scoale și să spună ceva. Apoi începu să șovăie. Lunecă încoace și încolo pe scaun, își mișcă monoculul, și se uită rușinat în jurul lui. Apoi zimbi, ca și cum ar fi cerut scuze, se ridică pe jumătate, chicoti, intimidat, curios și în același timp șovăitor spre Steiner care murrea de ris.

În fața estradei se opri și se întoarse spre Kern.

— Acum, imită-mă, tinere! spuse el îndatoritor.

— Asta nu se poate imita! strigă Steiner.

Potzloch rânji măgulit. „E foarte greu de redat sficiunea, asta o știu eu ca vechi om de teatru. Vreau să spun sfială autentică.“

— E sfios din fire, declară Steiner, „așa că... o să meargă..“

— Bine! „Trebuie să mă duc acum la cășori“. Și Potzloch o zbughi pe ușă.

— Un temperament vulcanic! se pronunță Steiner favorabil. „Are peste șaiszeci de ani!.. Acum să-ți arăt ce trebuie să faci în caz că altul ți-o ia înainte și sosește șovăind. Avem aci zece rînduri de scaune. Prima dată, îți treci cu mîna peste pîr și îmi arăți cu degetele cifra rîndului în care se află obiectul dosit. A doua oară, prin același procedeu, îmi arăți al cîtelea scaun este, începînd de la stînga. Apoi, fără a atrage atenția, arăți pe tine locul cam unde este ascuns. Și găsec eu pe urmă..“

— Ajunge atît?

— Ajunge. Omul este cu totul lipsit de fantezie în asemenea împrejurări.

— Mi se pare prea simplu.

— Înșelăciunea trebuie să fie simplă. Dacă o complici, nu reușește. Mai repetăm noi azi. Lilo ne ajută și ea. Acum să-ți arăt pianul hodorigit. O piesă de muzeu. Unul din primele pianе ce au fost construite.

— Nu prea știu să cînt la pian.

— Prostii! Alegeți cîteva acorduri plăcute. La mumia tăiată de ferăstrău le cînti tărăgănat, la femeia fără partea inferioară a trupului mai repejior. Oricum, nu te ascultă nimeni.

— Bine. Am să încerc și apoi îți cînt și ție.

Kern se vîrî înapoia placajului din fundul scenei și găsi acolo pianul care îi rînjea cu măselele lui îngălbenite. Reflectă puțin, apoi alege pentru mumie marșul funebru din „Aida“, pentru femeia-bust, o bucată de salon: „Visul de nuntă al cărăbușului“. Bătu în pian și se gîndi la Ruth, la Steiner, la săptămînile de liniște și la cină și își zise că nu i-a mers niciodată atît de bine.

După o săptămînă apăru Ruth în Prater. Sosi tocmai cînd începuse reprezentația de seară a panoramei. Kern o conduse și o așeză pe un loc din primul rînd. Apoi dispăru destul de agitat, ca să cînte la pian. Pentru sărbătorirea zilei, schimbă programul. Cînta melodii cu mai mult efect. La sfîrșit cîntă prologul din „Paița“ care îi oferi prilejul de a face arpegii.

Potzloch îl prinse, cînd ieși din culise. „Bravo!“ îi laudă el. „Ai băut ceva?“

— Nu, replică Kern. „E numai așa, o dispoziție...“

— Tinere! Potzloch își ridică monoclul. Pare-se că m-ai înșelat pînă acum! De azi înainte ești obligat să ai mereu dispoziție. Un artist este în stare s-o facă, mă înțelegi?

— Da.

— Și ca răsplată, cînti de aici înainte și la numărul focilor dresate. Ceva clasic, s-a înțeles?

— Bine, zise Kern. Știu o bucată din Simfonia a noua.

Intră în sala de spectacol și se așeză în fund. Între o pălărie cu pene și o chelie, zări în față capul lui Ruth. I se păru deodată că ăsta era capul cel mai oval și mai frumos din lume. Cînd spectatorii din față lui se mișcau sau rîdeau, atunci capul dispărea. Dar apoi iar răsărea ca o viziune îndepărtată blîndă — și lui Kern îi venea greu să-și închipuie că acest cap aparține unei făpturi cu care o să vorbească el mai tîrziu și lîngă care va umbla.

Steiner apăru pe scenă. Era înveșmîntat într-un tricou negru pe care erau pictate cîteva semne astrologice. O doamnă grasă ascunse rujul de buze în buzunarul unui tinăr și Steiner pofți pe cineva să vină sus pe scenă.

Kern începu să șovăie. Șovăia de-a binelea. Chiar la mijlocul drumului ar fi voit să se întoarcă, din cauză că avea deodată senzația că nu poate trece pe lângă Ruth

Apoi însă totul merse strună și era foarte ușor.

După reprezentație Potzloch îi făcu un semn lui Kern să vină la el. „Tinere“, zise el, ce ai azi? Ai șovăit teribil. Chiar și cu nădușeala sficiunii pe frunte. Transpirația e foarte greu de redat, asta o știu eu bine. Cum ai făcut-o? Ți-ai ținut respirația?

— Cred că era numai trac.

— Trac? Potzloch radia de bucurie. „În sfârșit, adevărata emoție a artistului autentic, înainte de a păși în scenă! Am să-ți spun ceva: de-aci înainte ai să cînți și la numărul focilor și la numărul urangutanului. Și eu îți măresc salariul cu cinci șilingi. Ne-am înțeles?“

— Ne-am înțeles, zise Kern. „Și îmi dai zece șilingi avans“.

Potzloch îl privi țintă. „Cunoști și cuvîntul avans acum?“ Scoase o monedă de zece șilingi din buzunar. „Acum nu mai există nici o îndoială: dumneata ești în adevăr un artist!“

— Bine copii, zise Steiner, „ștergeți-o! Dar la ora unu să fiți aici la masă. Azi avem piroști, sfînta mîncare națională rusească. Nu-i așa, Lilo?“

Lilo dădu din cap, afirmativ.

Kern și Ruth trecură peste cîmpia din spatele barăcii de tragere la țintă. Luminile și muzica din Prater îi întîmpinară ca un val luminos.

— Ruth! exclamă Kern și o luă de braț. Vreau să petreci o seară frumoasă! Am să cheltuiesc cel puțin cincizeci de șilingi pentru tine.

— Asta n-ai s-o faci! Ruth rămase locului.

— Ba da. Am să cheltuiesc cincizeci de șilingi pentru tine. Dar așa... ca imperiul german. Fără să-l posed. Ai să vezi tu. Vino.

Se duseră la trenul-fantomă. Era o construcție uriașă, cu șine construite sus, în văzduh, peste care treceau în goană vagonete pline cu rîsete și țipete. Kern se înghesui printre oamenii din fața intrării și o trase pe Ruth după el. Bărbatul de la casă îl văzu.

— Alo, George, făcu el. Intrați.

Kern deschise ușa unui vagonet. „Suie Ruth!“

Ruth îl privi surprinsă.

Kern rîse. „Asta-i ! Nu trebuie să plătim“.

Și o porniră. Vagonetul o luă oblic în sus și se prăvăli apoi într-un tunel întunecat. Un monstru în lanțuri se ridică scîncind și voia s-o prindă pe Ruth. Ea țipă și se lipi de Kern. În clipa următoare se deschise o groapă și o mulțime de schelete zăngăniră cu oasele lor un marș funebru monoton. Numaidecît după aceea vagonetul ieși din tunel, se roti printr-o curbă și căzu din nou într-o groapă. Un alt vagonet le veni înainte ; doi oameni lipiți unul de altul ședeau acolo și îi pironeau speriați, o ciocnire părea inevitabilă... atunci vagonetul alunecă printr-o curbă, imaginea reflectată de oglindă dispăru și zburară într-o văgăună unde mâini umede le treceau peste obraji.

Mai trecură pe lîngă un moșneag ce se văicărea și apoi ajunseră la lumina zilei și vagonetul se opri. Coborîră. Ruth își trecu mîna peste ochi. „Ce frumos e deodată totul !“ zise ea zîmbind. „Lumina, aerul... faptul că putem respira și umbla...“

— Ai fost vreodată la o reprezentație de purici ? întrebă Kern.

— Nu.

— Atunci vino !

— Servus, Charlie ! zise femeia de la intrare. Ești liber azi ? Intrați ! Tocmai se produce înăuntru Alexandru al II-lea.

Kern o privi mulțumit pe Ruth. „Iar pe gratis. Vino !“

Alexandru al II-lea era un purice roșu și puternic care se producea pentru prima oară în fața publicului. Dresorul era nițeluș cam nervos. Puricele avea un temperament impetuos și zvăpăiat. Publicul care se compunea (inclusiv Ruth și Kern) din cinci persoane îl observa cu încordare.

Dar Alexandru al II-lea lucra fără cusur. Umbla ca un trăpaș ; se cățara, făcea gimnastică la trapez și executa pînă și partea culminantă, fără să privească o dată măcar în lături.

— Bravo Alfons ! Kern strînse mîna înțepată a dresorului mîndru.

— Mulțumesc. Cum v-a plăcut, doamna mea ?

— A fost minunat. Ruth îi strînse și ea mîna. „Nu înțeleg cum de ați reușit !“

— E foarte simplu. Totul e numai dresaaj și răbdare. Mi-a spus cineva, odată, că s-ar putea dresa și pietre, dacă ai avea, bineînțeles, răbdare.

Se duseră la bărcile mecanice.

— Bună ziua, Peperl! racni omul de la intrare prin pînă mare de metal. „Luați numărul șapte, aia merge strună!”

— Nu mă ici drept primarul Vienei? întrebă Kern.

— Nu, mai mult, îmi închipui că ești proprietarul Praterului.

Străbătura apa vijliind, se lovira de ceilalți și se văzură îndată în mijlocul viltoarei. Kern rise și dădu drumul cirmei; Ruth încercă să cirmească mai departe, pînă la capăt; renunță și se întoarse spre Kern zîbind... zîmbetul rar, ce îi lumina fața, făcînd-o blîndă și copilăroasă.

Mai dădură o raită prin mai multe barăci, începînd de la leul cel mare, ce știa să socotească, pînă la prezicătorul indian, nicăieri nu li se ceru să plătească intrarea. „Vezi tu”, zise Kern mîndru. „E drept că prefutîndeni îmi confundă numele; dar avem intrarea liberă. Asta e forma cea mai înaltă a popularității”.

— O să ne lase și la Roata uriașă să intrăm pe gratis?

— Precis! Ca artist la directorul Potzloch. Și încă cu onoruri speciale. Hai să mergem acum acolo.

— Servus, Șani, zise bărbatul de la casă. „Cu domnișoara logodnică?”

Kern dădu din cap, se îmbujoră și nu se uită la Ruth.

Bărbatul luă două cărți postale ilustrate dintr-un teanc care se afla lîngă el și le oferî lui Ruth. Era o reproducere a roții uriașe cu panorama Vienei. „Ca suvenir, stimată domnișoară”.

— Mulțumesc foarte mult.

Se urcară într-o camionetă și se așezară la fereastră. „Știi, chestia cu logodnica, am lăsat-o să treacă așa, ar fi durat prea mult ca să-i dau explicații”, se scuza Kern.

Ruth rise. „Păi din cauza asta am fost primiți cu onoruri speciale. Ilustratele! Numai că noi nu prea știm cui să le trimitem”.

— Nu, zise Kern. „Nu cunosc pe nimeni. Și cei pe care îi știu, nu au adresă”.

Camioneta pluti încet și se săltă în sus și sub ei se desfășură încetul cu încetul, ca un amplu evantai, panorama Vienei. Mai întii, priveliștea Praterului cu aleile lui luminate, care se vedeau ca două șiruri de perle pe gîtul întunecat al pădurii; apoi un giuvaer enorm din smaralde și rubine, strălucirea multicoloră a diverselor magazine și, în sfîrșit, orașul cu toate luminile lui și înapoia lui, fumul subțire, întunecat al șirului de dealuri.

Erau singuri în camioneta care se ridica, într-o curbă ușoară, mereu mai sus și apoi aluneca spre stînga. Li se păru că ședeau într-un avion fără zgomot și că sub ei se învîrtește pămîntul, căruia nu-i mai aparțineau. Parcă s-ar fi aflat într-un avion fantomă care nu avea unde ateriza și sub care se perindau mii de patrii, mii de case și de odăi luminate. Locuințe cu acoperișuri ocrotitoare îi chemau, îi ademeneau, dar nici una nu era a lor. Pluteau deasupra, în întuneric, lipsiți de patrie, și tot ce puteau ei aprinde era lumina nemișcătoare a nostalgiei.

Ferestrele vagonului-locuință erau larg deschise. Aerul era înăbușitor și domnea o liniște cumplită. Lilo întinsese o cuvertură colorată de pat și peste culcușul lui Kern o perdea de catifea. În fereastră se legănau două lampioane.

— Noapte venețiană a nomazilor de azi, zise Steiner. „Ați fost în micul lagăr de concentrare?”

— Ce vrei să spui?

— Trenul fantomă.

— Da.

Steiner rise. „Închisori subpămîntene, lanțuri, singe și lacrimi... trenul fantomă a devenit deodată modern, nu-i așa, micuță Ruth?” Se ridică. „Hai să bem o vodcă!”

Luă sticla de pe masă. „Bei și mata un păhărel, Ruth?”

— Da, unul mare.

— Și Kern?

— Unul de două ori mai mare.

— Bravo, copii, v-ați emancipat! declară Steiner.

— Dă-mi și mie un pahar, spuse Lilo, care intra tocmai cu un platou cu piroști. Steiner turnă în pahare. Apoi ridică paharul lui și zise zîbind: „Să trăiască deprimarea! Mama întunecată a dorinței de a trăi!”

Lilo puse farfuria pe masă, scoase un borcan cu castraveți murați și o farfurie cu pîine neagră, rusească. Apoi își bău încet paharul.

— Mai îmi dai un pahar?, întrebă ea pe Steiner.

— Cîte vrei, melancolicul meu copil de stopă. Dumneata, ce zici, Ruth?

— Și eu mai vreau unul.

— Atunci mai toarnă-mi și mie unul, zise Kern. „Mi s-a mărit salariul”.

Baură și mîncară apoi pateurile calde. Erau pregătite cu varză și cu carne. Steiner se ghemui după aceea pe patul lui și fumă. Kern cu Ruth se așezară pe jos, pe culcușul lui Kern. Lilo strîngea de la masă.

— Cîntă-ne ceva, Lilo, zise Steiner după un răstimp.

Ea dădu din cap și luă chitara, ce atîrna într-un colț. Glasul ei, care atunci cînd vorbea era răgușit, devenea limpede și profund, cînd cînta. Ședea în semiobscuritate. Chipul ei, de obicei imobil, se animă și ochii ei căpătară o strălucire sălbatică, melancolică. Cînta cîntece de leagăn ale țiganilor. După un răstimp se opri și se uită la Steiner. Lumina se oglindea în ochii ei.

— Cîntă mai departe, zise Steiner.

Dădu din cap și făcu cîteva acorduri pe chitară. Apoi, începu să fredoneze melodii mici, monotone din care parcă se înălțau cuvinte, cum se înalță păsărelele din întunericul stepelor depărtate, cîntece nomade. Și se părea că și camionul se pregătește de plecare și că mîine vor trebui să plece cu toții mai departe.

Ruth ședea lîngă Kern și se rezema de el; umerii ei atingeau genunchii lui ridicăți și el simți căldura spatelui ei. Ea își lăsă capul înapoi, odihnindu-l pe mîinile lui. Căldura se revărsă prin mîini în sîngele lui și îi dădu dorințe străine.

Parcă era ceva întunecat în el care voia să intre și să iasă; era și în afara lui, era glasul adînc și pătimaș al lui Lilo și în răsufllarea nopții, în goana confuză a gîndurilor lui. Duse mîinile în jurul cefeii înguste din fața lui.

Afară îi întimpină o liniște desăvirșită. Barăcile erau acoperite cu corturi, zgomotul încetase și peste vuiet și țipete, peste pocnituri și sunete sălbatice crescuse pădurea fără larmă și îngropase sub ea corturile cenușii și peștrițe.

— Vrei să te și duci acasă?

— Nu știu. Nu.

— Hai să mai rămînem pe aici. Să ne plimbăm. Aș vrea să nu mai vină niciodată acel „mîine“.

— Da. Mîine înseamnă totdeauna teamă și nesiguranță. Ce frumos e aici.

Umblară prin întuneric. Copacii nu se mișcau. Frunzele lor nu foșneau.

— Poate că sîntem singurele ființe care nu dorm încă...

— Nu știu. Polițiștii se culcă foarte târziu.

— Aici nu sînt polițiști. Aici nu. Aici e pădure. Ce plăcut e să umbli așa ! Nici nu se aud pașii.

— Da nu se aud.

— Ba da, eu te aud pe tine. Sau poate mă aud și pe mine. Nu mai pot să-mi închipui cum a fost fără tine.

Si merseră înainte prin întuneric și liniște.

— Dă-mi mîna, zise Kern. „Mi-e frică că pe neașteptate ai să dispări de lingă mine“.

Ruth se rezemă de el. El îi simți părul pe obraz.

— Ruth, eu știu că nu este altceva decît puțină potrivire în toate necazurile noastre... dar pentru noi ceea ce ne leagă este mai mult decît totul, care poartă numiri pompoase și nume mari...

Ruth stătea cu capul rezemat de umărul lui.

— Ludwig, știi... uneori n-aș mai vrea să mă duc nicăieri. Aș vrea să cad așa încet la pămînt și să mă sting...

— Ești obosită ?

— Nu, nu sînt obosită. Aș putea să tot umblu. E așa de moale, nu te lovești de nimic.

Vîntul începu să sufle ușor. Frunzișul deasupra lor foșnea. Kern simți o picătură caldă pe mîna lui. A doua îi atinse fața. Ridică privirea în sus.

— Ruth, parcă plouă.

— Da.

Picăturile cădeau acum mai regulat și mai des.

— Ia haina mea, zise Kern. „Mie nu mi-e frig, sînt obișnuit“.

Dezbrăcă haina și o puse pe umerii lui Ruth. Ea mai simți încă căldura din haina purtată de el și se trezi deodată ciudat de ocrotită.

Deodată un fulger scînteie prin întuneric, tunetul îi urmă și în aceeași clipă răpăi ploaia abundentă de parcă fulgerul ar fi spart cerul.

— Vino repede, strigă Kern.

Alergară spre cășorii care erau înveliți în pînze de cort și stăteau în noapte ca un turn de tilhari. Kern ridică într-un loc cortul și tîrîndu-se intrară la adăpost.

Kern o apucă pe Ruth de mîna și o trase după el. Ochii ei se obișnuiră îndată cu întunericul. Ca niște năluci se înălțau contururile cailor ce se ridicau în două picioare ; cerbii împietriseră

în veşnica lor goană, lebedele întindeau aripile în lumina slabă şi misterioasă şi puternicii elefanţi stăteau calmi, mai întunecaţi, în întineric.

— Vino ! Kern o trăgea pe Ruth spre o barcă. Apucă câteva perne de catifea din câteva trăsuri şi le aruncă în gondolă. Apoi smulse un cioltar brodat cu aur de pe spatele unui elefant. „Aşaa, acum ai o inelitoare de prinţesă“.

Afară se rostogolea tunetul. Fulgerele azvîrleau o strălucire mată şi palidă în întunecimea caldă a cortului ; şi de fiecare dată cînd lucea fulgerul, apăreau coarnele cerbului şi hamurile cailor ce stăteau înşiraţi în cerc pregătiţi pentru veşnică paradă, ca viziunea blindă şi depărtată a unui paradis fermecat. Kern privea obrazul palid cu ochii negri ai lui Ruth şi, în timp ce o acoperea, simţea sinul ei în mîna lui ; necunoscuţi şi străini şi aţîţaţi ca în prima noapte, la hotel Bristol în Praga.

Furtuna se auzea mai aproape. Tunetul acoperi zgomotul pe care îl făcea ploaia ce cădea în torente pe pînza întinsă a cortului ; pămîntul se zguduia sub izbiturile puternice şi deodată, în ecoul tăcerii unei ultime şi ncobişnuit de puternice izbituri, se desprinseră căişorii şi începură să se învîrtească încet. Mult mai încet decît în cursul zilei, aproape fără vrere, ca sub o tainică presiune... şi muzica se auzea mai tărăgănat ca în timpul zilei şi în chip straniu întretăiată de pauze. Căişorii făcuseră numai jumătate rond, de parcă s-ar fi trezit o clipă din somn... Apoi se opriră iar şi tăcu şi orga, numai ploaia bătea, ploaia, cel mai vechi cîntec de leagăn al lumii.

PARTEA A DOUA

X

Soarele de amiază își trimitea razele peste piața din fața Universității. Aerul era limpede și albastru și peste acoperișuri zbura un cîrd de rîndunele. Kern sta în Piața Universității și o aștepta pe Ruth.

Primii studenți apărură în ușile mari și coborau scările. Kern întinse capul ca să descopere bascul castaniu a lui Ruth. De obicei, ieșea printre primii studenți. Dar n-o zări. Și deodată nu mai ieși nici unul din studenți. Dimpotrivă : o parte din cei care se aflau afară se înapoiară. Făcea impresia că s-a întîmplat ceva.

Deodată, de parcă ar fi fost împinși afară de o explozie, năvăli un grup înclăștat de studenți încăierăți. Se iscase o bătălie. Kern deosebea acum și strigătele : „Afară cu jidanii ! Loviți-i pe fiii lui Moise peste bot ! La Palestina cu ei !”

Kern traversă repede piața și se așază în aripa dreaptă a clădirii. Trebuia să evite încăierarea ; în același timp însă voia să fie cît mai aproape, ca s-o scoată pe Ruth de acolo.

Un grup de vreo treizeci de studenți evrei încercau să scape. Strînși unul în altul, o luaseră în jos pe scară. Erau înconjurați de alți vreo sută de tineri care îi loveau din toate părțile.

— Despărțiți-i !, strigă un student înalt, negricios, care avea o înfățișare mai evreiască decît mulți dintre cei atacați. „Bateți-i pe fiecare în parte !” Și el se așază în fruntea unei grupe care se vîrî ca un ac în grupul evreilor și, trăgînd de ei, îi despărți, aruncîndu-i apoi unul cîte unul celorlalți, care îi luau în primire cu pumnii, cu gențile și cu bastoanele.

Kern o căuta neliniștit pe Ruth. Nu o zărea nicăieri și spera că rămăsese înăuntrul Universității. Sus pe scară erau numai doi profesori. Unul cu o barbă cenușie, despărțită à la Franz-Josef, și cu o față roz, care-și freca miinile zîmbind... și altul care privea învîlmășeala, sever, cu o față mobilă.

Cîțiva polițiști din partea cealaltă a pieței se apropiară grabnic. Primul se opri în apropierea lui Kern. „Stop !” zise celorlalți doi. „Nu vă amestecați !”

Rămaseră pe loc. „Sînt jidani ?”, întrebă unul din ei.

Primul dădu din cap. Apoi îl observă pe Kern și îl privi cu atenție. Kern se prefăcu că nu auzise nimic. Își aprinse o țigară

și o luă cîțiva pași mai încolo. Polițiștii își încruciașară brațele și priveau curioși încăierarea.

Un student evreu, mic de statură, reuși să scape din învîlmășeală și venea în fugă spre polițiști strigînd: „Veniți repede! Dați-le ajutor! O să-i omoare în bătaie!”

Polițiștii se uitară la el ca la o insectă rară. Nici unul nu-i răspunse nimic. Mărunțelul îi pironi o clipă buimăcit, apoi se întoarse fără să mai spună un cuvînt și se îndreptă spre ceilalți. Nu făcuse nici zece pași, cînd doi studenți se desprinseseră din marea grămadă și se repeziră asupra lui: „Îțic! Îțic cere dreptate! Lasă că o capeți îndată”, strigă unul din ei.

Unul îl doborî cu o lovitură grea dată în plin obraz. Mărunțelul încercă să se ridice. Atunci celălalt îl lovi cu piciorul în furtă, trîntindu-l din nou. Apoi îl apucară amîndoi de picioare și îl traseră ca pe o roabă pe caldarîm. Victima încercă zadarnic să se agațe de pietre. Chipul lui alb privea țintă îndărăt spre polițiști, ca o mască a groazei. Gura lui era o gaură neagră, din care sîngele se prelingea peste bărbie. Și nu țipa.

Kern simți cum i se usucă cerul gurii. Avea senzația că ar trebui să se azvîrle asupra celor doi studenți. Dar observă că polițiștii îl supravegheau, și, înțepenit și contractat de furie, trecu în celălalt colț al pieței.

Cei doi studenții se apropiară cu victima lor. Dinții le străluceau, rideau și fețele lor nu arătau nici o urmă de răutate. Chipurile lor radiau numai de o nevinovată și sinceră plăcere, de parcă ar fi fost vorba de un sport oarecare și nu de chinuirea unui om.

Ajutorul veni pe neașteptate. Un student înalt, blond, care stătuse pînă atunci deoparte cînd evreul fu tirît pe lingă el, se strîmbă dezgustat. Își ridică puțin minicile hainei, făcî cîțiva pași încet și apoi, cu două lovituri scurte și violente, îi doborî pe asupritorii mărunțelului.

Îl apucă pe evreu de guler și îl ridică în sus, zicîndu-i: „Hai și acum șterge-o! Și cit mai repede!”

Apoi, la fel de încet și de chibzuit ca mai înainte, se îndreptă spre grămada turbată. Se uită bine la conducătorul cel negricios și dîndu-i o lovitură teribilă în nas, urmată numaidecît de alta în bărbie, îl culcă la pămînt.

În aceeași clipă Kern o zări pe Ruth. Își pierduse bascul și se afla la extremitatea învîlmășelii. Alergă spre ea.

— Repede! Vino iute, Ruth! Trebuie să plecăm de aici!

Ea nu-l recunoscuse din primul moment. „Poliția!“ bîlgui ea, palidă de emoție, „poliția trebuie să vină în ajutor!“

— Poliția nu ajută! Nu trebuie să ne prindă aici! Trebuie s-o ștergem repede Ruth!

— Da. Ea își reveni. Chipul i se schimbă. Părea că era gata să plîngă. „Da, Ludwig“, zise ea cu o voce ciudat de spartă. „Să plecăm!“

— Da, repede! Kern îi luă brațul și o trase după el. Înapoia lor auzise strigăte. O parte din studenții evrei reușiră să scape și o luară la fugă. Învălmășeala se deplasă și Kern cu Ruth se văzură, pe neașteptate, în mijlocul ei.

— Ah, Rebeca! Sara! Unul din agresori întinse mîna după Ruth.

Kern se simți ca azvîrlit de un resort. Fu foarte uimit văzîndu-l pe student prăbușindu-se încet. Nu-și dădea seama, cum l-a lovit.

— Strașnică directă!, spuse cineva de lingă el, elogiîndu-l.

Era studentul blond care se îndeletnicea tocmai cu bătaia altor doi scandalagii, izbindu-le capetele unul de altul. „N-am vătămat ceva de soi!“ zise el și le lăsă să cadă ca pe niște otrepe, îndreptîndu-se spre alți doi.

Kern primi o lovitură de baston peste braț, înfuriat, el sări în sus într-o ceață roșie și lovi în jurul lui. Sparse niște ochelari și răsturnă pe cineva în drumul lui. Apoi simți o bubuitură îngrozitoare și ceață roșie deveni neagră.

Se trezi în arestul poliției. Gulerul îi era rupt, falca îi singera și capul îi mai duduia. Se ridică.

— Servus!, zise cineva de lingă el. Era studentul înalt și blond.

— Ei drăcia dracului! Unde ne aflăm?

Celălalt rîse. „În arest, dragul meu. O zi, două și pe urmă ne dă drumul“.

— Mie nu! Kern își roti privirea în jurul lui. Erau opt inși. Toți evrei, afară de studentul blond. Ruth nu era printre ei.

Studentul rîse din nou. „Ce cauți? Ce te uîți așa împrejur? Crezi că nu sînt aici cei ce trebuiau să fie închiși? Nu, dragul meu. Nu e de vină agresorul, ci cel atacat. El e pricina scandalului. Psihologia cea mai modernă.“

— „N-ai văzut dumneata ce s-a întâmplat cu fata cu care eram împreună ?“, întrebă Kern

— Fata ? Studentul căuta să-și amintească. „Nu i s-o fi întâmplat nimic. Ce putea să i se întâmple ? Fetele sînt lăsate în pace la o încăierare“.

— Ești sigur ?

— Da, destul de sigur. Și afară de asta, poliția a intervenit numaidecît.

Kern privi țintă înaintea lui. Poliția. Păi, aici e buba, gîndi el. Dar pașaportul lui Ruth mai era încă valabil. Nu putea să-i facă cine știe ce.

— Au mai fost arestați și alții ?, întrebă el.

— Nu cred. Eu am fost ultimul. Au cam șovăit cînd s-au apropiat de mine.

— Precis nu ?

— Nu. Atunci ar fi și ei aici. Sîntem deocamdată încă în arestul poliției.

Băiatul student îl privi cu ironie. „Nu ți-s boii acasă ? Așa se întâmplă totdeauna cînd ești nevinovat. Mai bine e să ai un temei pentru ceea ce ți se întâmplă. Vezi-dumneata, eu sînt singurul din voi care se află pe dreptate. Eu m-am amestecat de bună voie. De aceea sînt vesel.“

— Foarte cumsecade din partea dumitale.

— Aș, ce cumsecade ! Studentul făcu un gest în lături. „Sînt un vechi antisemit. Dar așa un măcel m-a scîrbit. De altfel dumneata ai avut o directă frumoasă, scurtă. Precisă și repede. Ai învățat vreodată să boxezi ?“

— Nu.

— Atunci să înveți. Ai aptitudini. Ești numai prea înfierbîntat. Dacă aș fi eu papa al evreilor, le-aș prescrie o oră de box în fiecare zi. Ați vedea atunci ce respect ar căpăta frații pentru voi.

Kern duse mîna la cap. „În clipa asta nu-mi arde de box“.

— Măciuca de cauciuc, explică studentul obiectiv. Brava noastră poliție este totdeauna de partea învingătorilor. „Cînd ți-o trece durerea din țeastă începem să exersăm. Trebuie să găsim ceva de făcut“. Își ridică picioarele lungi pe laviță. „Sîntem de două ore aici. Ce magherniță plictisitoare. Dacă am avea cel puțin niște cărți de joc. Un „florentin“ ar putea juca oricine“. El îi măsură disprețuitor pe studenții evrei.

— Am niște cărți la mine. Kern băgă mîna în buzunar. Steiner îi dăruise cărțile de joc ale hoțului de buzunar și el le purta la el ca pe un fel de talisman.

— Bravo! Toată stima! Dar acum să nu-mi spui să joci bridge. Toți evreii joacă bridge, altceva nu știu.

— „Sînt pe jumătate evreu. Joc écarté, tarock, jass și pocker“, replică, mîndru, Kern.

— Ești, va să zică, de prima clasă! M-ai întrecut. Eu nu știu jass.

— E un joc elvețian. Dacă vrei, te învăț și pe dumneata.

— Foarte frumos! În schimb îți dau lecții de box.

Jucară pînă seara. Studenții evrei se întrețineau între timp despre politică și dreptate, și nu ajunseră la nici un rezultat. Kern și studentul bălai jucară mai întii jass, pe urmă pocker. Kern cîștigă la pocker șapte șilingi. Devenise un elev al lui Steiner. Și încet capul i se limpezi. Evita să se gîndească la Ruth. Nu putea face nimic pentru ea; meditarea i-ar fi slăbit, nervii. Și voia să fie cu nervii tari la interogatoriul judecătorului.

Studentul zvîrli cărțile și își achită datoria față de Kern. „Acum vine partea a doua“, zise el. „Să-i dăm drumul, ca să devii un al doilea Dempsey“.

Kern se ridică. Mai era încă lipsit de puteri. „Cred că nu merge“, spuse el, „capul meu nu suportă o a doua lovitură“.

— „Capul dumitale era destul de limpede ca să-mi poată lua șapte șilingi“, răspunse băiatul rînjind. „Înainte! Îvinge-l pe porc de ciinele din dumneata și dă-i precădere singelui arian și bătăușului. Dă-i un brînci jumătății umane evreiești!“

— Treaba asta o fac eu de un an de zile.

— „Excelent. Hai să menajăm deocamdată capul. Începem întii cu picioarele. Lucrul principal la box este sprinteneala picioarelor. Ele trebuie să se salte. Topăind, îi scoți dinții adversarului. Aplicarea normelor lui Nietzsche.“

Studentul se așeză în poziție, se legănă din genunchi și făcu o mulțime de pași schimbători, înainte și înapoi.

— Ia fă și dumneata la fel.

Kern îl imită.

Studenții evrei încetaseră discuția lor. Unul din ei, cu ochelari, se ridică și-l întrebă pe boxerul blond:

— Ați vrea să mă învățați și pe mine?

— Cum de nu ! Scoate ochelarii și treci colo, îi răspunse, bă-tîndu-l pe umeri. „Trezește-te cu vuiet, bătrîn sînge de Macabeu !“

Se mai prezentară încă doi elevi. Ceilalți refuzară, dar priveau curioși de pe lavetele pe care ședeau.

— „Doi la dreapta, doi la stînga“, dirijă blondul. „Și acum începem cursul-fulger. O educație neglițată de mii de ani !... Nu lovi brațul... lovește tot corpul...“

Își scoase haina. Ceilalți îl imitară. Apoi începu o scurtă explicație asupra muncii pe care trebuia s-o depună corpul și o probă. Cei patru elevi săreau zeloși prin celula semîntunecată.

Bălanul înconjură cu o privire părintească pe elevii lui transpirați. „Așa !“, declară el, după un răstimp, „acum asta o știți ! Să mai exersați în timpul celor opt zile cît veți fi arestați pentru instigarea adevăraților arieni la ura de rasă. Inspirați acum adînc, cîteva minute ! Răsufलाți ! Și acum vă arăt cum se face o directă scurtă“. Le arătă, apoi își luă haina, o făcu ghem, o ridică la înălțimea feței și puse pe ceilalți s-o lovească. În toiul exercițiului se deschise ușa. Un servitor intră cu cîteva străchini din care ieșeau aburi, puse străchinile jos și strigă la ușă : „Garda ! Repede ! Aștia continuă să se bată și la poliție !“

Doi gardieni se repeziră înăuntru. Studentul blond își puse de-o parte, liniștit, haina. Cei patru elevi de box se ghemuiră repede prin colțuri. „Rinocerule !“ zise bălaiul, cu autoritate, servitorului. „Nătărăule ! Taur prost ce ești !“ Apoi îndreptîndu-se spre gardieni : „Domnilor, ceea ce vedeți aici este o lecție de umanitate modernă. Apariția voastră, mina încleștată pe măciucă sint de prisos, s-a înțeles !“

— „Nu“, zise unul din gardieni.

Studentul se uită la el cu milă. „Gimnastică, exerciții libere, ai înțeles ? Asta-i cîna noastră ?“

— „Sigur“, adeveri servitorul.

Bălanul se aplecă peste un castron și se strîmbă dezgustat, apoi decodată se răsti. „Du-o afară ! Îndrăzniți să aduceți căcatul ăsta ? Lături pentru fiul președintelui Senatului ? Vreți să fiți degradați ?“ Privi pe gardian. „Am să mă plîng. Vreau să vorbesc numaidecît cu șeful poliției ! Duceți-mă imediat la Prefectul poliției. Mîine o să-i frece tata ridichea ministrului de justiție din cauza voastră !“

Gardienii îl priveau țintă. Nu știau dacă se puteau oțări la el sau trebuiau să fie precauți. „Domnule“, zise în sfîrșit cel mai

vîrstnic, „asta e hrana normală la închisoare“.

— Dar ce, sînt la închisoare? Studentul părea profund jignit. „Eu sînt în arest! Dumneata nu știi care e deosebirea între una și alta?“

— „Ba da, ba...“ Gardianul era acum vădit intimidat. „Dumneavoastră aveți tot dreptul să vă îngrijiți de hrană. Dacă vreți să plătiți, poate să vă aducă servitorul un gulaș...“

— „În sfîrșit, aude și eu o vorbă ca lumea!“ Ținuta bătaioasă a studentului se mai potoli.

— Poate doriți și o bere...

Tînărul se uită la gardian. „Să știi că-mi plac. Am să intervin pentru dumneata. Cum te numești?“

— Rudolf Egger, domnia voastră.

— „Bun!“ Studentul scoase banii din buzunar și îi zise servitorului: Na, ține; aduci două porții de gulaș de vacă cu cartofi. O sticlă de țuică...“

— Gardianul Rudolf Egger deschise gura. „Băuturi alcoolice...“

— „Sînt permise“, termină bălanul. „Două sticle de bere, una pentru gardieni, alta pentru noi!“

— „Vă mulțumim, sărut mîna“, zise Rudolf Egger.

— „Dacă berea nu e proaspătă și de la gheață“, declară fiul președintelui Senatului, „atunci îți rup oasele. Dacă e bună păstrezi tu restul, ca bacșiș“.

Servitorul rînji voios. „Aranjez eu, cum e mai bine, domnule conte! Adăugă radios: „Ce autentic umor vienez!“

Mîncarea sosi. Studentul îl pofti pe Kern să mănînce cu el. Kern nu voi la început. Văzu pe ceilalți evrei cum sorbeau voioși lăturile. „Lasă dom'le, tii și dumneata trădător! Asta-i modern. Și afară de asta, aici e vorba de o masă între doi cartofori“.

Kern se așeză să mănînce. Gulașul era foarte bun și indefinitiv el nu avea pașaport și de asta era și corcitură.

— Știe tatăl dumitale că ești aici?

— „Dumnezeule sfinte“, rise studentul: „Tatăl meu! Tatăl meu ține un magazin de galanterie la Linz“.

Kern îl privi surprins.

— Dragul meu, zise studentul calm. „Dumneata pare-se că nu știi încă, că noi trăim în epoca bluff-ului. Democrația a fost silită să facă loc demagogiei... Noroc!“

Destupă sticla cu țuică și oferă un pahar studentului cu ochelari.

— Mulțumesc, eu nu beau, răspunse acesta, sfios.

— Evident ! Aș fi putut să-mi închipui ! Bălanul dădu paharul peste cap. „Și din cauza asta ceilalți o să vă persecute veșnic ! Cum stăm noi doi, Kern ? Golim sticla ?“

— Da.

Goliră sticla și se întinseră pe laviță. Kern credea că va putea dormi. Dar se trezea în fiecare clipă. Ce-or fi făcut cu Ruth ? se întreba el. Și cît timp o să mă țină închis aici ?

Căpătă două luni închisoare... „Rănire corporală, revoltă, împotrivire față de autoritatea publică, ședere ilegală...“ fu mirat că nu căpătase zece ani.

Își luă rămas bun de la studentul bălan, care fu pus în libertate cam în același timp.

Kern primi straie de închisoare. În timp ce își făcea dușul, își aminti cît de prost se simțise prima dată cînd i se pusese cătușe. I se părea că trecuse multă vreme de atunci. Acum găsea că veșmintele de închisoare sînt practice ; în modul ăsta putea să-și cruțe hainele lui.

În aceeași celulă cu el se mai aflau : un hoț, un mic contrabandist și un profesor rus din Kazan, oare fusese închis din cauza vagabondajului. Toți patru lucrau în atelierul de croitorie al închisorii.

Prima seară o petrecu cam greu. Kern își aduse aminte de ceea ce îi spusese Steiner : că se va obișnui. Totuși ședea pe lavița lui și se uita țintă la perete.

Deodată profesorul, care stătea și el întins pe lavița sa, îl întreabă : „Dumneata vorbești franțuzește ?“

Kern tresări speriat. „Nu“.

— Vrei să înveți ?

— Da. Putem începe îndată.

Profesorul se ridică : „Trebuie să ne ocupăm cu ceva, căci altminteri ne omoară gîndurile“.

— Da, așa-i. Kern dădu din cap. „De altfel o să-mi prindă bine. Cînd voi ieși de aici, va trebui probabil să plec în Franța“.

Se așezară unul lîngă altul pe lavița de jos. Pe lavița de deasupra lor făcea gălăgie contrabandistul. Mizgălea și schița desene obscene pe pereți. Profesorul era foarte slab și avea o barbă roșie și sălbatică și un chip de copil cu ochii albaștri.

— Să începem cu cuvîntul cel mai frumos și cel mai zadarnic din lume, zise el cu un zîmbet minunat de frumos și fără urmă de ironie... să începem cu cuvîntul libertatea.

Kern învătă mult în vremea asta. După trei zile știa să vorbească (în timpul plimbării prin curte) cu deținutul dinaintea lui și cu cel dinapoia lui, fără să miște buzele. În același fel învăța pe de rost verbele franceze, cînd lucra în atelierul de croitorie. Seara cînd era obsesat de lecțiile de franceză cu profesorul, hoțul îi învăța cum se fac chei false, dintr-o sîrmă și cum poți potoli un cîine care veghează și latră. Îl făcu să știe care anume e vremea în care se coc diverse cereale și îi explică cum să se bage neobservat într-un stog de fin, ca să doarmă acolo. Contrabandistul reușise să strecoare cîteva numere din „Lumea elegantă“. Era singura lor lectură, exceptînd Biblia, și aflară din ea cum trebuie să te îmbraci la recepții diplomatice, și cînd trebuie să porți la butoniera fracului o garoafă albă sau una roșie. Din păcate, hoțul nu putea fi convins într-un singur punct; susținea că la frac se poartă cravată neagră... văzuse el acest lucru în multe localuri, și anume la chelneri.

În dimineața celei de-a cincea zi cînd fură duși afară, servitorul îl lovi pe Kern. Îl împinse atît de violent încît acesta se clătina și răcni.

— Bagă de seamă, măgarule!

Dar servitorul îl trase de mîncă și îi șopti: „După o oră cere-te afară. Spune că te doare burta“. Apoi strigă: „Ia-o înainte! Ce crezi că putem să te așteptăm pe tine?“

Kern reflectă în timpul plimbării dacă nu cumva servitorul voia să-l păcălească. Nu se prea sufereau unul pe altul. Discută apoi în atelier cu hoțul care era specialist în chestiunile privind închisoarea.

— Ai tot dreptul să ieși din rînd. N-are ce să-ți facă. Unii trebuie să iasă mai des, alții mai rar. Fiecare cu natura lui. Dar țagă de seamă, pe urmă!

— Bine, am să văd ce vrea. Oricum, e o schimbare.

Kern simula dureri de pîntece și servitorul îl duse afară. Ajunși la closet acesta se uită împrejur. „Vrei țigări?“ întrebă el.

Fumatul era interzis. Kern rise. „Va să zică asta e! Nu, dragul meu, în felul ăsta nu mă duci“.

— Ține-ți gura. Crezi că vreau să te vîr în bucluc? Îl cunoști pe Steiner?

Kern îl pironi pe servitor. „Nu“, declară el apoi. Presupunerea că era o cursă ca să-l prindă pe Steiner.

— Nu-l cunoști pe Steiner ?

— Nu.

— Bun. Atunci ascultă aici : Steiner ți-a trimis vorbă că Ruth e în siguranță. Nu trebuie să ai nici o grijă. Când vei fi eliberat să te lași expulzat în Cehoslovacia și pe urmă să te reîntorci. Acum îl cunoști ?

Kern simți deodată că dîrdie. „Vrei acum o țigară ?“

Kern dădu din cap afirmativ. Servitorul scoase din buzunar o cutie „Memphis“ și o cutiuță cu chibrituri. „Tine, ia ! De la Steiner. Dacă te prinde, nu le ai de la mine. Și-acum intră și fumează o țigară. Zvirle fumul în gaura scîndurii closetului. Eu stau afară și veghez“.

Kern se așeză pe closet. Scoase o țigară, o rupse în două și aprinse o jumătate din ea. O fumă încet și trase adînc. Ruth era în siguranță. Steiner veghea. Privea la pereții murdari cu desenele obscene și i se părea încăperea cea mai frumoasă din lume.

— Bine, omule, de ce nu mi-ai spus că îl cunoști pe Steiner. Îl muștră sluga cînd ieși din closet.

— Ia o țigară, îl îndemnă Kern.

Argatul clătina capul : „Exclus !“

— Dar de unde îl cunoști ?

— M-a scos odată din ananghie. Blestemata ananghie. Și-acum haide !

Se întoarseră la croitorie. Profesorul și hoțul îl priviră pe Kern. El se înclină și se așeză. „E în ordine ?“ întrebă profesorul pe șoptite.

Kern înclină din nou capul.

— Atunci să continuăm, șopti profesorul în barba lui roșie *Aller*, verb neregulat. *Je vais, tu vas* il...

— Nu, ripostă Kern. Azi să luăm alt verb. Cum se zice în franțuzește a iubi ?

— A iubi ? *Aimer*. Dar ăsta e un verb neregulat...

— Tocmai de aceea, șopti Kern.

Profesorul fu eliberat după patru săptămîni ; hoțul după șase ; contrabandistul cîteva zile mai tîrziu. Încercă în ultimele zile să-l corupă pe Kern la homosexualitate, dar Kern era destul de

rezistent spre a-l ține la distanță. Ii dădu o directă scurtă învățată de la studentul bălan și îl făcu K.O., așa că apoi avu liniște.

Rămase cîteva zile singur, apoi fură aduși doi noi tovarăși de celulă. Recunoscu imediat că sînt emigranți. Unul din ei era mai vîrstnic și foarte tăcut; cel mai tînăr să fi avut treizeci de ani. Purtau veșminte jerpelite și își dădeau silința să le țină curate. Cel mai în vîrstă se întinse pe laviță de cum intră.

— De unde veniți? întrebă Kern pe cel mai tînăr.

— Din Italia.

— Cum e acolo?

— Era bine. Am stat doi ani acolo. Acum nu se mai poate. Controlează pe toți.

— Doi ani! repetă Kern. Asta însemnează ceva!

— Da, însă aici m-au prins după opt zile. Se întîmplă totdeauna așa?

— Situația s-a înrăutățit în ultima jumătate de an.

Noul venit își propti capul în mîini. „Peste tot se înrăutățește situația. Ce-o să mai fie? Cum e în Cehoslovacia?”

— Și-acolo e mai rău. Sînt prea mulți. Ați fost în Elveția?

— Elveția e prea mică, te descoperă imediat. Bărbatul privi țință înaintea lui. „Eu aș fi voit să plec în Franța”.

— Știți franțuzește?

— Da, firește. Omul își răvăși părul. Kern îl privi. „Să conversăm atunci oleacă franțuzește! Am învățat de curînd și n-aș vrea să uit”.

Bărbatul îl privi profund uimit. „Să vorbim franțuzește?” Rîse uscat. Nu, asta nu pot! Să fiu aruncat în închisoare și aici să fac conversație franceză — asta ar fi prea absurd! Zău, pari să ai idei ciudate, dumneata”.

— Deloc. Doar că duc o viață ciudată.

Kern mai așteptă puțin, sperînd că omul va consimți, apoi se trînti pe lavița lui și repetă atît de mult verbele neregulate, pînă adormi.

Se trezi zgîlțit de cineva; era bărbatul care nu voise să vorbească franțuzește. „Ajutați! gîflia el. Repede! S-a spînzurat!”

Kern se ridică somnoros. În cenușiul palid al zorilor atîrna o făptură neagră cu capul căzut spre fereastră. Dînsul sări de pe laviță. „Un cuțit! Repede!”

— N-am cuțit. Aveți poate d-voastră unul?

— Fir-ar al dracului, nu! Mi-a fost luat. Am să-l ridic în sus. Trageți-i d-voastră cureaua peste cap!

Kern se urcă pe laviță și încercă să ridice pe spînzurat, dar era greu ca moartea. Era cu mult mai greu decît arăta. Hainele-i erau reci și moarte ca și el. Kern îl prinse cu toată puterea. Reuși numai cu multă greutate să-l salte. Hai! gîfii el, desfăceți-i cureaua! Nu-l pot ține atît de mult.

— Da. Celălalt se cățără și încercă să umble la gîtul spînzuratului. Brusc, îl lăsă, se clătină și începu să verse.

— Ei, a dracului porcărie! strigă Kern. Nu puteți continua? Desfăceți-l! Repede!

— Nu-l pot privi! gemu celălalt. Ochii! Limba!

— Atunci coboriți! Ridicați-l în sus și eu am să-l desfac! El lăsă greoiul corp în brațele celuiilalt și se urcă pe laviță. Priveliștea era înfiorătoare. Fața buhăită și gălbuie, ochii ieșiți din orbite, ca plesniți, limba groasă și neagră. Kern apucă cureaua îngustă de piele care intrase adînc în gîtul umflat.

— Mai sus! strigă el. Ridicați-l mai sus!

Auzi un fel de gargariseală; bărbatul vărsa sub el; în același timp el îi dădu drumul spînzuratului, căruia datorită zguduirii îi ieși mai tare limba din gură și ochii se bulbucaseră de parcă își bătea joc, într-un chip înspăimîntător, de neputincioșii vietuitori. S-o ia dracu! Kern căută disperat ceva spre a-l înviora pe bărbatul de sub el. Deodată, ca un fulger îi trecu din creier scena dintre studentul bălan și servitor. „Dacă nu pui mîna imediat, fleoartă afurisită, atunci scot mațele din tine! jalnic laș. Totodată îi dădu una cu piciorul și simți că a nimerit bine. Mai dădu o dată din toate puterile. „Îți crăp capul!“ răcni el. „Ridică-l imediat în sus!“

Bărbatul tăcu și ridică. „Mai sus!“ strigă Kern scos din fire, „otrepă împutită“.

Bărbatul ridică mai sus și Kern reuși să slăbească lațul și să-l tragă peste capul spînzuratului. Așa, acum dă-i drumul.

Îl apucară amîndoi și-i puseră corpul moale pe laviță. Kern îi desfăcu vesta și cingătoarea „Cheamă d-ta garda“, porunci el. „Am să încerc respirația artificială“.

Ingenunche înapoia capului negru-cenușiu, luă mîinile reci și moarte în mîinile sale calde și pline de viață și începu să miște brațele. Auzea larma răgușită și văicăreață a coșului pieptului cînd se ridica și cădea — și ascultă încă o dată, dar nu auzi respirația. La ușă se auzea bărbatul ce nu voise să vorbească francezește, care striga: „Garda! Garda!“

Kern își continuă lucrul, știa că trebuie s-o faci ceasuri întregi — dar după un timp se opri.

— Respiră ?, întrebă celălalt.

— Nu. Kern se simți deodată îngrozitor de obosit. E un fond absurd. Omul voia să moară, de ce să nu-l lăsăm ?

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu !..

— Omule, potolește-te, spuse Kern foarte încet și grav. N-ar mai fi putut suporta să mai audă o vorbă. Știa tot ce ar fi voit să spună omul ; dar mai știa că dacă celălalt e readus la viață, se va spânzura a doua oară. „Încercați d-voastră, zise el peste o clipă mai liniștit : omul ăsta a știut el de ce nu vrea să mai trăiască“.

În sfârșit sosi garda. „Ce-nseamnă gălăgia asta ? Ați înnebunit ?“

— S-a spânzurat cineva.

— Doamne, ce de supărări ! Mai trăiește ?

— Probabil.

— Atunci mai poate aștepta pînă mîine dimineață. Să-ți bata capul Sternikosch. Eu nu știu, n-am văzut nimic.

Voia să plece. „Stai !“ îl opri Kern. Adu imediat pe Sanitar de la garda de accidente.

Gardianul îl pironi cu privirea.

— Dacă în cinci minute nu ești aici fac un tărăboi pentru care îți pot risca postul !

— Se poate întimpla să mai fie salvat ! Cu oxigen ! strigă celălalt deținut din fundul celulei, unde, ca o umbră, ridica și cobora brațele spânzuratului.

— Bine începe ziua ! mormăi gardianul și ieși din celulă.

Peste cîteva minute sosiră sanitarii și luară pe spânzurat și imediat după aceea veni din nou gardianul : „Să predai bretelele, centurile și ghetele cu șireturi“.

— Eu nu mă spânzur, ripostă Kern.

— N-are aface, trebuie să le predai.

Predară lucrurile și se ghemuiră iarăși pe lavițe. Mirosea acum a vărsat. „Într-un ceas este lumină și să faci bine să speli unde ai vomitat“.

— Gîtlejul îi era uscat. Îi era tare sete. Totul în el era uscat și prăfuit. Se simțea de parcă ar fi înghițit cărbune și cîlți, de parcă n-o să se mai poată niciodată curăța.

— Îngrozitor, nu ? exclamă celălalt, după un răstimp.

— Nu, replică Kern.

În seara următoare îi duseră într-o celulă mai mare în care se mai găseau patru oameni. I se păru lui Kern că toți sînt emigranți, dar nu se mai sinchisea de ei. Era foarte trudit și se cuibări pe lavită. Nu putu însă să adoarmă. Sedea cu ochii deschiși și privea micul pătrat al ferestrei zăbrelițe. Tirziu, la miezul nopții, mai sosită doi inși. Kern nu-i văzu, auzi numai cum fac gălăgie.

— Cît durează oare pînă ieșim de aici? Se auzi glasul timid al unuia din noii veniți, după un timp, prin întuneric.

Dură puțin pînă primi răspuns, apoi o voce de bas mormăi : „Depinde de ce ai făcut. Pentru tilhărie cu omor, te ține toată viața ; pentru omor politic, numai opt zile“.

— Pe mine m-au găsit a doua oară fără pașaport.

— Asta e mai rău, grohăi basul : contează pe cel puțin patru săptămîni.

— Vai de mine ! Și eu am o găină în geamantan. O găină friptă ! Se alterează pînă ies de aici !

— Fără îndoială ! confirmă basul.

Kern luă aminte. „N-ați mai avut și înainte o găină în geamantanul d-voastră ?“

— Da, asta așa e ! replică peste o clipă noul venit, uimit. De unde o știți, domnul meu ?

— N-ați fost și-atunci arestat ?

— Natural ! Cine e acela care mă întrebă ? Cine sînteți d-voastră ? Cum se face că o știți, domnul meu ? întrebă glasul venit din întuneric.

Kern rise. Îl apucase așa un ris că simțea că se înăbușe. Era ca ceva forțat, o crampă dureroasă și în ea se slobozea tot ce se adunase în el în răstimpul ăstor două luni : furia împotriva arestării, părăsirea, teama pentru Ruth, grija să nu se piardă, groaza de cel spînzurat : și rîdea, rîdea pe întrerupte și puternic și nu se mai putea opri. „*Poulet-ul*“, gîngăvi el. De fapt, asta e *Poulet* ! Și acum are iarăși o găină în geamantan. Ce coincidență !

— Dumneavoastră numiți asta coincidență ? se rățoi *Poulet*, mîniat. Asta înseamnă o soartă blestemată.

— D-ta pari să ai noroc cu fripturile de găină, spuse basul.

— Liniște ! clocoti altul. Să dea ciuma în fripturile voastre !

Unui om fără patrie să-i ațîți, noaptea, pofta de mîncare ?

— Poate că între el și Poulet există o mai adîncă coeziune, se auzi, ca un oracol, basul.

— N-are decît să încerce cu friptură de cal de lemn ! răcni bărbatul apatrid.

— Sau cu un cancer la stomac, necheză o voce pițigăiată.

— Poate că în existența lui anterioară a fost vulpe, își dădu cu părerea basul. Și-acum se răzbună în felul ăsta găinile pe el.

Poulet-ul plasă și el o vorbă : „Ce grosolanie condamabilă să-ți bați joc de un om în nenorocire !

— Dar atunci cînd ?, întrebă onctuos basul.

— Tăcere ! strigă gardianul de pe sală. Aici e o închisoare onorabilă, nu local de-noapte !

XI

Kern subscrise o a doua expulzare din Austria. Era pe viață. Nu mai simțea nimic de astă-dată. Se gindea numai că probabil va trebui să fie, a doua zi, după-amiază, din nou în Prater.

— Mai aveți ceva lucruri de luat din Viena? întrebă funcționarul.

— Nu, nimic.

— Știți, că în caz că reveniți în Austria, riscați cel puțin trei luni pușcărie?

— Da.

Funcționarul îl învălui o clipă cu privirea pe Kern, apoi scoase din buzunar o hîrtie de cinci șilingi. „Ține de un vin. Nu pot schimba legile. Ia pentru un pahar pe vin Gumpold. Asta e în anul ăsta cel mai bun. Și-acum, șterge-o!”

— Mulțumesc! rosti Kern, surprins. Era pentru prima dată cînd i se dăruise ceva la poliție. Mulțumesc mult, tare bine-mi prind banii!

— Bine, bine! Și acum șterge putina! Însoțitorul dumitale te așteaptă în antreu.

Kern băgă banii în buzunar. Putea plăti cu banii ăștia nu numai o jumătate de vin Gumpold, ci să se întoarcă cu tramvaiul la Viena; era mai puțin primejdios și îi mai rămîneau pe deasupra încă doi șilingi pentru cazuri neprevăzute.

Călătoriră pe același drum ca întia dată cu Steiner. Kern avea simțămîntul că de atunci au trecut zece ani.

Funcționarul îl privi oarecum disprețuitor. „Voi doară nu însemnați nimic în accepția polițienească! Mi-a fost dat să escortez pe împătritul asasin Müller cu revolverul pregătit să trag. — și-acum doi ani pe ucigașul femeilor, Bergman, și mai tîrziu pe spintecătorul Brust — nu mai vorbesc de dezgropătorul de morți Teddy Blümel! Da, acelea erau timpuri! Dar azi, cu alde voi, crapă omul de plictiseală!” Oftă și apoi goli paharul... Mereu... D-ta te pricepi cel puțin la vin. Să mai bem un sfert! De data asta fac eu cinste.

— Bine.

Băură în bună înțelegere al doilea sfert, apoi se ridicară. Acum se lăsase întunericul. Lilioci și fluturi de noapte tăiau reșede văzduhul deasupra capetelor lor.

Clădirea vămii era puternic luminată. Bătrînii funcționari se mai aflau acolo. Însoțitorul îl predă pe Kern. „Pînă ce se întunecă de-a binelea, mai stai jos, e încă vreme“, îl pofti unul din funcționari. „E prea devreme“.

— Știu, ripostă Kern.

— Așa, va să zică o și știți ?

— Firește. Granițele sînt doar patria noastră.

Dis-de-dimineață Kern se afla din nou în Prater. Nu cuteza să se ducă la vagonul-locuință a lui Steiner ca să-l scoale intrucit nu știa ce se întîmplase între timp. Rătăcea primprejur. Copacii se înălțau bălțați în ceață. Se lăsase toamna în timpul cît el zăcuse în închisoare. În fața caruselului zăbovi un răstimp mai mare, apoi ridică cortul de pînză și se strecură înăuntru. Se așeză într-o gondolă ; așa era ferit de polițiștii ce hoinăreau primprejur.

Fu trezit de cineva care rîdea. Era ziua și pînzele cortului erau date de o parte. Se ridică iute în picioare. În fața lui sta Steiner, într-un pulover albastru.

Kern sări dintr-o dată din gondolă. Era pe neașteptate acasă. „Steiner !“, strigă el, radios. „Slavă Domnului, sînt iarăși aici !“

— Asta și constat. Fiul pierdut reîntors acasă din beciurile poliției ! Ia stai să te văd ! De ce n-ai intrat la mine ?

— Nu știam dacă mai ești aici.

— Deocamdată mai sînt. Dar acum să luăm ceva în gură și după aceea lumea va arăta altfel. Lilo ! strigă Steiner către vagonul de peste drum. Micuțul nostru e iar aici ! Necesită un dejun substanțial ! Se întoarse iar către Kern. „Ai crescut și ai înfățișare mai bărbătească ! Ce ai învățat, Baby, în răstimp ?

— Că trebuie să devii aspru dacă nu vrei să nu crăpi. Și ei nu vor reuși să mă stîrpească ! Deosebit de asta, să cos saci și să vorbesc franțuzește ; și că a porunci folosește adesea mai bine decît a cere.

— De toate. Steiner zîmbi. De toate, copilașule !

— Unde se află Ruth ?

— La Zürich. A fost expulzată ; altminteri nu i s-a întîmplat nimic. Lilo are scrisori pentru tine. Ea este poșta noastră. E singura care are hîrțile în regulă. Ruth i-a scris dinșii pentru tine

— La Zürich... repetă Kern.

— Da. Baby. E rău ?

Kern îl privi. „Nu“.

Locuiește la cunoscuți. Și tu ai să fii în curînd la Zürich. asta-i tot ce știu. Aici, oricum situația se înrăutățește pentru noi.

— Da...

Intră Lilo. Ea îl salută pe Kern de parcă revenea dintr-o plimbare. Pentru ea două luni nu însemnau nimic. Era de aproape 20 de ani plecată din Rusia și văzuse întorcîndu-se oameni din China sau Siberia, ce fuseseră dispăruți zece, cincisprezece ani. Cu mișcări potolite, ea puse o tavă cu cești și o cană cu cafea pe masă.

— Dă-i scrisorile lui, Lilo, spuse Steiner, că el tot nu îmbrucă pînă nu le vede.

Lilo arată tava. Scrisorile se odihneau pe ea. Kern desfăcu una, începu să citească — și dintr-o dată uită totul. Erau cele dintîi scrisori pe care le primea de la Ruth. Erau cele dintîi scrisori de dragoste din viața lui. Ca prin farmec, toate se spulberară : decepția că dînsa nu era aici, neliniștea, frica, nesiguranța, singurătatea ; el citea și trăsăturile negre de cerneală începură să lumineze, să devină fosforescente... era un om în lumea asta care îi purta de grijă, care era deznădăjduit de ceea ce i se întimplase și care îi mărturisea că îl iubește. A ta Ruth. A ta Ruth. Doamne, cugeta el : a ta Ruth ! A ta ! Părea aproape cu neputință. A ta Ruth. Ce îi aparținuse lui pînă acum ? Ce fusese a lui ? Cîteva sticle, ceva săpun și veșmintele pe care le purta. Și — acum un om ? Un om întreg ? Greul, părul negru, ochii ! Era aproape cu neputință !

Ridică privirea. Lilo se duse la vagon. Steiner fuma o țigară. „Totul e în regulă, Baby ?“ întrebă el.

— Da. Dînsa scrie să nu vin acolo. Să nu risc încă o dată ceva pentru ea.

Steiner rîse. „Ce ți-e și cu femeile astea, nu-i așa ? Îi turnă o ceașcă cu cafea. Ia, bea întîi asta și mîncă“.

El se rezemă de vagon și îl privi pe Kern cum mîncea și bea. Soarele se strecura prin picla subțire și albă. Kern îl simți pe obrazul lui, îl simți de parcă adulmeca un vin. Era dimineată : mai sorbea încă dintr-o cană de tinichea, într-o încăpere puturoasă, o fiertură caldută și vagabondul Leo dădea un concert de bășini, specialitatea lui, atunci cînd se scula. Acum peste mîinile

lui adia un vântuleț ușor și proaspăt de dimineată ; minca plină albă și bea cafea bună, deosebit de asta o epistolă de la Ruth foșnea în buzunaru-i, iar Steiner era alături de el.

— Tot e bună la ceva și șederea la propeală, spuse Kern. Totul e după aceea minunat.

Steiner încuviință. „Te pomenești că vei voi să pleci înastă seară, ai ?“ întrebă el.

Kern îl privi. „Aș vrea să plec, și aș voi să rămîn locului. Aș vrea să putem fi toți laolaltă“.

Steiner îi dădu o țigară. „Rămii deocamdată aici două-trei zile. Ai o înfățișare jalnică. Mîncarea din închisoare te-a inanzat. Hrănește-te ca lumea ca să te mai întremezi. Îți trebuie măduvă în oase dacă vrei s-o pornești la drum. Mai bine zăbovește cîteva zile decît să cazi în drum și să pună mina pe tine. Elveția nu e o joacă... Țară străină... trebuie să fii mai voinic.

— Păi pot eu să fac aici ceva ?

— Poți ajuta la baraca de tragere la semn și seara la telepatie. E drept, am fost nevoit să angajez pe cineva, dar dacă o să fiți doi o să meargă treaba mai bine.

— Bine, zise Kern. Ai, firește, dreptate. Trebuie să mai îmi revin, înainte să plec. Nu știu ce e, dar am o foame cumplită. Nu numai în stomac, în ochi, în cap, peste tot. Mai bine întii să mă mai limpezesc nițelus.

Steiner rise. „Just ! Iacă vine și Lilo cu piroști calde. Mănincă solid, Baby. Eu pînă atunci mă duc să-l trezesc pe Potzloch.

Lilo puse tava lîngă Kern. Începu din nou să mănînce ; în același timp pipăi scrisorile.

— Rămîneți aici ? îl întrebă Lilo în nemțeasca ei rară și cam aspră.

Kern dădu din cap.

— Nici o frică, îl asigură Lilo. Să nu aveți nici o teamă pentru Ruth. Răzbate ea. Mă pricepea fizionomiile...

Kern voia să-i răspundă că în privința aceasta n-avea teamă, dar că are grijă că ar putea fi prinsă la Zürich înainte ca el să sosească acolo... Însă o ochire în fața întunecată și umbrită de o nemăsurată tristețe a Rusoaiței îl făcu să amuțească. Totul era nimic și fără importanță față de această restriște. Dînsa părea totuși că a simțit ceva. „Nu e rău“, rosti ea. Atît timp cit alții trăiesc, nu e rău.

Era într-o după-amiază tirzie, a treia zi după venirea lui la Steiner. Cîțiva oameni zăboveau în baraca de tragere la semă. Lilo era ocupată cu un grup de tineri și clienții i se adresau lui Kern : „Hai ! Vreau să trag !“

Kern îi întinse primului carabina. Oamenii traseră mai întii asupra unor figuri care cădeau jos și asupra unor globuri de sticlă. Apoi începură să studieze tabla de premii și pretindeau discuri cu numere ciștigătoare.

Primii doi împușcă 34 și 44 de puncte. Ciștigară un urs de pluș și o tabacheră argintată. Al treilea, un bărbat îndesat, cu părul ca peria și cu mustață deasă, castanie, ochi îndelung și cu băgare de seamă și ajunsese la 48 de cercuri. Prietenii lui îl aplaudară. Lilo aruncă o privire iute într-acolo. „Încă cinci împușcături !“ ceru bărbatul și își dădu pălăria pe ceafă. Cu aceeași armă.

Kern o încarcă. Din trei împușcături bărbatul făcu 36 de puncte, de fiecare dată douăsprezece. Kern văzu că fructiera de argint cu tacimuri, piesa de familie, moștenită, ce nu trebuia să fie ciștigată, e în primejdie. Și-atunci luă unul din gloanțele directorului Potzloch. Împușcătura următoare fu un șase.

— Aoleu ! Bărbatul puse arma deoparte. Aici e ceva necurat.

— Poate că totuși ați tresărit, spuse Kern. E aceeași armă.

— „Eu nu tresăr ! ripostă bărbatul, aștitat. Un sergent major din poliție nu poate tresări. Eu știu cum să trag“.

De data aceasta tresări Kern. Un polițist, chiar în civil, îți calcă pe nervi. Bărbatul îl pironea cu privirea. „Aici e ceva necurat, bre !“, spuse el amenințător.

Kern nu răspunse nimic. Îi dădu din nou arma încărcată.

De data asta puse un glonț bun. Înainte de a ochi, sergentul major îl privi din nou. Împușcă un doisprezece și puse apoi carabina deoparte. Ei ?

— Se întimplă, îi răspunse Kern.

— Se întimplă ? Nu se întimplă ! Patru doisprezece și un șase ! Asta n-o crezi nici d-ta, nu-i așa ?

Kern tăcu. Bărbatul își apropie de Kern fața lui roșie. Parcă te-aș cunoaște de undeva...

Prietenii lui întrerupseră. Cerură zgomotoși o împușcătură gratuită, întrucît șasele fusese nenorocos. „Ați făcut ceva cu gloanțele, fraților !“ strigară ei.

În clipa asta intră Lilo. „Ce s-a întimplat ?“ Pot să vă ajut eu ? Tinărul e încă nou aici.

Ceilalți îi explicară. Polițistul nu se amesteca în vorbă, el pironia pe Kern și creionul lui lucra. Kern îi susținu privirea. „Să vorbesc cu directorul, spuse el, nepăsător. Eu nu pot decide nimic“.

Se gîdea să-i dea polițistului o împușcătură gratuită, dar îl și vedea pe Potzloch urlînd dacă ar fi descoperit că fructiera moștenită din partea familiei nevestei sale s-a dus dracului. Era între Scilla și Caribda. Încet scoase o țigară și și-o aprinse. Se stăpîni ca să nu-i tremure miinile. Apoi se întoarse și o luă agale spre Lilo.

Lilo rămase în locul lui. Ea propuse o tranzacție: Polițistul să mai tragă de cinci ori, bineînțeles gratuit. Ceilalți se opuseră. Lilo privi spre locul unde se afla Kern. Observă că era palid și își dădea seama că e ceva mai mult decît o ceartă în jurul gloanțelor vrăjite ale lui Potzloch. Ea rise deodată și se așeză pe masa din fața polițistului. „Un bărbat atît de chipeș, o să tragă bine și a doua oară. Veniți să încercați! Cinci împușcături gratuite pentru regele trăgătorilor la semn!“

Sergentul major își mișcă măgulit capul în gulerul lui. „Cine are o mîna ca asta, nu are frică“, adăugă Lilo și își așeză mîna-i îngustă pe mîna puternică și cu părul roșu al polițistului.

— Noi nu știm ce-i aia teamă! Polițistul își bombă pieptul și rise stîngaçi. Asta ar fi frumos!

— Îmi inchipuiam. Lilo îl privi admirativ și-i întinse arma. El o luă, ochi cu luare aminte și trase. Un doisprezece. Ea zîmbi și încărcă din nou arma. Polițistul împușcă 58 de cercuri. Lilo îl privi radioasă. „Sînteți cel mai bun ochitor“, îi declară ea. Nevestei d-voastră nu trebuie într-adevăr să-i fie frică.

— N-am nevastă.

Ea îl privi în ochi. „Desigur, numai pentru că nu voiți“.

El rise. Prietenii lui făceau zgomot. Lilo se duse și-i aduse coșul cu pick-nick pe care îl cîștigase. El își netezi mustața și spuse cu ochi mici, și pe neașteptate reci, către Kern: „Îți dau eu dumitale de hac, vin iar în uniformă“.

Apoi își luă coșul zîmbind și plecă cu prietenii săi.

— V-a recunoscut? îl întrebă Lilo, repede.

— Nu știu. Cred că nu. Eu nu l-am mai văzut, dar poate că el m-a văzut pe mine undeva.

— Mai bine plecați deocamdată. Mai bine e să nu vă vadă a doua oară. Spuneți-o lui Steiner.

Politiștului nu se reîntoarșe în aceeași zi, dar Kern se decide să plece încă în aceeași seară.

— Trebuie s-o șterg, îi spu e el lui Steiner. Am presimțirea că altfel se întâmplă ceva. Am stat două zile aici, mi-am revenit puțin. Nu ești de aceeași părere?

Steiner dădu din cap. „Pleacă, Baby. Peste câteva săptămîni o iau și eu din loc. Pașaportul meu e oriunde mai bun ca aici. În Austria lucrurile se complică și devin primejdios. În ultimele zile am auzit multe. Hai să mergem la Potzloch“.

Directorul Potzloch era mînios din cauza coșului de pick-nick.

— Mă ruinezi, tinere! Coșul prețuia treizeci de șilingi, neto. Cumpărat de mine la en-gros.

— Băiatul pleacă, îi zise Steiner și îi explică apoi cum stăteau lucrurile.

Potzloch se sperie cam tardiv, apoi chipul i se transfigură.

— Așaa? Atunci e altceva“. Îi plăti lui Kern salariul și conducîndu-l la baraca de tragere la semn îi spuse: „Ca să-l cunoști mai bine pe Leopold Potzloch, pe ultimul iubitor de oameni! Alegeți ceva din lucrășoarele astea. Ca amintire. Bineînțeles, ți le dau spre vînzare. Un om cu cap nu păstrează amintiri. Nu fac decît să-ți amărască viața. Doar ai să faci un pic de negoț? Alege! A *discretion*...“

Și la ultimele cuvinte dispăru în direcția panorame'or. „Fă-o liniștit“, zise Steiner. „Marfa proastă se vinde. Ia-ți lucruri mici și ușoare. Fă-o repede, pînă nu se răzgîndește Potzloch“.

Dar Potzloch nu se răzgîndi. Dimpotrivă: îi dădu peste scrumierele, piepțenii și zarurile, pe care și le alesese Kern, încă trei statuete mici, nuduri de zeițe. „O să fie succesul dumitale cel mai mare în orașele“, îl lămuri el și își prinse monoculul cu un rîs batjocoritor. „Provincialul știe ce înseamnă ardoarea înăbușită. Firește, vorbesc de un tirgușor unde nu există bordel! Și acum, cu Dumnezeu înainte, Kern! Trebuie să mă duc la o conferință contra marilor impuneri pe de fătări. Auzi, domnule, să pună impuneri pe plăceri! Caracteristic pentru secolul ăsta, în loc să instituie premii, face impunc...“.

Kern își făcu bagajul. Își spălă ciorapii și cămașile și le atîrnă la uscat. Apoi cină cu Lilo și Steiner.

— Ai tot dreptul să fii trist, Micule, spu e Steiner. „Articii eroi greci plîngeau mai mult decît o smintită serti mentală a zilelor noastre. Ei știu că nu trebuie să ne îngrijim supărarea. Noi

ne-am luat drept ideal curajul imobil al unei statui. Nu-i deloc necesar. Fii trist, că numai așa scapi mai repede de năduf“.

— Uneori tristetea e... ultima fericire“, zise Lilo calmă și îi dădu lui Kern o farfurie de borș cu smântină.

Steiner zîmbi și îi trecu mîna peste păr.

— Pentru tine, micule cosmopolit, ultima fericire e să iei deocamdată un prînz bun. Vechea înțelepciune soldățească : și tu ești un soldat, lucrul acesta să nu-l uiți. O patrule. Un pionier al cosmopolitismului. Într-o zi poți zbura cu un avion peste zece granițe : una are nevoie de alta... și toate se înarmează cu fier și cu praf de pușcă, una contra alteia. Tu ești unul din primii europeni... nu uita acest lucru și fii mîndru de el.

Kern zîmbi. „Toate-s bune și frumoase. Să zicem că sînt și mîndru. Dar ce am să mă fac astă seară, cînd voi fi singur?“

Plecă cu trenul de noapte. Luă clasa cea mai ieftină și trenul cel mai ieftin și sosi cu ocoluri la Innsbruck. De aci o porni mai departe pe jos și aștepta un automobil care să accepte să-l ducă în continuare. Dar nu găsi. Seara se duse într-un birt mic și mîncă o porție de cartofi prăjiți, care îl sătură și costa și puțin. Noaptea dormi într-un stog de fin. Întrebuință sistemul pe care i-l predase hoțul întilnit în închisoare. Și era foarte bun. A doua zi găsi o mașină care îl duse pînă la Landeck. Posesorul mașinii îi cumpără una din zeitele date de directorul Potzloch, dîndu-i cinci șilingi pe ea. Seara începu să plouă. Kern rămase într-un han și jucă tarock cu cîțiva tăietori de lemne. Pierdu trei șilingi. Se necăji atît din pricina asta, încît nu putu adormi pînă la miezul nopții. Apoi își aminti că dăduse doi șilingi ca să poată dormi în noaptea asta într-un adăpost și dacă nu dormea, însemna că cheltuisese și banii ăștia degeaba. Tot chibzînd supărat, adormi. De dimineață o luă din nou la drum. Opri un automobil, dar șoferul îi ceru cinci șilingi pentru drum. Era o mașină Austro-Daimler în valoare de 15000 de șilingi. Kern renunță. Mai tîrziu se urcă în căruța unui țaran, care îl duse o bucată de drum și care-i dădu și puțină pîine cu unt. Seara dormi iar în fin. Ploua și el ascultă mult timp zgomotul monoton al ploii, adîncînd mi-reasma aspră și excitantă a finului umed. În ziua următoare se cățăară și trecu trecătoarea de la Arlberg. Cînd îl prinse sus un jandarm era tare obosit. Cu toate astea fu silit să facă drumul înapoi, mergînd lîngă bicicleta jandarmului. La St. Anton fu închis

peste noapte. Nu dormi nici o clipă, fiindcă se temeă că vor afla că fusese la Viena și îl vor trimite înapoi acolo ca să fie condamnat. Dar fu crezut cînd afirmase că voise să treacă granița și a doua zi îl lăsară să plece. Deoarece jandarmul ghicise, datorită geamantanului „situația lui îl depuse acum pînă la Feldkirch, ca marfă de mică viteză. Peste o zi fu în Feldkirch, își scoase geamantanul, așteptă pînă seara, se dezbracă și trecu Rhinul, ținînd geamantanul și hainele în mîinile ridicate deasupra capului.

Acum se găsea în Elveția. Făcu un marș de două nopți, pînă ce avu zona periculoasă în urma lui. Apoi dădu geamantanul la gară și găsi o mașină care îl duse la Zürich.

Ajunse în gara principală după-amiază. Lăsă geamantanul la magazia de bagaje. Știa adresa lui Ruth; dar nu voia să se ducă la dînsa în timpul zilei. Se mai învîrti cîtva timp prin gară; pe urmă se interesă în cîteva prăvălii evreiești despre o societate care protejează pe emigranți și, aflînd adresa comunității evreiești, se duse acolo.

Îl primi un tînăr. Kern îi explică că, trecînd granița, sosise ieri.

— Legal? întrebă tînărul.

— Nu.

— Aveți acte.

Kern îl privi uimit. „Dacă aș avea acte, n-aș fi aici“.

— Evreu?

— Nu. Pe jumătate.

— Religia?

— Evanghelică.

— Evanghelică, așa? În cazul acesta nu putem face mare lucru pentru dumneavoastră. Mijloacele noastre sînt foarte limitate și deoarece sîntem o companie religioasă, grija noastră principală este... mă înțelegi... evreii de religia noastră.

— Înțeleg, zise Kern. „Am fost izgonit din Germania pentru că tatăl meu este evreu. Dumneavoastră nu puteți să mă ajutați, fiindcă maică-mea este creștină. Ce lume comică!“

Tînărul dădu din umeri. „Regret. Dar noi nu avem la dispoziție decît donații particulare.

— Puteți să-mi spuneți, cel puțin, unde aș putea locui câteva zile, fără să fiu nevoit să mă anunț la poliție ?

— Din păcate, nu. Nici n-am voie s-o fac. Legile sînt foarte severe și noi trebuie să le respectăm întocmai. Trebuie să vă duceți la poliție și să rugați să vă dea un permis de liberă ședere :

— Ehe !, în chestia asta am o anumită experiență !

Tinărul îl privi, apoi spuse : „Așteptați, vă rog, o clipă...” Se duse într-un birou din fundul încăperii și se întoarse imediat înapoi. „Facem excepție cu dumneavoastră, ajutîndu-vă cu douăzeci de franci. Din păcate nu putem face mai mult pentru dumneavoastră.

— Vă mulțumesc foarte mult. Nu mă așteptam nici la atît.

Kern împături cu multă grijă bancnota și o băgă în portofelul său. Era singurul ban elvețian pe care îl avea.

Pe stradă rămase locului. Nu știa unde să se ducă.

Ei, domnule Kern, zise cineva înapoia lui, cam ironic.

Kern se întoarse brusc. Un tînăr, destul de elegant, cam de vîrsta lui se afla în spate. Zimbea : „Nu vă speriați ! Tocmai vin și eu de acolo”. Arată spre ușa comunității. „Sînteți pentru prima dată la Zürich ?”

Kern îl privi o secundă bănuitor și apoi zise : „Da și e întîia oară cînd mă aflu în Elveția”.

— Mi-am închipuit. Ceea ce ați făcut adineauri eram cam... vă rog să mă iertați, dacă îndrăznesc s-o spun... cam neindemnic. Vreau să spun că nu era nevoie să spuneți că sînteți de religie evanghelică. Dar oricum ați primit un ajutor. Dacă doriți aș putea să vă dau câteva explicații. Numele meu e Bindar. Mergem să luăm împreună o cafea ?

— Cu plăcere. Există aici o cafenea a emigranților ?

— Mai multe. Să ne ducem mai bine la cafeneaua Greif. Nu e departe de aici și poliția încă n-a făcut pînă acum vreo razie acolo.

Se duseră la cafeneau Greif, care semăna cu cafeneaua Sperler din Viena ca două ouă.

— De unde veniți ?

— Din Viena.

— Atunci e necesar să aflați unele lucruri. Băgați de seamă ! Puteți cere la poliție un permis de liberă ședere de scurtă durată. Bineînțeles îl obțineți numai pentru câteva zile, după aceea trebuie să plecați. Șansă de a căpăta un permis, cînd nu ai acte, este

momentan de 20%; însă șansa de a fi imediat expulzat este cam de 98%. Vreți să riscați ?

— În nici un caz.

— Bun ! Mai riscați în afară de asta să vi se interzică o a doua intrare în țară. Dacă sînteți prins după aceea din nou, vă bagă la închisoare.

— Asta o știu prea bine, zise Kern. „Ca pretutindeni...”

— Așadar, în caz că rămîneți în mod ilegal, amînați aceste lucruri. Firește că numai pînă vă prinde prima dată. Dar asta-i chestie de iscusință și de noroc.

Kern dădu din cap. „Cum stăm cu posibilitatea de a lucra ?”

Binder rise. „Exclus. Elveția este o țară mică și are ea însăși destui șomeri.”

— Decî e cazul obișnuit : trebuie să flămînzești, legal sau ilegal, sau să te pui în afara legilor.

— Exact ! răspunse clar Binder. Acum să punem chestiunea zonelor. Zürich e foarte fierbinte. Poliția foarte zeloasă. Ceea ce e mai neplăcut e că ei sînt civili. Aici ai de-a face numai cu „routiniers”. Nu există diletanți. Momentan e bine în Elveția franceză, mai ales la Geneva. Și Tessin-ul e bun, dar orașele sînt prea mici. Cum lucrați dumneavoastră ? Ceretei ajutor sau...

— Aș dori să vînd ceva.

— Primejdios. Asta înseamnă ședere ilegală și muncă ilegală. Mai ales cînd sînteți denunțat.

— Denunțat ?

— Dragul meu, replică specialistul Binder, am fost denunțat odată de un evreu care are mai multe milioane decît dumneata franci ; era indignat că îndrăznisem să-l rog să-mi dea bani pentru un bilet de drum cu destinația Basel. Așadar, dacă vinzi ceva, atunci vezi să fie numai lucruri mărunte : creioane, șireturi, nasturi, gume, perii de dinți. Să nu iei niciodată un geamantan, o cutie sau chiar o servietă cu dumneata. Cel mai bine e să porți totul prin buzunare. Treaba asta ți-o ușurează anotimpul. E toamnă și poți să îmbraci un pardesiu. Cu ce faci dumneata negoț ?

— Săpun, parfum, colonie, piepteni, ace de siguranță și altele.

— Bune. Cu cît e obiectul mai lipsit de valoare, cu atît e mai bun cîștigul. Eu, personal, nu fac nici un negoț, din principiu. Sînt un cerșetor în aine negre. Evit astfel paragraful muncii ilegale și cad numai în cel al cerșetoriei și vagabondajului. Cum

stai cu adresele ?

— Ce fel de adrese ?

Binder se rezemă de scaun și îl privi pe Kern surprins.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu ! Asta-i lucrul cel mai important. Vorbesc de adresele indivizilor cărora trebuie să li te adresezi. Doar nu poți să intri la întâmplare din casă în casă ! Atunci în trei zile s-a isprăvit cu dumneata.

Ii oferi o țigară lui Kern. „Am să-ți dau eu un număr de adrese de încredere“, continuă Binder. „Trei serii — evreiești-evlavioși, mixte și creștine. Le capeți pe gratis. Când le-am căpătat eu, a trebuit să le plătesc cu primii mei douăzeci de franci. E drept că oamenii ăștia sînt foarte aglomerați ; dar cel puțin ei nu-ți fac dificultăți.“

Examină costumul lui Kern. „Hainele dumitale sînt în regulă. În Elveția trebuie să ținem seamă de faptul ăsta. Din cauza detectivilor. Pardesiul sau paltonul cel puțin trebuie să fie bun ; el acoperă eventual un costum jerpelit, ce ar putea incita bănuiala. Negreșit, există și o mulțime de inși care îți refuză ajutorul cînd observă că porți un costum pe care îl cruți și îl îngrijești. Ai o poveste bună, ca s-o poți povesti ?“

Binder ridică capul și întilni privirea lui Kern.

— Dragul meu, zise el, „știi ce gîndești dumneata acum. Și eu am gîndit odată la fel. Dar crede-mă, numai faptul că trebuie să te menții în mizerie este o mare artă. Și binefacerea e o vacă care dă lapte anevoie și puțin. Cunosoc indivizi care au trei povești diferite la îndemînă : una sentimentală, una brutală și una obiectivă. Depinde de ceea ce vrea să asculte bărbatul ce trebuie să scoată cîțiva franci ca ajutor. Ei mint, de drept ; dar numai fiindcă sînt siliți s-o facă. Povestea fundamentală e totdeauna aceeași : lipsa, fuga și foamea.“

— Știu, replică Kern. „Sînt însă uimit de dumneata că știi atît de multe și că le știi toate atît de exact.“

— „Experiența concentrată a celor trei ani de luptă aprigă cu viața. Sînt șmecher. Fratele meu n-a fost. S-a împușcat acum un an“.

Fața lui Binder se schimonosi o clipă, apoi se destinse iar. Se ridică de pe scaun. „Dacă nu știi unde să te duci, poți dormi azi-noapte la mine. Întîmplător am o odăiță sigură, pentru o săptămînă. Apartine unui cunoscut din Zürich, care e plecat în concediu. După ora unsprezece sînt aici. La ora douăsprezece e ora poliștilor. Fii prudent ; după ora douăsprezece mișună detectivii

pe străzi."

— „Elveția pare că e cam primejdioasă pentru noi. Slavă Domnului că te-am întâlnit pe dumneata. Fără sfaturile dumitale aș fi fost prins din prima zi. Ți mulțumesc foarte mult! Mi-ai fost de mare ajutor!”

Binder făcu un gest evaziv. „Dar asta-i de la sine înțeles între oameni decăzuți. Camaraderia celor ilegali — ...aproape ca la criminali. Fiecare din noi poate fi mîine la ananghie și să aibă de asemenea nevoie de un ajutor. Așadar, eventual aici la ora unsprezece!”

Făcu plata, întinse mina lui Kern și ieși din cafenea sigur de el și elegant.

Kern mai zăbovi în cafeneaua Greif pînă se întunecă. Ceru un plan al orașului și își desenă drumul ce-l avea de făcut pînă la locuința lui Ruth. Pe urmă o porni repede de-a lungul străzilor într-o încordare neliniștită. Peste o jumătate de oră găsi casa. Se afla într-un cartier liniștit, întortocheat și strălucea mare și albă în lumina lunii. Se opri în fața ușii; privi clanța lată de alamă și încordarea dispăru brusc. Deodată nu-i mai veni să creadă că ar trebui numai să urce scara ca s-o găsească pe Ruth. Era prea simplu. Nu era obișnuit ca să-i meargă ceva atît de ușor. Se uită în sus, la ferestre. Poate că ea nici nu era acasă. Poate că nici nu se mai găsea la Zürich.

O luă înainte. Cîteva case mai încolo, la colțul străzii, era o tutungerie. Intră. O femeie îmbufnată ieși dinapoia tejghelei.

— Un pachet de „*Parisiennes*”, ceru Kern.

Femeia îi împinse pachetul. Apoi scoase dintr-o cutie un pachet de chibrituri și îl puse peste țări. „Cincizeci de rappi”, spuse ea.

Kern plăti. „Pot telefona de aici?” întrebă el.

Femeia dădu din cap. „Aparatul e la stînga, în colț”.

Kern căută numărul în cartea de telefon. Neumann..., parcă există sute de Neumann în orașul ăsta. În sfîrșit, găsi numărul ce îi trebuia. Ridică receptorul și făcu numărul. Dură mult pînă veni cineva. Allo! Pot vorbi cu domnișoara Holland?” întrebă el în pîlnia neagră.

— Cine-i acolo?

— Ludwig Kern.

Glasul din telefon tăcu o clipă. „Ludwig..“ zise apoi gîfîind. „Tu ești, Ludwig?“

— Da... Kern simți deodată cum îi bate inima, de parcă ar fi fost un ciocan. „Da.. tu ești Ruth? Nu ți-am recunoscut vocea. Noi nu am vorbit încă niciodată la telefon“.

— Unde ești? De unde vorbești?

— Sint aici, la Zürich. Intr-o tutungerie.

— Aici?

Pe aceeași stradă cu tine.

— De ce nu vii aici? S-a întimplat ceva?

— Nu. Nimic. Azi am sosit. Credeam că nu mai ești aici. Unde ne putem întîlni?

— Aici. Vino aici. Repede! Cunoști casa? La etajul II.

— Da, știu. Dar se poate? Cred, adică din pricina oamenilor la care locuiești.

— Nu e nimeni acasă. Sint singură. Sint toți plecați pînă la sfișitul săptămîinii. Vino!

— Da.

Kern puse receptorul jos. Privi absent în jurul lui.

Parcă nu mai era același magazin de mai înainte.

— „Cit costă convorbirea?“ întrebă el femeia.

— Zece rappi.

— Numai atît?

— Destul de scump. Femeia adună monezile de nichel. „Să nu vă uitați țigările aici“.

— A... da...

Kern se găsi iar în stradă. Nu vreau să fug acum gîndi el. Cine fuge e suspect. Vreau să mă stăpînesc. Nici Steiner n-ar fugi. Voi merge liniștit. Nimeni să nu observe ceva. Dar pot umbla repede. Pot umbla foarte repede. Asta-i la fel de repede, ca și cînd aș fugi.

Ruth îl aștepta în capul scării. Era întuneric și Kern o vedea nelămurit. „Pagă de seamă!“ zise el răgușit, „sint murdar. Bagajul meu e încă la gară. N-am putut să mă spal și să mă pri-menesc“.

Ea nu-i răspunse nimic. Stătea aplecată pe balustrada scării și îl aștepta. Ea urcă treptele în sus și deodată o simți lingă el, caldă și reală, viața și mai mult decît viața. Se afla în brațele lui. O auzi cum respiră și îi simțea părul. Apoi observă că plînge.

El făcu o mișcare. Ea clătină capul rezemat de umărul lui. „Lasă-mă să plîng puțin. Îmi trece îndată !”

Jos se deschise o ușă. Kern se întoarse cu precauție ca să poată vedea scara. Auzi pași. Apoi se făcu lumină. Ruth se sperie. „Vino, vino repede înăuntru !” Și îl trase spre ușă.

Sedeau în sufrageria familiei Neumann. De mult timp nu mai stătuse Kern într-o locuință ca lumea. Camera era orînduită într-un spirit burghez și fără prea mult gust, cu mobile solide de mahon, un covor persan, cîteva fotolii, îmbrăcate în rips, și vreo două lămpi cu abajururi din mătase colorată... dar lui Kern i se părea că e o viziune a păcii și o insulă a siguranței.

— Cînd ți-a expirat pașaportul ?

— „De șapte săptămîni, Ludwig”. Ruth scoase din bufet o sticlă și două pahare.

Și ai cerut o prelungire ?

— Da. M-am dus la consulatul de aici. Dar m-au refuzat. Nu mă așteptam la altceva.

— Nici eu, cu toate că mai nădăjduim într-o minune... Sîntem doar dușmanii statului. Dușmani primejdioși. De fapt ar trebui să ne dăm mai multă importanță, nu-i așa ?

— „Mie puțin îmi pasă”, zise Ruth punînd sticla și paharele pe masă. „Acum nu te mai întrec cu nimic”.

Kern rise. Puse brațul în jurul umerilor ei și arătînd spre sticlă, întrebă : „Dar asta ce-i ? Coniac ?”

— „Da. Cel mai bun coniac al familiei Neumann. Vreau să beau cu tine, fiindcă ai venit. A fost un timp îngrozitor fără tine. Și era îngrozitor faptul că te știam în închisoare. Te-au bătut criminalii ăia ! Și tot din vina mea !”

Se uita la el și zîmbi, dar Kern observă că era iritată. Glasul îi era mînios și mîna îi tremura cînd turna băutura în pahare. „Era îngrozitor !” zise ea încă o dată și îi dădu paharul. „Dar acum ești aici”.

Băură. „Nu este chiar așa de rău”, zise Kern, „zău că nu !”

Ruth puse paharul de-o parte. Îi băuse dintr-o înghițitură. Își puse brațele în jurul gîtului lui și îl sărută. „Acum nu te mai las niciodată să pleci”.

Kern o privi. Nu o văzuse încă niciodată așa. Era cu totul schimbată. Ceva străin, care dănuia adesea între ei, ca o umbră, dispăruse. Și el simți pentru prima oară că ea îi aparține. Pînă acum nu fusese niciodată sigur.

— Ruth, aș vrea ca tavanul să se desfacă în două și să vină un avion să ne ia și să zburăm undeva spre o insulă cu palmieri și cu mărgearuri, unde nu se știe ce este ăla pașaport și permis de liberă ședere.

Ea îl sărută din nou. „Mă tem că au aflat și acolo, Ludwig. Au ascuns sub palmieri și mărgearuri forturi, tunuri și cuirasate și supraveghează mai mult ca la Zürich“.

Da, probabil. „Să mai bem un pahar“. Turnă el în pahare. Din păcate și Zürich-ul e primejdios. Nu poți să te ascunzi mult timp aici.

— Atunci să plecăm !

Kern aruncă o privire asupra camerei, văzu perdelele de Damasc, fotoliile și abajururile de mătase galbenă. „Ruth, zise el, ar fi minunat să plec cu tine împreună. Dar toate astea“, făcu un gest peste toată rînduiala odăii, „toate astea nu le mai întilnești, asta trebuie să știi. Atunci va trebui să te împaci cu ascunzișuri, șosele, stoguri de fin și jalnice odăițe de pensuni, cu frica de poliție, dacă avem noroc. Poate... și cu închisoarea“.

— Știu. Nu-mi pasă. Și tu nu trebuie să-ți faci gânduri negre din pricina asta. Oricum trebuie să plec de aici. Nu mai pot rămîne. Familia Neumann, din cauza mea, se teme de poliție. Vor fi bucuroși să mă vadă plecată. Și eu am să-ți ajut la negoțul tău. Mai am și eu ceva bani și n-am să cheltuiesc mult. Cred că sînt destul de practică.

— Așa ? Ai ceva bani și vrei să-mi ajuți și la vînzare ! Dacă mai spui un cuvînt, încep să bocesc ca o babă. Ai mult bagaj !

— Nu mult. Las aici ce nu mi trebuie neapărat.

— Bine. Dar ce facem cu cărțile tale ? Le lăsăm deocamdată aici ?

— Cărțile mi le-am vîndut. Ți-am ascultat sfatul pe care mi l-ai dat la Praga. Să nu iei nimic cu tine din ceea ce ți-a aparținut înainte. Nimic. Și nici să nu privești în urmă cu părere de rău, faptul ăsta te oboșește numai și te distruge. Cărțile ne-au adus nenorocirea. Le-am vîndut. Ar fi fost și prea greu de cărat.

Kern zîmbi. Ai dreptate Ruth, ești practică. Cred că ar fi bine să ne ducem mai întîi la Lucerna. M-a povățuit George Binder, un profesionist pentru Elveția. Sînt mulți străini acolo, nu bați așa la ochi, și poliția nu este atît de vigilentă. Cînd plecăm ?

— Poimîine dimineată. Pînă atunci putem rămîne aici.

— Bine. Am unde dormi. Trebuie să fiu la ora douăsprezece la cafeneaua Greif.

— N-ai să fii la ora douăsprezece la cafeneaua Greif! Tu rămîi aici, Ludwig! Nu ieșim pînă poimîine dimineată în stradă. Altfel aș muri de frică!

Kern o privi țintă. „Dar se poate? Nu este pe aici o servitoare care să ne dea de gol?”

— Servitoarea e învoită pînă luni la prinz. Se întoarce cu trenul de unsprezece și patruzeci. Ceilalți sosesc la trei după-amiază. Pînă atunci avem timp destul.

— Dumnezeu sfinte, zise Kern. „Pînă atunci toată locuința e a noastră?”

— Da.

— „Și putem sta aici, ea și cum ar fi a noastră. Cu salon și dormitoare și o sufragerie cu o față de masă albă și porțelanuri și te pomenești că și cu furculițe și cuțite de argint și tacîmuri pentru mere, și cafea neagră în ceșcuțe, și un aparat de radio”

— „Cu totul. Și eu am să gătesc și am să mă îmbrac pentru tine cu o rochie de seară a Sylviei Neumann!”

— Și eu am să-mi pun astă seară smoking-ul domnului Neumann. La închisoare am citit în „Lumea elegantă”, cum trebuie să te îmbraci.

— O să ți se potrivească smokingul lui.

— Admirabil! Kern sări în sus, entuziasmat. „Atunci aș putea poate să fac și o baie fierbinte, cu săpun. Ce spui? Asta îmi lipsește de mult. La închisoare nu se făcea decît un fel de duș cu lîsol”.

— Firește! Faci o baie fierbinte în care turnăm renumitul parfum Kern-Farr.

— Am vîndut tot parfumul.

— Dar eu am o sticlă! Pe aceea pe care mi-ai dăruit-o tu la cinematograful din Praga. În prima noastră seară. Am păstrat-o.

— „Asta e culmea!”, zise Kern. „Fii Zürich binecuvîntat! Ruth tu mă copleșești! Începem strașnic!”

XII

Kern asedie două zile vila din Lucerna a consilierului de comerț Arnold Oppenheim. Casa albă stătea ca o cetate pe un deal peste lacul celor patru cantoane. În adresele pe care i le dăduse profesionistul Binder sta scris, după numele Oppenheim, următoarea însemnare: german-evreu. Dă, dar numai sub presiune. Naționalist. A nu se vorbi de sionism.

Kern fu lăsat să intre în ziua a treia. Oppenheim îl primi într-o grădină mare, plină de ochiul bouului, de floarea-soarelui și de crizanteme. Era un bărbat jovial, puternic, cu degete scurte și groase și cu o mustață mică și deasă.

— Veniți din Germania? întrebă el.

— Nu. Am plecat de vreo doi ani de acolo.

— De unde sînteți?

— Din Dresda.

— Ah, Dresda! Oppenheim își trecu mîna peste chelia lucioasă și suspină exaltat. „Dresda este un oraș splendid! Un giuvaer!“

— Da, zise Kern. Îi era cald și ar fi băut cu plăcere un pahar din mustul care stătea pe masă în fața lui Oppenheim. Dar lui Oppenheim nu-i trecu prin gînd să-i ofere și lui un pahar. Privea gînditor în zare. „Mi-am amintit de terasa „Brüh“, de arena... castelul... galeriile... bineînțeles, dumneavoastră le cunoașteți minuțios, nu-i așa?”

— Nu tocmai. Mai mult pe dinafară.

— Dar bine, amice dragă! Cum se poate una ca asta! Să nu cunoști dumneata... cel mai nobil stil baroc! N-ai auzit dumneata niciodată de numele Daniel Poppelmann?

— Ba da, cum să nu! Kern n-avea habar de arhitectul barocului german, dar voia să-i fie pe plac lui Oppenheim.

— „Ei, vezi dumneata!“ Oppenheim se rezemă de fotoliul său. „Da, Germania noastră! Nimeni nu ne copiază“.

→ „Evident că nu. Și e foarte bine“.

— E bine? Cum? Ce vrei să spunei?

— E foarte simplu. E bine pentru evrei. Altminteri am fi pierduți.

— Așa ! Dumneata vorbești din punct de vedere politic ! Dar ce înseamnă... pierduți... pierduți ? Sînt cuvinte prea tari ! Se cam exagerează. O știi din cea mai bună sursă : lucrurile nu stau chiar așa de rău.

— Așa ?

— Precis ! Oppenheim se aplecă și, coborînd vocea, zise cu un aer confidențial : „Rămîne între noi, dar evreii sînt ei înșiși vinovați de ceea ce se întimplă azi. Sînt foarte vinovați, și-o spun eu, și eu știu ce spun. Au făcut multe lucruri care nu erau necesare, pe care nu trebuia să le facă“.

Oare cît o să-mi dea ? se întrebă Kern. O să ne ajungă ca să putem pleca la Berna ?

— Să luăm, de pildă chestiunea evreilor de la răsărit, emigranții galițieni și polonezi. De ce au trebuit să intre cu toții în Germania ? Intr-adevăr, ce au căutat oamenii ăștia la noi ? Se spune mereu : un jidan, e un jidan..., dar ce avem noi comun cu ei ? Cum se potrivește un negustor ambulat murdar, cu caftanul slinos și cu peies *, cu o veche familie evreiască, stabilită de multe secole, — cetățeni împămînteniti ?

— „Unii au emigrat înainte și ceilalți mai tîrziu“, zise Kern, fără să-și dea seama, dăr se sperie apoi singur de cele rostite. În nici un caz nu voia să-l supere pe Oppenheim.

Dar acesta nu băgă de seamă, era prea aprofundat în problema lui : „Unii sînt evrei asimilați, sînt valoroși, importanți, sînt cetățeni naționali de prima clasă..., și ceilalți sînt niște emigranți străini. Așa stau lucrurile, dragul meu ! Ce avem noi de a face cu oamenii ăștia ? Nimic, absolut nimic. Ar fi trebuit să-l lase în Polonia“.

— Dar nici acolo nu-i vor.

Oppenheim făcu o largă mișcare cu brațul și îl privi pe Kern supărat. „Dar asta n-are a face cu Germania ! Asta e cu totul altceva ! Trebuie să fim obiectivi ! Nu-mi place să condamn așa totul, global. Se poate spune orice despre Germania, oamenii de acolo activează ! Și ei contribuie la ceva ! Asta trebuie să admitti și dumneata, nu ?“

— Negreșit. Douăzeci de franci, gîndi Kern, ar fi costul a patru zile de pensiune. Poate că dă și mai mult.

* Perciuni.

— „Că în același timp unuia sau altuia îi merge prost sau unor grupuri determinate..“ Oppenheim respiră zgomotos.. ei bine, astea sînt aspre necesități politice ! Politica nu cunoaște sentimentalisme. Noi trebuie să acceptăm..

— Firește..

— Vezi dumneata, continuă Oppenheim, poporul este pus la treabă. Demnitatea națională crește. Bineînțeleș sînt și unele exagerări, dar asta se întîmplă totdeauna la început. O să treacă. Ia soește dumneata ce a devenit armata noastră ! Păi asta-i ceva unic ! Sîntem dintr-o dată iarăși prețuiți ! Un popor fără o armată mare și cu putere de ofensivă nu e nimic, absolut nimic !

— Nu prea mă pricep în chestiunile astea, răspunse Kern.

— „Dar ar trebui. Și tocmai pentru că te afli în străinătate !“. Prînse o muscă și o strivi între degete. „Cealți se tem iar de noi ! Și totul e să inspire frica, numai atunci dobîndești ceva“.

— „Asta așa e“, zise Kern.

Oppenheim își bău mustul și făcu cîțiva pași prin grădină. Și ce-i cu dumneata ?“ întrebă el cu glasul schimbat „Încotro vrei s-o iei ?“

— Spre Paris

— De ce tocmai Paris ?

— Nu știu. Ca să am și eu o țintă. Se zice că acolo se pot mai lesne adăposti.

— De ce nu rămîi în Elveția ?

— „Domnule consilier !“ Lui Kern i se opri deodată respirația. „Dacă aș putea ! Dacă ați putea să mă ajutați ca să rămîn aici ! Poate o recomandație din partea dumneavoastră sau, poate, dacă ați fi dispus să-mi dați de lucru.. dacă dumneavoastră, cu numele dumneavoastră..“

— Nu pot să fac nimic, îl întrerupse zorit Oppenheim. „Absolut nimic. Nici n-am presupus una ca asta. Era numai, așa.. o întrebare. Eu trebuie să fiu politicește neutru. În toate privințele. Nu mă pot amesteca în nimic !“

— Dar ce fel de politică..

— „Azi totul e politică ! Sînt musafir în Elveția. Nu, nu-mi mai pomeni nimic despre asta“. Oppenheim era din ce în ce mai indispus. „Altceva ce-ai mai dori dumneata ?“

— Am vrut să vă întreb dacă nu aveți trebuință de ceva din aceste nimicuri.

— „Dar ce ai acolo? Parfum? Apă de toaletă? Nu, nu”, și împinse sticlele de-o parte. „Săpun? În sfârșit, săpun se poate oricând întrebuița. Arată-mi. Bun. Lasă o bucată aici. Așteaptă...” Băgă mîna în buzunar, șovăi o clipă și puse doi franci pe masă. „Așa, cred că e foarte bine plătit, nu?”

— E chiar prea mult, săpunul costă numai un franc.

— „Ei, lasă acum”, declară Oppenheim mărinimos. „Dar să n-o povestești mai departe. Sint oricum și așa destul de asaltat”.

— „Domnule consilier, zise Kern, tocmai de aceea aș vrea să primesc numai cît face săpunul”.

Oppenheim îl privi mirat. „Bine, cum vrei dumneata. De altfel este un principiu bun. Să nu ți se dea ceva pe degeaba. Asta a fost totdeauna și deviza mea”.

Kern mai vîndu după-masă încă două bucăți de săpun, un pieptăn și trei pachete cu ace de siguranță. Cîștigă cu totul trei franci. Intră în sfârșit într-un mic magazin de rufărie al unei femei, pe nume Sara Grünberg.

Doamna Sara Grünberg, o femeie cu părul încleșt și cu ochelari pe nas, îl ascultă cu răbdare.

— Asta nu e meseria dumitale, nu-i așa? întrebă ea.

— Nu. Cred că nici nu sint prea îndeminatic.

— Vrei să muncești? Fac tocmai inventarul. Ar fi de lucru două sau trei zile. Șapte franci pe zi, mîncare bună. Poți veni miine la ora opt.

— Cu plăcere, zise Kern, dar...

— Știu, știu... de la mine nu află nimeni nimic. Și-acum dă-mi o bucată de săpun. E de ajuns trei franci?

— E prea mult.

— Nu e prea mult. E prea puțin. Nu pierde curajul.

— „Numai cu curaj nu ajungi prea departe”, zise Kern, luînd banii. „Dar din cînd în cînd mai ai puțin noroc.”

— Ai putea să-mi mai ajuți încă cîteva ore să string pe aici. Un franc ora. Ai să spui că și asta înseamnă noroc?

— Da, zise Kern, „cu norocul trebuie să fii cît mai modest. Atunci vine mai des”.

— „Asta ai învățat-o la drum?” întrebă doamna Grünberg.

— „Nu pe drum ci în pauze, cînd nu sint pe drum. Atunci meditez și încerc să învăț cîte ceva din toate întîmplările. În fiecare zi înveți ceva nou. Uneori chiar și de la consilierii de comerț”.

- „La rufărie te pricepi?” întrebă doamna Grünberg.
- Numai la cea grosolană. De curînd am învățat să cîș. Am stat două luni într-un institut. Firește că am cusut numai lucruri simple.
- Nu strică, declară doamna Grünberg. „Eu știu să scot măsele. Am învățat-o acum douăzeci de ani de la o dentistă. Cine știe... poate că cu îndeletnicirea asta îmi mai fac întimplător norocul!”

Kern munci pînă la zece seara și primi, în afară de o cină bună, și cinci franci. Baniu ăștia împreună cu ce avea îi ajungeau pentru două zile și îi dădeau o senzație mai plăcută decît o sută de franci de-ai consilierului Oppenheim.

Ruth îl aștepta într-o mică pensiune. Acolo puteau locui cîteva zile, fără să se anunțe la poliție. Nu era singură. Lîngă ea, la masa de pe o terasă mică, ședea un bărbat zvelt și mai vîrstnic.

— Slavă Domnului că ai venit, zise Ruth ridicîndu-se, mi-a fost frică...

— Nu trebuie să ai frică. Adeseori cînd te temi, nu ți se întimplă nimic și ți se întimplă atunci cînd nici nu te gîndești.

— Țsta e un sofism, dar nu e filosofie, zise bărbatul care stătuse cu Ruth la masă.

Kern se întoarse spre el. Bărbatul zîmbi: Veniți să beți cu mine un pahar de vin. Domnișoara Holland o să vă spună că sînt inofensiv. Mă numesc Vogt și am fost cîndva agregat în Germania. Tineți-mi de urît la ultima mea sticlă de vin.

— De ce ultima?

— Pentru că de mine vreau să mă duc pentru o vreme de... în pensiune. Sînt obosit. Trebuie să mă odihnesc oleacă.

— Pensiune? întrebă Kern fără să înțeleagă.

— Așa o numesc eu. Se poate numi și închisoare. Mîine mă duc la poliție și declar că mă aflu de două luni clandestin în Elveția. Pentru faptul ăsta voi căpăta cîteva săptămîni de închisoare fiindcă am și fost expulzat de două ori. Pensiunea statului. E important să spui că ești de cîtva timp în țară, căci altfel călcarea interzicerii de emigrare contează ca o stare disperată în care te-ai găsit și atunci te mîină numai peste graniță.

Kern o privi pe Ruth, apoi zise: „Dacă aveți trebuință de ceva bani... am cîștigat bine azi”.

— Nu, vă mulțumesc. Mai am încă zece franci, care îmi ajung pentru vinul ăsta și pentru noaptea asta.

„Sînt numai obosit și vreau să mă mai odihnesc olecă. Și nu puteam face acest lucru decît în închisoare. Am cincizeci și doi de ani și nu sînt prea sănătos. Sînt într-adevăr foarte obosit de alergătură și de cît m-am ascuns.

Veniti, așezați-vă amîndoi lîngă mine. Cînd ești atît de singur, cîm sînt eu, te bucură puțină societate.

Turnă vin în pahare : „E un Neuchâtel, aspru și curat ca apa ghețarilor.

— Dar închisoarea... începu Kern.

— Închisoarea din Lucerna e bună. O cunosc... ăsta e luxul pe care pot să mi-l satisfac : pot să-mi aleg în care închisoare doresc să intru. Mă tem de un singur lucru : că n-o să intru. Adică am să dau peste judecători prea umani, care mă vor trimite iar peste graniță. Atunci trebuie s-o iau d-acapo. Și pentru noi, așa-numiții arieni, este mai greu ca pentru evrei. Noi nu avem comunități care să ne dea ajutor... și nici coreligionari. Dar să nu mai vorbim de asta...

Ridică paharul lui : „Să bem pentru ceea ce este frumos în lume... asta nu poate fi distrus“.

Ciocniră paharele. Kern bău vinul răcoros. Zeamă de struguri, must, gîndi el. Oppenheim. Și se așeză la masa lui Vogt.

— Credeam că voi fi iar singur, zise Vogt. Și acum sînteți dumneavoastră aici, cu mine. Ce frumoasă seară ! Ce lumină limpede de toamnă !

Rămaseră mult timp în tăcere, pe terasa obscură. Cîțiva fluturi de noapte se izbiră cu trupșoarele lor de sticla fierbinte a micului bec electric. Vogt se rezema calm și puțin distrat de scaunul lui. Avea chipul prelung și ochii limpezi. Și deodată lui Kern și Ruth li se părură că un om dintr-un secol trecut își lua calm și stăpînit, rămas bun de la viața lui și de la lume.

— Seninătate, zise Vogt pe gînduri, de parcă și-ar fi vorbit siesi, seninătatea, fiica părăsită a toleranței... a dispărut în vremurile noastre. Multe mai posedă... știință, superioritate, modestie și resemnarea liniștită în fața imposibilului. Toate astea au dispărut din cauza sălbaticului idealism al cazărmilor care, fiind intolerant, vrea să îndrepte lumea. Reformatorii lumii au fost întotdeauna cei ce au înrăutățit lumea... și dictatorii nu sînt niciodată senini.

— Nici cei cărora le dictează ei, zise Kern.

Vogt dădu din cap și luă o înghițitură de vin. Apoi, arătînd spre lacul ce strălucea argintiu în lumina secerii lunii și pe care îl străjuiau munții, zise: Astora nu îi se poate dicta. Nici fluturilor și nici frunzișului copacilor. Și nici astora... arată cu degetul niște cărți uzate. Holderin și Nietzsche. Unul a scris cele mai curate imnuri ale vieții... celălalt și-a închipuit dansurile dumnezeiești ale seninătății dionisiace... și amîndoi au murit nebuni... de parcă natura a pus undeva o graniță.

— Dictatorii nu innebunesc, zise Kern.

— Firește că nu. Vogt se ridică și zîmbi. „Dar nici nu devin mai raționali“.

— Vreți să vă duceți mine într-adevăr la poliție ?

— „Da, vreau. Rămîneți cu bine și vă mulțumesc că ați vrut să mă ajutați. Mă mai duc pentru o oră pe jos la lag“.

O luă încet de-a lungul străzii pustii și cînd el nu se mai văzu, pașii lui se mai auziră o clipă.

Kern se uită la Ruth. Ea îi zîmbi. „Ți-e frică?“ întreba el. Ea clătină capul.

— Noi nu sîntem în aceeași situație. Noi sîntem tineri. Vom răzbi.

După două zile apărură Binder din Zürich : rece, elegant și sigur de sine.

— Cum îți merge ? întrebă el.

Kern îi povesti întimplarea cu Oppenheim. Binder ascultă cu luare aminte. Izbucni în ris cînd află cum îl rugase Kern pe Oppenheim să intervină pentru el. Asta a fost greșeala dîmățale zise el : „bărbatul ăsta e bestia cea mai lașă pe care o cunosc eu. Dar las că-l aranjez eu odată“.

Dispăru și reveni scara cu o banenotă de douăzeci de franci în mîna.

— Toată stîmă, zise Kern.

Binder se scutură. Nu era frumos, te rog să mă crezi. Oppenheim, naționalistul, care înțelege toate, datorită milioanei lui. L-am speriat strașnic cu niște știri groaznice din Germania. Nu dă decît de frică, ca să-și mituiască destinul. Nu scrie asta în lista ce ți-am dat-o ?

— Nu. Aici scrie : da, numai sub presiune.

— E același lucru. Lasă, poate o da Dumnezeu să ne întîlnim

odată cu el pe șosea, ca niște colegi. Asta mi-ar da o satisfacție care m-ar despăgubi pentru multe cîte am îndurat.

— Dar ce cauți dumneata la Lucerna ?

— Mă urmărea un detectiv și apoi.. fața i se umbri.. vin din timp în timp aici să-mi iau scrisorile din Germania.

— De la părinții dumitale ?

— De la mama.

Kern tăcu. Se gîndi la maică-sa. Îi scrisese din cînd în cînd, dar nu putea primi răspuns, pentru că adresa lui se schimba în-continuu.

— Îți plac prăjituri ? întrebă Binder după un răstimp.

— Da, firește. Ai ceva cofeturi ?

— Da, așteaptă puțin.

Se înapoie cu un pachet. Era o cutie de carton, învelită cu îngrijire în foiță și înăuntru o tortă din pesmeli uscați.

— A sosit azi de la vamă, zise Binder.

— Dar asta mîninc-o dumneata. E făcută de mama dumitale ?

— Da, ea a făcut-o. De aceea nu vreau s-o mîninc ! Nu pot. Nici o bucățică.

— Nu înțeleg. Doamne, dacă aș primi eu un tort de la maică-mea ! Aș mînca o lună din el ! În fiecare seară cîte o bucățică.

— Dar înțelege, omule ! spuse Binder cu un glas de stăpînită emoție. „Nu mi l-a trimis mie, ci fratelui meu“.

Kern îl țintui cu privirea. „Bine dar ai spus că fratele dumitale ar fi murit“.

— Da, firește. Dar ea nu știe încă.

— Nu știe ?

— Nu. Nu pot să-i scriu. Pur și simplu, nu pot. Cînd o să afle asta, moare. Era copilul ei preferat. Pe mine nu m-a prea iubit. El era mai bun ca mine. De aceea nici n-a dus la tăvăleală. Eu răzbat. După cum vezi ! Aruncă bancnota de la Oppenheim pe jos.

Kern o ridică și o puse din nou pe masă. Binder se așeză pe un scaun și își aprinse o țigară. Apoi scoase o scrisoare din buzunar. „Iată.. asta-i ultima ei scrisoare. Era în cutie. Dacă o citești ai să înțelegi de ce mă zbucium“.

Era o hirtie albastră-deschis cu o caligrafie oblică, molatică, parcă era scrisă de o femeie tînără.

„Prea iubitul meu Leopold, scrisoarea ta am primit-o ieri și m-am bucurat atît de mult, încît am fost silită să mă așez intii și să aștept să mă liniștesc. Pe urmă am deschis-o și am început s-o

citesc. Inima mea nu mai e așa de teafără, din cauza atitor turburări. Ce bucuroasă sînt că ai găsit în sfîrșit de lucru! Chiar dacă nu cîștigi așa de mult, nu te necăji; dacă ești harnic o să progresezi. Și a unci ai să poți mai tirziu să și studiezi. Dragă Leopold, veghează puțin și asupra lui George. El e așa de repezit și de nesocotit. Dar atît cît te știu pe tine lîngă el sînt liniștită. Azi dimineată ți-am făcut o tortă, pe care o mîncai tu totdeauna cu plăcere. Ți-o trimit, pentru că torta din pesmeți e bună și cînd e uscată. Leopold dragă, mai scrie-mi cît de curînd, dacă ai timp. Sînt tot timpul neliniștită. Nu ai vreo fotografie de a ta? Să sperăm că în curînd vom fi cu toții împreună. Nu mă uita. Mama ta care te iubește. Salutări lui George“.

Kern puse scrisoarea pe masă. Nu i-o înapoie lui Binder, o puse pe masă, lîngă el.

— O fotografie, zise Binder, de unde s-o iau?

— Cum, a primit abia acum ultima scrisoare a fratelui dumitale?

Binder clătina din cap. S-a împușcat acum un an. De atunci îi scriu eu, la cîteva săptămîni o dată, cu caligrafia fratelui meu. O imit bine. Ea nu trebuie să afle nimic. Nu crezi și dumneata că ea nu trebuie să știe nimic? Spune-mi ce părere ai?

— Da, cred că e mai bine așa.

— Are șazeci de ani și inima îi e bolnavă. Nu mai trăiește mult. Am să fac în așa fel ca să nu afle că el a fost în stare... mă înțelegi... asta dînsa n-ar putea concepe în ruptul capului niciodată.

— Da.

Binder se sculă de pe scaun. „Trebuie să-i scriu iarăși o scrisoare ca din partea lui. Dar o fotografie... de unde s-o iau“.

Luă scrisoarea de pe masă. Ia te rog torta. Dă-i-o lui Ruth, nu trebuie să-i spui proveniența.

Kern șovăi.

— E bună. Am să tai numai o bucățică din ea... numai atît ca să... Scoase un briceag din buzunar și tăie o fișie subțire de la margine și o puse în scrisoarea mamei sale. Știi dumneata un lucru? spuse el apoi cu obrazul ciudat de descompus. „Fratele meu n-a iubit-o pe mama niciodată atît de mult. Dar eu... eu! Caraghios, nu-i așa? Și la ultimele sale cuvinte se duse în odaia lui.

Era seara, pe la orele unsprezece. Ruth și Kern ședeau pe terasă. Binder cobora scara. Avea iarăși o atitudine rece și era elegant, ca mai înainte.

— Veniți cu mine undeva, zise el. „Nu pot dormi și n-aș vrea să fiu singur, azi. Numai o oră. Cunoșc un local care e sigur. Faceți-mi plăcerea“.

Kern se uită la Ruth. „Ești obosită? o întrebă el“.

Ea clătină capul.

— Faceți-mi pe plac. Numai o oră. Ca să mai văd și altceva.

— Bine.

Îi duse într-o cafenea-bar, unde se dansa. Ruth privi împrejur. Aici e prea elegant, zise ea, „nu-i de noi!“

— Dar pentru cine să fie, dacă nu pentru noi, cosmopoliții, replică Binder cu sarcasm. Dacă te uiți bine aici nu e așa de elegant... Aici sîntem feriți de detectivi. Și aici un coniac nu e mai scump ca în altă parte. Dar muzica e mult mai bună. Și cîteodată ai nevoie și de asta. Pofțiți, vă rog. Iată avem și loc.

Se așezară și comandară ceva de băut. „La ce bun...“, zise Binder, ridicînd paharul. Să fim voioși! Viața se sfîrșește acu, acu, și după aceea nu ne dă nimeni nimic pentru ea, de-am fost veseli sau de-am fost triști.

— Exact. Kern ridică și el paharul. „Să presupunem că sîntem bășinasi, nu-i așa Ruth? Sîntem niște oameni care au locuință la Zürich, și au făcut o excursie la Lucerna“.

Ruth dădu din cap zîmbind.

— „Sau sîntem turiști, zise Binder. Niște turiști bogati“.

Goli paharul și comandă altul.

— Mai iei și dumneata unul? Il întrebă pe Kern.

— Mai tîrziu.

— Mai ia încă unul. Grăbești buna dispoziție. Iă, te rog.

— Bine.

Ședeau la masa lor și priveau la cei ce dansau. În local se aflau o mulțime de tineri cam de vîrsta lor... cu toate astea ei făceau impresia că sînt trei copii, care ședeau aici, privind cu ochii măriți în jurul lor. Nu era numai faptul că ei n-aveau patrie... era și lipsa de bucurie a unei tinereți ce nu avea prea multă nădejde și nici viitor. Ce-i cu noi? gîndi Kern. Parcă era vorba să fim veseli! Am tot din ceea ce aș putea avea și aproape nițel mai mult. Atunci... de ce...?

— Îți place? o întrebă pe Ruth

— Da, foarte mult, răspuse ea.

Localul se întunecă, un reflector colorat alunecă peste o dansatoare drăguță și zveltă, ce făcea piruete.

— Minunat, nu ? întrebă Binder și bătu din palme.

— Extraordinar ! Kern aplaudă și el.

— Muzica e strașnică, nu ?

— De foarte bună calitate.

Erau porniți să găsească totul splendid și să fie veseli ; dar totul parcă era acoperit cu praf și cenușă și ei nu știau de unde provenea senzația asta.

— De ce nu dansați ? întrebă Binder.

— Vrei Ruth ? Kern se sculă.

— Nu știu dacă pot, zise Ruth.

— Nici eu nu prea știu să dansez.

Ruth șovăi o clipă apoi îl urmă pe Kern. Reflectoarele alunecau peste dansatori. „Tocmai vine o lumină viorie, zise Kern, e momentul să intrăm“.

Dansară cu băgare de seamă și sfioși. Dar încetul cu încetul deveniră mai siguri pe ei mai ales cînd își dădură seama că nu îi observa nimeni. „Ce frumos și plăcut e să dansez cu tine“, zise Kern.

Ruth se rezemă de el și alunecă încet în ritmul muzicii. Pentru o clipă uitară totul... erau numai viață tînăra ce se dorea una pe alta și care scăpase de umbra spaimei, a politicii și a neîncrederii.

Muzica tăcu. Se întoarseră la masa lor. Kern se uită la Ruth. Ochii ei străluceau și chipul ei era însuflețit. Avea deodată o expresie radioasă și aproape semeață. Kern își zise : dacă am putea trăi și noi cum am vrea... și o clipă fu grozav de amărît.

— Ia privește cine vine ! zise Binder.

Kern ridică privirea. Consilierul Arnold Oppenheim traversă încăperea ca s-o ia spre ieșire. Ajuns lângă masa lor, șovăi și se opri brusc. Îi întinse cu privirea pe toți trei, apoi mormăi : „Foarte interesant ! Extrem de instructiv !“

Nu-i răspuse nimeni. „Cu asta te alegi pentru bunătatea și ajutorul pe care-l dai !“ continuă el, indignat. „Banii sînt chel-tuiți imediat la baruri, în petreceri“.

— Uneori puțină uitare *e mai necesară decît mîncarea, domnule consilier comercial, replică Binder, liniștit.

— Astea-s vorbe! Oameni atît de liniși ca voi n-au ce căuta în baruri.

— Nici pe sosea, răspunse Binder.

— Imi dați voie să vă recomand? zise Kern, întorcîndu-se către Ruth. „Domnul care e supărat pe noi este consilierul comercial Oppenheim. A cumpărat de la mine o bucată de săpun la care am cîștigat patruzeci de centime“.

Oppenheim îl privi uluit. Apoi respiră zgomotos zicînd ceva, care suna ca „obrăznicie“ și plecă furios.

— Ce a fost asta? întrebă Ruth.

— Lucrul cel mai banal din lume, replică Binder cu, un glas plin de sarcasm. Binefăcătorul conștient. Mai tare ca oțelul.

— Va aduce cu siguranță poliția! Trebuie să plecăm.

— E prea las pentru asta și apoi e și incomod.

— Totuși e mai bine să plecăm.

— Bine.

Binder plăti, se ridicară și plecară la pensiune. În drum, în apropierea gării, le veniră doi bărbați înainte. „Atenție“, șopti Binder. Un detectiv! Un aer cît mai firesc.

Kern începu să fluiera încetîșor, o luă de braț pe Ruth și rări pasul. Simțea că Ruth voia să meargă mai repede și-i apăsă brațul, rise și o țiri încet mai departe.

Cei doi bărbați trecură pe lîngă ei. Unul din ei purta o pălărie tare și fuma calm o țigară. Celălalt era Vogt. El îl recunoseu și ochii lui avură o privire aproape invizibilă de compătimire.

După cîteva secunde, Kern întoarse capul. Cei doi bărbați dispăruseră. „Direcția Basel, tren ora 12 și 15 spre graniță“, declară Binder ca specialist.

Kern încuviință: „A avut un judecător prea omenos“.

Își continuară drumul. Ruth tremura. „Pe neașteptate simt ceva neliniștitor aici“, spuse ea.

— Franța, răspunse Binder... Paris... Un oraș mare, ăla ar fi cel mai bun.

— De ce nu te duci d-ta acolo?

— Nu știu o boabă franțuzește. Și-apoi eu sînt specialist pentru Elveția... și deosebit de asta... El se opri.

Merseră tăcuți mai departe. Un vînt rece venea dinspre lac. Cerul se arcuia spre vest, albastru ceaușitu și străin deasupra lor.

În fața lui Steiner ședea fostul avocat doctor Goldbach II de la Curtea de apel din Berlin. Era un nou mediu telepatic pe care Steiner îl găsisese în Cafeneaua Sperler.

Goldbach avea aproape cincizeci de ani și fusese expulzat ca evreu din Germania. Facea negot cu cravate și dădea sfaturi juriste pesimiste. Cu asta însă câștiga atât cât să nu moară de foame. Avea o nevastă frumoasă în vîrstă de treizeci de ani pe care o iubea. Dînsa trăia deocamdată din vînzarea bijuteriilor; dar el știa că nu o va putea păstra probabil mult. Steiner îi ascultase povestea și îi propusese slujba de scară, în restul timpului putîndu-se ocupa de profesia lui.

După scurt timp, Goldbach se dovedi nepotrivit ca mediu. Confunda totul și rata reprezentațiile. După aceea, noaptea venea la Steiner și îl implora să nu-l dea afară.

— Goldbach, azi ai fost nemaipomenit de prost! îl avertiză Steiner. Așa să știi că nu poate să mai meargă.

Goldbach îl privea ca pe un cîine ciobănesc pe moarte?

— Bine, dar e atât de simplu, continua Steiner. Numărul pașilor d-tale pînă la primul par de cort înseamnă al cîtelea rînd de scaune. Ochiul drept închis înseamnă cucoană, stîng, domn. Numărul degetelor arătat fără să bată la ochi, al cîtelea din stînga. Dacă pui înainte piciorul drept înseamnă că e ascuns în partea de sus a corpului, dacă e piciorul stîng, partea de jos a corpului; cu cît piciorul e mai avansat, cu atât e mai sus sau mai jos... Dîn cauza dumitale am modificat sistemul, pentru că ești așa de neajutorat.

Avocatul își duse nervos degetele la gulerul său. „D-le Steiner, spuse el conștient de vina lui — am învățat-o pe de rost, o încerc în fiecare zi... Dumnezeu știe, parcă-i o vrajă...”

Steiner clătină capul. „Și un copil ar putea să rețină. Opt semne diferite, nu mai mult! Și-apoi încă patru pentru cazuri rare”.

— Le știu doar! Dumnezeule, fac exerciții în fiecare zi, E numai datorită emoției...

Goldbach sta mic și oropsit pe lada lui și privea nedumerit înaintea lui. Steiner rise. „Dar în fața tribunalului nu erai nicio dată emoționat! În procese mari în care aveai de luptat cu un material greu și trebuia să ai mult singe rece...”

— Da, da, acolo era ușor. Dar aici! Înainte să înceapă știu fiecare amănunt exact... dar cum intru în baracă, în turburarea mea, amestec totul.

— Dar, pentru Dumnezeu, de ce sîntei atît de furburaf?

Goldbach tăcu cîteva clipe. „Nu știu, spuse el apoi încetisor. Sînt multe motive“.

— Spunînd aceasta, se ridică. „Voiți s-o mai încercați încă o dată mîine, d-le Steiner?“

— Firește. Dar mîine trebuie să meargă strună. Altmîieri ne sare în cap Potzloch!

Goldbach scotoci în buzunar de unde scoase o foită în care apărură o cravată. El i-o dădu lui Steiner. V-am adus aici ceva. Vă dați atîta osteneală cu mine...

Steiner o refuză. „Exclus! Asta nu există la noi...“

— Nu mă costă nimic...

Steiner îl bătura pe Goldbach pe umăr: încercare de milă a unui jurist! Ce pedeapsă se dă în plus pentru asta?

Goldbach zîmbi jenat. „Asta ar trebui să-l întrebati pe procuror. Pe un bun avocat îl întrebai doar: ce aduce asta în minus? Pedeapsa, de altfel, e aceeași, circumstanțele atenuante în cazuri de astea sînt excluse. Ultimul caz în genul ăsta a fost afacerea Haner și complicității săi.“

Se mai insuflă: „Apărarea o făcea Freygang. Un om indemiatic, dar căruia îi plăceau prea mult paradoxurile. Un paradox ca detalii este de neprețuit pentru că bluffează, nu poate însă constitui baza unei apărări. De aceea Freygang nu reuși. Voia să ceară apel, ca în fața curții de apel să pledeze pentru circumstanțe atenuante...“ el rîse... „din cauza necunoașterii legilor“.

— Bună idee, zise Steiner.

— Pentru o anecdotă, nu pentru un proces.

Goldbach sta cu capul inclinat nițeluș într-o parte, cu ochii dintr-o dată ațintiți, cu pleoapele întredeschise... acum nu mai era jalnicul emigrant și neguțător de cravate, era din nou avocatul doctor Goldbach II de la Curtea de apel, temutul tigrul din jungla paragrafelor.

Cu mersul teapăn, repede, așa cum nu i se mai întimplase de mult, el coborî aleia principală a Praterului. Nu văzu nimic din melancolia nopții clare de septembrie; se afla din nou în sala suprapopulată a tribunalului, cu notițele în fața lui; era în locul

avocatului Freygang, vedea cum procurorul care și-a încheiat acuzarea se așază, își aranjează roba, se leagăna ușor ca un scrimer și începe cu vocea metalică: Onorată Curte, acuzatul Haner...

Stătea în fața casei în care locuia. Urcă încet scara — ezitând, din ce în ce mai încet.

— Nevasta mea e deja aici? Întrebă el pe slujnica adormită care îi deschise.

— A venit de un sfert de oră.

— Mulțumesc. Goldbach o luă de-a lungul coridorului spre odaia lui. Era o încăpere îngustă și avea o fereastră mică ce da în curte. El își pieptăna părul, apoi bătu la ușa interioară.

— Da...

Femeia ședea în fața oglinzii și își privea cu luare aminte fața. Se întoarse. „Ce mai e nou?”

— Cum îți merge, Lena?

— Cum să meargă cu viața asta care o ducem noi! Prost! Ce mai întrebi? Și spunând asta își examina pleoapele în oglindă.

— Ai fost plecată?

— Da?

— Unde ai fost?

— Undeva. Nu pot să stau toată ziua aici și să mă uit la pereți.

— Nici nu ți-o cer. Sint bucuros când te amuzi.

Femeia începu să întindă încet și cu grijă o cremă pe piele și s-o frece. Vorbea cu Goldbach ca cu o bucată de lemn, fără nici o însuflețire, cu o înspăimântătoare indiferență. El sta la ușă și o urmărea flămînd de o vorbă bună. Avea o piele roz și fără pete, ce strălucea în lumina lămpii. Corpul-i era plin și moale. „Ai găsit ceva?” întrebă ea.

Goldbach se nărui în sine. „Știi, doară, Lena că n-am încă permis de liberă ședere. Am fost la colegul Höpfner, nici el nu poate să facă nimic. Durează totul îngrozitor de mult...”

— Da, durează de prea mult.

— Eu fac ce pot, Lena.

— Da, știu. Sint obosită.

— Plec imediat. Noapte bună. Goldbach închise ușa. Nu știa ce să facă, să dea buzna înăuntru și s-o implore să-l înțeleagă, să-i cerșească să se culce cu el o noapte, sau? El strînse nepu-

tincios pumnii. S-o ia la bătaie, își zise el, să înfigă toate umilintele și toate înjosirile în această carne roz, să se dezlănțuie deodată plin de minie, să răvășească odaia să lovească pînă ce această gură indiferentă și mîndră va striga, scînci și corpul moale se va chirci la pămînt.

Tremura și asculta. Karbotke nu exact Karbutke se numea bărbatul acela scund, cu fruntea îngustă și părul des, așa cum își închipuie profanii că îl au ucigașii, fusese foarte greu ca tocmai pentru o asemenea mutră să pledeze pentru achitare, punînd fapta sa în rîndul crimelor pasionale. Bărbatul îi spărsese fetei dinții, îi rupsese brațul și îi sfișiasse gura; ochii ei la interogatoriu mai erau încă umflați, în așa hal fusese stîlcită în bătaie; cu toate astea ea afirma de vita aia de om cu o supunere cîinească.

Fusese un mare succes această achitare pe care o obținuse, o apărare psihologică de maestru, profund pătrunzătoare, așa cum s-a exprimat și colegul Cohn III cînd l-a felicitat.

Goldbach lăsă să-i cadă mîinile. Privi asortimentul de cravate ieftine de mătase vegetală de pe masă. Da, atunci, în odaia procurorului, între colegi — cu ce agerime demonstrase că iubirea femeii își cere stăpînul. Atunci cînd cîștiga șasezeci de mii de mărci pe an și dăruia Lenei bijuterii, al căror produs îl trebuința ea acum.

Asculta cu atenție cum se suia în pat. O făcea în fiecare seară și se usca pentru asta, dar nu putea renunța. Obrajii i se pătară cînd auzi scîrțîitul pațului. Strînse dinții, se duse la oglindă și se privi. Apoi luă un scaun și îl așeză în mijlocul odăii. „Atenție, rîndul al doilea, a treia femeie, o cheie ascunsă în pantofi, murmură dînsul. Cu precauție, el făcu nouă pași scurți pînă la scaun, clipi din ochiul drept, își trecu trei degete peste frunte și ridică piciorul stîng — mai departe... era foarte concentrat, îl vedea pe Steiner urmărindu-l și întinse piciorul mai mult.

În lumina roșiatică a becului în formă de pară umbra lui șovăia sărăcăcioasă și sucită pe perete.

— Ce o mai fi făcînd Micuțul nostru, zise Lilo în același timp cu Steiner. „Dumnezeu știe, — nu e numai din cauza nerodului ăstaia de Goldbach — dar îmi lipsește într-adevăr adesea Micuțul!

XIII

Kern și Ruth se aflau la Berna. Locuiau în pensiunea Immergrün. Era pe lista lui Binder. Puteau zăbovi în oraș două zile fără să fie nevoiți să se anunțe la poliție.

În a doua seară, foarte târziu, bătu cineva la ușa odăii lui Kern. Era dezbrăcat, voind tocmai să se bage în pat. Așteptă un moment, fără să se miște. Bătaia în ușă se repetă. Fără să facă zgomot, desculț, alergă la fereastră. Era prea înaltă ca să poată sări jos și nu exista nici un burlan pe care ar fi putut să se cațere înapoi. Se duse încet spre ușă și o deschise.

Un bărbat de vreo treizeci de ani stătea pe coridor. Era cu un cap mai înalt decât Kern, avea față rotundă, ochi albaștri spălăciți și părul blond și creț; ținea în mâini o pălărie cenușie, pe care o manevră nervos cu degetele.

— Vă rog să mă scuzați, zise, el, „sînt și eu un emigrant ca dumneavoastră...”

Kern avea senzația că-i cresc deodată aripi... Salvat! gîndi el. Nu e poliția.

— Sînt în mare încurcătură, continuă bărbatul. „Binding e numele meu, Richard Binding. Sînt în drum spre Zürich și nu mai am nici o centimă, ca să înnoptez undeva. Nu vreau să vă cer bani. Am vrut să vă întreb numai dacă n-aș putea dormi azi-noapte aici pe jos.

Kern se uită la el. „Aici? În odaia asta? Pe jos?”

— Da sînt obișnuit și n-am să vă deranjez cîtuși de puțin. Sînt de trei nopți pe drum. Dumneavoastră știți ce înseamnă să dormi afară, pe bănci, cu veșnica teamă de poliție. Ești bucuros cînd poți sta undeva cîteva ore în siguranță.

— Asta o știu și eu. Dar uită-te și dumneata la odaia asta, dacă ai atît loc ca să te întinzi. Unde să dormi?

— Nu face nimic! O să mergă. De pildă, acolo în colț. Eu pot dormi șezînd și să mă reazem de dulap. Merge foarte bine. Pot dormi oriunde, numai să am puțină liniște.

— Nu, nu se poate. Kern chibzui o clipă. O cameră aici costă doi franci. Îți pot da eu banii. Așa-i cel mai simplu. Și dumneata ai să poți dormi tihnit.”

Binding ridică mâinile refuzînd. Erau mari, roșii și grase. „Nu, nu vreau bani de la dumneata! N-am venit pentru asta! Cine locuiește aici are el însuși nevoie de bănișorii lui. Și apoi... am fost jos și m-am interesat de un loc pentru dormit. Nu au nici o cameră liberă.

— Poate că, dacă ai doi franci, se găsește o cameră.

— Nu cred. Gazda mi-a spus că ea n-ar putea lua bani de la cineva care a fost doi ani într-un lagăr de concentrare. Dar n-are într-adevăr nici o odăiță liberă.

— Ce? Dumneata ai fost doi ani într-un lagăr de concentrare?

— Da. Binding își puse pălăria între genunchi și scoase din portofel un certificat foarte uzat. Îl dădu lui Kern. „Iată... vedeți! Asta-i certificatul meu de liberare din Oranienburg.“

Kern luă cu precauție actul, că să nu-l rupă mai tare. Nu văzuse încă o adeverință de liberare dintr-un lagăr de concentrare. Îl citi cu de-amănuntul... se uită la ștampila cu crucea încirligată și avu o senzație neliniștitoare... de parcă s-ar fi întors cineva cu un permis de ședere legalizat... din infern.

Îi înapoie certificatul „Ascultă“, zise Kern, „uite ce facem!“ Dumneata rămii în odaie și iei patul meu. Cunosce pe cineva aici, care are o odaie mai mare. Pot dormi acolo.

Binding făcu ochii mari. „Dar asta e imposibil!“

— Dimpotrivă. E lucrul cel mai ușor din lume! Kern își îmbracă paltonul peste pijama, își puse hainele pe braț și își luă pantofii în mână.

— Vezi dumneata! Îmi iau lucrurile astea cu mine, așa că nu sînt silit să te trezesc prea de dimineată. Mă îmbrac acolo. Îmi pare bine că pot fi de folos unui ins care a pătimit atît de mult.

— Dar... Binding apucă deodată mâinile lui Kern. Părea că vrea să i le sărute. Doamne, Dumnezeule, păi dumneavoastră sinteți un înger! Salvatorul vieții mele, blîgii ei.

„Da de unde!“ răspunse Kern intimidat. „Ne ajutăm unul pe altul, asta-i tot. Ce ne-am face altfel. Somn ușor!“

Kern chibzui o clipă, dacă n-ar fi bine să-și ia geamantanul cu el. Avea ascunși într-o parte a lui patruzeci de franci. Dar banii erau bine ascunși, geamantanul era încuiat și se sfia să-i arate fățiș neîncredere unui om care fusese în lagărul de concentrare. Emigranții nu se fură între ei. „Noapte bună și somn ușor“, mai zise o dată și se duse.

Ruth locuia pe același coridor. Kern o înștiință cu două bătăi scurte că era la ușă. Ea deschise îndată. „S-a întâmplat ceva?“ întrebă ea speriată, cînd îl văzu cu hainele pe braț. „Trebuie să plecăm?“

— Nu. Am cedat numai camera unui nenorocit, care a fost în lagărul de concentrare și care n-a dormit de cîteva nopți. Pot să dorm aici pe canapea?

Ruth zîmbi: „Canapeaua e veche și stricăță. Dar crezi că patul nu e destul de mare pentru amîndoi?“

Kern se apropie de ea și o sărută. „Pun și eu uneori niște întrebări atît de stupide“, zise el, „dar crede-mă e numai din timiditate. E totul încă puțin prea nou pentru mine“

Camera lui Ruth era mai mare ca a lui Kern. Afară de canapea era la fel mobilată... dar lui Kern i se părea că e cu totul altfel. Ce ciudat, gîndi el... trebuie să fie lucrșoarele ei care îi dau alt aspect... pantofii mici, bluza, fusta castanie... cită gingășie se ascunde în ele.

— Ruth, zise el, „dacă am vrea să ne căsătorim“, știi tu că nici n-am putea s-o facem? N-avem acte.

— Știu. Dar asta să ne fie grija cea mai mare. De fapt, pentru ce luăm noi două camere?

Kern rise. Din cauza moralității elvețiene. Neanunțați la poliție, mai merge... dar necăsătoriți, asta-i imposibil.

În dimineața următoare așteptă pînă la ora zece. După aceea, se duse în camera lui să-și ia geamantanul. Binding era probabil iar pe drum. Geamantanul nu era încuiat. Faptul acesta îl surprinsese. Știa că-l încuiasese aseară. Parcă și sticlele erau altfel puse decît cum obișnuia el să le pună. Căută repede. Plicul pe care îl ascunsese într-o parte era acolo. Îl desfăcu și văzu numai deocît că banii elvețieni lipseau. Găsi numai două bancnote austriece, de cîte cinci șilingi.

Căută încă o dată, răscoli toate lucrurile din geamantan, căută și în costumul lui, cu toate că știa sigur că nu avusese banii la el. Nu purta niciodată banii la el fiindcă voia ca, în cazul cînd poliția ar pune mina pe el, Ruth să rămînă cel puțin cu geamantanul și cu banii. Dar cei patruzeci de franci dispăruseră.

Se trînti pe dușumea lîngă geamantan. „Escrocul! Pușlama blestemată! Cum se poate una ca asta?“

Rămase câteva clipe locului. Apoi chibzui dacă era bine să-i comunice și lui Ruthi și se hotărî să n-o facă deocamdată. Nu voia să o neliniștească.

În sfârșit scoase lista-lui Binder și își notă câteva adrese din Berna. Apoi își umplu buzunarele cu săpunuri, șireturi, ace de siguranță și sticlute cu apă de toaletă și coborî scara.

Jos îl întâlni pe hotelier. „Cunoașteți dumneavoastră un bărbat cu numele Richard Binding?” îl întreabă Kern.

Hotelierul se gîndi puțin, apoi clatină capul.

— Cred că individul care a fost aseară aici și a cerut o cameră.

— Aseară n-a cerut nimeni o cameră. Nici n-am fost aici. Am jucat popice pînă la douăsprezece.

— Așaa! Ați avut odăi libere?

— Da, trei. Mai sînt și azi libere. Așteptați pe cineva? Puteți avea nr 7, pe coridorul dumneavoastră.

— Nu. Nu cred că mai revine acela pe care îl aștept eu. O fi pe drum spre Zürich.

Kern cîștigă pînă la prînz trei franci. Se duse într-un birt economic, ca să mănînce două felii de unt cu piine pentru ca apoi să-și continue comerțul lui ambulant.

Rămase în picioare în fața teșghelei înfulecînd înfometat. Deodată era cit pe aci să-i cadă sandvișul din mină. Recunoscuse la una din mesele mai îndepărtat pe Binding.

Băgă restul de piine repede în gură, o înghiți și o luă încet spre masa din fund. Binding ședea singur în fața unui castron mare în care erau cotele de porc cu varză roșie și cartofi.

Mîncă, dus pe gînduri, și nu-l observă pe Kern decît atunci cînd se opri în fața lui. „Așadar, iată-te, cum îți merge?” întreabă el, nepăsător.

— Îmi lipsesc patruzeci de franci, zise Kern.

— Regretabil, răspuse Binding și înghiți o bucată mare de friptură. „Într-adevăr regretabil”

— Dă-mi restul care ți-a mai rămas și lichidăm chestia.

Binding bău o înghițitură de bere și își șterge gura. „Afacerea este oricum lichidată”, declară el, aparent nescingherit. „Dar altminteri, ce aveai de gînd să faci?”

Kern își pironi ochii în ochii lui Binding. În furia lui nici nu se gîndise încă, că într-adevăr nu putea face nimic. Dacă se duce la poliție, îl întreabă de acte, îl arestează și pe el și apoi îl izgonește din țară.

— N-ai nici o șansă, zise Binding. „Sînt un boxer bun. Cu douăzeci de kg mai greu decît dumneata și afară de asta : după scandalul din local, urmează poliția și expulzarea.”

În clipa asta, lui Kern i-ar fi fost indiferent ce se întîmpla cu el ; dar își aminti de Ruth. Binding avea dreptate : nu avea nici o șansă. Nu putea face nimic. „Afaceri d-astea faci des ?” îl întrebă el.

— Din asta trăiesc. Și după cum vezi, trăiesc bine.

Kern se înecă aproape de ciudă : „Înapoiază-mi cel puțin douăzeci de franci”, zise el răgușit. „Îmi trebuie banii. Nu pentru mine. Pentru cel căruia îi aparțin acești bani”.

Binding clătină din cap. „Și mie îmi trebuie bani. Ai scăpat ieftin. Pentru patruzeci de franci ai primit o strașnică învățătură de minte : să nu mai fii atît de încrezător în oameni”.

— Aici ai dreptate. Kern voia să plece, dar nu putea. „Și toate certificatele... șarlatanie și asta !”

— Nu, asta nu e. Am fost în lagărul de concentrare. Binding rise. „Dar pentru furt la un Gauleiter. Un caz rar !”

Întinse mîna să-și ia ultimul cotlet ce mai rămăsese în castron. Cît ai clipi, Kern îl avea în mînă. „N-ai decît să faci scandal.”

Binding rinji. „Nici prin gînd nu-mi trece. Sînt destul de sătul. Spune să și se aducă o farfurie și ia și puțină varză roșie pe lîngă el. Mai mult, sînt gata să-ți fac cînsté și cu un pahar de bere !”

Kern nu răspunse nimic. Se stăpînea să nu-i dea în cap cu ce i-ar fi căzut în mînă. Se întoarse repede și plecă cu cotletul în mînă. La teighea ceru puțină hîrtie ca să-l împacheteze. Domnișoara de serviciu se uită curioasă la el apoi scoase dintr-un borcan doi castraveciori acri și îi puse în același pachet.

— Mulțumesc, mulțumesc mult, îi zise Kern, luînd pachetul. Cina pentru Ruth, gîndi el, pentru patruzeci de franci. Afurisită viață !

Ajuns la ușă, se mai întoarse o dată. Binding îl urmărea cu privirea. Scui-pă de scîrbă. Binding îl salută cu două degete de la mîna dreaptă și zîmbi.

După ce trecuseră de Berna începu să plouă. Ruth și Kern nu mai aveau destui bani ca să ia trenul pînă la localitatea cea mai apropiată. E drept că mai aveau o mică rezervă, dar de aceea nu voiau să se atingă pînă nu vor ajunge în Franța. Un

automobil ce trecu pe lângă ei îi duse cam cincizeci de kilometri. Pe urmă trebuiră să meargă pe jos. Kern nu prea îndrăznea să vîndă ceva prin sate. Bătea la ochi. Nu dormeau decît o noapte în aceeași localitate. Soseau seara tirziu, cînd birourile poliției erau închise și plecatu dimineața înainte ca ele să se fi deschis.

În apropiere de Murten dormiră într-un șopron. Peste noapte se iscă o rupere de nori și căzu o ploaie torențială. Acoperișul era stricat și cînd se treziră erau uzi pînă la piele. Încercară să-și usuce straietele dar nu putură să aprindă nici un foc. Totul era jilav și găsind cu multă caznă un petic unde nu pătrunseser prea tare ploaia, se culcară strîns lipiți unul de altul ca să se încălzească. Paltoanele lor, cu care se acopereau, erau prea umede... Din cauza frigului se treziră din nou și așteptară să se crape de ziuă ca să poată pleca.

— Umbletul o să ne încălzească, zise Kern. „După o oră poate găsim și puțină cafea pe undeva.“

Ruth dădu din cap. „Poate că răsare soarele și ni se usucă mai repede hainele pe noi.“

Dar vremea continua să fie urită, ploioasă și rece în tot cursul zilei. Era prima zi rece din lună, norii atîrnau întunecați și după-amiază răpăi o nouă ploaie cu grindină. Ruth și Kern se adăpostiră într-o capelă mică. Înăuntru era întuneric și după un răstimp începu să fulgere și să tune îngrozitor.

Kern simți cum Ruth tremură. „Ți-e tare frig?“

— Nu, nu prea.

— Hai să umblăm puțin, e mai bine. Mă tem să nu răcești.

— Nu, nu răcesc. Lăsă-mă să mai șed puțin.

— Ești obosită?

— Nu. Aș vrea numai să mai șed o clipă.

— Nu vrei totuși să umblăm puțin? Numai cinci minute. Nu e bine să șezi cînd imbrăcămintea ți-e jilavă. Și pe jos e piatră rece.

— Bine.

Se plimbară încet prin capelă. Pașii lor răsuna în încăperea goală. Trecură pe lângă jilțul duhovnicului, în jurul altarului și înapoi spre sacristie.

— Pînă la Murten mai sînt nouă kilometri, zise Kern. „Trebuie să găsim înainte de sat un adăpost.“

— Putem umbla nouă kilometri, e ușor.

Kern murmură ceva nelămurit.

— Ce spui ? întrebă Ruth.

— Nimic. Blestemam numai pe un oarecare Binding.

Ea îl luă de braț. „Uită mai bine. E mai simplu. De altfel cred că încetează și ploaia.”

Ieșiră din capelă. Mai stropea încă, dar peste munți se arăta un curcubeu enorm și trecea peste toată valea, ca un pod uriaș și colorat. Soarele mai era încă ascuns sub nori, ei nu puteau să-l vadă ; văzură numai lumina care străbătea ca o ceață luminoasă.

— Vino, zise Ruth. „Acum o să meargă mai bine.”

Ajunseră seara la o strungă de oi. Păstorul, un țaran bătrîn și taciturn, ședea în fața ușii. Doi cîini ciobănești erau culcați lîngă el și la vederea tinerilor săriră lătrînd înaintea lor. Tăranul își scoase pipa din gură și fluieră cîinilor, ca să vină la el.

Kern se îndreptă spre el. „Putem înnopta aici ? Sintem uzi și obosiți și nu ne mai putem continua drumul.”

Tăranul se uită lung la el și zise apoi : „Sus e un pod de fin.”

— E exact ce ne trebuie.

Omul îl mai privi un răstimp. „Dă-mi chibriturile și țigările dumatite”, zise în sfîrșit. „E mult fin acolo.”

Kern i le dădu. „Trebuie să vă urcați pe scară. Voi închide grajdul cînd plec. Locuiesc în tîrg. Mîine dimineată vă dau drumul.”

Mulțumesc mult.

Se cățărară pe scară. Sus era cald. După o clipă veni și tăranul. Le aduse struguri, puțină brînză de oaie și piine neagră. „Acum vă încui. Noapte bună.”

— „Noapte bună. Și multe mulțumiri.”

Ascultară pînă îl auziră jos. Apoi își dezbrăcară veșmintele ude și le întinseră pe fin. Scoaseră cămășile de noapte din geamantane și apoi începură să mănînce. Erau tare înfometati.

— Îți place ?, o întrebă Kern.

— Foarte mult. Ruth se rezemă de el.

— Avem noroc, nu-i așa ?

Tăranul încuie jos ușa. Podul avea o ferestruică rotundă. Se ghemuiră acolo și se uitară după țaranul care plecă. Cerul se limpezise. Se reflecta în lac. Tăranul umbla încet peste cîmpurile

secerate ; umbla cu pasul domol al omului care trăiește zi de zi în natură. Trecea numai el singur peste câmp și făcea impresia că poartă cerul întreg pe umerii lui întunecați.

Mai stătura puțin la fereastră. Finul din spatele lor crescuseră în jocul umbrei, devenind un munte whisky, pe care îl exaltău oile. Puteau să le vadă prin crăpăturile șindrililor... o învălmășeală nedeslușită de spete flocoase din care se înălțau zgomote ușoare, care se liniștiră încetul cu încetul.

În dimineața următoare țăranul veni să deschidă grajdul. Kern se dădu jos. Ruth mai dormea încă. Fața îi era îmbujorată și respira iute. Kern îi ajută țăranului să scoată oile din strungă.

— N-am putea să mai rămănem încă o zi aici ? Ți-am ajuta în schimb puțin la treburi.

— Nu prea aveți la ce să-mi ajutați. Dar de rămas, puteți rămăne.

— Ți mulțumesc.

Kern se interesă de adrese de germani localnici din orașel. Localitatea asta nu era menționată în lista lui Binder. Țăranul îi numi cîteva și îi explică lui Kern unde locuiau.

Kern se duse în după-amiază tîrzie, cînd începuse să se întunece. Găsi ușor prima casă. Era o vilă albă, care avea în față o grădiniță. O subretă curățică îi deschise ușa. Îl conduse imediat într-un antreu, în loc să-l lase să aștepte afară. Semn bun, gîndi Kern. „Pot vorbi cu domnul Ammers ? Sau doamna Ammers ?” Întrebă el.

— Așteptați o clipă.

Fata dispăru și reveni apoi ca să-l conducă într-un salon cu mobilă de mahon. Pe toate mobilele se găseau mileuri dantelate.

După cîteva minute apăru domnul Ammers. Era un omuleț cu cioc alb și cu înfățișarea unui ins cumsecade. Îl ascultă prietenos. „Așadar, dumneata ești emigrant fără pașaport și fără permis de liberă ședere ?... Și ai săpun și lucruri casnice de vînzare ?”

— Da.

— Bine. Ammers se ridică. „O chem pe soția mea să-i arăți ei ce ai acolo.”

Ieși. După o vreme intră o femeie ofilită cu ochii de egrefin.

— Ce ai dumneata de vînzare? întrebă ea cu un glas mofturos.

Kern despachetă mărunțișurile. Nu mai avea prea multe. Femeia cotrobăi prin lucruri, examină acele de cusut, ca și cum n-ar mai fi văzut pînă acum vreunul, mirosi săpunul și încăerca peria de dinți pe deget... apoi întrebă de preț și se hotări în sfîrșit s-o cheme pe soră-sa.

Sora era exemplarul ei gemen. Și ea era ștearsă, și avea un glas sperios. Privirile celor două femei alergau în fiecare clipă spre ușă. Șovăiră atît de mult în alegerea lor încît Kern deveni nerăbdător. Dindu-și seama că femeile nu se puteau decide, își împachetă lucrurile. „Poate mai reflectați dumneavoastră pînă mîine“, zise el „și mai trec eu pe aici.“

Femeia îl privi speriată. „Nu doriți o cafea?“ întrebă ea.

Kern nu mai băuse de mult o cafea. „Dacă aveți una la îndemină.“

— Da, firește, numaidecît! O clipă.

Ieși neîndeminatică dar repede, sora ei însă rămase în cameră. „Imi prinde bine acum o cafea“, zise Kern, ca să spună ceva.

Sora cloncăni un ris, ca un curcan și tăcu apoi brusc, de parcă s-ar fi înecat. Kern o privi mirat.

Doamna Ammers intră și puse o ceașcă aburindă pe masă, în fața lui Kern. „Bea liniștit. Ai timp și cafeaua e foarte fierbinte.“

Sora ei izbucni în ris, și se opri apoi speriată.

Kern nu apucă să-și bea cafeaua. Ușa se deschise și Ammers intră cu pași scurți, elastici, urmat de un jandarm.

Ammers arată cu un gest sobru spre Kern. „Domnule jandarm, fă-ți datoria! Un individ izgonit din imperiul german. N-are pașaport.“

Kern rămase împietrit. Jandarmul îl măsură și mirii: „Hai cu mine!“

Kern avu un moment senzația că i s-a stîns creierul. Se așteptase la orice, numai la asta nu. Încet și mecanic își adună lucrurile. „De aceea mi-ați oferit cafeaua și amabilitatea!“ zise el cu greu. „V-ați oboșit ca să mă rețineți! Asta era motivul!“ Strînse pumnii și făcu un pas spre Ammers, care se dădu imediat înapoi. „Nu te teme!“ Nici nu te ating! Te blestem numai. Te blestem pe dumneata și pe copiii și pe nevasta dumitale din toată puterea sufletului meu. Să cadă asupra voastră nenorocirile

din lume ! Copiii să se răzvrătească împotriva dumitale și să te lase singur, sărac, în jale și mizerie !

Ammers pâli ; ciocul lui se clătină. „Apără-mă !” comandă el jandarmului.

— „Domnule Ammers”, îi răspunse jandarmul calm. Dumneata n-ai dreptul să-mi dai mie porunci. Asta-i numai treaba superiorilor mei. Ai adus un bărbat pentru notificare ; am venit. Restul e treaba mea... „Hai urmează-mă”, zice lui Kern.

Ieșiră amîndoi. Kern umbla tăcut lingă jandarm. „Omul lui Dumnezeu”, zise acesta după un răstimp, „dar bine, n-ai știut, cine e ăsta ?... Oile se duc uneori de-a dreptul la hiene... Păi ăsta-i spionul secret al partidului național-socialist de aici din localitate. Asta a denunțat pe mulți.”

— Dumnezeule sfinte !

— „Da”, continuă jandarmul, „ăsta-i adevărat ghinion, nu ?”

Kern tăcu. „Nu știu”, zise el după o clipă, ca timpit. „Știu numai că m-așteaptă cineva care e bolnav”.

Jandarmul privi înaintea lui și dădu din umeri. „Nu mă privește. Trebuie să te duc la poliție”. Privi în jurul lui. Strada era pustie. „Nu te-aș sfătui să încerci să fugi ! N-are nici un rost ! De fapt am un picior scrîntit și n-aș putea să fug după dumneata, dar te-aș striga imediat și aș scoate revolverul, dacă nu te-ai opri.” Il măsură pe Kern câteva clipe. „Firește că astea toate durează puțin. Dumneata ai putea între timp s-o ștergi, mai ales în locul unde ajungem acum. Acolo sînt o mulțime de străduțe și colțuri. Dacă ai tuli-o într-acolo, nu te-aș putea prinde decît dacă ți-aș fi pus înainte cătușe la mîini.”

Creierul lui Kern se limpezi și deodată fu treaz și plin de nădejde. Îi țintuia pe jandarm cu privirea. Acesta își continua drumul, indiferent.

— Ascultă, te rog, zise Kern grăbit. „M-așteaptă un om, care se prăpădește fără mine. Dă-mi drumul ! Sîntem în drum spre Franța, oricum voiam să părăsesc Elveția, e totuna dacă plecăm într-un fel sau altul.”

— Asta nu pot să fac ! replică omul, flegmatic. E împotriva regulamentului. Eu trebuie să te aduc la poliție. Dumneata poți însă să-mi scapi de sub mîină ; împotriva faptului ăsta, n-am ce face. Se opri în drum. „Dacă dumneata de pildă ai lua-o la fugă pe strada ăsta în jos și apoi după colț și iar la stînga... atunci ai

dispărea înainte să pot trage." Il privea pe Kern cu nerăbdare. „Acum am să-ți pun cătușele ! Da unde dracu sînt ?”

Se întoarse pe jumătate și scotoci în mod amănunțit prin geanta lui.

— „Mulțumesc !” îi zise Kern, luînd-o la fugă.

În colțul străzii întoarse capul repede și îl zări pe jandarm stînd cu miinile în șolduri și uitîndu-se după el zîmbind.

Kern se trezi în noapte. O auzea pe Ruth respirînd repede. Pipăi prin întuneric și nimeri fruntea : era fierbinte și umedă. Nu cuteza s-o trezească ; dormea profund, dar foarte neliniștită. Finul mirosea tare. După cîțva timp se trezi singură. Cu un glas somnoros, copilăresc ceru apă. Kern îi dădu un pahar cu apă și ea îl bău, nesățioasă.

— Ți-e cald ? întrebă el.

— Da, mi-e tare cald. Poate din cauza finului. Mi se usucă gîtul.

— Să sperăm că nu ai temperatură.

— N-am voie să fiu febrilă. N-am voie să mă îmbolnăvesc. Nici nu sînt bolnavă. Nu sînt.

Se întoarse pe partea cealaltă și virîndu-și capul sub brațul lui, readormi.

Kern rămase nemișcat. Ar fi vrut să aibă lumină ca să vadă cum arată Ruth. Simțea, după fierbințeala umedă a obrazului ei, că avea febră. Dar n-avea lampă de buzunar. Așa că stătea liniștit ascultînd suflarea scurtă și repezită. Din cînd în cînd controla ceasul urmărind arătătorul care se mișca atît de încet pe cadranul fosforescent. Oile de sub ei se împingeau și uneori se văietau și păreau că trec ani pînă se face ziua.

Ruth se deșteptă. „Dă-mi apă, Ludwig.”

Kern îi dădu paharul. „Ruth, tu ai febră. Poți să rămii o oră singură ?”

— Da.

— Dau numai o fugă pînă în tîrg ca să aduc ceva împotriva febrei.

Țăranul veni și îi descuie. Kern îi spuse ce se întimplase. Acesta făcu o mutră acră.

— Atunci trebuie să se ducă la spital. Nu poate rămîne aici.

— Să vedem, dacă nu l-o fi mai bine pînă la prînz.

Kern se duse în tîrg la o farmacie, cu toată frica de a întîlni un jandarm sau pe cineva din familia Ammers. Îl rugă pe far-

macist să-i împrumute un termometru. Asistentul îi dădu unul contra garanție. Mai cumpără și un tub de arkanol și alergă acasă.

Ruth avea 38.5. Înghiți două tablete și Kern o înveli cu haina lui și cu paltonul ei. Cu toate acestea, temperatura în timpul prinzului se urcă la 39 de grade.

Țăranul se scărpină în cap. „Îi trebuie îngrijire. În locul d-tale aş duce-o la spital.“

— „Nu vreau la spital“, zise Ruth răgusită. „Mîine nu mai am nimic.“

— Nu prea pare să fie așa, zise țăranul. „Dumneata ar trebui să stai într-o cameră culcată într-un pat și să nu zaci într-un pod de fin.“

— Nu, aici e cald și e bine. Lasă-mă, te rog, să rămîn aici.

Țăranul coborî. Kern se duse după el. „De ce nu vrea să plece de aici?“ întrebă țăranul.

— Ca să nu ne despărțim.

— Păi dumneata n-ai decît s-o aștepți.

— Asta nu pot. Dacă o duc la spital, va ieși la iveală că nu are pașaport. Poate că o vor opri, cu toate că n-avem destui bani. Dar pe urmă o s-o ducă poliția pînă la graniță și eu n-am să știu unde și cînd a dus-o.

Țăranul clătină capul. „Și voi n-ați făcut nimic. Nici o trăsnae?“

— N-avem pașapoarte și nici nu putem căpăta, asta-i tot.

— Păi nu asta cred. Nu cîmva ați furat ceva sau poate ai înșelat pe cineva?

— Nu.

— Și cu toate astea vă gonește și nu vă dă pace nicaieri?

— Da.

Țăranul scuipă. „Asta s-o înțeleagă cine poate. Un om simplu ca mine nu o înțelege.“

— Din păcate, trebuie s-o înțeleg.

— Știi că poate să aibă o congestie a plămîinului?

— Congestie pulmonară? Kern îl privi speriat. E imposibil.

Atunci s-ar putea să-i fie viața în primejdie!

— De bună samă, zise țăranul, „păi d-ala îți vorbesc.“

— Cred că e gripă.

— Are temperatură mare și numai un medic poate să știe ce are.

— Atunci trebuie să chem un medic.

— Aici ?

— Poate vine. Să vedem, poate găsească un medic evreu în cartea de adrese.

Kern se duse iar în oraș. Într-o tutungerie cumpără două țigări și ceru cartea de telefon. Găsi un medic, doctorul Rudolf Beer, și se duse la el.

Ora de consultație se terminase și fu nevoit să mai aștepte mai bine de o oră. Își petrecu vremea răsfoind reviste ilustrate. Se uita la poze și nu putea pricepe că existau minguri de tenis și recepții grandioase, și femei pe jumătate goale în Florida, și oameni veseli, când el ședea aici neputincios, iar Ruth era bolnavă.

În sfârșit, sosi și doctorul. Era un bărbat tânăr. Îl ascultă tăcut pe Kern, apoi își luă servieta și pălăria. „Veniți cu mine. Mașina e jos la scară. Mergem cu ea.”

Kern înghiți în sec. „N-am putea merge pe jos ? Cu automobilul costă mai mult. Nu mai avem decât foarte puțini bani.”

— Asta lăsați-o în grija mea, răspuse Beer.

Medicul o consultă pe Ruth. Ea privea înfricoșată spre Kern și clătină încet capul. Nu voia să plece.

Beer se ridică. „Trebuie să vă duceți la spital. E o gripă și există primejdia unei pneumonii. Vă duc eu cu mașina.”

— Nu, nu vreau la spital. Nici nu putem plăti.

— Nu vă îngrijiți dumneavoastră de bani. Trebuie să plecați de aici. Sînteți serios bolnavă...

Ruth se uită la Kern. „Mai vorbim noi”, zise el. „Mă înapoiez îndată.”

— Vin într-o jumătate de oră să vă iau, declară medicul. Aveți ceva pături ?

— Avem numai asta.

— Aduc eu ceva. Așadar, peste o jumătate de oră.

Kern coborî cu doctorul. „E neapărat nevoie ?”

— Da, nu poate rămîne aici, în fin. N-are nici un rost s-o ducem într-o odaie oarecare. Locul ei e la spital și încă repede.

— Bine, zise Kern. Atunci trebuie să vă mărturisesc ce însemnează întimplarea asta pentru noi.

Beer îl ascultă. Dumneata crezi că ai s-o poți vizita ?

— Nu. În cîteva zile s-ar zvoni și poliția m-ar găsi imediat.

Singura posibilitate e să rămîn în apropierea ei și să aflu de la d-voastră cum îi merge.

— Înțeleg. Poți veni oricînd să te interesezi.

— Mulțumesc. Starea ei e gravă ?

— Nu. Poate să devină. Trebuie neapărat s-o scoatem de aici.

Kern urcă încet scara spre pod. Parcă era surd și nu simțea nimic. Obrazul alb cu cearcănele mari, întunecate, se îndreptă spre el. „Știi ce vrei să spui“, șopti Ruth.

Kern dădu din cap. „Altfel nu se poate. Trebuie să fim fericiți că am găsit pe medicul ăsta. Sint incredințat că ai să intri pe gratis în spital“.

— Da. Ruth privi în gol. Deodată se ridică înspăimîntată. „Doamne, Dumnezeuule ! Dar ce se întîmplă cu tine, dacă eu intru în spital ? Și cum să ne revedem ? Tu nu poți veni acolo, s-ar putea să te aresteze“.

Se așeză lîngă ea și strîngîndu-i mîinile fierbinți într-ale sale, îi spuse : „Trebuie să fim rezonabili. Le-am chibzuit pe toate. Eu rămîn aici. Țăranul îmi dă voie. Te aștept. E mai bine să nu vin la spital să te vizitez. Să nu se afle ceva. Facem așa : vin în fiecare seară la spital și mă uit în sus la fereastra ta. Medicul o să-mi spună în care odaie te afli. Și asta contează cit o vizită.“

— La ce oră ?

— La nouă.

— Atunci e întuneric și n-am să te pot vedea.

— Nu pot veni decît pe întuneric, altminteri e periculos. Nu pot să mă las să fiu văzut ziua.

— Mai bine să nu vii deloc. O să meargă și așa.

— Ba da, vin. De nu, n-am să pot îndura situația asta. Hai, acum trebuie să te îmbraci.

Kern îi spălă obrazul, turnînd apă din cană pe o batistă și apoi i-l șterse. Buzele ei erau fierbinți și crăpate. „Ruth“, îi zise el, să ne gîndim la tot ce s-ar putea întîmpla. În caz că, atunci cînd ai să te însănătosești tu, eu n-am să mai fiu aici, sau te izgonește pe tine, să ceri să fi trimisă la graniță, la Geneva. Să ne înțelegem de acum, ca să ne scriem la Geneva la post-restant. O să trimitem și doctorului adresele noastre în cazul că voi fi prins. Așa că ne interesăm la el. Mi-a promis că ne ajută. Prin

dînsul am să aflu ce-i cu tine și ție o să-ți trimit vești tot la fel. Astfel sintem asigurați că nu ne pierdem niciodată.

— Da, Ludwig, șopti ea.

— Nu te teme, Ruth. Îți spun lucrurile astea numai... în cazul cel mai rău, dacă ar fi să pună mina pe mine. S-au dacă se întimplă să afle poliția cînd pleci din spital. Dar eu cred că o să-ți dea drumul de la spital, fără să afle poliția, și plecăm nestingheriți amîndoi.

— Dar dacă află poliția ?

— Nu poate să-ți facă altceva decît să te trimită la graniță. Și acolo te aștept eu. La Geneva, Poșta Centrală... Uite aici ceva bani. Ascunde-i, o să-ți trebuie poate pentru călătorie.

Îi dădu puțînul pe care îl mai avea încă. „Să nu spui la spital că ai bani. Trebuie să-i păstrezi pentru mai tirziu.”

Doctorul strigă de jos. „Ruth” ! Kern o luă în brațe. „Ai să fii curajoasă, Ruth ?”

Se agăță de el. „Vreau să fii curajoasă. Și vreau să te revad”

— Geneva, Post-restant, dacă se incurcă lucrurile. Altmînteri te iau de aci. În fiecare seară, la ora nouă, vooi sta afară și îți voi dori tot ce se poate dori unei iubite.

— Vin la fereastră.

— Ai să rămii în pat. Altfel nu vin. Mai rîzi o dată.

— „Gata ?” strigă doctorul de jos.

Ea îi zîmbi printre lacrimi. „Să nu mă uiți !”

— Cum aș putea ? Tu ești doar totul pentru mine.

O duseră pe Ruth la mașină, o acoperiră bine.

— „Pot să mă interesez și astă-seară ?” întrebă Kern.

— Firește. Rămii acum aici ? Da, e mai bine. Poți veni ori-cînd.

Automobilul o porni. Kern rămase locului : stătea nemișcat, dar i se părea că un uragan îl trăgea din spate.

La orele opt se duse la doctorul Beer. Medicul era acasă și îl liniști : Ruth avea temperatură mare, dar deocamdată nimic primejdios sau alarmant. Părea să fie o congestie pulmonară obișnuită.

— Cît ține ?

— Dacă decurge normal, două săptămîni. Și apoi o săptămîină de convalescență.

— Cum facem cu onorariul? întrebă Kern. „N-avem un sfânt“.

Beer rise. „Pentru un moment se află la spital. Se va găsi apoi o societate de binefacere oarecare să preia cheltuielile de întreținere și căutare“.

Kern îl privi: Și onorariul dumneavoastră?

Beer rise din nou: „Te rog păstrează cei cîțiva franci. Eu pot trăi și fără ei. Miine poți să vii să te interesezi. Și cu aceste vorbe se ridică“.

— În ce odaie? La ce cat?

Beer își duse arătătorul lui osos la nas. Stai oleacă... etajul al II-lea, camera numărul 35.

— Care fereastră e asta?

Beer clipi din ochi. Cred că e a doua, pe dreapta. Degeaba însă vrei s-o ști, la ora asta de bună seamă doarme.

— Nu de aia întrebam.

— Firește, nu, replică Beer.

Kern nu se interesă unde se găsește spitalul. Îl găsi repede și se uită la ceas era nouă fără un sfert. Fereastra a doua din dreapta era întunecată. Dînsul așteptă. N-ar fi crezut niciodată că poate dura atît de mult pînă se face ora nouă. Deodată văzu fereastra luminindu-se. Rămase încordat privind pătratul roșiatic. Citise odată despre telepatie și încerca acum să se concentreze pentru a transmite iubitei sale putere. „Fă să se facă sănătoasă! gîndi el energic și nu știa cui să se roage. Aspiră adînc și apoi respiră încet; își aducea aminte că respirația adîncă era indicată în cartea pe care o citise. El strîns pumnii și încordă mușchii, se ridică în vîrfurile picioarelor, de parcă voia să-și ia vînt și șoptea spre pătratul luminos din noapte: „Fă-te sănătoasă! Fă-te sănătoasă! Te iubesc!“

Fereastra se întunecă. Văzu însă o umbră. Dînsa trebuie să fie totuși în pat! își zise el, în timp ce o năvală de fericire se revărsa dintr-însul. Ea îi făcu semn, el îi răspunse. Apoi își reaminti că dînsa nu-l putea vedea. Deznădăjduit, privi în jurul său, căutînd un felinar sau o licărire de lumină în dreptul căreia să se așeză, dar nu se vedea nimic. Atunci îi veni ceva în gînd. Smulse cutia cu chibrituri din buzunar și aprinzînd un băț îl ținu ridicat în sus.

Umbră făcu semn. El răspunse precaut semnul cu chibritul. Apoi mai aprinse cîteva chibrituri și le ținu în dreptul obrazului

său, luminându-l. Ruth făcu semne viguroase. El îi răspunse cu un semn să se culce la loc, ea clătină capul. El își luminează fața și dădu din cap cu putere. Ea nu-l ascultă. Atunci își dădu seama că trebuie să se urnească din loc spre a o determina să se culce în pat. Făcu cîțiva pași, schițînd plecarea, apoi aruncă toate chibriturile arzînde în sus, spre a arăta că pleacă. Ele căzură pîlînd la pămînt și se stinseră : lumina din geam mai luci o clipă, apoi se stinse și fereastra păru mai întunecată ca totul din jur.

— „Te felicit Goldbach !” i se adresă Steiner avocatului. Azi ai fost pentru prima dată bine ! Fără nici un cusur, calm și socotit. Ai fost minunat cînd mi-ai indicat cum să găsesc chibritul în brășiera femeii.

Goldbach îl privi recunoscător. Nici eu singur nu știu cum s-a întîmplat. Pe neașteptate, ca o iluminare de ieri pînă azi. Să vedeți că am să devin un bun mediu. Mîine am să caut să născocesc alte trucuri.

Steiner rise. „Hai, vino să bem o țuică în cinstea fericitului eveniment”.

Scoase o sticlă de rachiu și îi turnă un pahăruț. „Noroc, Goldbach !”.

— Noroc !

Goldbach se înecă și puse paharul de o parte. „Scuzați”, zise el, nu mai sînt desprins. Dacă n-aveți nimic împotriva aș vrea să plec imediat.

— Da' cum să nu ! Isprăvim îndată. Nu vrei cel puțin să-ți bei paharul ?

— Da, bucuros ; Goldbach bău ascultător.

Steiner îi dădu mîna. Șu nu exersa prea multe lucruri. Altminteri, cu atîta rafinament, n-o să mai găsească lucrurile pitite.

— Nu, nu.

Goldbach străbătu repede aleia spre oraș. Se simtea ușor, de parcă lepădase o grea povară. Dar avea o ușurare fără bucurie.

— Nevastă-mea e acasă ? întrebă el pe slujnica din ușa pensiunii.

— Nu. Și fata se porni pe rîs.

— Dar pentru ce rîzi ? întrebă Goldbach, contrariat.

— De ce să nu rîd ? E interzis să rîzi ?

Goldbach o privi dus pe gânduri : „N-am voit să te supăr. Rizi cît poțtești”.

O luă de-a lungul coridorului îngust spre odaia lui și, ajuns acolo, ascultă la ușă. Nu auzi nimic. Își perie cu grijă hainele și părul, apoi bătu la ușă, deși fata îl anunțase că soția lui nu e acasă. Poate că a venit între timp. Nu răspunse nimeni. Apăsă precaut clanța și intră. La oglindă ardea becul. El privi lumina ca un navigator farul. Se va întoarce îndată, zise el, altfel n-ar arde lumina.

Dar el și știa undeva în mădularele lui ușoare ca aerul, în labirintul cenușiu al arterelor sale, că dînsa nu se mai întoarce. O știa în străfundul cugetului său, dar creierul lui se ținea, cu încăpățînarea fricii, ca de o birnă care îl putea scăpa de torent, de vorbele fără sens : trebuie să se întoarcă, altfel n-ar arde lampa...

Apoi însă descoperii golul odăii. Periile și borcanele de cremă de pe suportul oglinzii lipseau, o ușă a garderobului sta pe jumătate deschisă și pata roză a veșmintelor lipsea dinăuntru ; el privea negru și părăsit. Numai mirosul mai stăruia în odaie ; o adiere de viață, dar și ea slabă amintire și durerea pîn-ditoare. Apoi găsi scrisoarea pe care se miră, timp, că nu o văzuse atîta timp ; se odihnea în mijlocul mesei.

Dură mult pînă o deschise. Știa dinainte totul ; la ce să o mai deschidă. În sfîrșit, o rupse cu o spelcă uitată acolo, ce rămăsese pe scaun. Alături de el. O citi dar slovele nu pătrundeau în pojghița de gheață a creierului său ; rămaseră moarte ; vorbe dintr-o gazetă, dintr-o carte, vorbe la întimplare ce nu îl priveau. Spelca din mîna lui era mai vie.

Sedea liniștit acolo și aștepta durerea și se miră că nu vine. Era numai un simțămînt surd, ca nemăsurata amorțeală înainte de a adormi, după ce luase o doză prea mare de bromură.

Rămase multă vreme așa. Își privi mîinile ; ședeau ca niște animale albe și moarte, palide, nesimțitoare caractițe cu cinci tentacule moi. Ele nu-i aparțineau. El nu își aparținea în genere sieși, era corpul altuia, ai cărui ochi erau îndreptați asupra lui și pironeau o ologire ce numai din cînd în cînd se manifesta.

În cele din urmă se sculă și se înapoie în odaia lui. Văzu cravatele înșirate pe masă. Căută mașinal o foarfecă și începu să taie fișule, cu o grijă, fișie după fișie. El nu lăsă bucățile

tăiate să cadă pe dușumea, ci le adună pedant cu mîna scobită și le îngrămădi într-un mănunchi colorat pe masă. În mijlocul acestei activități mecanice, se surprinse în ceea ce făcea ; puse de o parte foarfeca, și încetă lucrul. Imediat după aceea uită ceea ce făcuse. Străbătu cu pași țepeni odaia și se așeză într-un colț. Acolo rămase înghemuit și își frecă mîinile întruna cu o mișcare obosită și curioasă ; mișcare bătrînească, de parcă îngheța și nu mai avea într-adevăr puterea să se încălzească.

XIV

Kern aprinse ultimele chibrituri, aruncându-le în aer. Deodată simți o mină pe umărul său. „Ce faci dumneata aici?”

Tresări, se întoarse și zări o uniformă. „Nimic”, bligui el. „Scuzați, o joacă, nimic altceva”.

Agentul îi privi cu băgare de seamă. Nu era același care îl arestase la Ammers. Kern aruncă o privire în sus la fereastră. Ruth nu mai era acolo și nici n-ar fi putut să observe ceva; era prea întuneric.

Kern încerca cu un zîmbet naiv. „Vă rog mult să scuzați. Era numai o glumă. Vă dați doar seama că nu s-a putut întimpla ceva datorită gestului meu. Cîteva chibrituri, atît tot. Am vrut să-mi aprind o țigară. Fiindcă nu ardea bine, am aprins deodată mai multe. Era cît p-aci să-mi ard și degetele”.

Rise, bălăbăni mina și vru să plece. Dar agentul îl opri. Un moment! Dumneata nu ești elvețian, așa-i?

— De ce nu?

— Păi s-aude. De ce tăgăduiești?

— Nu tăgăduiesc. Mă mir numai cum ați recunoscut atît de rite.

Agentul îl măsură cam bănuitor. „Nu ești dumneata...?” Aprinse lampa de buzunar. „Ia ascultă”, și deodată glasul lui avu alt sunet. „Îl cunoști pe domnul Ammers?”

— Habar n-am cine e.

— Unde locuiești?

— Am sosit azi dimineața și focmai voiam să-mi caut un hotel. Poți să-mi recomanzi dumneata unul? Dar să nu fie prea scump.

— Deocamdată ai să vii cu mine. Avem un denunț din partea domnului Ammers. Semnalmentele se potrivesc cu ale dumitale. Să lămurim mai întîi chestiunea asta.

Kern se blăstemă pe el însuși că nu fusese mai atent. Agentul se apropiase probabil pe tălpi de cauciuc. O săptămînă întregă îi mersese bine și devenise prea sigur. Se uită împrejur, pe furiș ca să vadă dacă n-ăr putea-o lua la fugă. Dar drumul era scurt; după cîteva clipe se și afla în arestul poliției.

Agentul care îl lăsase prima dată să fugă ședea la o masă și scria. „Asta-i?“ îl întrebă polițistul care îl aduse.

Primul se uită fugitiv la Kern. „Se poate. Nu pot să spun exact. Era prea întuneric atunci“.

— Atunci îl chem pe Ammers, acela trebuie să-i recunoască. Și se duse să telefoneze.

— Omul lui Dumnezeu, zise primul agent către Kern, „credeam că ai șters-o demult de pe aici. Acum stai prost. Ammers atunci te-a denunțat“.

— N-aș putea fugi și acum? Dumneata știi doar...

— Exclus. Singurul drum e prin antreu. Și acolo vorbește prietenul dumitale la telefon. Nu... acum te-ai ars. Și ai căzut în minile bărbatului cel mai aspru, care vrea să fie înaintat.

— Afurisită treabă!

— Da, mai ales că ai reușit să o ștergi o dată. Am fost silit atunci să raportez cazul fiindcă știam că Ammers o să spioneze.

— Isuse! Kern făcu un pas înapoi.

— Poți să spun și Isuse Christoase! fu de părere agentul. „De data asta nu-ți mai ajută la nimic, căpeți câteva săptămîni“.

După câteva minute sosi Ammers. Gîfîia, atît de repede fugise. Ciocul îi strălucea. „Firește!“, zise el. „Asta e! În mărime naturală, obraznicul ăsta! De data asta cred că n-o să mai scape, nu?“

— De data asta nu, îi confirmă jandarmul.

— Morile Domnului macină încet, declară Ammers triumfător. Încet dar foarte fin. Ulciorul merge la apă pînă se sparge.

— Știi dumneata că ai cancer la ficat? îl intrerupsese Kern. Nu-și dădea bine seama, ce spunea. Nici nu știa, cum îi venise gîndul ăsta. Era ca turbat de furie și, fără a-și măsura încă bine nenorocirea ce îl lovise, toate gîndurile lui nu se îndreptau decît automatic spre un punct. Să-l lovească prin ceva pe Ammers. De bătut nu-l putea bate, asta i-ar fi mărit numai pedeapsa.

— Cece? Ammers rămase cu gura căscată de surprins ce era.

— Cancer la ficat! Precis. Un cancer tipic! Kern observă că lovise bine și îi dădu înainte. Sint medicinist, de-aia știu. Într-un an vor începe și niște dureri innebunitoare. Ai să ai o moarte groaznică! Și nu se poate face nimic împotriva acestei boli! Nimic!

— Dar asta-i...

— Morile Domnului! șuieră Kern. Cum spuneai? Da, încet! Încet! Ani de zile!

— Domnule jandarm! răcni Ammers. „Cer să mă apărați împotriva acestui individ“.

— Fă-ți testamentul! strigă Kern. „E singurul lucru ce-ți mai rămâne de făcut! Ai să fii ros și ai să putrezești înăuntrul tău!“

— Domnule jandarm! Ammers privi sălbatic în jurul lui, căutînd parcă ajutor. „Trebuie să mă apărați de aceste jigniri“.

Primul agent îi răspunse: „Pînă acum nu v-a jignit cu nimic. Face numai constatări medicale“.

— Pretind că toate acestea să fie consemnate într-un proces-verbal: strigă Ammers.

— Uitați-vă! Kern arată cu degetul. Ammers tresări în fața lui, de parcă ar fi fost un șarpe. „Culoarea cenușie a pielii obrazilor, globul ochilor gălbui... semne precise. Un candidat al morții!“

— Candidat al morții! urlă Ammers. Notați și vorbele astea:

— Candidat al morții? Nici asta nu e jignire, declară cu satisfacție fățișă primul agent. „Nu aveți de ce să vă văitați. Sintem cu toți candidați ai morții“.

— O să-ți plesnează fierea și ficatul! Kern observă cum Ammers pălea. Făcu un pas înainte și Ammers se dădu înapoi, ca în fața lui Satan. „La început nu se observă nimic“, continuă triumfător Kern. „Nici nu se poate constata ușor. Dar cînd îți dai seama, e prea tîrziu. Cancer la ficat! E moartea cea mai înceată și mai înspăimîntătoare din cîte există.“

Ammers îl țintuia pe Kern cu privirea. Nu mai era în stare să spună ceva. Fără să vrea duse mina în regiunea ficatului.

— Liniștește-te acum! se răsti al doilea agent la Kern. „Ajungă-ți! Șezi colea și răspunde la întrebările noastre. De cînd ești în Elveția?“

Kern fu adus a doua zi de dimineață în fața judecătorului de ocol. Judecătorul era un bărbat mai vîrsnic, gras, cu fața rotundă, roșie. Se arăta omenos, dar nu-l putea ajuta. Paragrafele legii aveau un singur înțeles.

— De ce nu te-ai anunțat dumneata la poliție cînd ai trecut granița clandestin? întrebă el.

— Pentru că aș fi fost imediat izgonit, răspunse Kern.

— Da, asta-i adevărat.

— Și dincolo ar fi trebuit să mă prezint numaidecît la primul post de poliție. De acolo m-ar fi trimis în noaptea următoare înapoi în Elveția. Și din Elveția din nou dincolo. Și de dincolo iar aici. Astfel aș fi murit încet de foame între posturile de gra-

niță. Său m-aș fi plimbat veșnic de la un arest la altul. „Cum să facem altfel decât să păcătuim împotriva legilor?”

Judecătorul ridică din umeri. „N-am ce-ți face. Trebuie să te condamni. Pedepșa cea mai mică este paisprezece zile închisoare. Asta-i legea. Trebuie să ne ferim țara de năvala emigranților.

— Știu.

Judecătorul privi în actele sale. „Tot ce pot face pentru dumneata e să introduc o cerere la curtea de apel ca să-ți se încuviințeze să stai la arest și nu la închisoare”.

— Vă mulțumesc, zise Kern. „Dar mi-e totuna. Nu mai am nici o dorință în privința asta”.

— Nu e același lucru. Dimpotrivă, e chiar foarte important pentru drepturile civice. „Dacă capeți arest, nu contezi ca unul care a suferit o condamnare anterioară. Asta poate n-o știi!”

Kern îl privi câteva clipe pe omul cumsecade și spuse apoi: „Drepturi civice! Ce să fac eu cu ele? Ce drepturi am eu? Sint o umbră, o fantomă, un mort civil”.

Judecătorul tăcu un răstimp. „Ar trebui totuși să poți căpăta vreun act. Poate că s-ar putea cere o legitimație printr-un consulat german”.

— Acum un an a încercat să facă lucrul ăsta o judecătoreie cehă. Cererea a fost refuzată. Pentru Germania noi nu mai existăm. Pentru lumea cealaltă existăm numai ca subiecte pentru poliție.

Judecătorul clatină din cap. „Dar Societatea Națiunilor n-a făcut nimic pentru dumneavoastră? Există doar mii de oameni în categoria dumneavoastră!”

— Societatea Națiunilor deliberează de câțiva ani problema de a ne da niște acte de identitate, răspunse Kern cu răbdare. „Fiecare țară însă încearcă să ne împingă spre cealaltă. Așa că o să mai dureze probabil încă un număr de ani”.

— Si între timp...

— Între timp... cum vedeți!...

— Dar bine, Dumnezeuule sfinte! zise judecătorul nedumerit, în molaticul lui dialect elvețian. „Asta e o problemă! Ce o să se întâmple cu dumneavoastră?”

— Nu știu. Mai important e ce se întâmplă acum cu mine.

Judecătorul își frecă obrazul și se uită la Kern.

— Eu am un fecior. E cam de vârsta dumitale. „Dacă ar trebui să-mi imaginez că ar putea să fie așa... izgonit de pretutindeni, fără alt motiv decît acela că s-a născut“...

— Și eu am un tată, replică Kern. „Dacă l-ați vedea...“

Intoarse privirea spre fereastră. Soarele de toamnă își trimitea razele peste un măr, care atârna plin de fructe. Acolo, afară, era libertatea. Acolo era și Ruth.

— Aș vrea să te întreb ceva, zise judecătorul după câteva clipe. N-ar trebui s-o fac, dar totuși... Spune-mi, mai crezi în ceva ?

— Da. Cred în sfîntul egoism ! În neîndurare ! În minciună ! În inerția inimii !

— De asta m-am temut. Nici nu s-ar fi putut altfel...

— N-am spus tot, replică liniștit Kern, „mai cred și în bună-tate, camaraderie, în dragoste. Am avut ocazia să le întîlnesc. Poate mai des ca alții, cărora le merge bine“.

Judecătorul se ridică, de pe scaun și veni greoi spre Kern. „E bine să auzi asemenea cuvinte“, murmură el. „Dacă aș ști ce să fac pentru dumneata !“

— Nimic, zise Kern. „Cunosc și eu legile. Am un cunoscut care e chiar specialist în privința asta. Băgați-mă la închisoare“.

— Te trimit în detențiune preventivă și transmit cazul dumitale la curtea de apel.

— Dacă durează mai mult, aș prefera închisoarea.

— N-o să dureze mai mult. Voi avea eu grijă.

Judecătorul scoase un portmoneu mare din buzunar. „Din păcate nu există decît forma asta primitivă de ajutor“, zise el șovăind și scoase o bancnotă împăturită. „Mi-e penibil că nu pot să te ajut altfel...“

Kern luă banii. „Este singurul lucru care ne ajută într-adevăr“, replică el și gîndi : douăzeci de franci ! Ce noroc ! Cu banii ăștia ajunge Ruth pînă la graniță !

Nu îndrăznea să-i scrie. Ar fi ieșit la iveală că era de mai mult timp în țară și ar fi putut să fie condamnată. Așa îi mai rămînea încă posibilitatea de a fi expulzată sau, dacă avea noroc, să fie eliberată din spital, fără alte inconveniente.

În prima seară fu nefericit și neliniștit și nu putu să doarmă. O vedea pe Ruth zăcînd în pat febrilă și se trezi speriat, fiindcă visase că o înmormîntează. Se ghemui pe lavită și șezu mult timp

așa, cu brațele împrejurul genunchilor. Nu voia să se lase învins, dar simțea că teama e mai tare decât el. E de vină noaptea, gândi, noaptea și spaima nopții. Spaima din timpul zilei e rațională, spaima nopții e fără margini.

Se sculă și se plimbă în mica încăpere de colo pînă colo. Respiră lung și adînc. Apoi își dezbracă haina și începu să facă exerciții libere. N-am voie să pierd stăpînirea nervilor, gândi el, atunci sînt pierdut. Trebuie să rămîn sănătos, continuă să facă exerciții de gimnastică și încetul cu încetul reuși să se concentreze asupra trupului său. Pe urmă își aduse aminte de seara aceea în arestul de la Viena și de studentul care îi dăduse lecții de box. Se strîmbă și gândi că fără studentul acela nu s-ar fi purtat aseară astfel cu Ammers. Fără el, fără Steiner. Viața asta aspră, să mă înăsprească, dar să nu mă doboare. Vreau să mă apăr. Incepu să-și facă vînt, lăsîndu-și picioarele elastice și dădu niște directe lungi, la dreapta și la stînga, apoi cîteva scurte *uppercut*-uri; repede și mereu mai repede... Deodată străluci, prin obscuritate, ca o stafie, ciobul alb al cancerosului Ammers și tot jocul deveni acum mult mai energic. Îi dădu niște directe scurte și îl lovi fără îndurare în plexul solar, încît i se păru că îl aude pe Ammers cum se prăvălește cu un geamăt la pămînt. Dar asta nu îi fu de-ajuns. Își lăsă adversarul să se ridice mereu și îi doborî sistematic umbră, gîfîind de emoție. Astfel se făcu ziuă și el era atît de extenuat și de ostenit încît căzu pe lavița lui și adormi imediat.

După două zile intră doctorul Beer în celulă. Kern sări în sus „Cum îi merge?”

— Bine, adică normal.

Kern respiră ușurat. „De unde ați știut că sînt aici?”

— Foarte simplu. Dacă n-ai mai venit. Unde puteai să fii?

— Adevărat. Știe și ea?

— Da. Cînd a văzut aseară că nu mai apare ca Prometeu, a pus pe toată lumea în mișcare ca să dea de mine. După o oră am aflat ce se întîmplase. De altfel era o idee cam trăsniță, aceea cu chibriturile.

— Da, e drept. Uneori te crezi grozav de șmecher și atunci faci de obicei prostiile cele mai mari. Deocamdată sînt condamnat la paisprezece zile. Ea o să fie restabilită pînă atunci?

— Nu. În orice caz nu atît de sănătoasă încît să poată călători. Cred că e mai bine s-o lăsăm în spital atît timp cît s-ar putea.

— Firește ! Kern chibzui puțin. „Atunci trebuie s-o aștept la Geneva. Oricum n-aș fi putut s-o iau cu mine. Pe mine o să mă trimită peste graniță“.

Beer scoase o scrisoare din buzunar. „Iată, ți-am adus ceva“.

Kern întinse repede mîna după scrisoare... dar pe urmă o băgă în buzunar. „Poți s-o citești acum, mai am timp“.

— Nu, o citesc mai pe urmă.

— Bun. Mă înapoiez acum la spital să-i spun că te-am văzut. Vrei să-mi dai cîteva rînduri ? Beer scoase un stilou și hîrtie de scrisori din palton. „Am adus de toate“.

— Vă mulțumesc nespuse de mult ! Kern îi scrisese lui Ruth că fi merge bine și că dorește ca ea să se însănătoșească iute. Dacă va fi trimis înaintea ei peste graniță, o s-o aștepte la Geneva. El o să fie în fiecare zi la prînz, la ora douăsprezece, în fața poștei centrale. De altfel Beer o să-i dea explicații complimentare.

Puse bancnota judecătorului înăuntru și lipi plicul. „Poftim“, zise el medicului.

— Nu vrei să citești înainte de a pleca scrisoarea ?

— Nu. Încă nu. Nu așa repede. Ce am să fac toată ziua ?

— Bine. Am să te mai vizitez după cîteva zile.

— Sigur ?

— De ce nu ? Beer rise.

— Da. Acum totul e în ordine. Cel puțin în privința asta. În următoarele douăsprezece zile nu se mai poate întîmpla nimic. Nici o surprinză. Asta mă liniștește.

După ce ieși Beer, Kern luă scrisoarea lui Ruth în mîini. Ați de ușoară, gîndi el, puțină hîrtie și cîteva linii scrise cu cerneală... și atîta fericire.

Puse scrisoarea pe marginea laviței. Apoi făcu noi exercitii. Iar îl boxa pe Ammers și îi dădu de data asta și cîteva nepermise lovituri în rinichi. „Nu ne lăsăm învinși“, spuse el către scrisoare și îl doborî iar pe Ammers la pămînt. Se mai odihni și continua să stea de vorbă cu scrisoarea. Abia pe înserate o deschise și citi primele rînduri. Din oră în oră citea cîte o bucată. Seara tîrziu ajunse pînă la iscălitură. Își dădu seama de grija lui Ruth, de frica ei, de dragostea și de curajul ei și sări în sus, lovind din nou în Ammers. Lupta asta însă nu mai merse după toate regulile sportului : Ammers primi palme, lovituri de picior și pînă la urmă îi fu smuls și ciocul alb.

*

Steiner își împachetase lucrurile. Voia s-o ia spre Franța. Șederea în Austria devenise primejdioasă și: „Anschluss-ul” cu Germania nu mai era decît o chestie de zile. Afară de aceasta, Praterul și întreprinderile Potzloch se pregăteau pentru hibernarea din timpul iernii.

Potzloch îi strînse mîna lui Steiner. „Noi, călători de profesie, sîntem obișnuiți cu despărțirile. Undeva te mai întilnești odată’.

— Hotărît !

— Așadar ! Potzloch își prinse monoclul. „Să treci cu bine iarna... Nu-i plac scenele de adio’.

— Nici mie, răspunse Steiner.

— Știi dumneata, de fapt e numai o chestie de obișnuință. Cînd ai văzut atîția oameni venind și plecînd... devine pînă la urmă numai o situație cu care te deprinzi. Ca și: cum ai trece de la cășori la barca pentru tragere la semn... Fie vorba între noi, Steiner... știi dumneata care este lucrul cel mai înspăimîntător din lume ? E faptul că pînă la urmă devin toate o chestie de obișnuință. Chiar și extazele !

— Chiar și războiul, zise Steiner. „Chiar și durerea ! Și moartea ! Cunosc pe cineva, căruia i-au murit în zece ani patru neveste. Acum a luat-o pe a cincea, care e cam bolnăvicioasă. Ce să-ți spun, tipul se și gîndește că va fi silit să o ia pe a șasea. Totul e chestie de obișnuință“.

— Numai moartea proprie, nu. Dar în ea nu crezi niciodată, serios, Steiner. Nici cînd te duci la război ; altfel nici n-ar mai exista războiul. Fiecare e sigur că el o să scape.

Steiner dădu din cap, amuzat. Potzloch îi întinse încă o dată mîna. „Așadar, servus ! Trebuie să mă duc repede la baraca de tragere la semn să observ cum se împachetează fructiera“.

— Servus ! Atunci mă duc eu pînă la cășori.

Potzloch rînji și se făcu nevăzut.

Steiner o luă spre locuința lui. Frunzișul uscat trosnea sub picioarele sale. Noaptea se înălța tăcută și neîndurătoare peste pădure. De la baraca de tras la semn se auzeau ciocanele. În caruselul pe jumătate întrerupt se bălăbăneau cîteva lămpi.

Steiner se ducea să-și ia rămas bun de la Lilo. Dînsa rămînea la Viena, deoarece legitimația și autorizația ei de lucru erau valabile numai pentru Austria. Chiar de ar fi putut, ea tot nu s-ar fi dus cu el. Steiner și dînsa erau camarazi ai destinului, adunați de vîntul vremii — și o știau amîndoi.

Ea sta în odaia-vagon și pregătea masa. Cînd Steiner intră, dînsa se întoarse : „Ai poștă“.

Steiner luă scrisoarea și se uită la marcă. „Din Elveția. De bună seamă de la Micuțul“. Rupse plicul și citi. „Ruth e internată în spital“, spuse el apoi.

— Ce are ? întrebă Lilo.

— Pneumonie. Dar parese că nu e ceva grav. Se află în Murten. Micuțul dă seara semnale luminoase în fața spitalului. Poate că îi mai găsește atunci cînd ajung în Elveția.

Steiner strecură scrisoarea în buzunarul de la piept. „Să sperăm că Micuțul știe ce are de făcut ca să se regăsească din nou împreună“.

— Negreșit, știe, răspuse Lilo. A învățat mult în răstimp.

— Da, cu toate astea...

Steiner voia să-i explice lui Lilo că va fi anevoios pentru Kern, în caz că Ruth va trebui dusă de la spital la graniță. Apoi însă se gîndi că el și Lilo se văd astă-seară pentru ultima dată și că ar fi mai bine să nu vorbească despre doi oameni care voiau să se revadă.

Se duse la fereastră și privi afară. Pe locul luminat cu lămpi de carbid lucrătorii împachetau lebedele, caii și girafele Karuselului în saci cenușii. Animalele zăceau împrăștiate pe jos de parcă o bombă nimicise brusc conviețuirea lor paradisiacă. În una din gondolele demodate ședeau doi lucrători și beau bere dintr-o sticlă. Își aruncaseră hainele și șepcile peste coarnea unui cerb alb care cu picioarele larg desfăcute aștepta, rezemat de o ladă ca încremenit, pentru veșnica plecare.

— Hai, îl pofti Lilo, mîncarea e gata. Ți-am făcut piroști.

Steiner se întoarse și îi cuprinse umerii. „Mîncare“, rosti el. „Piroști“. Pentru noi, diavoli nestatornici, a mînca împreună e ceva ca și cum am avea o patrie, nu ?

— Mai există ceva, dar asta tu nu o știi. Ea făcu o pauză de o clipă. Tu nu o pricepi pentru că nu poți să plîngi și nu pricepi ce înseamnă asta : să fii trist în tovărășie.

— Da, asta nu o știu, recunosc Steiner. N-am fost prea adesea triști.

— Nu. Tu, nu. Tu ești sau indiferent, sau sălbatic, sau rizi, sau ești ceea ce voi numiți viteaz. Nu e asta.

— Atunci ce este, Lilo ?

— Frica să te predai simțirii. Frică de lacrimi. Frică să nu fii bărbat. În Rusia bărbații pot plînge și să rămînă totuși bărbați și să fie viteji. Tu nu ți-ai ușurat niciodată inima.

— Nu, consimți Steiner.

— Ce aștepti ?

— Nu știu. Și nici nu vreau s-o știu.

Lilo îl privi cu băgare de seamă. „Hai, mîncă”, zise ea apoi. „Am să-ți dau plîne și sare în traistă, așa cum se obișnuiește în Rusia și am să te binecuvîntez înainte de pleci. Tu neliniște fără mătă ; poate că ai să rizi și de asta”.

— Nu.

Ea puse farfuria cu piroști * pe masă.

— Așează-te lingă mine, Lilo.

Ea clătina capul. Azi mînci singur. Am să te servesc și am să-ți dau de ale mîncării. E ultima ta masă.

Rămase în picioare și-i dădu piroștile, plînea, carnea și crăveții. Îl urmărea cum mîncă și îi prepară, tăcută, ceaiul Umbra mlădioasă, cu pașii ei mari prin vagonul mic, ca o panteră ce sălășluie într-o cușcă prea îngustă. Mîinile ei ovale, bronzate umblau cu cuțitul și îi tăiau carnea ; obrazul ei avea o expresie stăpînită, nelămurită și ea îi apără deodată lui Steiner ca o figură biblică.

El se ridică și își luă lucrurile. Rucsacului, de cînd avea pașaport, îi luase locul un geamantan. Deschise ușa vagonului și coborînd scările, duse geamantanul afară, apoi se întoarse.

Lilo stătea la masă cu o mină rezemată de marginea acesteia și ochii ei oglindeau un atît de orb pustiu, de parcă nu mai vedeau și erau deja singuri. Steiner se duse către ea. „Lilo”.

Ea se urni și îl măsură cu privirea. Ochii își schimbaseră expresia. „E greu să pleci”, spuse Steiner.

Ea dădu din cap și îi puse o mină pe ceafă. Am să fii singură fără tine”.

* Plăcintioară în colțuri, cum fac țărani la lăsatul secului de brînză.

— Încotro ai să te duci ?

— Nu știu încă.

— Tu ai să fii desigur în Austria, chiar dacă devine germană.

— Da.

Ea îl privi cu seriozitate. Ochiul îi erau foarte adânci și strălucitori.

— Păcat, Lilo", murmură Steiner.

— Da.

— Tu știi de ce ?

— Eu știu și tu știi din partea mea.

Continuau să se privească. „Curios, făcu Steiner — numai o parte din timp și o parte din viață a ceea ce stă între noi...

— Tot timpul, Steiner, replică Lilo, blînd, tot timpul și toată viața noastră...

El înclină capul. Lilo îi luă obrazul în mâini și rosti cîteva cuvinte în limba rusească. Apoi îi dădu o bucată de pîine și nițică sare. Mînc-o cînd ai să fii plecat. Să-ți hărăzească o pîine fără mîhnire printre străini. Și-acum pleacă.

Steiner voia să o caute, dar cînd o privi, renunță. Pleacă acum ! spuse ea încetîșor. Pleacă.

El o porni prin pădure. După un răstimp se uită înapoi. Orașul cu barăci dispăruse în noapte și nu mai era nimic decît imensa, zumzuitoarea întunecime cu pătratul de lumină al unei depărtate uși deschise și o mică siluetă ce nu-i făcea semn.

XV

Kern fu adus, după patrusprezece zile, din nou în fața judecătorului de ocol. Bărbatul gras cu fața în formă de măr îl privi mîhnit. „Trebuie să vă comunic ceva neplăcut, d-le Kern”.

Kern se îndreptă. „Patru săptămîni ! Atît poate s-o mai țina Beer, în caz de nevoie, pe Ruth în spital”.

Recursul d-voastră a fost respins de Curtea de Apel. Ați stat prea mult în Elveția. Ideea unei stări de mizerie nu mai era justificată. Deosebit de asta mai e afacerea cu jandarmul. Ați fost condamnat la patrusprezece zile.

— Încă paisprezece zile ?

— Nu. Numai patrusprezece zile. Detențiunea preventivă e socotită ca închisoare.

Kern răsufli adînc. Așadar, azi mi se dă drumul ?

— Da. Ai stat numai în gînd, în loc să stai în închisoare. Mai prost e că acum ești socotit ca un om care a mai fost pedepsit.

— Am s-o suport și pe asta.

Judecătorul îl privi : „ar fi fost mai bine să n-ai cazier judiciar. Dar nu s-a putut face nimic”.

— Voi fi trimis azi peste graniță.

— Da. Prin Basel.

— Prin Basel ? Spre Germania ? Kern privi cu iuțeală în jurul lui. Era gata să sară pe fereastră și să evadeze. Auzise de cîteva ori că trimiseseră emigranții în Germania. Dar erau îndeobște fugari veniți din Germania.

Fereastră era deschisă și sala judecătoriei era la parter. Afară răsărea soarele. Afară mărul își legăna crengile și sub el era un tufiș care ar fi putut fi sărit și dîncolo de el, libertatea. Judecătorul clătină capul : „Veți fi dus spre Franța, nu spre Germania. Basel este granița noastră germană și granița noastră franceză”.

— N-aș putea fi expulzat prin Geneva ?

— Nu, din păcate nu se poate. Basel e locul cel mai apropiat. Așa avem instrucțiuni. Geneva e prea depărtată.

Kern rămase tăcut o clipă. „E sigur că voi fi expulzat în Franța ? Intrebă el apoi”.

— Foarte sigur.

— Nu e nimeni de aici care, fiind găsit fără acte, să fie expulzat în Germania?

— Nimeni, după câte știu. Asta s-ar putea întâmpla o dată cel mult în orașele de graniță. Dar nu prea am auzit de așa ceva.

— O femeie nu va fi în nici un caz retrimisă în Germania.

— Sigur, nu. Eu în nici un caz n-aș face-o niciodată. De ce vrei să știi?

— N-am un motiv special. Mi s-a întâmplat doar pe drum să văd uneori femei fără acte; pentru ele era cu mult mai greu. De aceea întreb.

Judecătorul scoase o hîrtie dintr-un dosar de pe masă și i-o arătă lui Kern. Aici e ordinul dumatăle de expulzare. Crezi acum că vei fi dus în Franța?

— Da.

Judecătorul puse hîrtia la loc în dosar. „Trenul d-tale pleacă în două ore“.

— Și este absolut imposibil să fiu expulzat prin Geneva?

— Absolut imposibil. Fugarii ne fac o mulțime de cheltuieli pentru tren. Avem instrucții stricte să-i trimitem la cea mai apropiată graniță. În privința asta nu stă deloc în puterea mea să te ajut.

— Dacă aș suporta singur cheltuielile de călătorie, aș putea fi dus la Geneva?

— Da, asta se poate. Vrei?

— Nu! n-am destui bani. Am întrebat numai așa...

— Nu întreba prea mult. De fapt, dacă ai avea ban asupra dumatăle ar trebui să plătești și călătoria spre Basel, dar am renunțat să cerceteze. Se sculă în picioare. „Mergi sănătos! Îți doresc tot binele! Să sperăm că o să răzbați și în Franța! Și să sperăm că în curînd se vor schimba toate!“

— Da, poate. Fără asta am putea să ne spînzurăm de o acum.

Kern nu mai găsi ocazia să-i dea de știre lui Ruth. Beer fusese la el cu o zi înainte și îi declarase că prietena lui va trebui să mai stea în spital încă vreo șapte zile. Kern se decisese să-i scrie imediat de la granița franceză. Știa acum lucrul cel mai im-

portant : că Ruth nu va fi în nici un caz expulzată în Germania și că, dacă ar avea bani de drum, ar putea fi adusă la Geneva.

Exact după două ore îl luă în primire un detectiv civil și se duseră la gară. Kern își ducea geamantanul. Beer îl luase de la strungă și i-l adusese. Trecură pe la o ospătărie. Ferestrele circiurmei erau larg deschis. O orchestră de țitere cînta un vals tirolez și un cor de bărbați o acompania. Lîngă fereastră stăteau doi cîntăreți și chioteau. Se legăneau în același timp încolo și încoace, unul cu brațul petrecut pe după umerii celuilalt.

Detectivul se opri locului. Unul din yodleri conțeni. Era tenorul. „Unde dracu zăbovești atît, Max? întrebă el. Te așteaptă toți“.

— Serviciul ! replică detectivul.

Tenorul îl măsura pe Kern cu privirea. „Ce gunoi !“ mormăi el deodată cu o voce adîncă. Atunci quartetul nostru de astă seară e descompletat.

— Excluz. În douăzeci de minute mă înapoiez.

— Sigur ?

— Sigur !

— Bine. Trebuie să facem un yodler. Vezi să nu răcești !

— Nu, nu !

Își continuară drumul. „Nu călătoriți cu mine spre graniță ? îl întrebă Kern după cîtăva vreme“.

— Nu. Am născocit ceva nou pentru voi.

Ajunseră la gară. Detectivul căuta pe conducătorul trenului. „E aici, îi declară el și-l arătă pe Kern“. Apoi predă conductorului trenului ordinul de expulzare. „Drum bun, domnul meu îi ură el pe neașteptate foarte politicos și plecă tropăind“.

— Vino cu mine !

Conducătorul trenului îl duse în cabina frînarului unui tren de marfă.

Cabina mică nu conținea nimic altceva decît un scaun de lemn. Kern vîri coșul sub el. Conducătorul trenului încuie ușa pe din-afară. Așa ! La Basel îi se dă drumul.

Zicînd astfel își continuă drumul de-a lungul peronului slab luminat. Kern privi pe fereastra cabinei. Încercă cu precauție dacă o putea forța. Nu se putea, fereastra era prea îngustă.

Peste cîteva minute trenul o porni. Sălile goale de așteptare alunecară prin fața lui cu mesele goale și lumina chioară absurdă.

Şeful staţiei cu şapca roşie rămase în întuneric. Cîteva străzi strimbe, bariera cu automobilele ce aşteptau, o cafenea mică în care cîţiva oameni jucau cărţi, apoi oraşul dispăru.

Kern se aseză pe scaunul de lemn şi îşi propti picioarele pe geamantan. Şi le propti de el şi privea pe fereastră. Noaptea de afară era întunecoasă şi necunoscută şi vîntoasă şi el se simţi deodată tare nenorocit.

La Basel fu reluat de un poliţist şi dus la garda vămii unde i se dădu să mănince. Apoi călători cu funcţionarul cu tramvaiul spre Burgfelden. Trecură prin întuneric pe lîngă un cimitir evreiesc, apoi depăşiră o cărămidărie şi cotiră de pe şosea. După ce mai merseră puţin, poliţistul se opri. „De aici încolo, o ţii drept înainte“.

Kern îşi continuă drumul. Ştia aproximativ unde se găseşte şi ţinu direcţia spre St. Louis. Nu se ascunse, îi era tot una dacă îl prinde imediat.

Greşi direcţia şi ajunse abia spre dimineaţa în St. Louis. Se prezentă imediat la poliţia franceză şi declară că a fost expulzat noaptea din Basel. Trebuia să evite să fie băgat în închisoare. Asta se putea întimpla dacă se prezenta în aceeaşi zi la poliţie, sau la vamă. Atunci, era pasibil de pedeapsă şi îi puteau astfel trimite înapoi.

Poliţia îl reţinu în timpul zilei în arest. Seara îl trimiseră la oficiul de vamă al graniţei.

La oficiu erau doi funcţionari. Unul dintre ei şedea la o masă şi scria. Celălalt şedea ghemuit pe o bancă de lîngă sobă şi fuma ţigări din tutun algerian, măsurîndu-l din cînd în cînd pe Kern cu privirea.

— Ce ai în geamantan ? întrebă el după o pauză.

— Cîteva lucruri de ale mele.

— Ia deschide-l.

Kern deschise capacul. Vameşul se ridică şi se apropie leneş, apoi se aplecă interesat asupra conţinutului gemantanului. „Apă de toaletă, săpun, parfum ! Ia te uită... toate astea le-ai adus cu dumneata din Elveţia !“

— Fireşte.

— N-ai să-mi spui că foloseşti toate astea pentru uzul d-tale personal.

— Nu. Am făcut negoţ cu ele.

— Atunci trebuie să le vămuești ! declară funcționarul. Despa-chetează ! Mărunțișurile astea... ei arăta acele, șireturile și alte lucruri mărunte, sînt scutite.

Kern credea că visează. „Vămuești ? Eu să vămuești ceva ?“

— Bineînțeles ! Doar nu ești curier diplomatic ! Sau poate gîndești că vreau să-ți cumpăr flacoanele ? Ai adus marfă nevămuită în Franța, hai, scoate-o repede !

Funcționarul scoase un tarif vamal și aduse în cîntar.

— N-am nici un ban, zise Kern.

— Nici un ban ? Vameșul își viri mîinile în buzunarul pantalonilor și se legănă pe genunchi. „Bine, atunci îți confiscăm lucrurile. Dă-le incoace“.

Kern rămase ghemuit lîngă geamantan. Îl ținea strîns în mîna. „Eu n-am venit de bună voie în Franța“, lămuri el. „M-am prezentat aici ca să fiu retrimis în Elveția. N-am nimic de vămuit“.

— Ia te uită la el ! Vrei tu să mă înveți pe mine ?

— Lasă băiatu-n pace. François ! interveni vameșul ce ședea la masă și scria.

— Nici nu mă gîndesc ! Un *boche* ce știe totul mai bine, ca toată șleahta de dincolo ! Scoate repede sticlele !

— Eu nu sînt un *boche* ! ripostă Kern.

Acum intră un alt funcționar. Kern observă că era un grad superior. „Ce s-a întîmplat ?“ întrebă el scurt.

Vameșul îi desluși cele întîmplate inspectorului îl măsură cu privirea pe Kern. „V-ați prezentat imediat poliției ?“

— Da.

— Și voiți să vă inapoiati în Elveția ?

— Da. Pentru asta mă aflu aici.

Inspectorul chibzui o clipă. „Atunci n-are nici o vină. Nu e contrabandist. N-a vrut să înșele pe nimeni, ci a fost el însuși înșelat. Trimiteți-l înapoi și cu asta basta“.

Zise și părăsi încăperea. „Vezi măi, François, spuse vameșul care scria la birou. La ce te enervezi tu merou ? Nu face decît să-ți strice la ficat“.

François nu răspunse nimic. Îl pirona pe Kern cu sîială. Kern răspunse privirii lui. Își aminti brusc că vorbise franțuzește și că îi înțelesese pe francezi și în sufletul lui îi binecuvînta pe profesorul cunoscut în închisoarea din Viena.

A doua zi de dimineată se găsea din nou la Basel. Nu se înfățișă imediat la poliție. Nu i se putea întâmpla cine știe ce dacă zăbovea în timpul zilei în Basel și se prezenta abia seara. Avea adresa lui Einder. Era orașul cel mai invadat de emigranți din Elveția, dar el se decisese cu toate astea să încerce să-și agonisească ceva bani.

Începu cu preoții. Era aproape sigur că nu îl vor denunța. La cel dintâi fu dat imediat afară, la cel de-al doilea obținuu o felie de piine cu unt, la cel de-al-treilea cinci franci. Își continuă colinda — și avu noroc: pînă la prînz adunase șaptesprezece franci. Încercă înainte de toate să scape de ultimele sticle de parfum și apă de toaletă pentru a fi la adăpost în caz de mardădea ochii cu François. Nu le putu însă plasa la preoți, dar reuși s-o facă la celelalte adrese. După-amiază era în posesia a douăzeci și opt de franci. O luă spre catedrala catolică, o găsi deschisă și era locul cel mai sigur de refugiu și odihnă. Nu mai dormise de două nopți.

Biserica era pe jumătate întunecată și goală. Mirosea a tămîie și luminări. Kern se așeză într-o bancă și îi scrisese o epistolă doctorului Beer. În plic puse o scrisoare și bani pentru Ruth. Îl lipi și îi viri în buzunar. Se simțea tare obosit. Cu-ncețul alunecă pe scaunelul de ingenucheat și puse capul pe pupitrul de rugaciune. Voia să se odihnească numai un pic, dar adormi.

Cînd se trezi, nu știa deloc unde se află. Clipea din ochi în lucirea mată și roșie a veșnicei lumini și treptat își reveni. Cînd auzi pași se deșteptă de-a binelea.

Un prelat. În veșminte negre de preot venea domol pe cărarea din mijloc a bisericii. Se opri în fața lui Kern iar Kern, ca precauție, împreună miinile.

— Nu voiam să vă stingheresc.

— Tocmai voiam să plec.

— V-am văzut de la sacristie. Sînteți de două ceasuri aici... V-ați rugat pentru ceva deosebit?

— Aa, da, consimți Kern, surprins dar revenindu-și iute.

— Sînteți de pe aici? Prelatul privi geamantaul lui Kern.

— Nu, Kern îl privi. Preotul făcea o impresie ce dădea încrederea. „Sînt emigrant. Azi însă trebuie să trec granița. În geamantan am lucruri pe care le vînd“.

Mai păstrase după masă un flacon de apă de toaletă și îi trecu deodată prin cap ideea nebunească s-o vîndă preotului în biserică. Era improbabil, dar el era deprins cu lucruri improbabile. „Apă de toaletă”, își recomandă el marfa. Foarte bună. Și foarte ieftină. Vreau să scap de ea.

Voia să deschidă geamantanul.

Preotul îl opri cu un gest, „Lăsați. Vă cred. Să nu imitam pe zarafii din tempiu. Mă bucur că v-ați rugat atît de mult. Veniți cu mine în sacristie. Avem un mic fond pentru credincioșii nevoiași.”

Kern căpătă zece franci. Era oarecum rușinat, dar nu ținu mult. Era prețul cîtorva sute de kilometri de cale ferată franceză pentru Ruth. Anii de ghinion par să se fi terminat — își zise el. Se înapoie în biserică și se rugă acum cu adevărat. Nu știa exact cui... el însuși era protestant, tatăl său evreu și dînsul ingenuchea într-un locaș catolic... dar găsea că în timpuri de astea e probabil și în cer puțină dezordine și că ruga lui va găsi drumul drept.

Seara se duse cu trenul la Gêneva. Avea pe neașteptate presentimentul că Ruth ar putea părăsi mai devreme spitalul. Sosi acolo dimineața, depuse geamantanul în gară și se duse la politie. Funcționarului de acolo îi declară că a fost tocmai expulzat din Franța. Cum avea ordinul de expulzare din Elveția la el, care era numai de cîteva zile, fu crezut; îl reținură în cursul zilei, și îl îndrumară noaptea în direcția Cologny, peste granița.

El se prezenta imediat la vama franceză.

— Intrați, îi spuse un funcționar somnoros. Mai e cineva acolo. Vă trimitem către orele patru înapoi.

Kern intră în baraca vămii. „Vogt!” exclamă el surprins. „Cum ai ajuns d-ta pînă aici?”

Vogt dădu din umeri. „Asediez iarăși granița elvețiană”.

— De atunci? De cînd ai fost adus la gară, în Lucerna?

— De atunci.

Vogt arăta rău. Era slăbit și pielea lui era mai cenușie ca plumbul. „Am ghinion” se vîită dînsul. „Nu izbutesc să ajung la închisoare și, pe lingă asta, nopțile sînt prea reci ca să le mai pot suporta.”

Kern se așeză lingă el: „Am fost la închisoare și sînt bucuros că-s din nou liber. Așa e viața!”

Un jandarm le aduse nițică pline și vin roșu. Mincară și adormiră numaidecît pe bancă. La orele patru dimineața fură treziți din somn și aduși la graniță. Era încă întuneric bine. Cîmpurile acoperite de brumă scinteau palid în marginea șoselei.

Vogt dîrdîia de frig. Kern își scoase flanela. „Țineți, puneți-o. Mie nu mi-e frig“.

— Serios, nu ?

— Nu.

— Ești tînăr, asta e. Trase puloverul peste cap. „Numai pentru cele cîteva ore pînă rasare soarele“.

Puțin înainte de a ajunge la Geneva, se despărțiră. Vogt voia să încerce, prin Lausanne, să pătrundă mai adînc în Elveția. Atîta vreme cît era aproape de hotar, îl trimiteau pur și simplu înapoi și nu putea rezolva cu închisoarea.

— Rețineți flaneaua, îi spuse Kern.

— Exclus ! Asta înseamnă un capital.

— Mai am una primită în dar de la preotul închisorii din Viena. E la magazia de păstrare a bagajelor din Geneva.

— Spui adevărul ?

— Firește. E o flanelă albastră, cu un tiv roșu. Mă credeți sau nu.

Vogt rise. Scoase o carte îngustă din buzunar : „Ține în schimb asta“.

Erau Poeziile lui Hölderlin.

— De astea poți și mai puțin să te lipsești.

— Ba da. Le știu pe cele mai multe pe dinafară.

Kern intra în Geneva. Dormi două ore și la orele douăsprezece se afla la Posta centrală. Știa că Ruth nu putea să vină, cu toate astea o aștepta pînă la orele două. Apoi scoase lista de adrese a lui Binder și o consultă. Avu din nou noroc : pînă în seară cîștigă șaptesprezece franci și cu ei se duse la poliție.

Era sîmbătă. Noaptea era nelinistită. De pe la unsprezece fură aduși doi inși beți turtă. Vomitaseră în localul unde băuseră și începură apoi să cînte. Sore ora unu erau cinci. La orele două îl aduseră pe Vogt.

— Parcă e o vrajă. Cel puțin sîntem amîndoi.

Peste un ceas îl ridicară. Noaptea era racoroasă. Scelele licăreau și erau foarte depărtate în înaltul cerului. Crai Nou lucea clar ca metalul topit.

Jandarmul se opri. O cotiți aici la dreapta și...

— Șuu, îl întrerupse Kern. Cunoșc drumul

— Atunci cu bine.

Își continuară drumul, peste fișia îngustă a țării nimanui, între graniță și graniță.

Impotriva așteptării, nu-i trimiseră în aceeași noapte înapoi. Îi aduseră la Prefectură și le făcu un proces-verbal de trecere frauduloasă a graniței. Apoi le dădură de mîncare. În noaptea următoare îi retrimiseră peste graniță.

Bătea vîntul și vremea era mohorîtă. Vogt era foarte obosit. Abia de scotea o vorbă și făcea o impresie aproape deznădăjduită. Cînd depășiseră o bună bucată granița, poposiră într-un stog de fîn. Kern dormi înceleștat pînă dimineța, ca mort.

Se sculă la răsăritul soarelui. Nu se clinti; deschise numai ochii. Era o senzație cutremurătoare pentru Kern să vadă silueta aceasta nemișcată de lingă el, sub mantaua subțire, acest om puțintel, cu ochii tăcuți și larg deschiși.

Sedeau culcați pe o pantă ce cobora dulce și de p_e care aveau în față priveliștea orașului matinal și a lacului. Fumul hoceagurilor se înălța din case în aerul proaspăt și deștepta senzația de căldură, securitate, dejun și paturi. Lacul scînteia într-o blindă neliniște. Cogt contempla tăcut cum negurile plutitoare erau absorbite de soare și cum masivul muntelui Montblanc se iveau încet dinapoia fișiilor de nori și începu să sclicească, ca pereții luminoși ai unui elevat și ceresc Ierusalim.

Către orele nouă se urniră. Sosiră la Geneva și o luară pe drumul de-a lungul lacului. După cîteva sute de pași, Vogt rămase iocului. Ia privește încoa! spuse el.

— Ce?

Vogt îi arată o clădire în formă de palat așezată într-un mare parc. Monumentala casă lucea în soare ca un castel al siguranței și al vieții îmbelsugate. Parcul magnific scînteia în aurul și roșul frunzișului autumnal. Lungi șiruri de automobile stăteau trase la scară, altele stăteau aliniate în stradă.

— Minunat! exclamă Kern. Face impresia că aici e reședința împăratului Elveției.

— Nu știți ce este asta?

Kern clătină capul.

— E palatul Ligii Națiunilor, îl informa Vogt cu un glas plin de mîhnire și ironie.

Kern îl privi surprins.

Vogt înclină capul. „Acesta e locul unde de ani de zile se hotărăște soarta noastră, dacă să ne dea din nou acte de legitimare și să ne facă din nou oameni sau nu“.

Un „Cadillac“ deschis se dezlipi din șirul de limuzine și o porni. Un număr de domni tineri și eleganți ședeau înăuntru, printre ei o foarte frumoasă fată într-un mantou de lutru. Rîdeau și făceau semne spre alt automobil, contramandînd un dejun pe lac.

— Da, spuse peste o clipă Vogt. Înțelegi acum de ce durează atît de mult ?

— Da, consimți Kern.

— Fără speranță, nu-i așa ?

Kern înalță umerii. „Nu cred că se grăbesc prea tare“.

Un portar se apropie de ei și-i măsură bănuitor : „Căutați pe cineva ?“

Kern clătină capul.

— Atunci ce doriți ? întrebă portarul.

Vogt îl privi pe Kern. În ochii lui luci o scînteie oboșită de sarcasm : „Nimic“ răspuse el apoi portarului. „Noi sîntem turiști. Simpli pribegi pe lumea asta a lui Dumnezeu“.

— Cu atît mai bine, atunci luați-o din loc, îi pofti portarul, cu gîndul la niște anarhiști smintiți. „Da, așa e mai bine, zise Vogt“.

În *Rue de Montblanc* se uitară la vitrinele magazinelor. În fața unui galantar cu bijuterii, Vogt se opri. „Aș dori să ne despărțim aici“.

— Încotro o luați de astă dată ?

— Nu departe. Intru în prăvălia asta... răspuse Vogt.

Kern privi fără să înțeleagă fereastra galantarului în care erau etalate pe catifea cenușie briliante, rubine și smaralde.

— Cred că n-o să aveți noroc, spuse. Bijutierii sînt cunoscuți ca oameni incapabili de milă. Poaște pentru că umblă tot timpul cu pietre. Nu dau niciodată.

— Nu vreau să iau nimic. Vreau numai să fur ceva.

— Ce ? Kern îl privi pe Vogt îndoielnic. O spuneți serios ? N-o să reușiți nimic, așa cum sînteți acuma.

— Păi nici nu vreau asta. Tocmai de asta o fac.

— Asta nu înțeleg.

— O s-o înțelegi numaidecît. Am chibzuit-o amanunțit. E singura posibilitate pentru mine să trec iarna. Pentru asta mi se dă cel puțin cîteva luni. Nu mai am de ales. Sint aproape distrus. Încă vreo cîteva saptămîni de graniță mă dau gata. Trebuie s-o fac.

— Da... începu Kern.

— Știu tot ce voiți să-mi spuneți. Fața lui se descompuse deodată de parcă firele care o ținuseră se rupseră. „Nu mai pot, murmură dînsul. Mergi sănătos“.

Kern văzu că era zadarnic să mai stăruie. Luă mina slabă a lui Vogt. „Să sperăm. Închisoarea e foarte bună.“

Vogt așteptă pînă ce Kern se depărtă o bucată, apoi pași în prăvălie. Kern rămase la colțul străzii și, simulînd că așteaptă tramvaiul, supraveghea intrarea prăvăliei. După cîteva minute văzu pe un bărbat tînar dînd buzna din prăvălie și întorcîndu-se apoi cu un sergent de stradă. Să sperăm că acum va avea liniște. Își zise Kern și continuă drumul.

Imediat după ce trecu de Viena, Steiner găsi un automobil care îl duse pînă la graniță. Nu voia să riște, arătînd funcționarilor vamali austrieci pașaportul lui; de aceea cobori puțin înainte de graniță și făcu restul drumului pe jos. Către ora zece seara se prezentă la posturile de vamă. Declară că a fost tocmai expulzat din Elveția.

— Bun, spuse bătrînul vameș cu o barbă à la Franz Iosef. Cunoaștem. Mîine dimineață te expediem înapoi. Așează-te deocamdată undeva.

Steiner luă ioc afară, în fața clădirii vamii și își aprinse o țigară. Funcționarul care mai era de serviciu moțăia. Din cînd în cînd, trecea cîte un automobil. Peste vreun ceas vameșul cu barbă à la Franz Iosef veni și el afară. „Cum ai spus?“ îl întrebă el pe Steiner. Ești austriac?“

Steiner fu imediat cuprîns de teamă. Își cususe pașaportul în pălărie. „De unde pînă unde?“ răspunse el liniștit. Dacă aș fi austriac n-aș fi emigrant.

Funcționarul se bătui cu palma peste frunte încît barba lui argintie flutură. „Just! Just! Cum uiți uneori! V-am întrebît numai pentru ca îmi ziceam că dacă sinteți austriac, știți să jucați tarock.“

— Tarock știu să joc. L-am învățat ca copil, în război. Am fost multă vreme într-o divizie austriacă.

— Strașnic. Împăratul Franz Iosef îl bătu pe Steiner pe spate. Atunci sintești aproape compatriot. Ei, ce spunei? Facem unul? Sintem tocmai cîți trebuie.

— Firește.

Intrară înăuntru. Peste un ceas Steiner cîștigase șapte șilingi. Nu juca după metodele trișorului Fred; juca cinstit. Dar juca mult mai bine decît vameșii, așa că trebuia să cîștige dacă cartea lui era întrucîtva bună.

La orele unsprezece luau împreună cina. Funcționarii vămii declarară că era dejunul, deoarece aveau serviciu pînă la orele opt dimineața. Dejunul era substanțial și bun. După-masă, continuară să joace.

Steiner căpătă o carte foarte bună. Vameșul austriac juca împotriva lui cu curajul disperatului. Luptau, dar erau *fair*. La orele unu noaptea își ziceau pe nume; la orele trei se tutuiau, la orele patru deveniră cu desăvîrșire familiari, caracterizările „porc de cîine“, „pușlama“, „pezevenchiule“, „găoază“ nu mai erau luate ca insulte, ci ca expresii spontane de uimire, admirație și afecțiune.

La orele cinci dimineața intră vameșul de serviciu. „Copii, e timpul să-l expediem pe Iosef peste graniță“.

Se făcu o tăcere generală. Toți ochii se îndreptară asupra grămezii de bani adunată în fața lui Steiner. În cele din urmă împăratul Franz Iosef făcu o mișcare. „Cîștigat e cîștigat“, spuse el resemnat. Ne-a șmecherit. Acum o șterge ca o rîndunică de toamnă pezevenchiul ăsta.

— Am avut cărți bune, replică Steiner. Grozav de bune cărți.

Păi tocmai asta e, consimți împăratul Franz Iosef, melancolic. Ai avut cărți bune. Mîine poate am fi avut noi cărți bune. Dar atunci nu mai ești aici. Aici e oarecare nedreptate.

— Asta așa e. Dar unde există dreptate, fraților.

— Dreptatea la cărți constă în aceea că cîștigătorul trebuie să dea revanșa. Dacă cîștigă și atunci nu poți face nimic. Dar așa.. Împăratul Franz Iosef ridică mîinile și le ținu în sus. E ceva ce te nemulțumește, altminteri..

— Dar bine copiii, dacă e numai asta! Voi mă expediați peste granița mîine seară, elvețienii mă trimit înapoi, și vă dau revanșa.

Împăratul Franz Iosef își lăsa zgomotos mîinile întinse. Asta era! oftă el, usurat. Noi singuri nu ți-o putem propune, înțelegi?

Fiindcă sîntem oficialitate. Avem voie să jucăm cărți cu tine, asta nu e interzis. Dar nu trebuie să te îndemnăm să treci granița înapoi. Dacă vii din proprie inițiativă, asta e altceva.

— Vin, îi asigură Steiner. Lăsați pe mine.

Se prezentă la postul de graniță elvețian și declară că vrea să treacă noaptea din nou în Austria. Nu-l trimiseră la poliție, ci îl reținură. Era duminică. Alături de garda vămii era o circiumioră. După-masă era multă treabă, dar seara, după orele opt, domnea liniștea.

Cîteva funcționari ai vămii care erau învoiiți se ghemuiseră în odaia circiumii. Își vizitară camarazii și acum se așternuseră la joc. Jucau jass. Pînă să-și dea bine seama, Steiner era și el printre dinșii.

Elvețienii erau niște jucători admirabili. Aveam un calm de fier și un noroc enorm. La orele zece îi și luaseră lui Steiner zece franci; către miezul nopții el se retrase cu cinci, dar la orele două noaptea, cînd se închise restaurantul, pierdea treisprezece franci.

Elvețienii îl tratară cu cîteva pahare mari de Kirș. Avea nevoie de ele întrucît noaptea era foarte răcoroasă și el trebuia să treacă Rinul prin vad.

De cealaltă parte zări, profilată pe cer, o siluetă întunecată. Era Împăratul Franz Iosef. Luna sta înapoia lui ca un nimb.

Steiner se uscă. Îi clănțneau dinții. Apoi bău restul din Kirșul pe care i-l oferiseră elvețienii și se îmbracă. Cînd fu gata o luă spre silueta întunecată.

— Dar unde ai fost? îl salută Franz Iosef. Te aștept aici de la una. Mă gîndeam că te-ai putea rătăci, de aceea stau aici! Steiner rîse: „M-au reținut elvețienii“.

— Hai, vino repede! Mai avem numai două ore și jumătate.

Lupta începuse deîndată. La orele cinci era încă nedecisă „austrieicii căpătaseră tocmă cărți bune. Împăratul Franz Iosef își zvîrli cartea lui pe masă. Ce porcărie. Tocmai acum!“

Își puse mantau și își încataramă centironul. „Hai, Sepp! N-avem ce face. Serviciu e serviciu! Trebuie să te expediem!“ Steiner și bătrînul o luară spre graniță. Franz Iosef păcăia o Virginie aromată. „Știi una“, zise vameșul, după o pauză, am sentimentul că elvețienii supraveghează azi foarte sever. Așteaptă ca să te întorci, nu crezi și tu?

— E foarte posibil, replică Steiner.

— Poate că ar fi mai cuminte să te trimitem abia mâine noaptea. Atunci cred că te-ai acuiat la noi și nu mai sînt a.ît de atenți.

— E limpede.

Franz Iosif se opri. Vezi tu acolo? Sclipește ceva! E o lampă de buzunar. Uite acum și dincolo! Ai văzut?

— Da, foarte lămurit! Steiner rînji. Nu văzuse nimic. Dar știa ce voia bătrînul vameș.

Franz Iosif își scărpină barba-i argintie. Apoi clipi viclean către Steiner „Nu poți trece, asta e precis, nu ești de părere? Trebuie să ne întoarcem. Sepp! Îmi pare rău, dar toată granița e puternic păzită. Nu ne rămîne altceva de făcut decît să așteptăm pînă dimineața. Am să fac un raport.

— Bine.

Jucară pînă la orele opt dimineața. Steiner pierdu șapte prezece șilingi, dar mai era încă în cîștig cu douăzeci și doi. Franz Iosif scrisese raportul lui și îl predară pe Steiner vameșilor ce îl înlocuiau.

Vameșii, deși erau închistați și formalști, îl închiseră pe Steiner în garda vămii. Dormi acolo toată ziua. Exact la orele opt apărură Franz Iosif spre a-l duce în triumf spre clădirea vămii.

Mîncară repede, dar solid, apoi începu lupta. La fiecare două ceasuri era înlocuit unul din vameși cu cei ce se întorceau de la serviciu. Steiner zăbovi la masa de joc pînă la orele cinci. La orele douăsprezece și un sfert Împăratul Franz Iosif, în focul jocului, își pîrli partea de sus a bărbii. Credea că are o țigară în gură și încercase s-o aprindă. Era o iluziune a simțurilor pentru că o oră întreagă nu-i veniseră decît cărți de pică și treflă. Vedea negru și acolo unde nu era.

Steiner birui vama. O buzunări mai ales între orele trei și cinci. În disperarea lui, Franz Iosif ceru întăriri. Telefonă la campionul de tarock din Buchs, care veni cu o motocicletă. Nu ajută la nimic. Pentru prima dată de cînd se știa, Dumnezeu era cu cel nevoiaș. Steiner avea așa o carte, că regretă numai un lucru: că nu joacă cu milionari.

La orele cinci dimineața făcură ultimele tururi. Atunci fură amestecate cărțile. Steiner cîștigase o sută șase șilingi.

Campionul din Buchs plecă fără rămas bun, șuierînd cu motocicletă lui. Steiner și Franz Iosif o luară spre graniță. Franz Iosif arătă un alt drum. „Ia-o în direcția asta“, zise el. „Bagă de seamă să te ascunzi bine dimineața. După-amiază poți înainta spre

gară. Doar ai bani acum. Și să nu te mai prind niciodată pe aici. Țilharule! Altminteri trebuie să cerem mărire de salariu”.

— Bine. Poate că odată și odată am să vă dau revanșa.

— Nu la tarock. Ne ajunge. Poate la șah sau în jocul de-a baba oarba.

Steiner trecu granița. Chibzuia dacă să se mai ducă la vameșii elvețieni să ceară revanșă. Dar știa că va pierde. Se hotărî să călătorească spre Murten ca să vadă ce-i cu Kern. Localitatea se afla în drum spre Paris și nu constituia un ocol mare.

Kern mergea spre poșta centrală. Era obosit. Ultimele nopți nu prea dormise. Ruth ar fi trebuit să fie aici de trei zile. Tot timpul din urmă nu mai auzise nimic despre ea. Nu scrisese nimic. Până acum se gândise la mii de motive, care au putut s-o împiedice să-i trimită o veste... Dar acum credea că nu mai vine deloc. Mergea trist și făcea pașii automat, punînd un picior înaintea celuilalt.

Deodată recunoscu paltonul ei albastru. Rămase locului. Își opri respirația. Simțea că tremură. Paltonul albastru dănuia în fața ochilor lui printre chipuri roșii, pălării, roate, pachete, oameni. Își continuă drumul cu precauție ca și cum pășea pe o frînghie și se temea să nu se prăbușească, în fiecare secundă. Chiar și atunci cînd Ruth se întorsese cu fața spre el, mai credea încă într-o asemănare oribilă și într-o amăgire a fanteziei. Abia cînd chipul ei se schimbă, se aruncă înaintea ei.

— Ruth! Ești aici! Ești aici! Tu m-asteptai pe mine și eu nu eram aici!

O ținea strîns în brațele sale și simțea cît de tare se lipea și ea de el. Se înălțură, ca și cînd s-ar fi aflat pe un pic de munte și o furtună voia să-i răstoarne. Stăteau în mijlocul ușii poștei centrale din Geneva. Oamenii se înghesuiau, îl îmbrînceau, se întorceau și rîdeau... ei nu-și dădeau seama de nimic. Erau numai ei singuri. Abia atunci cînd Kern văzu apărînd în cîmpul lui vizual o uniformă, se trezi numaidecît. Ii dădu drumul lui Ruth.

— Vino repede, șopti el. „Hai la poștă. Înainte să se întimple ceva”.

Și grabnic dispărură în mulțime. „Vino încoace!”

Se așezară la coada unui rînd de oameni ce așteptau în fața unui ghișeu de mărci.

— Când ai sosit? întrebă Kern. Poșta centrală din Geneva nu mi se păruse niciodată atât de luminoasă.

— Azi-dimineață.

— Te-au dus mai întâi la Basel, sau aici direct?

— Nu. Mi s-a dat la Murten un permis de liberă ședere pentru trei zile. Și am venit îndată aici.

— Minunat. Chiar și permis de ședere! Atunci nici n-ai de ce te teme. Și eu te vedeam singură la graniță. Ai slăbit Ruth și ești palidă.

— Dar sînt complet sănătoasă. M-am făcut urîță?

— Nu, mult mai frumoasă! De cîte ori te revăd, ești mai frumoasă! Ți-e foame?

— Da, zise Ruth. Mi-e foame de toate: să te văd pe tine, să merg pe străzi, mi-e foame de aer și de vorbă.

— Atunci să ne ducem îndată să mîncăm. Cunoșc un birt unde se găsește pește proaspăt, din lac. „Ca la Lucerna. Kern era radios. Elvira are atîtea lacuri. Unde e bagajul tău?”

— La gară, firește! Păi sînt un vagabond bătrîn și cu experiență.

— Da. Sînt mindru de tine! Ruth. Acum sosește prima ta graniță ilegală. Te temi?

— Deloc.

— Nici nu trebuie. Granița asta o cunosc ca pe buzunarul meu. Știu totul. Am cumpărat și bilete de tren în Franța. Totul e pregătit. Cunoșc gara minuțios. Rămînem într-o circumioră și plecăm abia în ultimul moment, direct la tren.

— Ai și biletele? Da de unde ai luat banii? Mie mi-ai trimis atât de mult!

— În disperarea mea, am prădat clerul elvețian. Ca un gangster am trecut prin Basel și Geneva. N-ar trebui să mă mai las văzut pe aici vreun an de zile.

Ruth rîdea. „Și eu aduc ceva bani. Doctorul Beer i-a luat de la o societate de ajutor pentru emigranți”.

Stăteau strîns lipiți unul de altul și înaintau încet în rîndul celor ce așteptau. Kern o ținea de mîină și vorbeau încet, cu glasurile înăbușite, și își dădeau silința să se arate cît mai indiferenți.

— Se pare că aveam un noroc formidabil, zise Kern. „Nu e numai faptul că tu te înapoiezi... cu un permis de ședere... dar mai aduci și bani! Dar de ce nu mi-ai scris niciodată? N-ai putut?”

— Mă temeam să nu te prindă, când vii să-ți iei scrisorile. Beer mi-a povestit chestia cu Ammers. Și el a fost de părere că e mai bine să nu-ți scriu. Ți-am scris tot timpul... fără creion și fără hîrtie. Mă înțelege, nu-i așa?

Kern îi strînse mina. „Știu ce înseamnă asta. Ai și o cameră?”

— Nu, de la gară am venit de-a dreptul aici.

— Da, numai că... Kern ezită o clipă. „Știi tu, în ultimele zile am devenit un fel de noctambul. N-am vrut să risc nimic. Așa că am întrebuintat pensiunile de stat”. Observă privirea ei speriată. „Nu, nu închisoarea. Oficiul vămii. Se doarme foarte bine acolo. Mai ales că e cald. Toate vămile sînt bine încălzite, cînd se lasă frigul. Totuși nu-i de tine. Tu ai un permis... așa că pentru tine putem să luam o cameră la Grand Hotel Bellevue. Acolo locuiesc reprezentanții ligii națiunilor, miniștrii și alți granguri inutili”.

— Nu merge. Eu rămîn cu tine. Dacă crezi că e primejdios hai să plecăm azi-noapte.

— Ce? întrebă nerăbdător funcționarul poștei, dinapoia ghișeului.

Avansaseră pînă la ferestruică, fără să bage de seamă.

— O marcă de zece centime, zise Kern, venindu-și repede în fire.

Funcționarul împinse marca. Kern o plăti și o luară spre ieșire. „Ce vrei să faci cu marca asta?” întrebă Ruth.

— Nu știu. Am cumpărat-o numai. Reacționez automatic, cînd zăresc o uniformă. Kern examinează marca. „Aș putea să-i scriu o anonimă lui Ammers”.

— Ammers... zise Ruth. „Știi că e în tratament la Beer?”

— Ce? E adevărat? Kern o pironi cu privirea. „Mai spune-mi acum că îl doare ficatul și îți fac o tumbă de bucurie”.

Ruth rîdea și rîdea astfel că se unduia ca o salcie în vînt. „Da... este adevărat! De aceea a și venit la Beer! Beer e singurul specialist în Murten. Gîndește-te, Ammers să fie silit să se caute la un medic evreu!”

— Mare este Dumnezeu! Asta-i o clipă strașnică în viața mea. Steiner mi-a spus odată, că dragostea și răzbunarea în același timp e lucrul care se întîmplă cel mai rar în lume. Iată-mă, aici pe treptele poștei centrale din Geneva și mie mi se întîmplă lucrul ăsta rar. Poate că și Binding este în momentul de față într-o închisoare sau poate că și-a rupt un picior!

— S-au i s-au șterpelit banii.

— Mai bine. Ruth tu ai idei strașnice!

Coborîră treptele. „Trecem azi-noapte granița?” întrebă Ruth.

— Nu. Trebuie întâi să te odihnești și să dormi. E un drum lung.

— Și tu? Tu nu trebuie să dormi. Putem găsi o pensiune care să fie trecută pe lista lui Binder. E într-adevăr atât de primejdios?

— Nu mai știu, zise Kern. „Mi se pare că nu. Atît de aproape de granița... Am trecut atît de des de acolo încoace și de aici acolo! În cazul cel mai rău o să ne ducă la vamă, asta-i tot. Și dacă are să fie cam primejdios... cred că azi n-aș mai fi în stare s-o pornesc singur. Tu ești iar aici lîngă mine... cum să pot pleca de bună voie!”

— „Nici n-aș fi rămas singură aici”, zise Ruth.

XVI

Kern și Ruth reușiră să treacă neobservați granița și să ajungă trenul la Bellegarde. Sosiră seara la Paris și stăteau pe peronul gării, fără să știe încotro s-o apuce.

— Curaj, Ruth! zise Kern. „Ne ducem la un oarecare hotel mic. Acum e prea târziu să încercăm altceva. Măine vom vedea ce-i de făcut“.

Ruth dădu din cap. Era obosită de drum. „Să mergem la un hotel oarecare“, consimți.

Găsiră într-o stradă lateralnică o firmă roșie: Hotel Habana. Kern intră și întrebă cât costă o cameră.

— Pentru toată noaptea?, întrebă portarul.

— Da, firește, răspunse Kern mirat.

— Douăzeci și cinci de franci.

— Pentru două persoane?, întrebă Kern.

— Da, firește, răspunse portarul, acum mirat el.

Kern se duse s-o aducă și pe Ruth. Portarul aruncă o privire asupra amândurora și îi dădu apoi lui Kern un formular de înscriere. Când observă cum ezita Kern, zîmbi și spuse: „Nu sîntem chiar atît de riguroși...“

Kern oftă ușurat și se înscrise: Ludwig Oppenheim. „Ajunge atît“, zise portarul. „Douăzeci și cinci de franci“.

Kern plăti și un băiat îl conduse pînă sus. Camera era micuță, curată și oarecum elegantă. Avem un pat mare, comod, două lavabouri, un fotoliu, dar nici un dulap. „Putem sta și fără dulap, zise Kern și se duse la fereastră ca să privească afară. Apoi se întoarse spre Ruth. „Acum sîntem la Paris, Ruth dragă“.

— Da, răspunse ea, privindu-l zîmbind „și ce repede au mers lucrurile“.

— Cu formularele de înscriere nu trebuie să ne facem nici o grijă. Ai auzit cum am vorbit franțuzește? Am înteles tot ce mi-a spus portarul.

— Ai fost splendid! răspunse Ruth. „Eu n-aș fi putut deschide gura“.

— Și cînd te gîndești că tu vorbești mai bine ca mine franceza. Sînt mai îndrăzneț ca tine, asta-i tot! Hai acum să ne du-

cem să mîncăm. Un oraș ți se pare dușmănos cît timp n-ai mîncat și n-ai băut în el.

Se duseră într-un mic bistro din apropiere. Pentru șase franci obținură o cină sățioasă și o carafă cu vin roșu. Era ieftin și bun. Nu mîncaseră aproape nimic toată ziua, și vinul li se urcă la cap și li obosi într-atît, că se grăbiră să se înapoieze la hotel.

În antreu, o femeie îmblănită și cu un bărbat cam cherchelit stăteau de vorbă cu portarul și se tocmeau. Femeia era drăguță și bine fardată. Se uita cu dispreț la Ruth. Bărbatul fuma o țigară și nu se dădu la o parte cînd Kern ceru cheia camerei.

— Pare-se că e cam elegant pe aici, spuse Kern, cînd urcă scara. „Ai văzut mantoul de blană?“

— Da, Ludwig, Ruth zîmbi. „Era o imitație. Pisică. Mantoul ăsta nu costă mai mult decît un palton bun de stofă“.

— N-aș fi observat. Am luat-o drept lutru. Kern învîrti comutatorul și făcu lumină. Ruth lăsă să-i cadă geanta și paltonul pe jos și puse brațele în jurul grumazului său și își lipi obrazul de al lui. „Sînt obosită“, zise ea, „obosită și fericită și puțin fricoasă și mai ales obosită. Ajută-mă să mă dezbrac și bagă-mă în pat“.

— Da.

Sedeau întinși în întuneric, unul lîngă altul. Ruth își puse capul pe umărul lui Kern și adormi îndată ca un copil, după ce oftase adînc. Kern mai stătu puțin treaz și îi asculta respirația. Apoi adormi și el.

Îl deșteptă un zgomot. Se ridică deodată și ascultă. Se auzea gălăgie de afară. Inima încetă să-i bată; credea că venise poliția. Sări repede din pat și fugi la ușă, o crăpă puțin și privi afară. Striga cineva de jos și o voce furioasă de femeie răspunse ceva într-o franceză stricată. După cîteva clipe veni portarul sus.

— Ce este? întrebă Kern prin crăpătura ușii.

Portarul îl privi mirat. „Nimic, un bețiv care nu voia să plătească“.

— N-a fost altceva?

— Ce să fie altceva? Se mai întîmplă și d-astea.

Deschise ușa de alături și lăsă să intre un bărbat cu mustața neagră și o femeie blondă, care veniseră în urma lui.

Kern închise ușa și pipăi prin întuneric ca să nimerească patul. Dar se lovi de el și cînd se rezemă simți deodată sinul moale al lui Ruth sub mîna lui. Praga, gîndi el, și un val de dragoste trecu peste el. În aceeași clipă pieptul ei tresări. Ruth se

rezemă în coate și un glas străin și înspăimîntat șoptea : „Ce este? Pentru Dumnezeu...” și amuți numaidecît și numai răsufierea ei gîfîia prin întunerice.

— Eu, sînt, Ruth, zise Kern bîgîndu-se în pat. „Sînt eu, te-am speriat“.

— Așa, murmură ea, și readormi numaidecît. Obrazul ei fierbinte se odihnea pe umărul lui Kern. Uite ce-au făcut din tine, gîndi el amarît. Atunci la Praga ai întrebat numai încetîșor : cine e aici?... dar acum tremuri și ai frică...

— Dezbracă-te de tot, spunea o voce bărbătească în odaia alăturată. „Îmi place un cur gras“.

Femeia rîdea. „Atunci am ce să-ți ofer“.

Kern asculta. Acum știa unde se afla. Într-un hotel ce închiria camere cu ora. Se uită cu luare aminte la Ruth. Părea că nu auzise nimic. „Ruth“, zise el în șoapte „tu minzul meu iubit, mic și obosit... continuă să dormi și nu te trezi. Noi n-avem nimic de-aface cu ceea ce se întîmplă dincolo. Eu te iubesc și tu mă iubești și noi sîntem singuri...“

— Ei, a dracului ! Prin peretele subțire pătrunse zgomotul unei plesnituri. „Asta-i teribil. Trăsni-l-ar ! Ca piatra !

— Au, porcule. Ești un porc turbat, țipă femeia.

— Dar ce ? Ai crezut că sînt de carton ?

— Noi nu sîntem aici, șopti Kern, „Ruth, noi nu sîntem deloc aici. Noi stăm întinși pe o luncă, la soare și în jurul nostru înflorește mușetelul și macul. Un cuc cheamă și fluturi colorați zboară peste chipul tău...“

— Întoarce-te. Nu stinge lumina !, se auzi glasul bărbătesc de alături.

— Dar ce mai vrei acum ? Ah... femeia țipă, rîzînd.

„Ne aflăm într-o căsuță țărănească“, șopti Kern. E seară și noi am băut lapte bătut și am mîncat pîine proaspătă. Amurgul flutură pe chipurile noastre. E liniște și așteptăm noaptea, sîntem liniștiți și știm că ne iubim...

Alături se întezi zgomotul, scîrțîitul și țipetele.

„Îmi reazem capul de genunchii tăi și simt mîinile tale pe părul meu. Tu nu te mai teme, ai pașaport, și toți polițiștii ne salută... e liniște : noi așteptăm noaptea, sîntem liniștiți și știm că ne iubim... eu...“

Se auziră pași pe coridor. De partea cealaltă a camerei, unde fusese pînă acum liniște, se auzi un cînechet de chei. „Mulțumesc“, zise portarul, „mulțumesc frumos“.

— Ce-mi dăruie, iubitule? întrebă un glas plictisit.

Prea mulți bani n-am, replică bărbatul. Ce ai zice de un cincizeci?

— Ești nebun. Sub o sută nu-mi deschei nici un nasture.

— Dar copilule... vocea se transformă într-un murmur gutural.

— Sîntem în vacanță și ne aflăm pe lac, grăi Kern încet și pătrunzător. Te-ai îmbăiat și ai adormit în nisipul fierbinte. Marea e albastră și în zare se vede o corabie albă. Pescărușii țipă și vîntul adie...

Ceva se izbi de perete. Ruth tresări. „Ce e?“ întrebă ea, amețită de somn.

— Nimic, nimic! Dormi, Ruth.

— Ești aici?

— Sînt tot timpul aici și te iubesc.

— Da, iubeste-mă...

Dînsa readormi. „Tu ești lingă mine și eu sînt lingă tine și toată murdăria nu ne privește, murdăria prin care ne vinează — șopti Kern prin larma sordidă a hotelului cu ora. Sîntem singuri și tineri și somnul nostru este curat, Ruth, minz iubit din înfioritoarele cîmpii ale iubirii...“

Kern ieși din biroul de ajutorare a refugiaților. I se spusese ceea ce așteptase dinainte să audă. De un permis de liberă ședere nici vorbă. Ajutoare numai în cazuri excepționale. Lucrul, cu sau fără permis de liberă ședere, era interzis.

Kern nu se simțea în mod deosebit doborît. În alte țări se înîmpla la fel. În ciuda grelei situații trăiau totuși mii de emigranți care potrivit legilor ar fi trebuit să fie de mult infomețați.

Rămase un răstimp locului în antreul biroului. Încăperea era ticsită de oameni. Kern îi cercetă un timp cu luare aminte. Apoi se duse către un bărbat ce stătea de o parte și părea o fire liniștită și gînditoare. „Scuzați-mă, i se adresă dînsul. Vreau să vă întreb ceva. Nu mi-ați putea spune unde aș putea locui fără să mă înscriu? Sînt venit abia de ieri la Paris“.

— Aveți bani? întrebă bărbatul, fără să pară cîtuși de puțin surprins.

— Am ceva.

— Ați putea plăti șase franci pe zi pentru o odaie ?

— Deocamdată, da.

— Atunci du-te dumneata la hotelul Verdun, Rue de Turenne. Spune-i hangiței că te-am trimis eu. Mă numesc Klassmann. Doctor Klassmann, adăugă el cu un sarcasm întunecat.

— Verdunul e sigur contra poliției ?

— Sigur nu e. Completezi un buletin de înscriere fără dată, ce nu e predat poliției. Dacă se face control, ați venit în aceeași zi și formularele vor fi trimise a doua zi circumscripției polițienești, — ați înțeles ? Principalul e să nu te prindă imediat. Pentru asta există acolo o galerie subterană de prima mână. Ai s-o vezi. Verdun nu e hotel ; e ceva pe care Dumnezeu l-a creat acum cincizeci de ani dintr-o înțeleaptă prevedere, pentru emigranți. Ți-ai citit gazeta ?

— Da.

— Atunci dă-mi-o mie. În felul ăsta sintem chit.

— Bine. Mulțumesc mult.

— Kern se duse la Ruth care îl aștepta într-o cafenea situată la primul colț de stradă. Dînsa avea un plan al orașului și o gramatică franceză. „Uite, mi le-am cumpărat între timp dintr-o librărie. Ieftin. Anticariat. Socot că sînt cele două arme ce ne trebuie spre a cuceri Parisul“.

— Exact. Le vom utiliza imediat. Ia să vedem unde este Rue de Turenne.

Hotelul Verdun era o clădire bătrînă și dărăpănată de pe care tencuiala căzuse în bucăți mari. Avea o intrare mică sub care se afla o lojă unde ședea hoteliera, o femeie deșirată, înveșmîntată în negru.

Kern făcu în franțuzeasca lui șovăitoare oferta. Femeia îi măsura din cap pînă-n picioare pe amîndoi cu ochii ei negri și scînteietori de pasăre. „Cu, sau fără pensiune ?“ întrebă ea scurt.

— Ce costă pensiunea ?

— Douăzeci de franci de persoană. Trei mese. Ceaiul în odaie, celelalte în sufragerie.

— Eu zic să luăm pentru prima zi cu pensiune, spuse Kern lui Ruth în germană. „Putem schimba apoi. Partea cea mai însemnată e ca, înainte de toate, să avem adăpost“.

— Atunci cu pensiune, ceru Kern. E o diferență dacă luăm o odaie cu pat dublu ?

Hoteliera clătina capul. „N-avem odăi cu pat dublu. Aveți o sută patruzeci și unu și o sută patruzeci și doi”. Ea aruncă cheile pe masă. „Plata în fiecare zi. Înainte”.

— Bine. Kern completează buletinul de înscriere fără să pună data, apoi plăți și ia cheile; ele atîrnau de niște buturugi de lemn pe care erau arse numerele odăilor.

Cele două odăi erau alăturate: două odăițe a câte un pat, ce dădeau spre curte. Camera din Hotelul Habana fusese un palat pe lângă astea.

Kern se uită împrejur. „Adevărate cocioabe de emigranți. Dezolante, dar ospitaliere. Nu promit mai mult decît pot ține. Tu ce crezi?”

— Eu le găsesc mărete, replică Ruth. Fiecare avem o odaie și un pat. Ia gîndește-te cum era la Praga! Cîte trei și patru într-o odaie.

— Drept, asta am uitat cu totul. Mă gîndeam tocmai la apartamentul familiei Neumann din Zürich.

Ruth rise. „Și eu la hambarul în care ne-a făcut ploaia ciuciulete”.

— Tu ai memorie mai bună, dar știi de ce gîndesc astfel?

— Da. Dar e fals și lucrul mă jignește. Vom cumpăra cîteva coale de foiță din care vom croi niște magnifice abajure de lampă. Pe masa asta vom învăța francezește și vom vedea, peste acoperiș, o bucată de cer de afară. Vom dormi în paturile astea, ce vor trebui să fie cele mai bune din lume, ne vom trezi și vom sta sprijiniți de ferestre, atunci curtea asta murdară va fi plină de romantism, deoarece e o curte parisiană.

— Bine. Bun! zise Kern. Acum să purcedem în sufragerie. Acolo vom găsi bucate francezești. Vor trebui să fie, de asemenea, cele mai bune din lume.

Sufrageria hotelului Verdun se afla la subsol. De aceea era indicată oaspeților drept catacombă. Pentru a ajunge pînă la sufragerie aveai de parcurs un drum lung și încurcat, peste scări, coridoare și curioase odăi pline de moli în care aerul era ca apa într-un lac mlăștinos. Sufrageria era destul de spațioasă căci aparținea deopotrivă Hotelului Internațional de alături, pe care îl ținea sora hotelierei.

Această sufragerie comună era atracția celor două hoteluri dărăpănate. Ele constituiau pentru emigranți ceea ce constituiseră

catacombele vechi Rome pentru creștini. Dacă se efectua un control la „Internațional“, atunci toți se refugiau, prin sufragerie, la „Verdun“ și invers. Beciul comun era scăparea.

Kern și Ruth rămăseră o clipă nehotărâți în ușă. Era amiază dar sala sufrageriei era luminată electric, deoarece nu avea nici o fereastră. Lumina electrică dădea o senzație stranie și pierdută și bolnavă la ora asta, de parcă o bucată din seara de ieri rămăsese în urmă și fusese uitată.

— Uite-l pe Marill! exclamă Kern.

— Unde?

— Colo, lângă lampă! Așa ceva! Iacă am și găsit un cunoscut!

Marill îi văzu abia acum. Dinsul își așază, fără să-și creadă ochilor, ochelarii. Apoi se sculă, veni spre ei și le strînse mâna. „Copiii la Paris! Este cu puțință? Dar cum de ați descoperit Verdunul?”

— Doctorul Klassmann ne-a îndrumat.

— Klassmann, așa! Sinteti la loc bun aici. Verdunul e de mina întâi. Aveți pensiuone?

— Da, dar numai pentru o zi.

— Bine. Mline schimbați. Plătiți numai odată și de-ale gurii cumpărați-vă singuri. E mult mai ieftin! Din cînd în cînd mai mîncăți și aici ca să rămîneți cu hangița în termeni buni. Ați făcut bine că ați șters-o din Viena. Nu mai e de stat acolo.

— Aici cum e?

— Aici? Doamne, Austria, Cehoslovacia și Elveția erau războiul de mișcare al emigranților, dar Parisul este războiul de poziție. Linia întâi a tranșeeilor. Fiecare talaz de emigranți s-a revărsat pînă aici. Îl vedeți pe bărbatul acela cu părul negru? E un italian. Pe cel cu barbă de alături? Un rus. Ceva mai încolo? Un spaniol. Cel de colo? Un polonez și doi americani. Lîngă ei patru germani. Parisul este ultima speranță și ultimul destîn al tuturor. Își controlează ceasul. „Veniți copii! E aproape două. Dacă vreți să căpătați ceva de mîncare, acum e timpul. Francezul e un ins care ia în serios mesele. După ora două nu mai găsește nimic.

Se așezară la masa lui Marill. „Dacă luați masa aici, vă recomand pe chelnerița cea grasă“, zise el. „O cheamă Ivonne și e originară din Alsacia. Nu știu cum face ea... dar în farfuriile ei e totdeauna mai multă mîncare decît în celelalte“...

Ivonne puse supă pe masă și rîse.

— Aveți bani, copii? Întrebă Marill.

— Cam pentru două săptămîni, răspunse Kern.

Marill dădu din cap. „Asta-i bine. V-ați gîndit oare ce aveți de gînd să faceți?”

— Nu. Am sosit abia ieri. Din ce surse trăiesc toți oamenii ăștia de aici?

— Bună întrebare, Kern. Să începem cu mine. Eu trăiesc din articolele pe care le scriu pentru cîteva reviste pentru emigranți. Oamenii le cumpără pentru că am fost odată deputat în parlamentul german. Rușii au toți pașapoarte Nansen și permis de lucru. Ei au fost primul val de emigranți. Acum douăzeci de ani. Sînt chelneri, bucătari, maseri, portari, cizmari, șoferi și altele. Și italienii sînt, în bună parte, la adăpost; ei au fost al doilea val. Urăi germani mai au încă pașapoarte valabile; foarte puțini au permis de lucru. Unii mai au ceva bani, pe care și-i împart cu multă precauție. Cei mai mulți însă nu mai au nimic. Muncesc din greu pentru mîncare și cîteva franci. Mai vînd ceea ce mai posedă încă. Peste drum e un avocat care face traduceri și face și pe dactilograf. Alături de ei, tînărul de colo conduce pe germanii bogați la cluburi de noapte și capătă comision pentru serviciul ăsta. Actrița care șade în fața lui trăiește din Astrologie și citește în palmă. Unii dau lecții de limba germană.

Alții au devenit profesori de gimnastică. Cîteva se duc dis-de-dimineală în piețele publice ca să care coșurile încărcate cu verdețuri. O mulțime trăiesc numai din ceea ce le dă societatea de ajutor a emigranților. Unii fac negoț, unii cerșesc... și unii, într-o bună zi, nu se mai întorc și nu-i mai vezi. Voi ați fost la societate?

— Am fost azi înaintea prînzului, zise Kern.

— Și n-ai primit nimic?

— Nu.

— Nu face nimic. Trebuie să te mai duci o dată. Ruth trebuie să se ducă la cea evreiască, dumneata la cea mixtă, iar eu aparțin celei ariene. Marill rîse. „Mizeria are și ea birocrăția ei, după cum vedeți. Ai pus să te înscrie?”

— Nu, încă nu.

— Aranjează chestiunea asta mîine. Klassmann vă poate ajuta. E expert în d-alde astea. Pentru Ruth ar putea să încerce

să-i scoată și un permis de liberă ședere. Ea are doar pașaport.

— Are pașaport, dar a expirat și a fost nevoită să treacă granița clandestin.

— Nu face nimic. Pașaportul e pașaport. Valorează aur! Klassmann o să vă explice asta.

Ivonne puse pe masă o farfurie mare cu cartofi și trei bucăți de carne de vițel. Kern îi zîmbi și ea surise de bucurie.

— Vedeți! spuse Marill. „Așa-i Ivonne! Porția normală este cite o bucată de carne. Ea aduce cu una mai mult“.

— Mii de mulțumiri, Ivonne, zise Ruth.

Ivonne rise mai tare și ieși legănîndu-se.

— Dumnezeule! zise Kern. „Un permis de ședere pentru Ruth! În privința asta are noroc! Și în Elveția a avut unul chiar dacă era numai pentru trei zile“.

— Ai renunțat la chimie, Ruth? întrebă Marill.

— Da. Da și nu. Deocamdată da.

Marill dădu din cap. Le arătă un tinăr care ședea lângă fereastră cu o carte înaintea lui. „Tinărul acela este de doi ani spălător de vase, într-un local de noapte. E un fost student german. Acum două săptămîni și-a luat doctoratul în franceză. Între timp a aflat că nu va putea fi angajat aici, dar că ar avea șanse la Cape Town. Astfel că învătă engleza ca să-și ia doctoratul în limba asta și să poată pleca. Te consolează povestea lui?“

— Da.

— Și pe dumneata, Kern?

— Pe mine mă consolează orice. Cum stăm aici cu poliția?

— Mai moale. Trebuie să bagi de seamă, dar nu este atît de ageră ca cea din Elveția.

— Asta într-adevăr mă consolează! zise Kern.

A doua zi înainte de masă Kern se duse cu Klassmann la societatea pentru ajutorarea emigranților, ca să fie încriș. De aici o luară spre prefectura poliției. „N-are nici un rost să te anunți“, zise Klassmann. „N-ai reuși decît să fii expulzat. Dar e bine să vii să vezi ce se întîmplă pe acolo. Nu e primejdios. Clădirea poliției se află în vecinătatea unor biserici și muzee, locurile cele mai puțin periculoase pentru emigranți“.

— E drept! incuviință Kern. „La muzee nu m-am gîndit încă“.

Prefectura poliției era un mareș complex de clădiri împrejmuit de o curte mare. Klassmann îl conduse pe Kern prin niște arcade și uși într-o sală mare, care avea cam înfățișarea unui peron de gară. De-a lungul pereților erau înșirate niște ghișee, înapoia cărora se așezau funcționarii. În mijlocul încăperii se aflau o mulțime de bănci fără rezemătoare. Mai multe sute de oameni stăteau primprejur sau făceau coadă în fața ghișeelor.

— Asta-i salonul celor privilegiați, zise Klassmann. E aproape paradisul. Oamenii ăștia au permis de liberă ședere și au venit să și-l prelungească.

Kern resimți grija apăsătoare și seriozitatea încăperii. „Asta-i paradisul?“ întrebă el.

— Da. Privește dumneata într-acolo.

Klassmann îi arată o femeie care tocmai părăsea ghișeul de lângă el. Se uita fix, cu o expresie de încântare nebunească, pe un buletin pe care funcționarul i-l înapoiase ștampilat. Apoi alergă spre un grup de oameni care o așteptau. „Patru săptămîni“, strigă ea înăbușit. „Mi l-au prelungit pe patru săptămîni!“

Klassmann schimbă o privire cu Kern. „Patru săptămîni... asta-i aproape o viață întreagă, în vremurile noastre, nu?“

Un bătrîn stătea acum în fața ghișeului. „Dar ce să mă fac?“ întrebă el zăpăcit.

Slujbașul îi răspunse ceva într-o franțuzească repede, pe care n-o înțelese Kern. Bătrînul îl ascultă atent și apoi întrebă a doua oară. „Da, dar ce să mă fac?“

Funcționarul repetă explicația. Apoi strigă: „Cine urmează?“ și apucă hîrțile pe care i le întindea următorul la rînd, peste capul bătrînului.

Bătrînul întoarse capul. „Păi, eu n-am terminat încă!“ zise el. „Eu nu știu ce să mă fac. Unde să mă duc atunci!“ întrebă pe omul de la ghișeu.

Acesta îi răspunse ceva, dar se ocupă de actele următorului. Bătrînul se ținea cu mîinile de scîndurica din fața ghișeului cum te-ai ține de o scîndură în mijlocul mării. „Ce să mă fac?“

Funcționarul nu se mai sinchisea de prezența lui. Bătrînul se întoarse atunci spre ceilalți care erau înșirați în urma lui. „Dacă nu-mi prelungește recipisa, ce să mă fac?“

Privi într-un zid de chipuri împietrite, îngrijorate. Nimeni nu-i dădu un răspuns, dar nici nu-l îndepărtară de acolo. Hîrțile fură întinse peste capul lui în ferestruica ghișeului.

Bătrînul se întoarse iar spre slujbaş. „Totuși trebuie cineva să-mi spună, ce să fac“, ropetă el încet, o dată și încă o dată. Acum șoptea numai și stătea aplecat sub brațele ce se mișcau spre ghișeu, cu ochii mari și speriați. Mîinile lui cu vinele umflate se mai cramponau de scîndura ghișeului. Apoi tăcu și deodată, ca și cînd i-ar fi paralizat toată puterea, lăsă să-i cadă brațele inerte și părăsi locul. Mîinile lui mari se bălăbăneau de-a lungul trupului, ca și cînd ar fi fost întimplător atîrnate de umeri, și capul plecat înainte părea că nu mai vede nimic.

— Asta e paradisul ?

— Da, replică Klassmann. E drept că unii sînt refuzați, dar mulți capătă pîrlungirea.

Trecură prin cîteva coridoare și ajunseră într-o încăpere, care nu mai avea înfățișarea unui peron de gară, ci aceea a unei săli de așteptare pentru clasa a patra. Era ticsită. Băncile nu ajungeau și oamenii ședeau pe dușumea. Kern observă o femeie puternică, oacheșă care ședea într-un colț, pe jos, ca o cloșcă ce clocea. Avea o față imobilă; părul-i negru era pieptănat cu cărare la mijloc. Împrejurul ei se jucau mai mulți copii. Pe cel mai mic îl ținea la sîn, dîndu-i să sugă. Cu toată larma, ședea nestingherită, cu măreția stranie a unui animal sănătos și cu dreptul oricărei mame de a-și dezgoli sînul și nu avea ochi decît pentru progeneriturile ei, care i se jucau în jurul genunchilor și spatelui cum s-ar fi jucat în jurul unui monument.

În apropierea ei stătea un grup de evrei cu bărbile rare, cenușii, îmbrăcați în caftane și perciunați. Stăteau și așteptau cu expresia unei resemnări neclintite de parcă ar fi așteptat sute de ani și știau că vor trebui să mai aștepte alte sute de ani. Pe o bancă lingă perete, ședea o femeie însărcinată. Lingă ea un bărbat nervos, care își freca tot timpul mîinile. Alături de el sta un bărbat cu părul alb care căuta să convingă de ceva pe o femeie care plîngea. De cealaltă parte ședea un tînăr bubos, care fuma și privea pe furis o femeie frumoasă și elegantă, ce ședea în fața lui și care își trăgea și scotea întruna mînușile. Mai era și un cocoșat, care scria într-un caiet de notițe, alt bărbat, care privea la niște fotografii, le băgă în buzunar, ca să le scoată după o clipă, să le privească din nou și să le bage iar în buzunar. O femeie grasă citea o gazetă italiană. O fată tînără ședea cu totul absentă, adîncită în tristețea ei.

— Toți ăștia sînt dintr-aceia care au cerut un permis de liberă ședere sau care au de gînd s-o facă, zise Klassmann.

— Cu ce fel de acte pot căpăta un permis ?

— Cei mai mulți dintre ei mai au pașapoarte valabile sau expirate și neprelungite. Sau au sosit aici legal cu o legitimație oarecare și cu o viză.

— În cazul acesta aici încă nu e clasa cea mai lovită.

— „Nu“, zise Klassmann.

Kern privi fetele ce lucrau înapoia ghișeelor. Erau drăguțe și curățel îmbrăcate. Cele mai multe purtau bluze albe și mîncare de satin negru. I se păru curios că înapoia ghișeelor se aflau oameni care aveau grijă să nu-și murdărească mînecele bluzei, în timp ce în fața lor se înghesuiau alți oameni, a căror întreagă viață aluneca în noroi.

— „În ultimele săptămîni s-a agravat situația și aici la prefectură“, zise Klassmann. „Totdeauna cînd se întîmplă ceva în Germania, care enervează țările vecine, se sparge în capul emigranților. Ei sînt țapii ispășitori și pentru unii și pentru alții“.

Kern observă că la un ghișeu trecuse la rînd un bărbat cu chipul prelung și spiritualizat. Hirtilile lui păreau să fie în regulă. Dar Kern văzu cum începuse să nădușească în timp ce aștepta. În sală era răcoare și bărbatul purta numai un costum subțire de vară, dar nădușeala îi ieșea din toți porii. Fața lui strălucea de umezeală, picături limpezi îi curgeau peste frunte și obraji. Stătea nemișcat, cu brațele rezemate de scîndura ghișeului, într-o ținută politicoasă, pregătit să răspundă dacă va fi întrebant... și dorința lui se împlinise... și cu toate astea era lac de sudoare. Dacă ar fi strigat, s-ar fi lamentat sau ar fi cerșit, nu l-ar fi impresionat atît de mult pe Kern. Dar așa cum stătea politicoș, stăpînit, într-o ținută ireproșabilă și nădușind din greu, părea că s-ar fi înecat în el însuși.

Funcționara îi restituî bărbatului actele, cu un cuvînt amabil. El mulțumî într-o franțuzească perfectă și plecă repede. Abia la ieșirea din sală desfăcu actele ca să vadă ce scria în ele. Era numai o șampilă albăstruie, cu cîteva date, dar bărbatului i se păru deodată că e luna mai și că privighetorile libertății cîntau amehitor în sala prozaică.

— Hai, mergem ?

— Ai văzut destul ?

— Da.

O luară spre ieșire. Dar fură opriti în drum de o droaie de evrei sărmani care li încercuiră ca un roi de ciori înfometate și zbirlite.

— „Rrrog... ajute... Cel mai virstnic vorbi cu gesturi largi și umile. „Noi frranțazește nu... nu vorbește... rrrog... ajute... uom... și noi uom...”

— Om, om... strigară și ceilalți în cor și fluturau cu mînecele lor largi. „Om... om...”

Părea că e singurul cuvînt pe care îl cunoșteau, căci îl repetară neîncetat, arătînd, în același timp, cu mîinile lor gălbui și slăbite, asupra lor, arătînd frunțile, ochii și spre piept: „Om... om... și numai cel mai virstnic adăugă: ...și noi... uom...”

— „Dumneata știi să vorbești idiş?” întrebă Klassmann.

— Nu, nici un cuvînt, răspunse Kern.

— Sînt evrei care nu vorbesc decît idiş. Stau aici zi de zi și nu se pot înțelege. Caută pe cineva să facă pe tîlmaciul.

— „Idiş, idiş”, făcu cel virstnic, dînd din cap, „ajute... ajute...”, arătînd apoi spre ghișee... „nu vorbește... nu poate... uom... uom”.

Klassmann făcu un gest care voia să spună că regretă și le zise și el „un idiş”.

Ciorile îl înconjurară pe Kern, „Idiş?... Iddiş?... om...”

Kern clătina capul. Toți amuțiră și rămaseră nemișcați. Cel virstnic mai întrebă pe urma încă o dată, trist și ca întepenit: „uom...?”

Kern și Klassmann părăsiră sala. Cînd ajunseră în coridorul din față auziră deodată o muzică răsunătoare. Se cînta un marș voios cu sunete de trompete și trîmbițe.

— Dar ce mai e și asta?

— Radio. Sus sînt camerele de locuit ale funcționarilor poliției. E concertul de prînz.

Coborau scările și muzica se revărsa ca un torent peste coridoare și săli. Ea trecu și peste o faptură singuratică, mică, care stătea ghemuită pe ultima treaptă. Stătea acolo ca un bolovan negru și nemișcat, cu ochi rătăciți. Era bătrînul, care se despărțise atît de anevoie de ghișeul neîndurător. Stătea acolo ghemuit, distrus, cu umerii strînși, cu genunchii ridicați, de parcă n-ar mai putea niciodată să se ridice... și peste el se revărsa mu-

zica în cascade luminoase, fără milă și fără oprire, ca viața însăși.

— „Vino să bem o cafea“, zise Klassmann.

Se așezară la o masă în fața unui mic bistro. Kern se simți ușurat după ce bău cafeaua amară și neagră.

— „Care e ultima etapă?“, întrebă el.

— „Ultima... sînt cei mulți, care stau undeva singuri și mor de foame“, răspuse Klassmann. „Închisorile, găurile subterane, noaptea. Podurile de peste Sena“.

Kern privi mulțimea de oameni care trecă neconținut prin fața meselor. O fată cu un carton de pălării sub braț îi zîmbi în trecăt și mai întoarse o dată capul, aruncîndu-i o ocheadă.

— „Cîți ani ai?“ întrebă Klassmann.

— Douăzeci și unu, în curînd douăzeci și doi.

— „Mi-am închipuit“. Klassmann învîrtea lingurița în ceașcă. „Fiul meu e de aceeași vîrstă“.

— E și el aici?

— Nu, e în Germania.

— Asta-i rău.

— Pentru el nu.

— Cu atît mai bine.

— Pentru el ar fi rău, dacă ar fi aici.

— Așaa? Kern se uită cam surprîns la el.

— Da. L-aș bate de I-aș nenoroci.

— Cee?

— El m-a denunțat. Din cauza lui am fost silit să fug din țară.

— Ah, blestemat să fie!

— „Sînt de religie catolică și sînt credincios. Băiatul era de cîțiva ani într-o organizație a tineretului hitlerist. Poți să-ți închipui că nu-mi făcea plăcere faptul ăsta și din cauza asta aveam dese frecuşuri împreună. Băiatul devenise din ce în ce mai dușmănos. Într-o bună zi îmi zise, așa cum ar spune un plutonier unui recrút, să-mi țin gura, că altminteri o pățesc. Firește că i-am tras o palmă. Furios peste măsură, el alergă îndată și mă denunță la poliție. Arată într-un proces-verbal tot ce-am spus rău despre partidele lor. Din fericire se găsea acolo un cunoscut care mă înștiință îndată prin telefon, așa că am putut fugi la timp. Peste o oră a sosit acolo un grup de polițiști, în frunte cu feciorul meu, ca să mă ridice“.

— „Asta n-a fost glumă“, zise Kern.

— Dar nici pentru el n-o să fie glumă, cînd mă voi reîn-
torce acasă.

Pînă atunci poate o să aibă și el un fecior care o să-l de-
nunțe. Poate de data asta comuniștilor.

— Crezi că o să dureze atît de mult ?

— Nu știi. Eu nu pot să-mi închipui că am să mă pot reîn-
torce acolo.

Steiner își prinse o insignă a partidului național-socialist
sub reverul stîng al hainei sale. „Strașnic, Beer!“ exclamă din-
sul. „De unde ai pus mîna pe ea ?“.

Doctorul Beer rîse : „De la un pacient. Accident de automobil
în apropiere de Murten. I-am fixat brațul. La început era pru-
dent, și găsea că totul e minunat dincolo ; apoi am băut împreună
cîteva coniacuri și deodată el începu să înjure și să birfească
toate, organizația și pînă la capăt îmi oferi insigna lui de parti-
zan drept amintire. Trebuie, din nefericire, să se reîntoarcă în
Germania.

— Să fie binecuvîntat. Steiner luă după masă un dosar cu
copertile albastre și îl deschise. O listă străjuită de o cruce de
cîrlige și cîteva manifeste de propagandă se aflau între scoar-
țele lui. „Cred că asta ajunge. Cu astea cadé sigur mesa“. Mani-
festele și lista le avea de la Beer care dintr-un temeî greu de
înțeles le căpătase cu ani înainte de la organizația de partid din
Stuttgart. Steiner făcuse alegerea și acum se afla pe picior de
război cu Ammers. Beer îi povestise ce pățise Kern.

— „Cînd o pornești din nou la drum ?“ îl întrebă Beer.

— La unsprezece. Înainte vă aduc însă insigna.

— Bine. Am să te aștept cu o sticlă Fendant.

Steiner sună la ușa lui Ammers. Slujnicei, care îi deschise, îi
spuse scurt : „Doresc să vorbesc domnului Ammers. Numele meu
e Huber“.

Slujnica dispăru și se întoarse apoi : „În ce chestiune ?“

Aha, își zise Steiner. Asta e meritul lui Kern. Știa că Kern
n-a fost întrebă. „Chestiune de partid“, declară el scurt.

De astă-dată apăru însuși Ammers. El îl scrută, curios, pe
Steiner. Steiner ridică neglijent mîna : „Partizantul Ammers ?“

— Da.

Steiner întoarse reverul hainei sale și arată insigna. „Huber“, se recomandă el. „Viș de la organizația din străinătate și am să vă pun câteva întrebări“.

Ammers luă imediat o poziție reglementară și se înclină : „Vă rog, intrați... domnule, domnule...“

— Huber. Simplu, Huber. „Știți — urechile dușmanului sînt pretutindeni“.

— „Știu ! Deosebită cinste, domnule Huber“.

Steiner calculase exact. Lui Ammers nici nu-i dădea prin gînd să-l bănuiască. Ascultarea și frica de Gestapo îi intraseră în oase și chiar dacă l-ar fi bănuit, n-ar fi putut face în Elveția nimic contra lui Steiner. Steiner avea un pașaport austriac pe numele de Huber. Nu putea stabili nimeni în ce măsură e în legătură cu organizația germană, nici chiar Legația germană, care de mult nu mai era informată de toate măsurile luate de Serviciul secret de propagandă.

Ammers îl conduse pe Steiner în salon. „Ia loc, Ammers“, îl pofti Steiner și luă el loc în scaunul lui Ammers.

Răsfoi în dosar. Știți, partizane Ammers, că avem un principiu principal în acțiunea noastră în străinătate : tăcerea.

Ammers se înclină.

— Am așteptat asta și de la d-ta. Să lucrezi fără zgomot. Acum aflăm că ai făcut cu un tînăr emigrant o vilvă inutilă !

Ammers sări din scaunul său. „Acest criminal ! M-a îmbolnăvit, m-a îmbolnăvit și m-a făcut de rîs acest golan“.

— De rîs ? ripostă Steiner, tăios. În mod public de rîs, partizane Ammers ?

— Nu public ; nu în mod public ! Ammers văzu că a făcut o greșeală și se înecă de supărare. „Numai față de mine însumi... voi am să spun !...“

Steiner îl străpunsese cu privirea : „Ammers, spuse el rar, un partizan adevărat nu e ridicol nici în fața lui însuși ! Ce-i cu d-ta, domnule ? Ți-au zdruncinat democrației credința dumitale politică ? Ridicol ? Un astfel de cuvînt nu există pentru noi ! Numai ceilalți sînt sistematic ridicoli, înțeles ?“

— Da, desigur, desigur ! Ammers își duse mina la frunte. Se și vedea în lagărul de concentrare pentru redresarea credințelor sale politice. „S-a întîmplat numai în cazul ăsta ! Altminteri sînt tare ca oțelul. Credința mea este nezdruncinată“, zise el.

Steiner îl lăsa să vorbească un răstimp. Apoi îi tăie vorba. „Bine, partizane. Sper că așa ceva nu se va mai întâmpla. Nu te mai sinchisi de emigranți, înțeles? Sîntem bucuroși să scăpăm de ei“.

Ammers se înclină zelos. Se sculă și aduse de pe bufet o sticlă de cristal cu două cupe de lichior aurite. Steiner privi cu scîrbă aranjamentul. „Ce-i asta?“ întrebă el.

— Coniac. Credeam că veți lua ceva răcoritor...

— „Coniacul îl servești așa cînd e tare prost, Ammers, îi ripostă Steiner mai jovial, sau unui membru al unei asociații de castitate. Adu-mi un pahar simplu și mai mărișor“.

— Foarte bine. Ammers era încîntat că gheața părea să se fi spart.

Steiner bău. Coniacul era bun, dar nu era meritul lui Ammers. În Elveția nu există coniac prost.

Steiner luă dosarul albastru din geanta de piele pe care o primise de la Beer. „Și-acum să trecem la altceva, partizane. Strict confidențial. Dumneata știi că propaganda noastră în Elveția nu are fonduri?“

— „Da, confirmă Ammers cu zel“. „A fost totdeauna părerea mea“.

— „Bine“. Steiner clipi afabil. „Situația trebuie să se schimbe. Trebuie să creăm un fond secret“. Aruncă o privire în lista lui. „Avem deja donații însemnate. Dar și contribuții mici sînt bine venite. Această frumoasă casă este proprietatea dumitale, nu-i așa?“

— „Da, dar e grevată de două ipoteci. De fapt aparține băncii“, declară Ammers, pripit.

— „Ipotecile sînt făcute ca să plătești mai puține impozite. Un partizan posesor al unei case nu e un fanfaron insolubil. Cu cît să te înscriu?“

Ammers privi nedecis lista. „Totmai în clipa asta s-a nimerit bine“, adăugă Steiner, îmboldindu-l. „Trimitem, firește, lista cu nume la Berlin. Eu zic să te înscriu cu cincizeci de franci“.

Ammers răsufală ușurat. Socotise cu cel puțin o sută franci. Cunoștea nesățiozitatea partidului. „Bineînțeles!“ declară dînsul imediat. „Sau poate șasezeci“, adăugă numaidecît.

— „Bine, atunci șasezeci“. Steiner scris. „Mai ai în afară de Heinz și alt prenume?“

— Heinz, Karl, Goswin, Goswin cu un singur s.

— Goswin e un nume rar.

— Da, dar autentic german! Există un rege Goswin înainte de migrația popoarelor.

— O cred.

— Ammers puse pe masă o bancnotă de cincizeci de franci și una de zece. Steiner vîri banii în buzunar. „Chitanța exclusă, zise el. Înțelege de ce?”

— Bineînțeles! Secret! Aici, în Elveția! Ammers clipi din ochi șiret.

— „Și nu face iar tărăboi inutil, partizane! Tăcerea înseamnă jumătate succes! Gîndește-te mereu la asta!”

— Prea bine! Știu precis. A fost numai o întimplare nenorocită.

Steiner se întoarse prin ulițele dosnice la Beer. Zimbea. Acest Kern! Ce ochi o să facă atunci cînd va primi cei șasezeci de franci din expediția asta de pedeapsă!

XVII

Se auzi o bătaie în ușă. Ruth ascultă atentă. Era singură. Kern plecase încă dinainte de masă să caute de lucru. Șovăi o clipă, apoi se ridică încet, se duse în odaia lui Kern și încuie ușa ce comunica cu camera ei. Odăile erau situate pe colț, ceea ce constituia un avantaj în caz de răzii. Puteai ajunge pe coridor din fiecare odaie, fără să fi văzut de persoana care stătea la ușa cealaltă.

Ruth închise fără zgomot ușa din afară a camerei lui Kern. Apoi o luă de-a lungul coridorului, cotind colțul.

În fața ușii sale stătea un bărbat de vreo pătruzeci de ani. Ruth îl cunoștea din vedere. Locuia și el în hotel și se numea Brose. Soția lui zăcea de șapte luni bolnavă. Trăiau amândoi dintr-un mic ajutor acordat de societatea pentru ajutorarea emigranților și din ceva bani, pe care îi luaseră cu ei. Nu era un secret. În hotel Verdun cunoștea fiecare situația celuiilalt.

— Pe mine mă căutați ?

— Da, am vrut să vă rog ceva. Dumneavoastră sînteți domnișoara Holland ?

— Da.

— „Mă numesc Brose și locuiesc cu un etaj mai jos“, zise bărbatul sfios. „Mi-e nevasta bolnavă și trebuie să mă duc să-mi caut de lucru. De aceea am îndrăznit să vin să vă întreb dacă nu aveți puțin timp...“

Brose avea o față prelungă, chinuită. Ruth știa că în hotel îl evita aproape fiecare. Căuta mereu societate pentru nevasta lui.

— E foarte des singură... și știți ce se-ntimplă în cazuri de astea, cade în deznădejde. Sînt zile... cînd e deosebit de tristă. Dar dacă are puțină societate și se distrează se simte mai bine. Mă gîndeam, că poate ați vrea și dumneavoastră să-i țineți puțin de urît. Soția mea e inteligentă...

Ruth se pregătea tocmai să învețe să tricoteze pulovere ; i se spusese că un magazin rusesc din Champs Elysées cumpără tricotaje pe care le vîndे cu prețuri mari. Ar fi vrut să continue să lucreze și nu s-ar fi dus... dar se sfia să-l refuze.

— „Așteptați o clipă“, zise ea. „Să-mi iau numai cîteva lucruri și merg cu dumneavoastră“.

Își luă lîna și modelul cu ea și coborî cu Brose. Soția lui se afla într-o odăiță din etajul întii. Chipul lui Brose se schimbă, cînd intră cu Ruth în cameră. Radia. „Lucio dragă, iată pe domnișoara Holland“, zise el cu căldură, „care dorește să-ți țină de urît“.

Doi ochi intunecați, într-o față palidă ca ceara, se îndreptară cu neîncredere spre Ruth.

— Eu plec acum, zise repede Brose, mă înapoiez diseară. Azi o să fac treabă... precis. La revedere.

Zimbi, făcu un semn cu mîna și trase ușa după el.

— „El v-a adus, nu-i așa?“ întrebă femeia palidă, după cîteva minute.

Ruth voia la început să nege, dar pe urmă dădu din cap.

— Mi-am închipuit eu. Vă mulțumesc că ați venit, dar eu pot să stau foarte bine și singură. Vă rog să nu vă deranjați și să vă vedeți de lucru. Poate că aș putea să dorm puțin.

— Nu mă deranjez deloc. Tocmai învățam să tricotez. Asta pot s-o fac și aici. Mi-am adus și andreelele și lîna.

— „Sînt atîtea lucruri mai agreabile de făcut decît să stai lîngă o bolnavă“, zise femeia obosită.

— Firește. Dar tot e mai bine să stai cu cineva decît singură.

— „Lucrurile astea se spun totdeauna pentru consolarea bolnavului“, murmură femeia. „De ce nu spuneți sincer că vă este neplăcut să ședeți lîngă o bolnavă necunoscută și indispusă și că o faceți numai pentru că soțul meu v-a rugat și v-a convins s-o faceți“.

— Nu am deloc intenția să vă consolez și este adevărat că dînsul m-a poftit să vin. Dar sînt mulțumită că pot sta de vorbă cu cineva.

— „Dar puteți ieși la plimbare!“ zise bolnava.

— Nu-mi face plăcere să mă plimb.

Ruth ridică privirea fiindcă nu auzi nici un răspuns și dădu de un chip buimăcit. Bolnava se așezase în pat, fixînd-o. Deodată o podidiră lacrimile. „Dumnezeule bun“, suspiră ea, „dacă aș putea să ies numai o dată în stradă...“

Căzu înapoi între perne. Ruth se sculă. Văzu cum tresăreau umerii albi-cenușii și văzu patul sărăcăcios în lumina după-amiezii.

Femeia încetă să plîngă. Se ridică încet de pe pernă și întrebă: „Mai sînteți aici?“

— Da.

— Sînt isterică și nervoasă. Am uneori astfel de zile. Vă rog să nu fiți supărată pe mine.

— Nu. E vina mea. Am fost nesocotită.

Ruth se așează din nou lângă pat. Își puse modelul pe care și-l adusese în față și continua să copieze. Nu se uita la bolnavă. Nu voia să mai vadă figura ei descompusă.

— „Nu țineți bine andrelele”, zise bolnava după un răstimp. „Așa merge prea încet. Se lucrează altfel”.

Luă andrelele din mîna lui Ruth și îi arătă cum să facă. Apoi, examinînd bucata tricotată, îi zise: „Aici a scăpat un ochi. Trebuie să desfacem pînă aici. Vedeti, așa...”

Ruth ridică privirea. Bolnava îi zîmbi. Chipul ei era acum atent și stăpînit, adîncit cu totul în lucru. Mîinile palide lucrau ușor și repede... „Așa...”, încercați acum și dumneavoastră”.

Brose se înapoie seara. În cameră era întuneric. „Lucio?” întrebă el în întuneric.

Femeia din pat nu se mișcă și Brose îi văzu acum fața. Era ușor îmbujorată datorită reflexului roșu al reclamei luminoase ce se vedea prin fereastră.

— Ai dormit? întrebă el.

— Nu. Stau așa numai.

— A plecat demult domnișoara Holland?

— Nu. Acum cîteva minute.

— „Lucio”. Se așează precaut pe marginea patului.

— „Dragul meu”. Îi mîngîia mîna. „Ai reușit azi?”

— Încă nu, dar într-o bună zi tot am să reușesc.

Femeia tăcu un răstimp și zise apoi: „Sînt o povară pentru tînc, Otto!”

— Cum poți spune una ca asta, Lucio dragă? Ce m-aș face fără tine?

— „Ai fi liber și ai putea să faci orice ai voi. Ai putea să te înapoiezi și în Germania unde ai găsi de lucru”.

— Așa?

— „Da”, zise ea. „Divorțează de mine! Dincolo ai să fii chiar bine văzut dacă o faci”.

— Arianul care și-a amintit de singele său și se desparte de jidanca lui, așa-i?

— Cam așa spun ei. Altminteri n-au nimic împotriva ta, Otto.

— Nu, dar eu am ceva împotriva lor.

Brose își rezemă capul de marginea patului și își aminti de vorbele pe care i le spusese șeful lui : Că ar fi un bărbat capabil, muncitor și că regretă că trebuie să-l concedieze numai pentru că soția lui e evreică. Își luase pălăria și plecase. După opt zile îl bătu pe portarul casei lor care îi strigase nevastei sale : pu-toare jidovească. Se făcu scandal, hărmălaie mare și femeia nu mai cuteza de atunci să iasă în stradă ; nu voia ca liceenii să-i pună piedică. Brose nu mai găsi altă slujbă. Atunci s-au hotărât să plece la Paris. Pe drum ea s-a îmbolnăvit.

— Ai avut dureri azi, Lucio ?

— Nu prea. Sint numai tare obosită. Așa pe dinăuntru.

Brose îi trecu mîna peste păr. „În curînd ai să te poți scula din pat“.

Femeia mișcă încet capul. „Ce-oi fi avînd, Otto ? N-am avut niciodată așa ceva. Și durează de luni de zile“.

— Nu-i ceva grav. Femeile suferă adesea de cite ceva.

— Cred că nu mă mai însănătoșesc.

— Precis, că te faci bine. Chiar foarte curînd. Trebuie numai să ai curaj.

— Cel puțin dacă n-aș fi o povară atît de grea pentru tine, Otto dragă !

— „Te iubesc, Lucia mea“, zise Brose încet.

— O femeie bolnavă nu poate fi iubită.

— O femeie bolnavă este iubită de două ori mai mult. Ea e femeie și totodată copil.

— „Păi tocmai asta-i !“ Glasul ei era sugrumat. „Nu sint nici asta măcar ! Nici nu pot fi femeia ta. Nici asta n-ai de la mine. Nu sint decît o povară, altceva nimic !“

— „Am părul tău iubit“. Se aplecă și îi sărută părul. „Am ochii tăi“. Îi sărută ochii. „Mîinile tale“. Îi sărută mîinile. „Și te am pe tine. Dragostea ta. Sau tu nu mă mai iubești ?“

Obrazul lui era apropiat de al ei. „Nu mă mai iubești ?“

— „Otto...“ murmură ea.

— „Nu mă mai iubești ?“ întrebă el încet. „Spune-mi-o ! În-teleg bine că nu mă mai iubești un bărbat care nu e capabil să ciș-tige ceva. Spune-mi-o pe loc, iubita mea“.

Lacrimile ei curgeau ușor și glasul îi era moale și tînar. „Mă mai iubești încă cu adevărat, Otto ?“ întrebă ea cu un zîmbet care îi rupea inima.

— „Trebuie să ți-o repet în fiecare seară? Te iubesc atât de mult, încît sînt gelos pe patul în care stai culcată. Aș vrea să te simt în inima și în singele meu!”

Zimbi și se aplecă peste ea. O iubea și ea era tot ce poseda el... dar cu toate acestea simțea o silă inexplicabilă să o sărute. Se detesta pe sine din pricina asta; el știa ce boală avea ea și corpul lui sănătos era mai tare decît el. „Lucia mea”, murmură el.

Ea își lipi buzele umede de gura lui. Și acum uită de trupul ei chinuit, în care se înmulțeau, fără zgomot, celulele cancerului și în care ovarele și mitra se prefăceau încet în cenușă.

Kern și Ruth se plimbau pe Champs Elysées. Era seară. Vitrinele străluceau, cafenelele erau pline de clienți, reclamele luminoase scintelau și, întunecat ca o poartă spre cer, stătea arcul de triumf.

— „Uită-te acolo la dreapta?” zise Kern. „Iată-i pe Wasser și Rosenfeld”.

În fața vitrinelor lui „General Motors Co.” Stăteau doi lineri sărăcăcios îmbrăcați. N-aveau paltoane și haincele lor erau uzate. Discutau atât de aprig, încît nici nu observară prezența lui Kern și a lui Ruth. Locuiau și ei la hotelul Verdun. Wasser era tehnician și comunist; Rosenfeld, fiul unui fost bancher din Frankfurt. Erau amîndoi abțiați după automobile.

— „Rosenfeld!” zise Wasser, „fii om de înțeles! Un Cadillac... e bun pentru oameni bătrîni. Dar ce să faci dumneata cu șaisprezece cilindri? Păi asta sugerează la benzină!... și tot nu aleargă destul de repede”.

Rosenfeld clătină capul. Privea ca fascinat în vitrina luminată în care se afla un Cadillac uriaș. „N-are decît să bea benzină cît o vrea, din partea mea și butoaie întregi. Asta n-are importanță. Uită-te dumneata ce comodă e mașina asta și poți avea încredere în ea ca într-o cupolă cuirasată!”

— „Rosenfeld, astea sînt argumente pentru o asigurare pe viață, nu pentru un automobil!”

Wasser arată spre vitrina de alături unde expunea reprezentantul firmei „Lancia”. „Ia privește dumneata la asta. Asta-i rasă. Numai patru cilindri, o bestie nervoasă, scundă, dar cînd o pornește e ca o panteră! Uită-te la linia asta! E ca o săgeată, ca un fulger... cel cu opt cilindri mi se pare prea voluminos. Un vis de viteză!”

Rosenfeld izbucni într-un hohot de ris. „Cum vrei să intri în cosciugul ăsta de copii. Asta-i o mașină pentru liliputani. Ia închipuiește-ți : ești cu o femeie frumoasă, în rochie lungă de seară și cu blană scumpă. Ieșiți de la Maxim, e iarnă, decembrie, zăpadă și lapoviță pe jos și dumneata te prezinți cu... aparatul ăsta de radio... vrei să te faci ridicol ?”

— Astea sînt idei de capitalist, Rosenfeld. Dumneata visezi o locomotivă, dar nu un automobil. Cum poate să-ți placă așa un mamut ? Și apoi dacă vrei ceva masiv, atunci ia un „Delahaye“. Ala are cel puțin rasă și face 160 km pe oră. Sau dacă vrei unul mai strașnic, ia un „Supertalbot“. Face, jucîndu-se, 180 km.

— Ce ? Un „Talbot !“ Nu-l iau nici dacă mi-l dăruiește cineva. Wasser, eu rămîn la „Cadillac“. Îmi place și motorul lîui care nu face zgomot.

— „Dar bine, omule !“ izbucni Wasser. „Tochmai motorul vreau să-l aud...“ Dar știi ce ? Uite lîui propun un compromis : Ia un „Mercedes Kompressor !“ E solid și are și rasă. Ne-am înțeles ?

Rosenfeld refuză : „Nu-ți mai da osteneala ca să mă convingi. Tot la „Cadillac“ rămîn“.

Wasser privi disperat în jurul lui și abia acum li zări pe Kern și pe Ruth. „Ascultă, Kern“, zise el, „dacă dumneata ar trebui să alegi între un „Cadillac“ și un „Talbot“ nou, pe care l-ai prefera ?“ Desigur că „Talbot“-ul nu ?

Rosenfeld se întoarse și el. „Nici nu mă îndoiesc că alegi „Cadillac-ul“.

Kern rîse. „Eu m-aș mulțumi și cu un „Citroën“ ? mic“.

— Cu un „Citroën“ ? întrebare amîndoi, uitîndu-se la Kern ca la o oaie rîioasă.

— Sau cu o bicicletă, adăugă Kern.

Cei doi specialiști schimbă repede o privire. „Așaa !“ făcu Rosenfeld, „probabil că dumneata nu te pricepi în chestii d-astea“.

— Poate că n-ai înclinație nici pentru sportul automobilistic, adăugă Wasser scîrbit. „Da, se poate... unii oameni se interesează de mărci poștale“.

— Da, mai curînd de asta, declară Kern înveselit. „Mai ales de cele neștampilate“.

— Atunci, scuzați-ne. „Vino, dom'le Wasser, era vorba să mai examinăm și modele noi ale lui „Alfa“, „Romeo“ și „Hispano“, de peste drum“.

Amândoi plecară împăcați să mai discute despre alte automobile. Timp aveau berechet... fiindcă n-aveau bani ca să cimeze.

Kern se uită după ei, amuzat : „Mare-i grădina ta, Doamne ! Ce zici, Ruth ?“

Ea râdea.

Kern nu găsi de lucru. Se oferise peste tot, dar nici pentru douăzeci de franci pe zi n-a putut găsi un loc să se plaseze. După două săptămîni, chelluiseră toată rezerva lor. Ruth cîpătă de la comitetul de ajutorare evreiesc, iar Kern de la cel mixt un mic ajutor : aveau împreună cam cincizeci de franci pe săptămîna. Kern obținu de la gazda lui ca să le lase odăile pentru suma asta și să le dea dimineața puțină cafea cu pîine.

Își vîndu paltonul, geamantanul și restul mărunțișurilor ce le avea de la Potzloch. Apoi începură să vîndă din lucrurile lui Ruth. Un inel al mamei sale, rochii și o brățară îngustă de aur. Nu erau prea nenorociți din pricina asta. Sperau în ziua următoare și se simțeau oarecum adăpostiți. În orașul ăsta, care primise pe toți emigranții lumii, stăpînea spiritul rabdării.

Intr-o duminică după-masă îi luă Marill cu el la Luvru. Pe atunci nu se plătea intrarea. „Vă trebuie în iarnă ceva cu care să vă petreceți timpul“, zise el. „Problema emigranților este foamea, grija de a putea rămîne pe loc și timpul cu care nu știu ce să facă, fiindcă nu li se permite să lucreze. Vremea nefolosită este dușmanul ce insinuează, rozîndu-ți energia, așteptarea care te obosește și aduce teama care te paralizează... Voi sinteți tineri. Să nu vă ghemuiți pe scaunele din cafenele și să nu vă vîitați și să nu vă obosiți. Dacă aveți o zi prea grea, duceți-vă în marea sală de așteptare a Parisului : Luvrul. Iarna e bine încălzit. Mai bine să fii trist în fața unui tablou al lui Delacroix, Rembrandt sau van Gogh, decît în fața unui rachiu. Asta vă spun eu, Marill, care el preferă să stea în fața unui rachiu. Altminteri nu v-aș vorbi astfel“.

Se plimbară prin sălile Luvrului ; trecură pe lîngă secole întregi de artă, pe lîngă regii Egiptului, pe lîngă zeii Greciei și pe lîngă Cezarii Romei... văzură altare babiloniene, covoare persane, gobelinuri flamande... se extaziară înaintea tablourilor lui Rembrandt, Goya, Greco, Leonardo da Vinci, Dürer.

Se așezară pe una din canapelele din mijlocul încăperilor. Era salonul impresionistilor. În jurul lor odihneau pe pereți peisajele

lui Cézanne, van Gogh și Monet, dansatoarele lui Degas, capetele de femei în pastel ale lui Renoir și scenele colorate ale lui Manet. Domnea o liniște mare, fiindcă în afară de ei nu mai era nimeni și încetul cu încetul i se păru lui Kern că se află într-un turn fermecat.

— Emigranți! zise Marill. „Toți cei de colo au fost și ei emigranți! Izgoniți, luați în deridere, persecutați, flămânzi; unii, ignoranți de contemporanii lor, au trăit și au murit în mizerie... Dar ia priviți ce au lăsat în urma lor! Cultura lumii întregi! Asta am vrut să vă arăt!”

Își scoase ochelarii, ca să-i șteargă. „Care e impresia dumitale cea mai puternică, la vederea acestor tablouri?”, o întrebă pe Ruth.

— Pacea, zise ea numaidecît.

— Pacea. Credeam că vei spune: frumusețea. Dar e adevărat. În zilele noastre... pacea înseamnă frumusețe. Mai ales pentru noi. Și impresia dumitale Kern?

— Nu știu, zise Kern, aș vrea să posed unul din aceste tablouri ca să-l pot vinde și să avem din ce trăi.

— Dumneata ești un idealist.

Kern îl privi neîncercător. „Vorbesc serios”, zise Marill.

— Știu că e o prostie ce-am zis. „Dar e iarnă și aș vrea să-i cumpăr lui Ruth un palton”.

Kern n-avea o părere bună despre sine însuși în momentul de față; dar nu-i veni altă idee și se gîndise într-adevăr tot timpul la ceea ce spusese. Spre surprinderea lui simți deodată mina lui Ruth într-a lui. Ea radia, îi zimbi și se lipi strîns de el.

Marill își puse iar ochelarii. Apoi privi în jurul său. „Omul e mare în extremele lui”, zise el. „În artă, în dragoste, în prostie, ură, egoism în jertfă...; dar ceea ce îi lipsește lumii cel mai mult este o anumită bunătate mijlocie”.

Kern și Ruth își terminaseră cina. Se compunea din cacao cu pîine și era singurul lor meniu de o săptămîină încoace, în afara cafelelor de dimineață, pentru care convenise Kern cu gazda.

— Pîinea are azi un gust de biftec, zise Kern. Un biftec bun, suculent, cu ceapă prăjită.

— Mie mi s-a părut că avea gust de friptură de găină. Sau friptură de pui cu salată verde, proaspătă.

— Poate că pe partea ta. Știi ce? Mai dă-mi o felie de aici de pui, zise Kern.

Ruth îi tăia o bucată groasă de jimblă. „Iată, zise ea. „Este o bucată de pulpă. Sau preferi piept?“

Kern rîse. „Ruth, dacă nu te-aș avea pe tine, m-aș răzvrăti contra lui Dumnezeu“.

Și eu fără tine aș sta și aș urla.

Se auzi o bataie în ușă. „Brose“, zise Kern cam plictisit. „Firește, tocmai în momentul declarațiilor de dragoste“.

— Intră! strigă Ruth.

Ușa se deschise. „Nū!“ zise Kern. „E imposibil! Visez!“ Se sculă cu băgare de seamă, de parcă s-ar fi temut să nu gonească o fantomă. „Steiner“, bigui el. Fantoma rinji. „Steiner!“ strigă Kern. „Doamne, Dumnezeule, e Steiner!“

— O memorie bună este baza prieteniei... răspunse Steiner. „Tertați-mă că intru cu o maximă... dar jos am întilnit un vechi cunoscut, pe Marill, așa că era inevitabil...“

— De unde vii? Direct de la Viena? întrebă Kern.

— Din Viena. Cu un mic ocol pe la Murten.

— Ce? Kern dădu un pas înapoi. „La Murten?“

Ruth rîse. „Murten e localitatea hulei noastre, Steiner. Acolo m-am îmbolnăvit eu... și pe acest colindător de granițe l-a prins acolo poliția... E un nume de ocară pentru noi... Murten“.

Steiner zîmbi. „Pai tocmai d-aia am trecut pe acolo. V-am răzburat, copii“. Scoase portofelul din haină și îi dădu lui Kern saizeci de franci elvețieni. „Poftim. Astia sînt paisprezece dolari sau vreo trei sute cincizeci de franci francezi. Un cadou de la Ammers“.

Kern se uită la el fără să înțeleagă ceva. „Ammers?“ făcu el, și trei sute cincizeci de franci?“

— „Lasă, băiete, că-ți explic asta, mai tîrziu. Bagă-i în buzunar. Și acum ia să mă uit mai bine la voi!“ îi măsură pe amîndoi. „Cu obrajii supti, prost hrăniți. Cacao cu apă, drept cină... și n-ați spus nimic nimănui?“

— Încă nu, răspunse Kern. „Marill ne-a invitat de cîteva ori la masă și tocmai cînd ne-a fost mai rău. Parcă ar avea un al șaselea simț“.

— Mai are încă unul. Pentru tablouri. Nu v-a cărat după-masă la muzeu? De obicei asta e amenda ce trebuie plătită.

— Da, ne-a dus să admirăm pe Cézane, van Gogh, Manet, Renoir și Degas.

— Aha! La impresionisti. Atunci ați fost invitați la prinz. Pentru o cină te trage la Rembrandt, Goya, El Greco. Dar acum haidem, îmbrăcați-vă. Restaurantele Parisului sint viu luminate și ne așteaptă.

— Noi tocmai am...

— Da, văd, o întrerupse Steiner supărat pe Ruth. „Îmbrăcați-vă numaidecît. Sint plin de bani“.

— Sintem îmbrăcați.

— Așa? Ați vîndut paltoanele unui coreligionar care v-a înșelat cu siguranță...

— Nu, zise Ruth.

— Lasă fetițo, există și evrei necinstiți! Cît de sfîntă imi e în momemntul de față națiunea voastră, popor de martiri. Hai, veniți, să discutăm problema raselor, a puilor fripti.

— Așa, acum povestește-mi ce s-a întîmplat, zise Steiner după masa.

— Nu știi, parcă ar fi o vrajă la mijloc, zise Kern. „Paris nu e numai orașul apei de toaletă, săpunurilor și al parfumului, dar e și orașul acelor de siguranță, șireturilor, nasturilor și probabil și al iconițelor. Am încercat o mulțime de lucruri... am spălat vase, am cărat coșuri cu fructe, am scris adrese, am făcut negoț cu jucării... dar nu m-am ales cu mare lucru. Ruth a făcut paisprezece zile curățenie la un birou, dar nu a primit nimic pentru munca ei fiindcă firma a dat faliment. A tricostat pulovere și i s-a oferit numai atît cît îi trebuia ca să cumpere altă lînă. Deci... își deschise haina. „Drept urmare, iată umblu ca un american bogat. Ține cald și e bine să-l ai, cînd n-ai palton. Poate că îți tricotează și ție așa un pulover. Steiner...“

— Mai am lînă pentru unul, zise Ruth. „Dar e neagră. Ți place negrul?“

— Și încă cum. Păi noi trăim negrî. Steiner aprinse o țigară. „Înțeleg acum. Ați amanetat paltoanele voastre sau le-ați vîndut?“

— Mai întîi le-am amanetat, apoi le-am vîndut.

— Bun. Drumul normal. Ați fost vreodată la cafeneaua Maurice?

— Nu. Numai la Alsace.

— Frumos. Atunci mergem acum la Maurice. Acolo e un tip Dickmann. Ala știe de toate. Și despre paltoane. Vreau să-l

întreb și ceva mai important. Despre expoziția mondială, care se face în anul ăsta.

— Expoziție mondială ?

— Da, Baby zise Steiner. „Am auzit că acolo se găsește de lucru. Și nu se prea întrebă de acte“.

— De cînd ești la Paris, Steiner ? Pe toate le știi.

— De patru zile. Pe voi v-am găsit prin Klassmann. L-am întilnit la prefectura poliției. Păi eu am un pașaport, copii. Peste cîteva zile mă mut la Internațional. Îmi place numele.

Cafeneaua Maurice se aseamănă cu cafeneaua Sperler din Viena și cu cafeneaua Greif din Zürich. Era bursa tipică a emigranților. Steiner comandă cafele pentru Ruth și Kern și se duse apoi să stea de vorbă cu un bărbat mai vîrstnic. Vorbiră ce vorbiră și bărbatul aruncă o privire cercetătoare spre Kern și Ruth și plecă.

— Asta e Dickmann, zise Steiner. „Știe de toate. Chestia cu expoziția e așa precum ți-am spus, Kern. Acum se construiesc pavilioanele străine. În parte își aduc lucrătorii lor... pentru munca mai simplă angajează oameni de aici. Șansa noastră e următoarea. Deoarece lefurile sînt plătite de comitete străine, francezii nu se sinchiesc cine lucrează acolo. Mîine dimineată ne ducem și noi. Sînt mulți emigranți care și muncesc la pavilioanele astea. Noi sîntem mai ieftini decît francezii !... ăsta-i avantajul nostru“.

Dickmann reveni. Avea două paltoane pe braț.

— Cred că se potrivesc măsurile.

— Ia încearcă paltonul, zise Steiner către Kern. „Tu întii. Apoi Ruth pe celălalt. N-are nici un rost să te opui“.

Paltoanele le veneau bine. Paltonul lui Ruth avea și un guler de blană.

— Asta-i tot ce ai mai bun. Heinrich ?, întrebă Steiner.

Dickmann facu pe ofensatul. „Paltoanele sînt bune. Firește că nu sînt noi. Asta cu gulerul de blană purcede de la o contesă. Evident, în exil“, adăugă, după privirea pe care i-o aruncase Steiner. „E blană de urs spălător, Josef, nu-i iepure de casă“.

— Bine. Le luăm. Vin eu mîine să mai vorbim despre asta.

— N-ai nevoie să vii. Aveam eu o socoteală cu tine.

— Prostii.

— Ba nu. Ia-le așa și uită. M-ai scos atunci dintr-un mare bucluc.

— De altfel, cum îți mai merge?, întrebă Steiner.

— Atît cît trebuie pentru copii și pentru mine iese. Dar mi-e silă de viața asta.

Steiner rise. „Să nu devii sentimental, Heinrich. Eu sînt falsificator de acte publice, trișor, vagabond, și încă multe altele... și nu mă mustră conștiința, cu toate astea“.

Dickmann dădu din cap. „Fetița mea cea mai mică e bolnavă. Gripă. Are febră. Dar febra nu e gravă la copii, nu-i așa?“

Steiner clătina capul. „Nu-i nimic. Se vindecă repede“.

— Mă duc azi mai devreme acasă.

Steiner își comandă un coniac. „Baby, bei și tu unul?“

— Ascultă, Steiner... începu Kern.

Steiner îl întrerupse. „Nu vorbi. Cadouri de Crăciun care nu mă costă nimic. Ați văzut doar. Un coniac, Ruth?“

— Da.

— Paltoane noi. Lucru în perspectivă! Kern își bău coniacul. Viața începe să devină interesantă.

— Nu te înșela! Mai tirziu cînd vei munci destul, o să ți se pară că vremea cînd nu aveai voie să muncești era partea cea mai interesantă din viața ta. O poveste minunată pentru nepoți. Pe vremea cînd eram la Paris...

Dickmann plecă de lîngă ei. Îi salută obosit și ieși din local.

— A fost primar pe vremea social-democraților. Steiner se uită după el. „Are cinci copii. Nevasta i-a murit. E un bun cerșetor. Cu demnitate. Are un suflet prea gingaș, cum se-ntîmplă adesea la social-democrați. De aceea sînt politicieni atît de proști“.

Steiner își bău coniacul și se ridică. „Să plecăm, copii“.

Ieșiră. Afară bătea vîntul și era frig. Ruth își ridică blana noului palton, îl strînse în jurul ei și îi zîmbi lui Steiner. El dădu din cap. „Căldură, micuță Ruth! Toate lucrurile din lume depind de puțină căldură“.

Făcu un semn unei florărese bătrîne. Ea se apropie. „Violete, violete, proaspete, de pe Riviera“, spuse ea cu voce pițigăiată.

— Ce oraș e și Parisul ăsta! În decembrie găsești viorele pe stradă. Steiner cumpără un buchet și îl dădu lui Ruth. „Lucruri nefolositoare, dar dau cea mai multă căldură!“ Făcu cu ochiul lui Kern. „Cum ar spune Maril: un sfat pentru viață!“

XVIII

Sedeau în cantina expoziției mondiale. Fusesse ziua plății. Kern presăra bancnotele împrejurul farfuriei sale. „Două sute șaptezeci de franci !“ zise el. „Cîștigați într-o săptămîină. Și asta se întîmplă a treia oară. E curat basm“.

Marill îl privi un timp, amuzat. Apoi ridică paharul către Steiner. „Să luăm o înghițitură de aversiune pentru hîrțiile alea dragă Huber. E miraculos cîtă putere au asupra omului. Strămoșii noștri tremurau de frica tunetului și a fulgerului, de frica tigrilor și a cutremurului : bunicii noștri tremurau de frica săbiilor, tilharilor, molimelor și de frica lui Dumnezeu ; noi însă tremurăm în fața unei hîrtii tipărite, fie că e bancnotă, fie că e pașaport. Răstrămoșul nostru a fost ucis cu ghioagă, romanul cu sabia, omul evului mediu de ciură... pe noi însă ne poate distruge și un petec de hîrtie“.

— Sau ne poate reda viața, adăuga Kern, uitîndu-se la bancnotele Franței din jurul farfuriei sale.

Marill îi aruncă o privire piezișă. „Ce zici despre băiatul ăsta ?“ întrebă el pe Steiner. „A prins aripi“.

— „Și încă cum ! Se dezvoltă în vîntul aspru al străinătății. Încearcă să fie și spiritual“.

Îl cunosc încă de pe cînd era copil, declară Marill. Plăpînd și avînd nevoie de mîngiere. Numai acum cîteva luni.

Steiner rîse : „Trăiește într-un secol nestatornic în care te pierzi ușor, dar și crești repede !“

Marill luă o înghițitură din vinul ușor și roșu. „Nestatornic veac !“ repeta dînsul. „Marea neliniște ! Ludwig Kern, un tînăr vândal al celei de a doua migrațiuni a popoarelor“.

— Nu e exact, ripostă Kern. „Sînt un tînăr semievreu la a doua ieșire din Egipt !“

Marill îl privi pe Steiner acuzator. „Elevul d-tale, Huber“.

— „Nu, partea aforistică o are de la tine, Marill. Deosebit de aceasta o leafă săptămîinală sigură sporește umorul fiecărui om. Trăiască întoarcerea fiilor pierduți la salariu !“ Steiner se întoarse spre Kern. „Bagă banii în buzunar, Baby, altfel zboară. Banului nu-i place lumina“.

— Am să și-l dau ție și atunci se duc îndată. Am oricum să-ți dau cu mult mai mult.

— Să te văd că faci una ca asta! Nu sînt atît de bogat încît să mi se restituie banii împrumutați.

Kern îl privi, apoi băgă banii în buzunar. „Pînă la ce oră sînt azi deschise prăvăliile?”

— De ce?

— Păi azi-noapte e revelionul.

— Pînă la șapte, Kern, zise Marill. „Vrei să tîrguiești de-ale băuturii pentru astă-seară? Aici la cantină e mai ieftin. Are un rom Martinique excelent.”

— Nu, nu băătură.

— Aha! Atunci pare-se că vrei să te plimbi pe potecile sentimentelor burgheze, acum în ultima zi a anului, așa-i?

— Cam așa ceva. Kern se ridică. „Vreau să mă duc la Solomon Levi. Poate că și el e azi sentimental și are prețuri fluctuante.”

— În secolele nestătornice prețurile se ridică, replică Marill. „Dar oricum, încearcă, Kern! Și nu uita, din cauza gheșefurilor, că la ora 8 seară e cina bătrînilor luptători ai emigrațiunii, la Mare Margot!”

Salomon Levi era un omuleț sprinten ca o nevăstuică, cu un cioculeț rar. Locuia într-o încăpere întunecată, boltită, printre ceasuri, instrumente muzicale, covoare uzate, tablouri în ulei, lucruri casnice, statui mici de ipsos și animale de porțelan. În vitrină erau înghesuite, fără nici o ordine, ieftine imitații de perle, bijuterii vechi, montate în argint, ceasuri de buzunar și monede vechi.

Levi îl recunoscuse îndată pe Kern. Avea o memorie extraordinară și făcuse multe afaceri bune din pricina asta.

— Ce mai e nou? întrebă el, gata de hârță, fiindcă își închipuia că Kern voia să vînd iar ceva. „Ați nimerit cam prost!”

— De ce? Ai și vîndut inelul?

— Vîndut, vîndut? se jelui Levi. „Ați spus, dacă nu mă înșel vîndut?”

— Da.

— „Tinere, țipă Levi, dumneata nu citești gazetele? Trăiești în lună și nu știi ce se întîmplă în lume? Să vînd așa o vechitură? Vîndut! Ce ușor îți vine dumitale, parcă ai fi Rothschild. Știi dumneata ce trebuie să se întîmple, ca să pot vinde ceva?”

Făcu o pauză și declară apoi patetic : „Mai întâi, trebuie să vină un bărbat străin să-mi ceară ceva, și pe urmă trebuie să-și scoată portofelul din buzunar...” Levi scoase portofelul lui „să-l deschidă” ; îl deschise. „Și să scoată din el bani peșini, cușeri” ; scoase o bancnotă de zece franci. „Și apoi lucru principal e că să se despartă de ei pentru totdeauna”.

Levi puse bancnota în buzunar. „Și pentru ce ? Pentru un fleac oarecare să dea bani cuseri ? Fugi, că mă faci să rîd ! Numai nebunii sau goii sînt în stare să facă așa ceva. Sau eu, nenorocitul de mine, cu patima mea pentru afacerea asta. În sfîrșit, de data asta ce-ai adus ? Mult nu pot să-ți dau. Ehe, acu patru săptămîni erau alte vremuri !”

— Nu vreau să vînd nimic, domnule Levi. Vreau să-mi răscumpăr inelul.

— „Cee ?” Levi rămase cu gura căscată. Apoi după un răstimp se trezi. „Aha, las că știu eu deja ce vrei dumneata. Vrei să faci schimb. Nu, tinere, asta nu pot ! M-am păcălit acum o săptămîină cu așa ceva. Am dat un ceas pentru o călimară de bronz și un stilou cu penița de aur. Ce să-ți spun ? M-au șmecherit. Stiloul nu funcționează. E drept că nici ceasul n-o fi mers mai mult decît un sfert de oră. Dar asta nu-i același lucru. Pentru că ceasul, chiar dacă nu merge, rămîne ceas, pe cînd stiloul, care nu scrie, asta e că și cum nu l-aș avea. Dar ce vrei să schimbi dumneata ?”

— Nimic, domnule Levi. Am spus că vreau să răscumpăr.

— Cu bani ?

— Da, cu bani peșini.

— „Aha, las că știu eu deja ! Ai bani ungurești, sau românești, sau bani austrieci fără valoare, sau bancnote de inflație, cine le mai știe pe toate. Zilele astea a fost unul care...”

Kern scoase o hirtie de o sută de franci și puse portofelul pe masă. Levi înmărmuri și scoase o șuierătură ascuțită. „Ce-i asta tinere ? Poliția...”

— „Cîștigată”, zise Kern. „Cu sudoarea frunții mele. Și acum unde e inelul ?”

— „Așteaptă un moment !” Levi dădu fuga și veni cu inelul mamei lui Ruth. Îl șterse cu mîneca hainei și îl puse apoi pe o bucată de catifea, de parcă ar fi fost un diamant de douăzeci de carate. „O piesă frumoasă”, zise el, o adevărată raritate”.

— Domnule Levi, dumneata ne-ai dat atunci o sută cincizeci de franci pentru el. Dacă eu îți dau acum o sută optzeci, ai câștigat 20%. Ce zici ?” Și Kern numără banii pe măsură.

— „Bani !” făcu Levi disprețuitor. „Ce înseamnă azi banii ? La devalorizarea asta ? Acum trebuie să strângi obiecte de valoare. Și inelul ăsta are acum valoarea dublă. Și aurul tocmai s-a urcat. Patru sute de franci ar merita acum”.

Kern se sperie. „Domnule Levi !”

— „Eu sînt un om”, se hotări Levi, „mă despart de inelul ăsta cu greu, dau vreau să-ți fac dumitale o bucurie. N-am să câștig lă el. Uite ți-l las cu trei sute de franci, chiar dacă mi se rupe inima”.

— Păi asta înseamnă să-l plătești îndoit.

— „Îndoit ! Ce ușor îți vine să vorbești așa fără să știi ce spui. Ce înseamnă speze, știi dumneata ? Ai auzit dumneata despre dări către stat, despre chirie, încălzit, luminat și alte speze ? Ce conținează astea la dumneata ? Nimic. Dar pentru mine e enorm. Și astea trebuie să le pun în socoteală cînd vînd și eu odată ceva. Chiar și inelul ăsta...”

— „Sînt un biet emigrant...”

— Cine nu e emigrant ? Cine vrea să cumpere, tot e mai bogat decît acela care trebuie să vîndă. Ei, și care din noi vrea să cumpere ?

— Îți dau două sute de franci. Mai mult nu.

Levi luă inelul și se duse să-l ascundă.

Kern băgă banii în buzunar și o luă spre ușă. Cînd o deschise, era Levi înapoia lui. „Hai că ți-l dau cu două sute cincizeci fiindcă ești dumneata și fiindcă eu vreau să fiu un filantrop”.

— „Două sute”, zise Kern de la ușă.

— Salom Alechem ! îl salută Levi.

— Două sute douăzeci.

— Două sute cincizeci, pentru că trebuie să plătești mîine chiria.

Kern se înapoie și puse banii pe masă. Levi puse inelul într-o cutiuță. „Cutiuța și vata asta frumoasă, albastră, ți le dau pe gratis. Ca să nu zici că sînt un om rău. Dar să știi, că m-ai ruinat”.

— Ești un cămătar. Mi-ai luat 50%.

Levi se făcu că n-aude. „Poți să mă crezi”, răspunse el „că la Cartier în rue de Paix, costă un inel ca ăsta șase sute de franci. Merită trei sute cincizeci. Acum îți spun adevărul”.

Kern lua tramvaiul ca să ajungă mai repede la hotel. Ruth i zise el de la ușă. „Ultimul Mohican s-a înapoiat acasă !”

Ruth deschise cutiuța. „Ludwig...” zise ea.

— „Lucruri nefolositoare !” explică Kern repede și imediat „Cum zise Steiner ? Lucrurile nefolositoare dau cea mai mare căldură. Am vrut să încerc și eu. Și acum pune-l în deget ! Astăseară mîncăm cu toții într-un restaurant. Ca adeverații muncitori cu salariu săptămînal”.

Era ora zece seara. Steiner, Marill, Ruth și Kern ședeau la o masă la „Mere Margot”. Chelnerii începura să adune scaunele, ca să măture pe jos. Pisica de la casă se întinse bine și sări apoi jos. Patroana moțăia la casă.

— „Cred că vor să ne dea afară de aici” zise Steiner și făcu un semn chelnerului. „E timpul să plecăm. Trebuie să ne ducem la Edith Rosenfeld. Moș Morîț a sosit azi”.

— Cine e moș Morîț ?” întrebă Ruth.

— „Moș Morîț e veteranul emigrantilor”, răspunse Steiner. „Are șaptezeci și cinci de ani. Cunoaște toate granițele, toate orașele, toate hotelurile și pensunile unde poți locui, fără să fi anunțat la poliție și mai cunoaște și închisorile a cinci state. Se numește Morîț Rosenfeld și e originar din Godesberg pe Rhin.

— „Atunci îl cunosc”, zise Kern. „Am trecut o dată cu el granița din Cehoslovacia spre Austria”.

— „Eu am trecut cu el din Elveția spre Italia”, zise Marill.

Chelnerul veni la plată. „Și eu am trecut cu el cîteva granițe”, zise Steiner. „Ai o sticlă de coniac „Courvoisier” să-mi vinzi ?”

— Un moment, vă rog. Să întreb patroana.

Chelnerul se duse la casă. Patroana deschise un ochi și dădu din cap. Chelnerul veni cu o sticlă și o dădu lui Steiner care o băgă în buzunarul paltonului său.

În aceeași clipă se deschise ușa dinspre stradă și o figură fantomatică intră. Patroana căscă și deschise amîndoi ochii.

Chelnerii făcură mutre acre.

Barbatul care intrase trecu ca un lunatic prin toată bodega și nu se opri decît la grătar, pe care se aflau niște pui ce se frigeau pe cărbuni aprinși.

Barbatul examinează puicile. „Cit costă asta ?” întrebă el apoi chelnerul.

— Douăzeci și șase de franci.

— Și asta ?

— Douăzeci și șase de franci.

— Toți costa același preț ?

— Da.

— De ce nu mi-ai spus-o imediat ?

— Pentru că nu m-ai întrebat.

Bărbatul ridică privirea. Apoi arătă spre găinusa cea mai mare. „Dă-mi-o pe asta !”

Kern îi dădu un ghiont lui Steiner, care privea scena atent și cu un zimbet pe buze.

— „Cu salată, cartofi prăjiți sau orez ?” întrebă chelnerul.

— Cu nimic. Dă-mi un cuțit și o furculiță.

— „Poulet-ul !” zopii Kern. „E într-adevăr bătrînul Poulet !”

Steiner dădu din cap. „El e Poulet-ul din închisoarea de la Viena”.

Bărbatul se așeză la masă. Scoase portofelul și își numără banii, apoi îl băgă în buzunar și desfășură șervetul, solemn. În fața lui avea friptura. O ridică și o rupse în făruriile lui.

— „Să nu-l deranjăm”, rinji Steiner, „cu siguranță că și i-a cîștigat cu multă greutate”.

— „Dimpotrivă, eu propun s-o ștergem imediat”, răspunse Kern. Eu l-am mai întîlnit pe omul ăsta în două închisori. În ambele dați fusese înșefăcat tocmai în momentul cînd voise să-și manînce friptura de găină. Luîndu-ne după întîmplările precedente... cîștigat cu multă greutate”.

Steiner rise. „Atînci s-o luăm din loc. Prefer să fiu la serbarea de revelion a dezmosteniților de soartă decît în arestul prefecturii poliției”.

Edith Rosenfeld era o femeie gratioasă de șazecei și șase de ani, cu parul alb. Sosise de doi ani la Paris, cu șapte copii. La șase din ei le croise un drum în viață. Fiul ei cel mai vîrstnic plecase în războiul chinez, ca medic ; fiica cea mai mare, care studiasse filologia la Bonn, găsise, prin intermediul comiteului de ajutorare, un loc de subretă în Scoția ; fiul de-al doilea, care își dăduse examenele la Facultatea de drept, neputînd practica, intrase chelner la Hotelul Carlton din Cannes ; al treilea se înrolase în legiunea străină ; alful emigrase în Bolivia ; fiica a doua trăia la o plantație de portocali din Palestina. Rămăsesse numai mîzinul cu ea. Și pentru el se ostenea comitetul de ajutorare să-i dea mijloace de a pleca în Mexic, ca șofer.

Locuința lui Edith Rosenfeld se compunea din două camere. Una mai mare pentru ea și cea mică pentru feciorul ei, Max Rosenfeld.

Cînd sosiră Steiner, Marill, Kern și Ruth, erau adunați vreo douăzeci de inși în cele două odăi: toți emigranți din Germania. Unii din ei aduseseră și ceva băutură. Mai toți veniseră cu vin roșu, care era mai ieftin. Steiner și Marill împărțeau cu generozitate din sticlele de coniac aduse de ei.

Moriț Rosenthal sosi la ora unsprezece. Parecă îmbătrînise cu zece ani. Fața lui era galbenă, fără o picătură de sînge, și umbla greu, sprijinindu-se într-un baston.

— „Edith, dragostea mea veche“, zise el, „iată-mă“. „N-am putut veni mai devreme. Am fost obosit“.

Se aplecă să-i sărute mîna. Dar nu reuși. Edith Rosenfeld se ridică sprintenă, îi ținu mîna lui într-a ei și îl sărută pe obraz.

— Mi se pare că îmbătrînesc. Nu-ți mai pot săruta mîna. Și tu mă săruți fără teamă pe obraz. Ehei, dacă aș mai avea șaptesprezece ani!

Edith Rosenfeld îi zîmbi. Nu voia să-i arate cît de speriată era de înfățișarea lui. El era liniștit și voios. Venise ca să moară la Paris.

Moriț Rosenthal privi în jurul său. „Fete cunoscute“, zise el. „Noi care nu aparținem nimănui și nu sîntem de nicăieri ne înfilnim mereu, pretutindeni. Ce poveste stranie! Steiner, unde ne-am întîlnit noi ultima dată? La Viena, da, exact. Și Marill! La Brissago și mai tîrziu la Locarno, în arestul poliției, nu-i așa? Și iată-l pe Klassmann, Șerlok Holmes-ul din Zürich! Da, da memoria mă mai ajută puțin. Și Wasser! Brose! și Kern din Cehoslovacia! Meyer, prietenul carabinierilor din Pallanza! Ehei, copii, au trecut vremurile frumoase de altădată. Eu nu mai pot acum. Nu mă mai țin picioarele“.

Se așeză anevoie. „De unde vii acum, moș Moriț?“ îl întrebă Steiner.

— Din Basel. Copii, vă spun un lucru: evitați această Alsacie. Fiți cu bagare de seamă în Strassburg și fugiți de Kolmar! Atmosfera de pușcărie. Mathais Grünwald și Isenheimer au fost siliți să facă trei luni închisoare pentru emigrare ilegală. Oricum altă judecatorie nu te condamnă pentru delictul ăsta decît la cel mult cincisprezece zile. Aci cînd te prind a doua oară îți dă șase luni.

Și închisorile lor sînt închisori, nu glîma. Așadar evitați Kolmar și Alsacia, copii. Treceți pe la Geneva!

— „Care e situația în Italia?” întrebă Klassmann.

Moriț Rosenthal luă un pahar de vin roșu pe care Edith Rosenfeld i-l pusese înainte. Mîinile lui tremurau însă atît de tare, încît se sîi și puse paharul înapoi pe masă. „Italia e plină de agenți germani. Nu mai e de noi!”

— Și Austria? întrebă Wasser.

— Austria și Cehoslovacia sînt niște capcane. Franța e singura țară care ne-a rămas în Europa. Căutați să rămîneți aici.

— „Ai auzit ceva despre Mary Altman, Moriț?” întrebă Edith Rosenfeld după o clipă. „Ultima dată a fost la Milano”.

— „Da. E acum servitoare la Amsterdam. Copiii ei sînt la căminul de emigranți la Locarno și bărbatul ei în Brazilia”.

— „Știți ceva despre Iosef Fessler?” întrebă Klassmann.

— „Fessler s-a împușcat, împreună cu nevasta lui”, răspunse Moriț Rosenthal atît de calm, de parcă ar fi vorbit despre apicultură. Nu se uită la Klassmann, ci privi spre ușă. Klassmann nu răspunse nimic. Nici ceilalți. Fiecare se prefăcu că nu auzise nimic.

— „Ați înfilnit pe undeva pe Iosef Friedmann?” întrebă Brose.

— Nu, dar știu că e în închisoarea de la Salzburg.

— Dar ce mai face ministrul Althoff? întrebă Marill.

— Aluia îi merge splendid. A devenit șofer de taxi la Zürich. Are permis de liberă ședere și permis de lucru.

— Firește! făcu Wasser, comunistul.

— Și Bernstein?

— Bernstein e în Australia. Tatal său în Africa de răsărit. Max May a avut un noroc special: e asistentul unui dentist din Bombay. Löwenstein a ajuns avocat în Palestina. Actorul Hausdorf joacă la teatrul de stat din Zürich. Sterm s-a spînzurat. L-ai cunoscut pe consilierul de regență Binder, din Berlin, Edith?

— Da.

— „A divorțat de soția lui, că să nu-și piardă slujba. Fusese însurat cu o femeie născută Oppenheim. Soția lui s-a otrăvit împreună cu amîndoi copiii. Asta-i cam tot ce știu. Ceilalți rătăcesc pe drumuri, ca totdeauna. Numai că s-au înmulțit enorm”.

Marill își umplu un pahar cu coniac și îl dădu peste cap.

„O cronică plină de informații”, zise apoi. „Să trăiască exterminarea individului! La grecii antici, gândirea era o distincție. Apoi deveni un noroc. Mai târziu o boală. Azi e o crimă. Istoria culturii este istoria suferințelor celor care au creat-o”.

Steiner zîmbi către Maril și ridică paharul. „Mos Morit”, zise el, „rege al călătorilor, ultim descendent al lui Ahasverus, te salutăm! Dracu știe, ce o să ne mai aducă anul ăsta! Să trăiască brigada subterană! Altfel vreme cît trăim, nu e nimic pierdut!”

Morit Rosenthal dadu din cap, ridică paharul către Steiner și bău. Se făcu tăcere. De afară, din stradă, se auzira strigăte. Taxiuri treceau în viteză. Pe un balcon al casei de peste drum un bărbat aprinse niste artificii verzi. Lumina verde inundă camera lui Edith Rosenfeld și încăperea deveni o clipă ireală... de parcă n-ar mai fi fost o camera dintr-un hotel din Paris, ci o cabină într-un vapor scufundat adînc sub apă.

XIX

Marill veni la cantină. „E cineva afară care te caută, Steiner“.

— Caută pe Steiner sau pe Huber ?

— Steiner.

— L-ai întrebat ce vrea ?

— Firește. Din precauție. Marill se uită la el. „Are o scrisoare pentru tine, din Berlin“.

— Unde e ?

— Dincolo, în pavilionul românesc.

— Nu e vreun agent ?

— Nu pare.

Se duseră amîndoi. Un bărbat de vreo cincizeci de ani aștepta sub copacii desfrunziți. „Dumneavoastră sînteți Steiner ?“, întrebă el.

— Nu. De ce ?

Bărbatul îl fixă fugitiv. „Am o scrisoare pentru dumneavoastră. De la soția dumneavoastră“.

Scoase o scrisoare din portofelul său și o arătă lui Steiner : „Cred că recunoașteți scrisul“.

Steiner simțea că stă liniștit, dar înăuntrul lui tremura totul. Nu putea ridica mîna, credea că-i va zbura brațul din umăr.

— De unde știți că Steiner se află în Paris întrebă Marill.

— „Scrisoarea vine din Viena. Cineva a adus-o din Berlin. Căutîndu-vă a aflat că sînteți la Paris“. Bărbatul arătă un alt plic pe care scria : Iosef Steiner Paris, și era scrisul mare al lui Lilo. „El mi-a trimis apoi mie scrisoarea, cu altele împreună. Eu vă caut de cîteva zile. La cafeneaua Maurice am aflat că sînteți aici. Nu trebuie să-mi spuneți dacă sînteți Steiner. Știu că trebuie să fiți precauți. Trebuie numai să-mi primiți scrisoarea“.

— E pentru mine, zise Steiner.

— Bine.

Bărbatul îi dădu scrisoarea. Steiner făcu o forțare să întindă mîna după ea. Dar cînd o simți între degete, ar fi trebuit să-i tai mîna ca să i-o iei.

— Mulțumesc, zise el bărbatului. „Ați avut multă bătaie de cap cu ea“.

— Nu face nimic. Imi apre bine că v-am găsit. Salută și plecă.

— Marill, zise Steiner, zbuciumat. „De la nevasta mea ? Prima scrisoare ! Ce-o fi ? Ne înțelesesem să nu-mi scrie !

— Deschide-o...

— Da. Șezi aici. Ce-o fi avînd ?

Rupse plicul și începu să citească. O citi pînă la sfîrșit, dar fața i se schimbă. Deveni palidă și se boți. Mușchii obrazilor se întinseră și vinele ieșiră la iveală.

Lăsă să-i cadă scrisoarea și stătu un timp nemișcat și tăcut, cu privirea la pămînt. Apoi se uită la data cînd era scrisă. „Zece zile“, zise el, zace în spital. Acum zece zile mai trăia încă...”

Marill îl privea și aștepta.

— „Scrie că nu poate fi salvată. De aceea imi scrie. Nu spune ce are. Scrie... Înțelegi... e ultima ei scrisoare...”

— În ce spital se află ? întrebă Marill. „N-a scris asta ?”

— Ba da.

— Chemăm imediat la telefon. Vorbim sub un nume oarecare. Steiner se ridică puțin cam amețit. „Trebuie să mă duc acolo”.

— Cheamă întii spitalul la telefon. Vino, ne ducem la Verdun.

După o jumătate de oră sună telefonul și el intră în cabină.

Cînd ieși era muiat de nădușeală.

— Mai trăiește, zise el.

— Ai vorbit cu ea ? întrebă Marill.

— Nu, cu doctorul.

— Ai spus numele tău.

— Nu ; am zis că sînt o rudă. A fost operată. Nu mai poate fi salvată. Mai are încă trei, patru zile de trat. De aceea a și scris. Nu credea că voi primi așa repede scrisoarea... Marill eu plec astă-seară într-acolo.

— Ai înnebunit ? îl întrebă Marill încet.

— Nu. Trec granița. Am pașaport.

— La ce-ți folosește pașaportul acolo ? Și știi tu ce înseamnă să te duci acolo și la ce te expui ?

— Da.

— Atunci știi că ești pierdut ?

— Sînt pierdut și dacă moare ea.

— Nu e adevărat ! Marill se minie deodată. „Poate fi se pare crud ce te sfătuiesc, Steiner... scrie-i, telegrafiază-i... dar rămii aici“.

Steiner clătină din cap, absent. Nici nu prea ascultase la ceea ce spunea Marill.

Acesta îl prinse de umăr ; „Tu nu-i poți fi de folos. Nici chiar dacă te duci acolo“.

— Dar pot s-o văd.

— Dar bine, omule, venirea ta o s-o înspăimînte ! Dacă ai întreba-o pe ea, acum, ar face tot ce i-ar sta în putință ca să rămii aici.

Steiner pironise privirea în stradă, fără să vadă nimic. Acum se întoarse spre Marill. „Prieten“, zise el și ochii lui aveau o privire șovăitoare, „ea mai este încă totul pentru mine, ea trăiește și mai respiră, ochii ei, gândurile ei mai sînt încă aici... și în cîteva zile o să fie moartă, n-o să mai rămînă nimic din ea, n-o să fie decît un cadavru străin, descompus... dar acum, acum mai există încă, încă cîteva zile, ultimele zile și eu să nu fiu lîngă ea ? Înțelege, omule, că trebuie să plec, nu se poate, altfel lumea se prăpădește, dacă nu mă duc acolo, crăp, pur și simplu, mor și eu“.

— „Nu mori. Vino, telegrafiază-i. Cheltuiește toți banii, ia-i și pe ai mei și pe ai lui Kern și telegrafiază-i în fiecare oră, pagini întregi, fă tot ce se poate... numai rămii aci !“

— Nu e primejdios. Am un pașaport și cu el pot să mă înapoiez.

— Nu-mi mai spune palavre ! Știi prea bine că e primejdios. Dincolo au o organizație strașnică.

— Totuși plec, zise Steiner.

Marill îl apucă de braț și încercă să-l tragă după el. „Hai să bem cîteva sticle de rachiu. Îmbată-te. Țiți promit că am să mă interesez la telefon de cîteva ori pe zi“.

Steiner îl dădu în lături. „Lasă-mă, Marill. Eu știu la ce te gîndești. Înțeleg, nu sînt nebun. Știu la ce mă expun. Dar, dacă ar fi de o mie de ori mai periculos, tot aș pleca și nimic nu m-ar împiedica s-o fac. Nu poți pricepe tu asta ?“

— Ba da, urlă Marill. „Firește că pricep ! Și aș face la fel ca tine !“

Steiner își făcu bagajul. Aruncă în geamantan puținele lucruri de care avea nevoie, și se duse apoi la Ruth și Kern. Ei aflaseră vestea de la Marill și îl așteptau cu sufletul mișnat.

— Copii, zise Steiner. „Mă duc acum. Am presimțit-o întotdeauna că o să se întâmple așa. Nu chiar așa... dar asta n-o cred nici eu încă. Am aflat numai și o știu“.

Zimbi dăstruș și trist. „Rămii cu bine Ruth“.

Ruth îi dădu mâna. Plîngea. „Am vrut să-ți spun afittea Steiner. Dar acum nu mai știu nimic. Nu mai pot fi decât tristă... Vrei să-l iei cu dumneata?“ Îi întinse puloverul negru. „Tochmai azi l-am terminat“.

Steiner zimbi și o clipă fu iar ca mai înainte. „A sosit la timp“, zise el. Apoi se întoarse spre Kern. „Rămas bun, Baby. Uneori merg toate grozav de încet și alteori, afurisit de repede“.

— „Nu știu dacă aș mai fi fost în viață fără tine“ zise Kern.

— Precis că da. Dar e frumos că mi-o spui. Atunci nu mi-am folosit în zadar tot acest timp.

— „Întoarce-te!“ adăugă Ruth. „Nu pot spune mai mult. Re-vino, lângă noi, Steiner. Putem face prea puțin pentru dumneata; dar tot ce simtem noi, e al dumitale. Întotdeauna“.

— „Lasă-ne și pe noi să venim la gară“, zise Kern.

Steiner ezită. „Vine Marill... dar hai veniți și voi“.

Coborîră scara. Ajunși jos în stradă, Steiner se întoarse către fațada hotelului și murmură „Verdun“.

— „Lasă-mă să-ți duc eu geamantanul“, zise Kern.

— De ce, Baby? Pot să fac eu singur treaba asta.

— Dă-mi-l. Ti-am arătat azi după-masă cât de puternic am devenit.

— Da, într-adevăr. Azi după-masă. Ce mult e de atunci!

Steiner îi dădu geamantanul. Își dădea seama că prietenul lui ar fi vrut să facă ceva pentru el și că nu putea face altceva decât să-l ajute, ducându-i geamantanul.

Sosiră în gară tocmai înainte ca trenul s-o pornească.

Steiner se urcă și coborî fereastra. Marill, Ruth și Kern avură impresia că Steiner, de-acolo de sus, de la fereastră era departe de ei. Kern se uita cu ochi arzători la chipul acela aspru și slab; voia să și-l întipărească în minte pentru toată viața. Îl însoțise multe luni de zile și fusese învățătorul lui; lui Steiner îi da-

tora faptul că se întărise și devenise bărbat. Și-acum vedea acest chip, stăpînit și calm, ducîndu-se de bunăvoie la pîiere, căci nimeni nu credea în minunea că Steiner se va înapoia.

Trenul porni. Steiner ridică încet mina. Cei trei prieteni de pe peronul gării priviră, tacînd, pînă ce trenul dispăru.

— Fir-ar a dracului de viață! zise în sfîrșit Marill, răgușit. „Veniți cu mine. Trebuie să beau un rachiu. Am văzut murind mulți oameni, dar n-am fost încă de față la o sinucidere“.

Intorși la hotel, Kern și Ruth intrară în odaia lor. „Ruth“, zise Kern după un răstimp. „Ce pustiu mi se pare deodată totul și mi-e frig... parcă ar fi murit orașul“.

Seara îl vizitară pe Moș Morîț. Zăcea acum în pat și nu se mai putea ridica. „Ședeți, copii“, zise el. „Știu de-acum totul. Ce să-i faci. Fiecare om are dreptul de a-și hotări soarta“.

Morîț Rosenthal știa că nu se va mai scula din pat. De aceea rugase să i se pună patul în așa fel, încît să poată privi afară, pe fereastră. Nu vedea cine știe ce, numai o bucată din casa de peste drum. Dar pentru el era mult. Vedea ferestrele de dincolo și ele deveniră pentru el conținutul vieții. Le vedea dimineța cînd se deschideau și vedea chipurile, ce îi erau acum familiare, aparînd în rama lor. După masă le vedea închise și înapoia jaluzelelor trase deosebea umbre ce umblau de colo, colo. Seara unele ferestre rămîneau întunecate, iar la altele ardea lumina pînă tîrziu în noapte.

Afirmase pe peretele de peste pat mai multe fotografii vechi ale familiei sale. Erău acolo rînduite fotografiile părinților săi, a nevastei sale care murise cu patruzeci de ani în urmă, a nepotului său care se prăpădise la șaptesprezece ani... morți printre care Morîț Rosenthal își aștepta și el resemnăt moartea.

Pe peretele de alături atîrnau o serie de ilustrații din orașul Godesberg pe Rhin.

— „Cîți ani ați trăit la Godesberg“, îl întrebă Ruth.

— Pînă la vîrsta de optsprezece ani. Apoi părăsirăm orașul.

— Și mai tîrziu?

— Mai tîrziu nu m-am mai întors niciodată.

— E mult de atunci, Moș Morîț?

— Da. Pe vremea aceea încă nici nu erai pe lume. Poate că se născuse abia măicuța mătăle.

Ciudat, gîndi Ruth. Mama mea s-a născut atunci cînd imaginile erau amintiri în creierul dinapoia frunții bătrîne, ce se află în fața mea.

Se auzi o bătaie în ușă. Edith Rosenfeld intră în cameră. „Edith”, zise bătrînul, „veșnica mea dragoste! De unde vii?”

— De la gară. I-am condus pe Max. A plecat la Londra și de acolo va porni spre Mexic.

— Atunci ai rămas singură, Edith.

— Da. Morîț, acum i-am pus pe toți la adăpost și ei pot munci.

— Ce să facă Max în Mexic?

— Se duce ca lucrător. Vrea să încerce să se bage la o fabrică de automobile.

— Ești o mamă bună, Edith, zise Morîț Rosenthal.

— Ca oricare alta.

— Și ce-o să faci acum?

— Am să mă odihnesc puțin. Și-apoi am din nou de lucru. Avem un baby în hotel. S-a născut acum două săptămîni. Maică-sa trebuie să se ducă în curînd la lucru. Așa că am să devin un fel de bunică adoptivă.

Morîț Rosenthal se săltă oleacă mai sus. „Un baby? De două săptămîni? Păi asta-i Francez... Uneori mă simt și eu. Și știi să-i mai cînti cîntece de leagăn?”

— Da.

— Cîntecele pe care le-ai cîntat fiului meu. E mult de atunci, Edith. Deodată mi se par toate atît de îndepărtate. Nu vrei să-mi cînti acum unul din cîntecele acelea. Uneori mă simt și eu de-acum ca un copil care ar vrea să doarmă.

— Pe care să ți-l cînt, Morîț?

— Cîntecul sărmanului copil de erou. L-ai cîntat acum patruzeci de ani. Atunci erai tinără și foarte frumoasă. Și acum mai ești frumoasă.

Edith Rosenfeld zîmbi. Apoi îndreptîndu-se, puțin, începu să cînte cu glasul ei fragil un cîntec vechi evreiesc. Morîț Rosenthal asculta cu capul culcat pe pernă. Inchise ochii și respiră regulat. Bătrîna cîntă încet melodia plină de melancolie și cu triste cuvinte a celor fără patrie.

Stafide și migdale
 Ai să vinzi mereu,
 Stafide și curmale
 Dormi, dormi pui de evreu.

Ruth și Kern șezuseră tăcuți și ascultară.

Edith Rosenfeld terminase cîntecul. Se ridică și se aplecă peste Moritz Rosenthal. Dormea. Ea contemplă un răstimp fața lui bătrînă apoi zise : „Veniți copii, să-l lăsăm să doarmă“.

Stinse lumina și ieșiră afară, fără zgomot.

*

Kern tocmai trăgea o roabă plină cu pămînt cînd fu oprit de doi domni.

— Vă rog să vă opriți o clipă ! Și dumneata, zise unul către Marill.

Kern dădu drumul roabei. Știa ce-l așteaptă. Cunoștea tonul ăsta ; oriunde s-ar fi aflat în toată lumea, ar fi sărit din somnul cel mai adînc, cînd ar fi auzit lingă el tonul ăsta politicos și neînduplecat.

— Sînteți buni să ne arătați actele dumneavoastră ?

— Nu le am la mine.

— Nu vreți dumneavoastră să ne arătați mai întii legitimația dumneavoastră ? zise Marill.

— Cu plăcere ! Poftim, cred că ajunge. Poliția. Dumnealui este inspector la ministerul muncii. Înțelegeți : marea mulțime de șomeri francezi ne silește să facem control...

— Înțeleg, domnul meu. Din păcate nu pot să vă arăt decît un permis de liberă ședere în țară. O autorizație de lucru nu posed ; de altfel nici dumneavoastră nu v-ați așteptat.

— Aveți dreptate, domnul meu, zise inspectorul politicos, nu ne-am așteptat. Dar ne ajunge. Puteți lucra mai departe. Guvernul nu vrea să fie prea sever în cazul acesta special, adică la construcția expoziției. Vă rog să ne scuzați, dacă v-am deranjat.

— Mă rog, e datoria dumneavoastră.

— Pot să văd actele dumneavoastră ? se adresă inspectorul lui Kern.

— N-am.

— Ați imigrat clandestin ?

— N-am avut altă posibilitate.

— Regret foarte mult, zise polițistul, dar dumneata trebuie să vii cu mine la prefectură.

— M-am așteptat la asta, replică Kern, apoi adresându-se lui Marill „Spune-i, te rog, lui Ruth că au pus mîna pe mine. Mă înapoiez cît de curînd am să pot. Să nu aibă nici o teamă“.

Vorbise nemțește. „N-am nimic împotriva dacă mai aveți ceva de discutat împreună“, spuse inspectorul, binevoitor.

— Am să mă îngrijesc de Ruth pînă te înapoiezi dumneata, zise Marill în limba germană. „Fă așa fel ca să fi trecut peste graniță la Basel. Peste Burgfeld te întorci înapoi. Telefonează de la hotelul Steiff la hotelul Steiff din St. Louis, ca să-ți trimită un taxi pînă la Mülhausen și de acolo pînă la Belfort. E drumul cel mai bun. Dacă te duce la Santé, serie-mi. Klausmann va supraveghea. Îl chem numai decît la telefon“.

Kern dădu din cap. „Sînt gata“, zise el apoi.

Reprezentantul poliției îl dădu unui bărbat care așteptase în apropiere. Inspectorul îl privi pe Marill zîmbind. „Simpatice cuvinte de rămas bun“, zise el într-o nemțească perfectă. „Pare-se că dumneavoastră ne cunoaște-ți bine granițele“.

— „Din păcate“, replică Marill.

Marill se afla cu Wasser într-un bistro. „Hai să mai luăm un rachiu ! să fie a dracului, eu nu mă prea încred în hotel ! E pentru prima dată că mi se-ntîmplă una ca asta ! Ce iei ? Un Fine sau un Pernod ?“

— Fine, se hotărî Wasser cu demnitate. Anisett-ul e pentru cucuane.

— „Nu în Franța“. Marill făcu semn chelnertului și comandă un coniac și un *Pernoud pur*.

— Eu i-aș putea-o spune, propuse Wasser. În cercurile noastre asta e ceva obișnuit. Acolo în fiecare moment e înhățat cineva și atunci trebuie să comunici femeii sale sau copilei. Cel mai bine ar fi să fim pregătiți pentru cauza comună care necesită pururi jertfe.

— Ce fel de cauză comună ?

— Mișcarea ! Instruirea revoluționară a maselor, bineînțeles ! Marill îl observă un timp cu luare aminte pe comunist. „Wasser, spuse el apoi liniștit, cu asta nu o să ajungem prea departe,

și nu izbutim să facem nimic. Vorbe de astea sînt bune pentru un manifest socialist — dar încolo nimic. Uitasem că faci politică. Să ne bem rachiul și apoi la luptă !”

Făcură plata și o luară prin lapovița mocirloasă spre hotel Verdun. Wasser dispăru în catacombă și Marill sui încet scara.

Bătu la ușa lui Ruth. Ea deschise atît de repede de parcă așteptase în dosul ușii. Surîsul de pe obrazul ei se șterse cînd îl văzu pe Marill... „Marill“, exclamă ea.

— Da, pe asta desigur că nu l-ați așteptat, nu ?

— Credeam că este Ludwig. Trebuie să sosească dintr-o clipă în alta.

— Da.

Marill intră în odaie. Văzu farfuriile pe masă, pe o spirtieră apă ce fierbea, pîine și mezeluri și într-un vas, cîteva fire de flori. Văzu toate astea, o vedea pe Ruth ce aștepta nerăbdătoare în fața lui și că să facă ceva ridică, nehotărît, vasul. „Flori, murmură dînsul... Și flori...”

— Florile sînt ieftine la Paris...

— Da. Nu asta voiam să spun. Ci...

Marill așeză la loc vasul cu atîta precauție de parcă nu era dintr-o sticlă ieftină, vulgară, ci din cel mai fin porțelan. „Asta face mai afurisit de greu, asta...”

— Ce ?

Marill nu răspunse.

— Știu ce e, spuse Ruth, brusc. „L-a prins poliția pe Ludwig Marill se întoarse spre ea. „Da, Ruth”.

— Unde e ?

— La prefectură.

Ruth își luă tăcută pardesiul. Îl îmbracă, vîrî cîteva lucruri în buzunare și voi să treacă pe lîngă Marill, spre ușă. El o opri. „N-are nici un rost“, declară Marill. Nu-i ajutați nici lui și nu ne ajuți nici nouă. Avem pe cineva la prefectură care bagă de seamă”.

— „De ce să n-o fac ? Vreau cel puțin să-l văd. N-au decît să mă închidă și pe mine ! Atunci trecem amîndoi granița !”

Marill o ținu strîns. Era ca un resort de oțel strîns. Obrazul îi era palid și părea că se micșorase de încordare. Apoi deodată se muie. „Marill“, grăi ea, neputincioasă, „ce să fac ?”

— Să rămii aici. Klassman e din prefectură. El ne va spune ce se petrece. Pot cel mult să-l expulzeze și-atunci în câteva zile e din nou aici. I-am făgăduit că vei aștepta aici. Știe că vei fi cuminte.

— Da, și eu vreau să fiu. Ochiul îi erau plini de lacrimi. Iși scoase pârdesiul și-l lăsă să cadă la pământ. „Marill”, i se adresă ea, „pentru ce faci toate acestea cu noi? N-am făcut doară nimănui nimic!”

Marill o privi gânditor. „Cred că asta e singura situație”, îi răspunse dînsul. „De fapt, asta cred”.

— O să-l bage la închisoare?

— Cred că nu. O s-o aflăm de la Klassmann. Trebuie să așteptăm pînă mîine.

Ruth se resemnă și luă domol mantoul ei de pe jos. „Nu ți-a spus Klassmann nimic?”

— Nu. Am vorbit numai o clipă cu el. S-a dus apoi imediat la prefectură.

— Am fost azi-dimineață acolo. Scoase o hîrtie din buzunar o netezi și i-o întinse lui Marill. „M-au convocat. Pentru asta”.

— E un permis de liberă ședere pentru Ruth, valabil pentru patru săptămîni. Comitetul pentru ajutorarea emigranților a reușit. Aveam pașaportul expirat. Mi-a adus știrea Klassmann. A lucrat toate lunile din urmă pentru asta. Voiam să îi arăt lui Ludwig. De aceea sînt florile pe masă.

— Ah, pentru asta! Marill ținea certificatul în mînă. „E un noroc afurisit și totodată o nenorocire blestemată. Dar mai mult un noroc. Hîrtia asta e un fel de minune. Asta nu se întîmplă adeseori”. Dar Kern se întoarce. „O crezi?”

— Da, replică Ruth. „Una nu merge fără cealaltă. Trebuie să se întoarcă”.

— Bine! Și-acum ieșim împreună. Mîncăm undeva și bem și ceva pentru permisul de liberă ședere și pentru Kern. E un soldat experimentat. Toți sîntem soldați. Și dumneata. Am dreptate?

— Da.

— Kern s-ar lăsa bucuros expulzat de cincizeci de ori pentru ceea ce ții d-ta în mînă, știi asta?

— Da, dar eu de o sută de ori bucuroasă nu..

— Știu, o întrerupse Marill. Despre asta vom vorbi cînd va fi iar aici. Asta este una din primele reguli ale soldatului.

— Are bani să se întoarcă ?

— Asta o presupun. Ca bătrîni luptatori, avem totdeauna la noi atît cît să ne ajungă în caz de nevoie. Dacă n-are destul, o să facă Klassmann așa fel ca să-i parvină restul. El este avanpostul și patrula noastră. Și-acum, haidem ! Cîteodată e al dracului de bine că există rachiul pe lume. Mai ales în ultimul timp !

Steiner era foarte atent și încordat cînd trenul opri la graniță. Vameșii francezi controlară indiferenți și iute actele. Întrebau de pașaport, îl ștampilau și părăseau compartimentul. Trenul își continuă drumul în uruitul lui monoton. Steiner știa că în clipa asta soarta lui era hotărîtă, nu mai putea da înapoi.

După o bucată de timp intrară doi funcționari germani și îl salutară. „Vă rog, pașaportul d-voastră”.

Steiner dădu actul celui mai tînăr dintre controlori, acela care îl ceruse. „Pentru ce veniți în Germania ?” întrebă celălalt.

— Vreau să vizitez niște rude.

— Stați la Paris ?

— Nu, în Graz. Am vizitat la Paris o rudă.

— Cît voiți să rămîneți în Germania ?

— Cam vrei cinci-prezece zile. Apoi mă întorc la Graz.

— Aveți devize la d-voastră ?

— Da, cinci sute de franci.

— Trebuie să-i trecem în pașaport. Ați adus banii din Austria ?

— Nu. Îi am de la un văr din Paris.

Funcționarul cercetă pașaportul, scrise apoi ceva în el și îl ștampilă.

— Aveți ceva de vămuit ? întrebă celălalt.

— Nu, nimic. Steiner luă geamantanul din plasă.

— Mai aveți și bagaj mai mare ?

— Nu, așa e tot ce am.

Funcționarul se uită fugar în geamantan. Aveți ziare, imprimare sau cărți la d-voastră ?

— Nu.

— Mulțumesc. Cel mai tînăr dintre controlori îi înapoie pașaportul. Salutară amîndoi și ieșiră din compartiment. Steiner răsuffă ușurat. Abia acum observă că era lac de sudoare.

Trenul începu să meargă mai repede. Steiner se lașă pe spate și privi pe fereastră. Afară se înnoptase, norii se rostogoleau ruși și joși pe cer și între ei scilipeau stele. Gări mici, semiluminăte, rămăneau în urmă. Luminile roșii și verzi ale semnalelor alunecau și șinele străluceau. Steiner coborî ferestra și privi afară. Umedul vînt favorabil îi sfichiua fața și-i ravăsea părul. Respiră adînc ; părea alt aer ; era alt vînt, era alt orizont, era altă lumina, plopii pe uliți se legănau altfel și mai intim, înseși străzile duceau undeva în inima lui : el respiră adînc, îi era cald, sîngele îi duduia, peisajul se înalță și îl privea misterios și totuși nu străin : să fie a dracului, gîndi el, devin sentimental ! Se reaseză și încercă să doarmă, dar nu putu. Peisajul întunecat de afară îl ademenea, se preschimbă în obraji și amintiri, anii grei ai războiului se deșteptară iar, cînd trenul duduia peste podul Rinului și apa scilipitoare se rostogolea cu zgomot înăbușit dedesubt, aducea la suprafață zeci de nume dispărute, moarte, urme de regimente și camarazi, de orașe și lagăre, nume din noaptea anilor ; era un clocot și Steiner se văzu deodată în vârtejul furtunatic al amintirii și voia să se ferească de ea, și nu o putea face.

Era singur în compartiment. Își aprindea o țigară după alta și umbla din colț în colț în mica încăpere. Nu crezuse că toate astea puteau avea așa o putere asupra lui. Încercă energic să se silească să se gîndească la ziua de mîine, cum va încerca să răzbată fără a face senzație la spital, la situația lui, la prietenii pe care îi va căuta și de care ar putea întreba.

Dar toate astea îi apăreau în clipa asta bizar de celoase și imaginare : îi scăpau cînd voia să le prînda, chiar primejdia în care plutea și pe care se ducea s-o înfrunte. Atunci renunță să se mai gîndească. Știa că e ultima noapte, mîine totul va fi umbrît de celelalte ; era ultima noapte pură, în neștiință, în vârtejul simfiziilor, era ultima noapte fără cruda știință și claritatea năruirii. Renunță să mai chibzuiască și se dădu învins.

Noaptea se desfășura imensă în fața ferestrei trenului ce gonca. Era fără sfîrșit ; se desfășura peste patruzeci de ani ai unui barbat și peste viața lui, pentru care patruzeci de ani însemnau o veșnicie. Satele care alunecau în mers cu luminile puține și cite un lătrat de cîine erau toate satele copilăriei sale. În toate se jucase, peste toate se arcuise vară și iarna și ciopotele bisericilor lor sunaseră peste tot pentru el. Pădușile ce zburau negre și adormite

era toate pădurile tinereții sale ; apusul lor de un verde gălbui umbrise întiile sale hoinăreli, în lacurile lor netezi se oglindise chipul lui nemîșcat atunci cînd pîdea pătatele salamandre cu pîntecele roșu, și vîntul. Vîntul care cînta din harfă în mestececi și zumzăia în brazi, era străvechiul vînt al aventurii. Străzile cu lumină mată care se întindeau ca o plasă peste cîmpurile bogate fuseseră toate străzile neliniștii sale, pe ele toate peregrinase, dormise la colțurile sau răscrucile lor, cunoștea adîncurile lor și speranțele lor și reîntoarcerile de la o zare la zare, cunoștea pietrele lor milenare și curțile lor țărănești. Și casele pitite sub acoperișuri ce absorbeau lumina și cum făgăduințele de căldură și patul străluceau roșcate din ferestrele lor : stătuse la toate ferestrele lor, cunoștea apăsarea dulce a clanțelor, știa cine așteaptă sub abajurul lămpii cu fruntea nițeluș înclinată, cu părul auriu în culoarea focului și nins de scînteii, ea al cărei obraz zăbovise și așteptase pretutindeni în toate străzile și în toate colțurile lumii, întunecat uneori și foarte adesea nevăzut, inundat de nostalgie și dorința de a fi uitat ; profilul vieții lui către care se ducea, figura care se răspîndea acum peste cerul nopții și trimitea spre el cuvinte mute, brațele pe care le și simțea în vînt, în freamătul și adierea copacilor și zîmbetul în care peisajul și inima lui se scufundau în năvala simțirii nemărginite.

Simțea cum vinele lui se topesc și se deschid, cum singele lui părea să se reverse în afară în fluviul transfigurat ce se învîlbură și îl primea și se întorcea mai puternic cu el ; care purta mîinile lui și le lua cu el spre mîini străine ce se întindeau spre el, acest circular fluviu care bucată cu bucată îl ducea departe și îl lua cu el, care dizolva izolarea lui, ca o apă sălbatică, în primăvară, un sloi de gheață și care îl hărăzea, în noaptea asta, unică și infinită singuratica fericire a unei supreme uniri și îi aducea totul : viața lui, anii pierduți, strălucirea iubirii și profunda cunoștință a reîntoarcerii dincolo de distrucere.

XX

Steiner sosi la orele unsprezece dimineața. Lăsă geamantanul la magazia de bagaje și se duse imediat la spital. Nu vedea orașul vedea numai ceva ce fugea pe ambele laturi, un flux de case, vehicule și oameni.

În fața clădirii mari și albe se opri. Sovăi o clipă. Privi îndelung la poarta mare și nesfârșitul șir de ferestre, cat peste cat. Undeva acolo... dar poate că nu mai era... Strinse din dinți și trecu poarta.

— Aș dori să mă informez care sînt orele de primire, spuse el la ghișeul de înștiințare.

— Pentru care clasă? întrebă sora.

— Nu știu. Vin pentru prima dată.

— La cine doriți să mergeți.

— La doamna Maria Steiner.

Steiner se miră o clipă văzînd că sora deschide, indiferentă, un registru. Aproape se așteptase că sala albă să se prăbusească, sau ca infirmiera, atunci cînd a pronunțat numele, să sară în sus și să cheme pe cineva, garda sau poliția.

Sora răsfoia. „Pacienții clasei întîi pot primi vizite oricînd, spuse dînsa, în timp ce căuta“.

— Nu cred să fie clasa întîi, replică Steiner. Poate a treia.

— Pentru clasa a treia orele de primire sînt de la trei la cinci.

Sora căuta și căuta. Cum ați spus că o cheamă?

— Steiner. Maria Steiner. Steiner simți brusc că i se usucă gîtul. Privi pe frumoasa soră cu înfățișare de păpușă de parcă își aștepta sentința de moarte. Se aștepta ca ea să zică: „moartă“.

— Maria Steiner rosti sora. Clasa a doua, camera cinci sute cinci, etajul cinci. Ora de primire de la trei la cinci.

— Cinci sute cinci. Mulțumesc mult, soră.

— Mă rog, domnul meu!

Steiner rămase locului. Sora duse mina spre telefonul ce suna. „Mai aveți ceva de întrebare, domnul meu?“

— Mai trăiește?

Sora depuse telefonul. În pilnia lui continua să orăcăie o voce înceată, seacă de parcă telefonul era o fiară.

— Desigur, raspunse sora și privi o clipă în registru. Atfel ar fi o observație sub numele ei. Ieșirile sînt punctual anunțate.

— Mulțumesc.

Steiner se forță să nu întrebe dacă poate urca imediat. Se temea că va voi să știe pentru ce și el dorea să evite orice bătăială. De aceea plecă.

Hoinări fără țintă pe străzi, descriind din ce în ce cercuri mai mari în jurul spitalului. Trăiește, se gîndi el. Doamne, trăiește! Așoi îl năpădi brusc frica de a nu fi recunoscut de cineva și căută o circumă mai dosnică spre a aștepta acolo.

Comandă mîncare, dar nu putu înghiți nimic.

Chelnerul îl privi surprins. Nu vă place?

— Cum să nu. Dar adu-mi înainte un Kirs.

Își dădu silința să consume mîncarea, apoi comandă ziare și țigări. Se făcea că citește și voia să citească. Dar nimic nu pătrundea zidul frunții sale. Ședea într-o încăpere semîntunecată mirosind acru a mîncare și a bere vărsată pe jos și trăia ceasurile îngrozitoare ale existenței sale. Își imagina că Maria moare în ceasurile acestea, auzea chemarea ei deznădăjduită, vedea fața ei inundată de sudoarea morții și ședea ca de plumb pe scaunul său cu ziarul fosnind în fața ochilor și înțeală dinții ca să nu gemă și să nu sară în sus luînd-o la goană. Mananatul tîrîtor al ceasului de pe mîna lui era brațul destinului care oprea viața lui și îl făcea aproape să se înăbuse prin încetineala lui.

Lăsă în cele din urmă să-i cadă ziarul și se ridică. Cînd văzu că mușteriuil s-a sculat, chelnerul se apropie, scobindu-se în dinți. „Plata?”

— Nu. Încă un Kirs.

— Bun. Chelnerul îl turnă.

— Ia și d-ta un pahar.

— Se face.

Chelnerul mai turnă un pahar și îl ridică cu două degete.

— Sănătate.

— Da, raspunse Steiner, sănătate.

Baură și așezară paharele la loc. Joci biliard? îl întrebă Steiner.

Chelnerul privi la masa de un verde întunecat ce se afla în mijlocul odăii. „Puțin?”

— Facem o partidă?

— De ce nu. Jucați bine?

— N-am mai jucat demult. Dacă vrei, putem face o partidă de probă.

— S-a făcut.

Treceră tacurile cu creta și jucară câteva bile. Apoi începură o partidă pe care Steiner o câștigă.

— Jucați mai bine ca mine, spuse chelnerul. Trebuie să-mi dați înainte zece puncte.

— Bine.

— De câștig această partidă, atunci totul o să fie bine. Trăiește, am s-o văd, se va face poate sănătoasă.

Jucă concentrat și câștigă partida. Acum îi dau douăzeci de puncte înainte, spuse el. Aceste douăzeci de puncte constituia viață, sănătate și fuga împreună și bilele albe și ciocnitul erau ca închiderea cheilor destinului. Jocul era îndrăgostit. Chelnerul intră într-o serie bună pînă la două puncte apoi nu nimeri ultima bilă la distanță de un centimetru. Steiner luă tacul lui și începu să joace. Ochii îi scăpărau și trebuia să se oprească de câteva ori, dar termină partida fără nici o lovitură greșită.

— Bine jucat, spuse chelnerul laudativ.

Steiner dădu din cap recunoscător și se uită la ceas. Trecuse de trei. Plăți repede și plecă.

Urca scara acoperită cu linoleum și nu mai era decît o singură uriașă, înaltă și nebunească vibrație. Coridorul lung cotea și deodată îi sări în ochi o ușă albă cum e creta, cinci sute cinci.

Steiner bătui. Nă răspunse nimeni. Mai bătui o dată. Stomacul i se strînse convulsiv într-o îngrozitoare teamă că acum s-ar mai putea întîmpla ceva. Deschide ușa.

Odaia mică sta în lumina soarelui de după-amiază ca o insulă de pace dintr-o altă lume. Părea că timpul care înainta repede nu mai avea nici o putere asupra siluetei de o infinită liniște ce privea pe Steiner din patul ei îngust. Se împletici puțin și îi căzu pălăria. Voia să se aplece să o ridice, dar în mijlocul înclinării, ca și cum ar fi primit o lovitură în spate, și fără să știe ce face el ingenunche lingă pat și gemu încet de emoția reîntoarcerii acasă.

Ochii femeii îl priveră îndelung și plini de pace. Cu încetul deveniră neliniștiți. Fruntea începu să se miște și buzele tresăriră. Apoi flacăra ca o groază în ei. Mina ce odihnea nemișcată se ridică, de parcă voia să se asigure și să atingă ceea ce ochii vedeau.

— Eu sînt, Maria.

Femeia încercă să ridice capul. Ochii ei rătăciră pe obrazul lui care era aproape de al ei.

— Stai liniștită, Mario, eu sînt. Am venit.

— Iosef... murmură femeia din pat.

Steiner coborî capul. Lacrimile îi țîșniră din ochi. Își mușcă buzele și înghiți în sec. „Eu sînt, Mario, m-am întors la tine“.

— Dacă te găsesc !... șopti femeia.

— N-or să mă găsească. Nu mă pot găsi. Pot rămîne aici. Rămîn lingă tine.

— Strînge-mă, Iosef, trebuie să simt că ești tu. De văzut, te-am văzut...

El luă mina-i ușoară cu vinele albastre în mina lui și o sărută. Apoi se aplecă deasupra ei și puse buzele-i pe gura ei obosită și deja depărtată. Cînd se ridică, ochii ei erau plini de lacrimi. Ea își scutură blînd obrazul și lacrimile picurară, ca ploaia, jos.

Știam că nu poți veni, dar te-am așteptat tot timpul...

— Acum rămîn la tine.

Ea încercă să-l îndepărteze. „Dar nu poți rămîne aici ! Trebuie să pleci. Tu nu știi ce a fost aici. Trebuie să pleci imediat. Pleacă, Iosef...“

— Nu, nu e primejdios.

— Este primejdios, eu o știu mai bine. Te-am văzut, acum du-te ! Nu mai am mult.

— Am aranjat așa fel că pot rămîne aici, Mario. Vine o amnistie și eu intru în ea.

Ea îl privi neîncrezătoare.

— E adevărat. Ti-o jur, Mario. Nu trebuie să știe nimeni că sînt aici. Dar nici nu e rău dacă se află.

— Nu spun nimic. Iosef. N-am spus nimic.

— Știu asta, Mario. O căldură i se sui în obraz și îi infierbîntă fruntea. Nu ai divorțat de mine, nu-i așa ?

— Nu. Cum o puteam face ! Nu fi supărat pentru asta.

— Ar fi fost numai pentru binele tău, ca să-ți fie mai ușor.

— N-am dîs-o greu. Am fost ajutată. Și faptul că am odaia asta. A fost mai bine că am fost singură, erai astfel mereu aici.

Steiner o privi. Fața îi era topită, i se vedeau umerii obrăjilor și pielea era palidă ca ceara și cu umbre albastrii. Gîtul era fragil și subțire și claviculele leșeau în afară din umerii căzuți. Chiar și ochii erau împăienjenți și gura fără culoare. Numai părul lumina și sclipea, părea că devenise mai des și mai puternic, de

parcă toată vigoarea dispărută se adunase în el spre a triumfa asupra trupului ce se stingea. Se ondula bogat în soarele după-amiezii ca o gloriolă de roșu și aur, ca un protest sălbatic împotriva opoșelii corpului de copil de sub cearșaful ce abia se mai ridica.

Ușa se deschise și în odăile pași o soră. Steiner se sculă în picioare. Sora aduse un pahar cu un lichid lăptos și îl puse pe masă. „Aveți vizită?” spuse ea, în timp ce ochii ei iuți și albaștri îl măsurau pe Steiner.

Bolnava clinti capul. „Din Breslau”, șopti ea.

— De așa de departe? Asta e frumos. Atunci are cine să-ți țină de urit.

Ochii albaștri trecură iarăși sprinteni peste Steiner în timp ce sora scotea termometrul.

— Are temperatura? Întrebă Steiner.

— Da de unde, replică sora, veselă. De câteva zile nu mai are.

Ea lăsă termometrul și plecă. Steiner își trase un scaun lângă pat și se așeză lângă Maria. Îi luă mâinile în mâinile lui. „Te bucuri că sînt aici?” și își dădu seama ce timpită e întrebarea lui.

— Pentru mine asta e totul, răspunse Maria fără să zîmbească.

Se priviră și tăcură. Era atît de puțin de spus, cînd însemna atît de mult faptul că erau împreună. Se priviră și nu mai exista nimic în afară de ei. Unul se scufunda în celălalt. Se întoarseră unul la altul. Viața nu mai avea viitor și nu mai avea trecut, era numai prezent. Era liniște, tăcere și pace.

Sora mai veni o dată înăuntru și însemnă o linie pe foaia de temperatură; ei abia o observară. Se priviră. Soarele luneca la orizont, el părăsi șovăitor părul flăcărat și frumos și se lăsă ca o pisică moale de lumină acolo, jos, pe pernă, apoi se ridică fără chef pe perete și se cătără încet pe ei; cei doi oameni ce se priveau. Amurgul veni pe picioare albastre și umplu odaia, ei se priveau și nu se părăseau din ochi, pînă ce umbrele din colțurile odăii venură și cu aripile lor acoperiră fața albă, singura față de de pămînt.

Ușa se deschise și-odată cu o fișie de lumină veni și doctorul și sora. „Trebuie să plecați”, spuse sora.

— Da. Steiner se ridică și se aplecă peste pat. Mîine vin iarăși, Mario.

Dînsa zăcea ca un copil obosit de joacă și somnoros, pe jumătate vișinat. „Da”, rosti ea — și el nu pîtu recunoaște dacă vorbea către el sau către vedenia ei. „Da, vino iarăși”.

Steiner așteaptă doctorul pe coridor. Îl întrebă cît poate să mai țină. Doctorul îl măsură. „Trei pînă la patru zile, cel mult”, spuse el apoi. E o minune că a mai ținut în genere alit de mur”.

— Mulțumesc. Steiner coborî încet scările. Înaintea porții se opri... În fața lui se întindea pe neașteptate orașul. Nu luase cunoștință de el, dar acum se așternea precis și inevitabil totodată în fața lui. Văzu strazile, văzu casele și văzu primejdia, nevăzută și făcută primejdie care pîndea din fiecare colț, din fiecare poartă de unde putea să-l prindă, ca o fiară, în junglă, la adăpostoare, era clădirea asta mare și albă de piatră dinapoia lui. Dar mai știa că trebuie să se ascundă pentru a se putea reîntoarce. Trei, pînă la patru zile. Era puțin și era o veșnicie. O clipă se gîndi dacă să nu încerce să caute adăpost la un prieten, dar apoi se decise pentru un hotel modest.

Kern se află cu austriacul Leopold Bruck și cu Moerike, din Westfalia, într-o celulă a închisorii la Sante și lipseau pungi.

— Copii, zise Leopold, „crăp de foame”. Îmi vine să infulec papul ăsta din faină... dacă n-aș ști că ne pedepsesc.

— Mai așteaptă și tu zece minute, replică Kern, „pînă vine ciorba pentru cină”.

— „Și la ce îmi ajută aia? După aceea abia mi-e tare foame” Leopold suflă într-o pungă și o sparse cu o pocnitură. „E o jale că omul are stomac în timpuri de astea grele. Cînd mă gîndesc acum la o bucată de carne... aș fi în stare să distrug toată șandramaua asta!”

Moerike înalță capul. „Și eu aș avea poftă de un biftec mare și sîngeros, cu ceapă și cartofi prăjiți. Și pe lîngă ei și o bere rece”.

— Sfirște odată! gemu Leopold. „Hai să ne gîndim la altceva. De pildă, la flori”.

— Pentru ce formai flori?

— Să ne gîndim la ceva frumos ca să ne abatem puțin de la celelalte gînduri.

— Florile nu sînt în stare să mă îndepărteze pe mine de la senzația foamei.

— Am văzut odată o peluză de trandafiri. Leopold căuta cu tot dinadinsul să se concentreze. În vara trecută. În fața închisorii din Pallanza. Trandafirii erau atât de roșii ca... ca...

— „Ca un biftec crud“, îi ajută Moerike.

— Fir-ai al dracului!

Se auzi cheia în broască. „Iată vine crăpelnița“, zise Moerike. Ușa se deschise. Nu era servitorul cu mâncarea... era gardianul. „Kern“... zise el.

— Kern se ridică.

— Vino cu mine. Vizită!

— Probabil că e precedintele republicii, fu de părere Leopold.

— Poate că e Klassmann. El are acte. Poate că aduce ceva de mâncare.

— Unt! zise Leopold cu ardoare. „O bucată mare și galbenă ca floarea-soarelui!“

Moerike rînji. „Omule, Leopold ești un liric. Acum te gîndești la floarea-soarelui!“

Kern rămase locului în ușă, de parcă ar fi primit o lovitură. „Ruth!“ Cum ai ajuns tu aici? Au pus mîna pe tine?

— Nu, nu Ludwig!

Kern aruncă o privire fugitivă către supraveghetor care se rezema indiferent într-un colț. Apoi se apropie repede de Ruth.

— Pentru numele lui Dumnezeu, pleacă numaidecît, Ruth șopti el în neînțeste. „Tu nu știi ce te așteaptă. În fiecare moment te poate aresta și asta înseamnă patru săptămîni închisoare și la a doua oară, șase luni! Așadar pleacă repede... repede!“

— Patru săptămîni? Ruth se uită la ei speriată. „Trebuie să rămîi aici patru săptămîni?“

— Nu face nimic! A fost un ghinion! Dar tu... să nu fim ușuratici! Oricine te poate întreba de acte!

— Păi am acte!

— Cee?

— Am un permis de liberă ședere, Ludwig!

Ea scoase un bilet din buzunar și îl arătă lui Kern. El se uita ținta la hîrtia pe care o ținea în mînă. „Cristoase!“ făcu el după o clipă. „E într-adevar așa, precum spui. Parcă s-ar fi sculat un mort din groapă. Cine a făcut minunea?“

— Comitetul de ajutorare și Klassmann.

— Dom'le gardian, zise Kern. „Un deținut are permisiunea să sărute o doamnă ?“

— Din partea mea, cît poștește. Principalul e ca în timpul ăsta să nu-ți strecoare vreun cuțit sau o pilă !

— Pentru cîteva săptămîni... nu merită osteneala.

Gardianul își viri o țigară în gură și o aprinse.

— Ruth, ați auzit ceva despre Steiner ?

— Nu, nimic. Dar Marill spune că ar fi și imposibil. El n-o să scrie, ci o să se înapoieze pur și simplu. Și o să fie iar cu noi.

— Marill crede asta, într-adevăr ?

— Noi o credem toți, Ludwig. Altmînteri ce să facem. Kern dădu din cap. „Da, altmînteri ce putem face ? A trecut abia o săptămînă. Poate că scapă totuși“.

— E timpul, zise supraveghetorul lor. „S-a terminat pentru azi“.

Kern o luă în brațe. „Reîntoarce-te, cît mai repede ! Rămii aci la Santé ?“

— Nu. Ne transportă spre graniță.

— Am să încerc să mai capăt o permisiune spre a te vizita. Te iubesc. Reîntoarce-te repede ! Mă tem. Aș pleca cu tine.

— Nu se poate. Adevărîța nu e valabilă decît la Paris. Mă reîntorc, fii fără grijă.

— Am bani la mine. Sînt sub epoleți. Scoate-i cînd mă săruți.

— N-am nevoie, păstrează-i. Am destui la mine. Marill o să aibă grijă de tine. Poate că se reîntoarce și Steiner în curînd.

— A trecut timpul, făcu gardianul. „Hai copii, doar nu-l ducem la gilotină !“

— Rămii cu bine ! Ruth îl sărută pe Kern. „Te iubesc. Reîntoarce-te, Ludwig !“

Luă un pachet de pe bancă. „Aici e ceva de mîncare. Au controlat jos pachetul ; e în regulă, zise către gardian. Rămii cu bine, Ludwig !“

— Sînt fericit, Ruth ! Doamne, Dumnezeu, ce mulțumit sînt de permisul tău. Acum mă simt aici ca-n paradis !

— Atunci ia-o din loc ! zise gardianul. „Înapoi spre paradis“.

Kern își luă pachetul sub braț. Era greu. Gardianul îl duse la celulă.

Servitorul sosise cu strachinele de mîncare, cînd intră Kern în celulă. „Kern“, zise Leopold cu o nutră plouată. „Iar avem supă de cartofi, fără cartofi“.

— Asta e o supă de zarzavat, explică servitorul.

— Poți să spui că e și cafea, te cred oricum, îi răspunse Leopold.

— Ce ai acolo în pachet ? întrebă Moerike pe Kern.

— Ceva de mîncare. Nu știu ce anume.

Chipul lui Leopold se însenină deodată. „Desfă-l numai-decît !“

Kern dezlegă sfoara. „Unt !“ exclamă Leopold, voios.

— Ca floarea-soarelui ! adăugă Moerike.

— Franzelă, cîrnați, ciocolată, continuă Leopold în extaz. „Și uită-te : o roată întregă de cașcaval !“

— Ca floarea-soarelui ! adăugă Moerike.

Leopold se ridică în picioare și zise către servitor : „Dom'le să te cărăbănești îndată cu mîncarea asta mizerabilă și...“

— Stai ! îl intrerupse Leopold. „Nu fi atît de grăbit. Ia dă-mi castroanele încoace“ spuse servitorului și le înșiră pe o bancă. Apoi despachetă celelalte lucruri și le puse tot pe bancă. „Considerăm supa de zarzavat drept ceai“, explică el rîzînd. „Și acum să cinăm și noi ca oamenii cultivați ! Ce spui tu Kern ?“

— Amin, răspunse acesta.

— Vin și mîine, Marie.

Steiner stătea la ușă. Ochii ei nu se uitau la el. Paharul pe care îl ducea tremurî în mîna ei și zăngăni ușor.

Steiner ieși afară pe coridor. „Stai pe loc“, îi comandă o voce.

La dreapta și la stînga lui stăteau doi inși în uniformă, cu revolverele în mîini. Steiner se opri. Nici nu se sperie.

— Cum vă numiți ?

— Johan Huber.

Un al treilea bărbat îi veni înainte și îl privi cu atenție. „E Steiner“, zise el. „Nici o îndoială. Il cunosc. Cred că mă recunoști și tu, nu-i așa, Steiner ?“

— Nu te-am uitat, Steinbrenner, răspunse Steiner, calm.

— Ar fi cam greu, chicoti bărbatul. Bine ai venit acasă ! Îmi pare bine că te revăd. O să trebuie să mai rămîi puțintel pe la noi. Avem un lagăr frumos, nou, cu tot confortul.

— Te cred.

— Puneți-i catusele ! comandă Steinbrenner. „Ca măsură de precauție, scumpul meu. Mi s-ar rupe inima dacă ai reuși s-o mai ștergi încă o dată“.

Se deschide o ușă. Steiner întoarse capul și privi oblic peste umărul său. Era ușă camerei unde zăcea soția lui. Sora se uită afară și își trase înapoi capul.

— Aha, zise Steiner, „de aceea“...

— Da, dragostea ! chicoti Steinbrenner. „Aduce la cărb și păsările bătrine... pentru binele statului și pentru bucuria prietenilor“.

Steiner privi la fața pătată, cu cearcănele albăstrii sub ochi. Privi liniștit, știa la ce se putea aștepta din partea omului acesta. Steinbrenner clipi din ochi și își linsese buzele. „Tot încă nu ai conștiință, Steinbrenner ?“

Individul rinji. „Numai una și curată, drăguțele. Cu cât pun mina pe mai mulți de alde voi, mă simt mai bine. Am un somn liniștit și dorm zdravăn. Cu tine am să fac o excepție. Pe tine am să te vizitez noaptea ca să mai discutăm puțin împreună. Luați-o din loc, duceți-l la arest ! se răsti brusc.

Steiner cobori scara cu escorta lui. Oamenii pe care îi întâlneau se opreau și tăcuți îl lăsau să o ia înainte. Și pe stradă domnea aceeași tăcere la trecerea lor.

Steiner fu dus la interogatoriu. Un funcționar mai vârstnic făcu procesul-verbal.

— De ce v-ați înapoiat în Germania ? întrebă slujbașul.

— Am vrut să-mi văd nevasta, înainte să moară.

— Cu cine v-ați întâlnit aici ? Pe care dintre prietenii politici i-ați revăzut ?

— Pe nimeni !

— E mai bine pentru dumneavoastră s-o spuneți aici, înainte de a fi transportat dincolo.

— V-am mai spus : pe nimeni.

— Din partea cui ați primit însărcinarea de a veni aici ?

— N-am nici un fel de însărcinare.

— În ce organizație politică ați lucrat în străinătate ?

— În nici una.

— Din ce ați trăit ?

— Din ceea ce am câștigat. Vedeți doar că am un pașaport austriac.

— Cu care grupă trebuia să intrați aici în legătură?

— Dacă aș fi vrut să fac lucrul ăsta, aș fi știut să mă ascund. Am știut ce fac cînd m-am dus să-mi văd nevasta.

Funcționarul examinează apoi pașaportul lui Steiner și scrisoarea soției sale, pe care i-o luaseră. Se uită la Steiner, pe urmă citi iar scrisoarea. „Azi după-amiază o să fiți transportat dincolo“, zise el în sfîrșit, dînd din umeri.

— Aș vrea să vă rog ceva, îi spuse Steiner. „E un lucru de nimic, dar pentru mine e mult. Nevasta mea mai trăiește încă. Doctorul spune că poate să mai dureze cel mult două zile. Ea știe că vin mîine s-o mai văd. Dacă n-am să mai vin, o să știe că sînt arestat. Pentru mine nu mă aștept la nici o milă sau la vreun hafir, dar aș dori ca nevasta mea să moară liniștită. Vă rog să mă opriți aici o zi sau două și să-mi permiteți să-mi văd nevasta.“

— Nu se poate. Nu pot să vă dau prilejul de a fugi.

— N-am să fug. Camera se află la etajul al cincilea și n-are alte ieșiri. Dacă mă duce cineva pînă acolo și păzește ușa, nu pot face nimic. Nu vă rog pentru mine, vă rog pentru o muribundă.

— Imposibil, zise slujbașul. „Nu e de competența mea să fac asemenea lucru.“

— Ba da, este. Puteți dispune să fiu încă o dată interogat. Și puteți să-mi dați posibilitatea de a o reverea. Ați putea invoca motivul că eu am ceva de vorbit cu soția mea, care v-ar interesa și pe dumneavoastră. Ați putea aranja în așa fel ca infirmiera, pe care vă puteți bizui, să rămînă în odaie, ca să audă despre ce vorbim.

— Astea sînt fleacuri. Soția dumitale n-o să-ți spună nimic și nici dumneata ei.

— Firește. Ea nici nu știe nimic. Dar o să moară liniștită.

Funcționarul mai chibzui puțin și răsfoi actele.

— Odinioară te-am interogat despre grupa VII. Dumneata n-ai spus nici un nume. Între timp i-am găsit pe Müller, Böse și Welldorf. Vrei să ne spui acum numele celorlalți?

Steiner tăcu.

— Ai să ne spui numele lor dacă îți ajut să-ți vezi soția în astea două zile?

— Da.

— Atunci spune-le.

Steiner tăcu.

— Vrei să-mi spui miine seară două nume și restul poi miine ?

— Vă spun numele lor poi miine.

— Promiți.

— Da.

Funcționarul îl privi lung. Am să văd ce se poate face. Acum ai să fii dus înapoi în celulă.

— Vreți să-mi dați înapoi scrisoarea ?

— Scrisoarea trebuie să rămână între acte. Funcționarul o privi nehotărît. „În sfîrșit, poți s-o iei“.

— Vă mulțumesc, zise Steiner.

Funcționarul puse mîna pe sonerie și dădu ordin ca Steiner să fie condus în celulă. Păcat, gîndi el, dar ce să-i faci. Dai de dracu, dacă te arăți mai uman. Se pomeni că dădea cu pumnul în masă.

Moriț Rosenthal zăcea în pat. Era pentru prima oară cînd n-avea dureri. Se lăsa seara. El observa, fără să miște capul, că la casa de peste drum se luminau ferestrele. În obscuritate se vedea ca un vapor uriaș care plutea pe mare.

Moriț Rosenthal nu se mișca ; ședea întins în pat, dar vedea cum se deschide deodată fereastra și cum cineva care îi semăna ridica și pășea afară. O luă după vaporul de peste drum, care ridica încă și o porni încet. Camera dimprejurul lui se prăbuși ca o cutie de carton și fu luată de curentul apei. Străzi și păduri alunecau sub prova. Se lasă ceață și vaporul se ridică lin în vîfșitul domol al infinitului. Se apropiau nori, stele și un albastru adînc și în această legănare se zări deodată un țărîm aurit. Moriț Rosenthal cobora din vapor, trecînd pe o punte îngustă ca să ajungă acolo. Și cînd privi în jurul său, vaporul dispăruse și el se găsea singur pe țărîmul străin.

O stradă lungă și netedă se întindea înaintea lui. Bătrînul călător nu chibzui prea mult ; pe o stradă nu puteai face altceva decît să umbli... și picioarele lui cunoșteau multe străzi.

Dar după scurt timp se ridică în fața lui o mare poartă scîpitoare, înapoia căreia scînteiau cupole și turnuri. În mijlocul intrării străjuia o făptură mare în plină lumină și strălucire, rezemat de un baston.

„Vama !“ gîndi Moriț Rosenthal speriat și sări într-un tufiș. Privi în jurul lui. Nu mai putea da înapoi. N-am ce face gîndi bătrînul emigrant.

Va trebui să stau ascuns aici pînă se înnoptează. Poate am să mă mai pot țiri pe un drum lăturalnic și să mă strecur apoi prin dos. Se uita chiorîș printre crăci de rubine și onix și văzu că păzitorul puternic îi face semn cu bastonul. Se uita în urma lui. Afară de el nu mai era nimeni. Păzitorul îi făcu iar un semn. Moș Morîț, strigă o voce blindă. Strigă tu, gîndi Morîț, eu nu mă prezint.

„Moș Morîț”, strigă iar glasul. „Jeși din tufișul trudei”.

Morîț se ridică. M-a prins, gîndi el. Cu siguranță că uriașul ăsta poate să fugă mai repede ca mine; nu mai am scăpare, trebuie să mă duc la el.

— Moș Morîț, strigă iar glasul.

— Ce ghinion! Mă și cunoaște, murmură Morîț. Probabil că am fost și aici expulzat odată. După legile noi voi încasa cel puțin trei luni închisoare. Să sperăm că mîncarea n-o să fie prea păcătoasă și că n-o să-mi dea să citesc o revistă din 1902, ci o gazetă mai modernă. Ceva despre Hemingway mi-ar place să citesc.

Poarta se lumina și strălucea mai tare cu cît se apropia mai mult de ea. Ce efecte de lumină întrebuințează ei acum la granițe, își zise Morîț, nici nu mai poți să recunoști unde te afli. Poate că luminița asta este o inovație recentă ca să ne prindă mai ușor pe noi. Ce risipă!

— Moș Morîț, zise păzitorul porții, pentru ce te ascunzi!

Și asta e o întrebare inutilă, gîndi Morîț, dacă mă cunoaște și știe în ce ape mă scald.

— Intră! zise portarul.

— Ascultați vă rog, răspuse Morîț, după cite știu eu, nu sînt pînă acum vrednic de pedeapsă. N-am trecut încă granițele dumneavoastră. Sau tot ce e în urma mea aici depinde tot de țara asta?

— Firește că da, depinde, zise păzitorul.

Afunci sînt pierdut, gîndi Rosenthal. Pare să fie o insulă. Poate e Cuba. În ultima vreme au dorit mulți să ajungă aici.

— Nu te teme, zise păzitorul, nu ți se întimplă nimic. Intră liniștit.

— Ascultă, te rog, replică Morîț Rosenthal. Am să-ți spun de-acum tot adevărul: n-am pasaport.

— N-ai pasaport!

Șase luni, gîndi Morit, cînd îi auzi glasul bubuind și lăsă capul în jos, resemnat.

Păzitorul porții ridică bastonul. „Atunci n-ai nevoie să stai douăzeci de milioane de ani în parterul cîeresc. Capeti numai decît un fotoliu comod cu rezemătoare pentru brațe și aripi”.

— Foarte frumos, răspuse Moș Morit, dar n-o să meargă, fiindcă eu n-am nici un permis de intrare în țară și nici de liberă sedere. Ce să mai vorbim de permis de lucru.

— N-ai permis de liberă sedere? N-ai viza? N-ai permis de lucru? Păzitorul ridică mina. Atunci ai să capeti o lojă și în primul rînd, la mijloc, cu vederea bună spre cetele îngerilor.

— Nici asta n-ar fi rău, zise Morit, mai ales că eu merg cu atîta plăcere la teatru. Dar acum vine bomba. Ce am să spun cu acum le strică pe toate. De fapt mă și mir că nu ați pus afară, mai încolo, o firmă pe care să scrie că nouă nu ne este permisă intrarea. Ai ghicit de-acum? Da, sînt jidan. Alungat din Germania, fără drepturi cetățenești și de ani de zile pus în afara legilor.

Păzitorul porții ridică amîndouă brațele. „Evreu? Fără cetățenie? Atunci primești doi îngeri care să te servească numai pe tine și pe deasupra și un trîmbițaș”. Și strigă din poartă: „Să vină îngerul celor fără patrie!” Și o făptură uriașă în straie albastre, cu un chip ca al tuturor mamelor din lume, se ivi lingă Moș Morit. „Să vină îngerul celor ce au avut multe de suferit”, strigă păzitorul din nou și o făptură în straie albe cu un ulcior de lacrimi pe umăr se ivi de partea cealaltă a lui Moș Morit.

— Nici o grijă. Lagărele noastre de concentrare sînt departe și jos de tot.

Amîndoi îngerii îl luară de braț și acum pășea liniștit. Moș Morit, bătrînul călător, veteranul emigranților. Trecea poarta, îndreptîndu-se spre o lumină enormă, peste care cădeau deodată umbre colorate, cădeau din ce în ce mai repede.

— Morit, zise Edith Rosenfeld la ușă. „Uite-l pe micul Franțuz. Vrei să-l vezi?”

Nici un răspuns. Tăcere. Ea se apropie cu precauție. Morit Rosenthal din Godesberg pe Rin nu mai respira.

Maria se mai trezi o dată. Zăcuse toată dimineața într-o stare de proteală, în agonie. Acum îl recunoștea pe Steiner.

— Mai ești încă aici? șopti ea speriată.

— Pot rămâne aici cît vreau, Maria.

— Ce înseamnă asta ?

— A ieșit amnistia. Sint și ei printre acei... Nu mai trebuie să te temi. Rămîn acum merou aici.

— Tu îmi spui asta ca să mă liniștești, Iosif..

— Nu, Maria mea dragă, legea a apărut ieri. Se întoarse către sora care își făcea de lucru în fundul camerei. „Nu-i așa soră că de ieri încoace nu mai există nici un pericol ca să fiu prins ?

— Nu, răspunse ea cam nelămurit.

— Vino, te rog, mai aproape, soția mea ar dori s-o afle de la dumneata.

— Păi am spus-o o dată.

— Te rog, soră ! șopti Maria.

Nici un răspuns. „Te rog, soră dragă“, șopti încă o dată bolnava.

Sora se apropie fără chef. Bolnava o privi încordată. „Nu-i așa că de ieri încoace am voie să rămîn mereu aici ?“ întrebă Steiner.

— Da, spuse cu greu sora.

— Nu mai există nici o primejdie ca să fiu prins ?

— Nu.

— Mulțumesc, soră.

Steiner observă cum se împăinjeneau ochii muribundeii. Nu-mai avea putere să plîngă. „Acum, totul e bine, Iosef“, șopti ea. Și tocmai acum cînd ai avea nevoie de mine trebuie să plec..“

— Tu nu pleci, Marie.

— Ai vrea să mă pot scula și să plec cu tine.

— Vom pleca împreună.

Ea îl mai privi un răstimp. Fața ei era cenușie, scheletul ieșea la iveală și părul își pierduse peste noapte toată strălucirea lui. Steiner le vedea pe toate și nu le vedea ; vedea numai că mai respira încă, și atît cît trăia, era pentru el Maria, nevasta lui, împrejmuită de strălucirea tinereții și a înțelegerii lor.

În odaie se lăsă seara și de pe coridor din fața ușii se auzea din cînd în cînd ușoara tuse provocatoare a lui Steinner. Respirația Mariei venea pe întrerupte, cu pauze mari. În sfîrșit ea încetă ca un vînt ușor care adoarme. Steiner îi ținu mîinile pînă

se răciră. Murea și el o dată cu ea. Când se ridică să iasă din odăile, era un străin insensibil, un înveliș gol, care avea mișcările unui om. Ii aruncă surorii o privire indiferentă. Afară fu luat în primire de Steinbrenner și de celălalt agent. „Te-am așteptat peste trei ore“, mirii Steinbrenner. Poți să fii incredințat că o să mai discutăm noi despre asta.

— Sînt convins, Steinbrenner. Mă aștept la chestii d-astea din partea ta.

Steinbrenner își linse buzele. „Știi foarte bine că trebuie să mă numești domnule vagmistru, nu-i așa? Spune-mi însă tot Steinbrenner și tutuiește-mă, nu-i nimic... dar ți-o scot eu mai tîrziu pe nas. Ai să plîngi cu lacrimi de sînge, scumpule. Acum o să am destul timp pentru tine.

Coborau scara largă; Steiner între cei doi păzitori. Era o seară plăcută și ferestrele lungi și mari ce ajungeau pînă jos erau larg deschise.

— Am atît timp disponibil pentru tine, pălăvrăgea Steinbrenner bine dispus, toată viața ta, scumpule. Și numele noastre se potrivesc. Steiner și Steinbrenner. Să vedem ce o să mai iasă din asta...

Steiner dădu din cap, pe gînduri. Se apropiau de fereastra deschisă; în clipa cînd se aflau în dreptul ei îi dădu lui Steinbrenner un brînci spre fereastră, sări asupra lui și se prăbușiră amîndoi în gol.

— Ia banii liniștit, zise Marill prăbușit și trist. „Ia lăsat aici pentru dumneata și Ruth. Mi-a spus să vi-i dau în cazul cînd nu se mai întoarce“.

Kern clătina capul. Tocmai sosise și ședea acum în catacombă, murdar și zdrențuit, de vorbă cu Marill. De la Dijonn venise ca ajutor pe un vagon de marfă.

— El se întoarce, zise el. „Steiner se întoarce“.

— Nu se mai întoarce! răspunse Marill, „Doamne, Dumnezeule, nu-mi îngreuna și dumneata sarcina cu vorbele astea: se întoarce! Nu se mai întoarce! Citește aici!“

Scoase din buzunar o telegramă boțită și o aruncă pe masă. Kern o luă și o netezi. Era din Berlin și adresată proprietăresei hotelului „Verdun“. Sincere felicitări pentru ziua ta de naștere. Otto... citi el.

Se uită la Marill. „Ce înseamnă asta?“

— Asta înseamnă că au pus mîna pe el. Ne-am înțeles astfel.

Unul din prietenii lui trebuia să trimită telegrama asta. Era de prevăzut. L-am spus-o atunci. Și acum ia odată hîrțile astea murdare!

Impinse banii spre Kern. „Aici sînt două mii două sute patruzeci de franci, explică el”. „Și iată încă ceva”. Scoase din portofel două carnețele. „Astea sînt bilete de vapor de la Bordeaux la Mexic. Cu vaporul portughez „Tacoma”. Pentru dumneata și Ruth. Pleacă pe ziua de optsprezece. Noi le-am cumpărat din banii lui și ăsta-i restul ce ne-a rămas. Și viza e pusă.

Kern se uită țintă la carnete. „Dar bine...” spuse el, neînțelegînd.

— Nici un dar! Il intrerupse Marill supărat. „Nu face greutăți, Kern! Ne-am chinuit destul pînă le-am scos. Strașnică coincidență! Comitetul de ajutorare a primit din partea guvernului mexican permisiunea de a trimite la ei o sută cincizeci de emigranți, cu obligația ca aceștia să poată plăti drumul. Klassmann a venit cu noutatea asta. Și noi am luat numaidecît inițiativa și am pregătit cele necesare. Banii s-a întimplat să-i avem, așa că...”

Tăcu. „Ivonne, adu-mi un Kirș”, zise el chelneriței din Alsacia.

Ivonne dădu din cap și o luă spre bucătărie.

— Adu două păhărele, strigă Marill după ea.

Ivonne se întoarse. „Aș fi făcut-o în orișice caz”, zise ea, zîmbind.

— Bine. Cel puțin d-ta ai un suflet înțelegător.

Marill se întoarse iar spre Kern. „Între timp ai înțeles cum devine chestia? Recunosc că e o poveste cam surprinzătoare. Dacă arăți biletul de vapor și viza la poliție capeți un permis de ședere pînă la data plecării vaporului. Chiar dacă ai intrat în țară clandestin. ăsta-i meritul comitetului de ajutorare. Mîine poți să te duci acolo. E singura posibilitate pentru dumneata ca să scapi de traiul ăsta păcătos”.

Ivonne sosi și puse două pahare pe masă.

— Asta e pentru dumneavoastră! spuse ea și arătă rîzînd paharul mai mare. „Pentru același preț”!

— Mulțumesc. Ești un copil cuminte. Ar fi păcat să devii în căsnicie o Xantipă sau o martiră.

Marill bău jumătate de pahar dintr-o înghițitură. „Noroc, Kern! De ce nu bei?”

Puse paharul pe masă și îl privi pe Kern în față.

— Asta ar mai lipsi, zise apoi, să începi acum să urli !

— „Nu urlu ! răspunse Kern. Și dacă aș urla ce importanță ar avea ! Dar s-o ia dracu de viață, tot timpul m-am gândit că la întoarcerea mea îl găesc pe Steiner și când colo dumneata îmi dai bani, bilete de vapor și eu sint salvat pentru că el e pierdut. Păi asta nu-i o porcărie ? Nu mă înțelegi deloc !“

— Nu ! Nu înțeleg ! Fleacuri sentimentale ! N-ai ce înțelege. Așa se întâmplă totdeauna ! Și acum hai bea-ți paharul. Așa cum... ei bine, da, așa cum l-ar fi băut el. La dracu, crezi dumneata că pe mine nu mă doare ?“

Kern își bău paharul... Mi-am revenit“, zise el. „Ai o țigară, Marill ?“

— Firește. Ia...

Kern trase fumul în piept. Văzu deodată, în lumina slabă a catacombei, chipul lui Steiner. Era puțin aplecat înainte, ironic luminat de lumina pîlpiitoare a unei luminări, ca atunci în închisoarea de la Viena, și i se părea că aude glasul lui calm și profund : „Ei Baby !“ Da, gândi el, da Steiner !

— Ruth știe ?

— Da.

— Unde este ea ?

— Nu știu. Probabil la comitetul de ajutorare. Nu știa că vii azi.

— Nici eu nu știam precis cînd o să ajung aici. În Mexic se poate munci ?

— Da. La ce, nu știu. Dar primești un permis de liberă ședere și altul de lucru. Asta-i garantat.

— Nu știu nici un cuvînt spaniolesc. Sau se vorbește portugheza acolo ? Întrebă Kern.

Marill dădu din cap și se aplecă înainte. „Kern, zise el cu vocea schimbată : știu că nu e atît de simplu. Dar îți spun : plecați ! Nu mai chibzuiți ! Plecați ! Ieșiți din Europa ! Dracu știe ce o să se mai întîmple aici. O șansă ca asta nu pică atît de ușor. Și nici atîția bani n-o să puteți aduna vreodată. Plecați copii ! Aici...“

Își bău restul paharului.

— Dumneata nu vii cu noi ? Întrebă Kern.

— Nu.

— Nu ajung banii ăștia pentru trei? Mai avem și noi ceva bani.

— Nu e vorba de asta. Eu rămân aici. Nu pot să-ți explic de ce. Rămân. Orice s-ar întâmpla. Asta nu se poate explica. O simți, o știi... și pace bună.

— Înțeleg, zise Kern.

— Uite că vine Ruth, zise Marill. „Și la fel cum eu rămân aici, dumneata pleci. Înțelegi și asta?”

— Da, Marill.

— Slavă Domnului!

Ruth rămase o clipă la ușă, apoi se aruncă spre Kern. „Cînd ai venit?”

— Acum o jumătate de oră.

Ruth ridică capul din îmbrățișarea lui. „Știi tu...?”

— Da. Marill mi-a spus totul.

Kern privi în jurul lui. Marill nu mai era aci.

— Știi de asemenea...? întrebă Ruth șovăind.

— Da, știu. Să nu mai vorbim acum despre asta. Hai să ieșim de aici. Să umblăm pe stradă. Să ieșim afară.

— Da.

Se plimbau pe Champs Elysées. Era seara și pe cer Crai Nou sclipea palid. Aerul era atît de plăcut încît terasele cafenelelor erau ticsite de lume.

Umblau tăcuți. „Tu știi unde este Mexicul?” întrebă Kern într-un îrziu.

— Exact unde, nu știu. Dar nici unde se află Germania nu mai știu, răspuse Ruth.

Kern se uită la ea. Apoi o luă de braț. „Trebuie să ne cumpărăm o carte de gramatică și să învățăm spaniola, Ruth”.

— Am și cumpărat una alaltăieri. La anticar.

— Așa?... la antecar... Kern zimbi. „O să răzbim și noi, Ruth. Nu-i așa?”

Ea dădu din cap, afirmativ.

— În orice caz vedem ceva din lume. Dacă am fi stat acasă, nu ni s-ar fi oferit o împrejurare ca asta.

O luară înainte, trecură pe lângă *Rond point*. Copacii își arătau primele lor frunzulițe. La lumina lămpilor ele arătau ca niște tufișuri inflăcărate. Pămîntul pajiștilor era întors cu sapa. Mi-

reasma lui tare se amesteca cu mirosul de benzină și ulei, care adia mereu peste strada largă. În unele locuri grădinarii și sădi-seră strături de narcise înflorite. Ele străluceau în amurg. Era ora cînd închideau magazinele și circulația era atît de deasă, încît înaintai anevoie.

Kern se uită la Ruth. „Ce mulți oameni există“, zise el.
Da, răspunse ea. „Îngrozitor de mulți“.

ISBN — 973 — 9052 — 05 — 3

PREȚ — LEI 200

